Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2022 roku

WYBRANE DANE FINANSOWE DOTYCZĄCE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

WYBRANE DANE FINANSOWE	w mln PLN			w mln EUR		
	2022	2021	Zmiana % (A-B)/B	2022	2021	Zmiana % (D-E)/E
	A	B	C	D	E	F
Wynik z tytułu odsetek	11 813	9 882	19,54%	2 520	2 159	16,72%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	4 951	4 377	13,11%	1 056	956	10,46%
Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe oraz wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(1 564)	(1 355)	15,42%	(334)	(296)	12,84%
Koszty działania	(7 850)	(6 117)	28,33%	(1 674)	(1 336)	25,30%
Zysk brutto	4 749	6 513	(27,08%)	1 013	1 423	(28,81%)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 333	4 873	(31,60%)	711	1 065	(33,24%)
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	3 333	4 874	(31,62%)	711	1 065	(33,24%)
Zysk na jedną akcję - podstawowy z zysku za okres (w PLN/EUR)	2,67	3,90	(31,54%)	0,57	0,85	(32,94%)
Zysk na jedną akcję - rozwodniony z zysku za okres (w PLN/EUR)	2,67	3,90	(31,54%)	0,57	0,85	(32,94%)
Dochody całkowite netto	30	(2 218)	(101,35%)	6	(485)	(101,24%)
Przepływy pieniężne netto	11 220	11 074	(1,33%)	2 393	2 419	(1,07%)

WYBRANE DANE FINANSOWE	w mln PLN			w mln EUR		
	31.12.2022	31.12.2021	Zmiana % (A-B)/B	31.12.2022	31.12.2021	Zmiana % (D-E)/E
	A	B	C	D	E	F
Suma aktywów	430 683	418 086	3,01%	91 832	90 900	1,03%
Kapitał własny ogółem	35 435	37 693	(5,99%)	7 556	8 195	(7,80%)
Kapitał zakładowy	1 250	1 250		267	272	(1,84%)
Liczba akcji (w mln)	1 250	1 250		1 250	1 250	
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	28,35	30,15	(5,97%)	6,04	6,56	(7,93%)
Rozwodniona liczba akcji (w mln)	1 250	1 250		1 250	1 250	
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	28,35	30,15	(5,97%)	6,04	6,56	(7,93%)
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	17,78	18,73	(5,07%)	17,78	18,73	(5,07%)
Kapitał Tier 1	38 139	39 412	(3,23%)	8 132	8 569	(5,10%)
Kapitał Tier 2	2 584	2 700	(4,30%)	551	587	(6,13%)

WYBRANE POZYCJE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO PRZELICZONO NA EUR WEDŁUG NASTĘPUJĄCYCH KURSÓW	2022	2021
średnia kursów NBP na koniec miesięcznych okresów (pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów i sprawozdania z przepływów pieniężnych)	4,6883	4,5775
	31.12.2022	31.12.2021
kurs średni NBP na dzień (pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej)	4,6899	4,5994

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ... 7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW ... 8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ ... 9
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM ... 10
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH ... 12
INFORMACJE OGÓLNE O GRUPIE KAPITAŁOWEJ ... 14
1. DZIAŁALNOŚĆ GRUPY KAPITAŁOWEJ ... 14
2. ZMIANY W SPÓŁKACH WCHODZĄCYCH W SKŁAD GRUPY KAPITAŁOWEJ ... 17
3. INFORMACJE DOTYCZĄCE SKŁADU OSOBOWEGO RADY NADZORCZEJ ORAZ ZARZĄDU ... 17
4. ZATWIERDZENIE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ... 18
5. OŚWIADCZENIE ZARZĄDU ... 19
6. OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI ... 19
7. KONTYNUACJA DZIAŁALNOŚCI ... 19
8. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO ... 19
OPIS WAŻNIEJSZYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI ... 20
9. WALUTA FUNKCJONALNA, WALUTA PREZENTACJI I WALUTY OBCE ... 20
10. ZASADY KONSOLIDACJI ... 21
10.1. JEDNOSTKI ZALEŻNE ... 21
10.2. KONSOLIDACJA ... 21
10.3. NABYCIA JEDNOSTEK ZALEŻNYCH (POŁĄCZENIA JEDNOSTEK) ... 22
10.4. JEDNOSTKI STOWARZYSZONE I WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA ... 22
11. OGÓLNE ZASADY RACHUNKOWOŚCI DOTYCZĄCE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ... 23
11.1. UJMOWANIE TRANSAKCJI W KSIĘGACH ... 23
11.2. KOMPENSOWANIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ... 23
11.3. WYŁĄCZENIE ZE SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ... 23
11.4. ZASADY KLASYFIKACJI INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ... 24
11.5. KATEGORIA WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU ... 26
11.6. KATEGORIA WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE DOCHODY CAŁKOWITE ... 27
11.7. KATEGORIA WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ... 27
11.8. INSTRUMENTY KAPITAŁOWE ... 28
11.9. ZMIANA KLASYFIKACJI AKTYWÓW FINANSOWYCH ... 28
11.10. MODYFIKACJE - ZMIANA KONTRAKTOWYCH PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH ... 28
11.11. WYCENA AKTYWÓW FINANSOWYCH NABYTYCH LUB UDZIELONYCH Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI) ... 29
11.12. WYCENA ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH ... 29
12. KWESTIE ŚRODOWISKOWE ... 30
13. ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI OBOWIĄZUJĄCE OD 1 STYCZNIA 2022 ROKU I OBJAŚNIENIE RÓŻNIC MIĘDZY WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI SPRAWOZDANIAMI A NINIEJSZYM SPRAWOZDANIEM FINANSOWYM ... 32
14. MSSF 17 „UMOWY UBEZPIECZENIOWE" ... 33
14.1. HARMONOGRAM WDROŻENIA ... 33
14.2. WYCENA I PREZENTACJA PRODUKTÓW UBEZPIECZENIOWYCH ... 34
14.3. OSZACOWANIE WPŁYWU – KLASYFIKACJA I WYCENA ... 40
14.4. WPŁYW MSSF 17 NA FUNDUSZE WŁASNE I MIERNIKI ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ ... 41
15. NOWE STANDARDY I INTERPRETACJE ORAZ ZMIANY DO NICH ... 42
NOTY UZUPEŁNIAJĄCE DO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT ... 44
16. INFORMACJE DOTYCZĄCE SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI ... 44
17. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK ... 52
18. PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT ... 55

19. Przychody z tytułu dywidend ... 56
20. Wynik na operacjach finansowych ... 57
21. Wynik z pozycji wymiany ... 57
22. Zyski lub straty z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych ... 58
23. Pozostałe przychody i koszty operacyjne ... 58
24. Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe ... 59
25. Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych ... 67
26. Koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych ... 69
27. Koszty działania ... 71
28. Podatek od niektórych instytucji finansowych ... 76
29. Podatek dochodowy ... 76
30. Zysk przypadający na jedną akcję ... 82
NOTY UZUPEŁNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ – INSTRUMENTY FINANSOWE ... 83
31. Kasa, środki w Banku Centralnym ... 83
32. Należności od banków ... 83
33. Rachunkowość zabezpieczeń i pozostałe instrumenty pochodne ... 84
33.1. Rachunkowość zabezpieczeń – informacje finansowe ... 87
33.2. Pozostałe instrumenty pochodne – informacje finansowe ... 95
34. Papiery wartościowe ... 97
35. Transakcje z przyrzeczeniem odkupu i sprzedaży ... 100
36. Kredyty i pożyczki udzielone klientom ... 101
37. Zobowiązania wobec banków ... 105
38. Zobowiązania wobec klientów ... 106
39. Otrzymane finansowanie ... 107
39.1. Otrzymane kredyty i pożyczki ... 108
39.2. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych ... 109
39.3. Zobowiązania podporządkowane ... 111
POZOSTAŁE NOTY UZUPEŁNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE ... 112
40. Aktywa i zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej ... 112
41. Wartości niematerialne ... 113
42. Rzeczowe aktywa trwałe ... 118
43. Aktywa przeznaczone do sprzedaży ... 119
44. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia ... 120
44.1. Wspólne przedsięwzięcia: ... 120
44.2. Jednostki stowarzyszone ... 123
45. Inne aktywa ... 124
46. Pozostałe zobowiązania ... 126
47. Rezerwy ... 127
48. Zobowiązania warunkowe oraz pozabilansowe zobowiązania otrzymane i udzielone ... 131
49. Sprawy sporne ... 134
50. Kapitał własny i akcjonariat Banku ... 139
WARTOŚĆ GODZIWA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH ... 141
51. Hierarchia wartości godziwej ... 141
52. Aktywa i zobowiązania finansowe, które w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej ... 147
ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W GRUPIE KAPITAŁOWEJ ... 150
53. Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej ... 150
54. Specyficzne działania w zakresie zarządzania ryzykiem w grupie kapitałowej podjęte w 2022 roku ... 155

55. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ... 155
56. Ryzyko kredytowe – informacje finansowe ... 160
56.1. Podział aktywów finansowych według faz ... 160
56.2. Zmiana wartości bilansowej brutto ... 167
56.3. Zmiany wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe ... 173
56.4. Pozostałe ujawnienia ... 180
57. Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych ... 188
58. Zarządzanie ryzykiem koncentracji kredytowej w grupie kapitałowej ... 190
59. Zabezpieczenia ... 196
60. Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta ... 197
61. Praktyki forbearance ... 199
62. Informacje o sekurytyzacji portfela leasingowego i pakietowej sprzedaży wierzytelności ... 201
63. Zarządzanie ryzykiem walutowych kredytów hipotecznych dla osób prywatnych ... 202
64. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej ... 205
65. Zarządzanie ryzykiem walutowym ... 207
65.1. Struktura walutowa aktywów i zobowiązań finansowych ... 209
66. Zarządzanie ryzykiem płynności ... 212
66.1. Przepływy kontraktowe zobowiązań finansowych grupy kapitałowej, w tym pochodnych instrumentów finansowych ... 215
66.2. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań oraz przeniesione aktywa finansowe ... 217
66.3. Aktywa i zobowiązania krótkoterminowe i długoterminowe ... 219
67. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym ... 221
68. Zarządzenie ryzykiem ESG ... 223
Zarządzanie kapitałem Grupy Kapitałowej ... 225
69. Adekwatność kapitałowa ... 225
70. Wskaźnik dźwigni ... 232
71. dywidendy i podział zysku z lat ubiegłych ... 232
POZOSTAŁE NOTY ... 235
72. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych ... 235
73. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi ... 240
74. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA ... 242
75. Leasing ... 245
75.1. Leasing – Leasingodawca ... 245
75.2. Leasing – Leasingobiorca ... 246
75.3. Leasingobiorca ... 248
75.4. Leasingodawca - Leasing operacyjny ... 249
75.5. Leasingodawca - Leasing finansowy ... 251
76. Dotacje rządowe ... 252
77. Informacje dotyczące firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie sprawozdań finansowych ... 252
78. Wpływ sytuacji geopolitycznej w Ukrainie na Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego S.A. ... 253
79. Reforma wskaźników stóp procentowych ... 255
80. Zdarzenia, które wystąpiły po dniu, na który sporządzono sprawozdanie finansowe ... 259

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	Nota	2022	2021
Wynik z tytułu odsetek	17	**11 813**	**9 882**
Przychody z tytułu odsetek i przychody o charakterze zbliżonym do odsetek		20 140	10 568
w tym obliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej		19 580	9 785
Koszty z tytułu odsetek		(8 327)	(686)
Wynik z tytułu prowizji i opłat	18	**4 951**	**4 377**
Przychody z tytułu prowizji i opłat		6 515	5 596
Koszty z tytułu prowizji i opłat		(1 564)	(1 219)
Wynik pozostały		**508**	**774**
Przychody z tytułu dywidend	19	51	12
Wynik na operacjach finansowych	20	358	64
Wynik z pozycji wymiany	21	(73)	436
Zyski lub straty z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych	22	(26)	206
w tym wycenianych wg zamortyzowanego kosztu		15	5
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	23	198	56
Wynik na działalności biznesowej		**17 272**	**15 033**
Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe	24	(1 501)	(1 309)
Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	25	(63)	(46)
Koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	26	(1 914)	-
Koszty działania	27	(7 850)	(6 117)
w tym z tytułu obciążeń regulacyjnych		(1 889)	(642)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	28	(1 266)	(1 079)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć	44	71	31
Zysk brutto		**4 749**	**6 513**
Podatek dochodowy	29	(1 416)	(1 640)
Zysk/(strata) netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)		**3 333**	**4 873**
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli		-	(1)
Zysk/(strata) netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		**3 333**	**4 874**
Zysk/(strata) na jedną akcję	30		
– podstawowy z zysku za okres (PLN)		2,67	3,90
– rozwodniony z zysku za okres (PLN)*		2,67	3,90
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w mln)*		1 250	1 250

*Zarówno w 2022 roku jak i w 2021 roku nie występowały instrumenty rozwadniające zysk przypadający na jedną akcję. W związku z powyższym wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	Nota	2022	2021
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)		**3 333**	**4 873**
Inne dochody całkowite		**(3 303)**	**(7 091)**
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat		**(3 296)**	**(7 098)**
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, netto	33	(1 519)	(4 054)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, brutto		(1 901)	(5 003)
Podatek odroczony	29	382	949
Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto podmiotu zagranicznego	33	4	(4)
Wartość godziwa aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, netto	33	(1 676)	(3 078)
Aktualizacja wartości godziwej, brutto		(2 112)	(3 601)
Zyski/straty przeniesione do rachunku zysków i strat (z tytułu zbycia)		41	(201)
Podatek odroczony	29	395	724
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(87)	51
Udział w innych dochodach całkowitych jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć		(18)	(13)
Pozycje, które nie mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat		**(7)**	**7**
Zyski i straty aktuarialne, netto		(7)	7
Zyski i straty aktuarialne, brutto		(9)	9
Podatek odroczony	29	2	(2)
Dochody całkowite netto, razem		**30**	**(2 218)**
Dochody całkowite netto, razem przypadające na:		30	(2 218)
akcjonariuszy jednostki dominującej		30	(2 217)
udziałowców niesprawujących kontroli		-	(1)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	Nota	31.12.2022	31.12.2021
AKTYWA		**430 683**	**418 086**
Kasa, środki w Banku Centralnym	31	15 917	11 587
Należności od banków	32	16 101	9 010
Pochodne instrumenty zabezpieczające	33	1 042	933
Pozostałe instrumenty pochodne	33	13 162	10 903
Papiery wartościowe	34	135 632	135 440
Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży	35	7	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	36	231 721	234 300
Aktywa z tytułu działalności ubezpieczeniowej	40	555	911
Rzeczowe aktywa trwałe oddane w leasing operacyjny	75	1 764	1 371
Rzeczowe aktywa trwałe	42	2 917	3 108
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	43	10	18
Wartości niematerialne	41	3 527	3 463
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	44	285	285
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		52	36
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	29	5 187	4 116
Inne aktywa	45	2 804	2 605

	Nota	31.12.2022	31.12.2021
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY		**430 683**	**418 086**
Zobowiązania		**395 248**	**380 393**
Zobowiązania wobec Banku Centralnego		9	8
Zobowiązania wobec banków	37	3 011	3 821
Pochodne instrumenty zabezpieczające	33	7 469	4 806
Pozostałe instrumenty pochodne	33	12 978	11 008
Zobowiązania wobec klientów	38	339 582	322 296
Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej	40	1 732	2 008
Otrzymane kredyty i pożyczki	39	2 294	2 461
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	39	15 510	23 872
Zobowiązania podporządkowane	39	2 781	2 716
Pozostałe zobowiązania	46	7 014	5 366
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		765	18
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	29	13	356
Rezerwy	47	2 090	1 657
KAPITAŁ WŁASNY	69	**35 435**	**37 693**
Kapitał zakładowy		1 250	1 250
Kapitały rezerwowe i skumulowane inne dochody całkowite		22 215	25 313
Niepodzielony wynik finansowy		8 651	6 270
Wynik roku bieżącego		3 333	4 874
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej		**35 449**	**37 707**
Udziały niekontrolujące		(14)	(14)

Bank Polski

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2022 ROKU	Kapitał zakładowy	Kapitały rezerwowe i skumulowane inne dochody całkowite					Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej, razem	Udziały niekontrolujące, razem	Kapitał własny ogółem
		Kapitały rezerwowe			Skumulowane inne dochody całkowite	Kapitały rezerwowe i skumulowane inne dochody całkowite					
		Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe							
Wartość na początek okresu	**1 250**	**23 003**	**1 070**	**6 968**	**(5 728)**	**25 313**	**6 270**	**4 874**	**37 707**	**(14)**	**37 693**
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	4 874	(4 874)	-	-	-
Dywidenda	-	-	-	-	-	-	(2 288)	-	**(2 288)**	-	**(2 288)**
Dochody całkowite	-	-	-	-	(3 303)	**(3 303)**	-	3 333	**30**	-	**30**
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	82	-	123	-	**205**	(205)	-	-	-	-
Wartość na koniec okresu	**1 250**	**23 085**	**1 070**	**7 091**	**(9 031)**	**22 215**	**8 651**	**3 333**	**35 449**	**(14)**	**35 435**

ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2021 ROKU	Kapitał zakładowy	Kapitały rezerwowe i skumulowane inne dochody całkowite					Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej, razem	Udziały niekontrolujące, razem	Kapitał własny ogółem
		Kapitały rezerwowe			Skumulowane inne dochody całkowite	Kapitały rezerwowe i skumulowane inne dochody całkowite					
		Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe							
Wartość na początek okresu	**1 250**	**29 519**	**1 070**	**3 137**	**1 363**	**35 089**	**6 142**	**(2 557)**	**39 924**	**(13)**	**39 911**
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	(2 557)	2 557	-	-	-
Dochody całkowite	-	-	-	-	(7 091)	**(7 091)**	-	4 874	**(2 217)**	(1)	**(2 218)**
Pokrycie straty z lat ubiegłych	-	-	-	(2 944)	-	**(2 944)**	2 944	-	-	-	-
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	184	-	75	-	**259**	(259)	-	-	-	-
Utworzenie funduszu specjalnego z przeznaczeniem na pokrycie szczególnych strat bilansowych	-	(6 700)	-	6 700	-	-	-	-	-	-	-
Wartość na koniec okresu	**1 250**	**23 003**	**1 070**	**6 968**	**(5 728)**	**25 313**	**6 270**	**4 874**	**37 707**	**(14)**	**37 693**

ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2022 ROKU	Skumulowane inne dochody całkowite						
	Udział w innych dochodach całkowitych jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć	Wartość godziwa aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Zabezpieczenie aktywów netto w podmiotach zagranicznych	Zyski i straty aktuarialne	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Razem
Wartość na początek okresu	(17)	(1 785)	(3 699)	(4)	(14)	(209)	(5 728)
Dochody całkowite	(18)	(1 676)	(1 519)	4	(7)	(87)	(3 303)
Wartość na koniec okresu	**(35)**	**(3 461)**	**(5 218)**	**-**	**(21)**	**(296)**	**(9 031)**

ZA ROK ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2021 ROKU	Skumulowane inne dochody całkowite						
	Udział w innych dochodach całkowitych jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć	Wartość godziwa aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	Zabezpieczenie aktywów netto w podmiotach zagranicznych	Zyski i straty aktuarialne	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Razem
Wartość na początek okresu	(4)	1 293	355	-	(21)	(260)	1 363
Dochody całkowite	(13)	(3 078)	(4 054)	(4)	7	51	(7 091)
Wartość na koniec okresu	**(17)**	**(1 785)**	**(3 699)**	**(4)**	**(14)**	**(209)**	**(5 728)**

Bank Polski

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	Nota	31.12.2022	31.12.2021
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk brutto		**4 749**	**6 513**
Zapłacony podatek dochodowy		**(1 429)**	**(1 744)**
Korekty razem:		**15 223**	**28 026**
Amortyzacja	27, 18	1 278	1 211
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	72	(97)	(67)
Odsetki i dywidendy otrzymane	72	(3 758)	(2 280)
Odsetki zapłacone	72	581	417
Zmiana stanu:			
należności od banków	72	(213)	512
pochodnych instrumentów zabezpieczających		2 554	4 453
pozostałych instrumentów pochodnych		(289)	(499)
papierów wartościowych	72	(4 288)	(888)
kredytów i pożyczek udzielonych klientom	72	1 529	(11 565)
transakcji z przeznaczeniem sprzedaży		(7)	-
aktywa z tytułu działalności ubezpieczeniowej		356	(113)
rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny		(640)	(416)
aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	72	8	110
innych aktywów	72	(216)	137
skumulowanych odpisów na oczekiwane straty kredytowe	72	1 191	(36)
skumulowanych odpisów na aktywa niefinansowe i innych rezerw	72	270	139
zobowiązań wobec Banku Centralnego		1	8
zobowiązań wobec banków		(810)	1 195
zobowiązań wobec klientów		17 286	39 941
zobowiązań z tytułu działalności ubezpieczeniowej		(276)	268
otrzymanych kredytów i pożyczek	72	(35)	(34)
zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych	72	742	(226)
zobowiązań podporządkowanych	72	65	-
pozostałych zobowiązań	72	1 903	896
Inne korekty	72	(1 912)	(5 137)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		18 543	32 795

	Nota	31.12.2022	31.12.2021
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		**102 154**	**63 263**
Wykup papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite		89 661	58 533
Wykup papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu		7 765	2 116
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite		1 987	1 305
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu		1 720	964
Zbycie wartości niematerialnych, rzeczowych aktywów trwałych oraz aktywów do zbycia		255	195
Inne wpływy inwestycyjne (dywidendy)	72	766	150
Wydatki z działalności inwestycyjnej		**(97 116)**	**(76 562)**
Podwyższenie kapitału wspólnych przedsięwzięć		-	(18)
Nabycie papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite		(92 919)	(49 564)
Nabycie papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu		(2 452)	(25 950)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(1 038)	(1 030)
Inne wydatki inwestycyjne	72	(707)	-
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		**5 038**	**(13 299)**

	Nota	31.12.2022	31.12.2021
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wypłata dywidendy	71	(2 288)	-
Wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	72	8 421	10 403
Wykup/umorzenie dłużnych papierów wartościowych	72	(17 525)	(18 403)
Zaciągnięcie kredytów i pożyczek	72	620	1 331
Spłata kredytów i pożyczek	72	(753)	(1 103)
Płatności zobowiązań z tytułu leasingu	72	(255)	(233)
Spłata odsetek od zobowiązań długoterminowych	72	(581)	(417)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		**(12 361)**	**(8 422)**
Przepływy pieniężne netto		**11 220**	**11 074**
w tym z tytułu różnic kursowych od środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		100	38
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		20 775	9 701
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	72	**31 995**	**20 775**

INFORMACJE OGÓLNE O GRUPIE KAPITAŁOWEJ

1. DZIAŁALNOŚĆ GRUPY KAPITAŁOWEJ

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna (**PKO BANK POLSKI S.A.** albo **BANK**) został utworzony dekretem podpisanym 7 lutego 1919 roku przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego, premiera Ignacego Paderewskiego oraz ministra poczt i telegrafów i jednocześnie pierwszego prezesa Huberta Lindego jako Pocztowa Kasa Oszczędnościowa. W 1950 roku Bank rozpoczął działalność jako Powszechna Kasa Oszczędności bank państwowy. Rozporządzeniem Rady Ministrów z 18 stycznia 2000 roku przekształcono Powszechną Kasę Oszczędności bank państwowy w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna.

12 kwietnia 2000 roku zarejestrowano Powszechną Kasę Oszczędności Bank Polski Spółkę Akcyjną i wpisano do Rejestru Handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawa, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Rejestrowy. Obecnie właściwym sądem jest Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Bank został zarejestrowany pod numerem KRS 0000026438 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 016298263.

Państwo rejestracji	Polska
Siedziba jednostki	Warszawa
Adres zarejestrowanego biura jednostki	ul. Puławska 15, 02-515 Warszawa

Zgodnie z Cedułą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse", sektor „Banki".

Grupa Kapitałowa Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej (**GRUPA KAPITAŁOWA PKO BANKU POLSKIEGO S.A.**, **GRUPA KAPITAŁOWA BANKU** lub **GRUPA KAPITAŁOWA**) prowadzi działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poprzez podmioty zależne: na terytorium Ukrainy, Szwecji i Irlandii, a także w formie Oddziału w Republice Federalnej Niemiec (Oddział w Niemczech), Republice Czeskiej (Oddział w Czechach) i Republice Słowackiej (Oddział w Słowacji).

PKO Bank Polski S.A. jako jednostka dominująca jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym obsługującym osoby fizyczne, prawne oraz inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi. Bank może posiadać wartości dewizowe i dokonywać obrotu tymi wartościami, jak również wykonywać operacje walutowe i dewizowe oraz otwierać i posiadać rachunki bankowe w bankach za granicą, a także lokować środki dewizowe na tych rachunkach.

Poprzez podmioty zależne Grupa Kapitałowa oferuje kredyty hipoteczne, świadczy specjalistyczne usługi finansowe w zakresie leasingu, faktoringu, windykacji, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych i ubezpieczeń oraz świadczy usługi zarządzania flotą pojazdów, agenta transferowego, dostarczania rozwiązań technologicznych, outsourcingu specjalistów IT i wsparcia w zakresie prowadzenia działalności przez inne podmioty, zarządza nieruchomościami.

W 2022 roku oraz w 2021 roku Bank nie zmieniał nazwy jednostki sprawozdawczej lub innych danych identyfikacyjnych.

PKO BANK POLSKI S.A. – jednostka dominująca

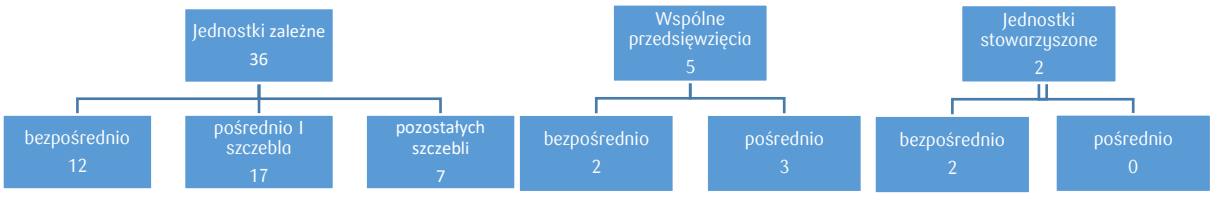

W skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. wchodzą następujące jednostki zależne:

Lp.	NAZWA JEDNOSTKI JEDNOSTKI ZALEŻNE BEZPOŚREDNIO	SIEDZIBA	DZIAŁALNOŚĆ	% UDZIAŁ W KAPITALE	
				31.12.2022	31.12.2021
1	PKO Bank Hipoteczny S.A.	Warszawa	działalność bankowa	100	100
2	PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	Warszawa	zarządzanie funduszami inwestycyjnymi	100	100
3	PKO Leasing S.A.	Łódź	działalność leasingowa i udzielanie pożyczek	100	100
4	PKO BP BANKOWY PTE S.A.	Warszawa	zarządzanie funduszami emerytalnymi	100	100
5	PKO BP Finat sp. z o.o.	Warszawa	działalność usługowa, w tym usługi agenta transferowego oraz outsourcing specjalistów IT	100	100
6	PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A.	Warszawa	ubezpieczenia na życie	100	100
7	PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A.	Warszawa	pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe	100	100
8	PKO Finance AB	Sollentuna, Szwecja	usługi finansowe	100	100
9	KREDOBANK S.A.	Lwów, Ukraina	działalność bankowa	100	100
10	Merkury - fiz an[1]	Warszawa	lokowanie środków zebranych od uczestników funduszu	100	100
11	NEPTUN - fizan[1]	Warszawa		100	100
12	PKO VC - fizan[1]	Warszawa		100	100

[1] PKO Bank Polski S.A. posiada certyfikaty inwestycyjne funduszu; w pozycji udział w kapitale prezentowany jest procent posiadanych certyfikatów inwestycyjnych funduszu.

Lp.	NAZWA JEDNOSTKI JEDNOSTKI ZALEŻNE POŚREDNIO	SIEDZIBA	DZIAŁALNOŚĆ	% UDZIAŁ W KAPITALE *	
				31.12.2022	31.12.2021
	GRUPA PKO Leasing S.A.				
1	PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o.	Warszawa	działalność agencyjna w zakresie zawierania umów ubezpieczenia	100	100
1.1	PKO Leasing Finanse sp. z o.o.	Warszawa	sprzedaż przedmiotów poleasingowych	100	100
2	PKO Leasing Sverige AB	Sztokholm, Szwecja	działalność leasingowa	100	100
3	Prime Car Management S.A.	Gdańsk	działalność leasingowa oraz usługi zarządzania flotą	100	100
3.1	Futura Leasing S.A.	Gdańsk	działalność leasingowa oraz sprzedaż przedmiotów poleasingowych	100	100
3.2	Masterlease sp. z o.o.	Gdańsk	działalność leasingowa	100	100
3.3	MasterRent24 sp. z o.o.	Gdańsk	wynajem krótkoterminowy pojazdów	100	100
4	PKO Faktoring S.A.	Warszawa	działalność faktoringowa	100	100
	ROOF Poland Leasing 2014 DAC[1]	Dublin, Irlandia	spółki celowe utworzone na potrzeby sekurytyzacji wierzytelności leasingowych	-	-
5	Polish Lease Prime 1 DAC[2]	Dublin, Irlandia		-	-
	GRUPA PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A				
6	Ubezpieczeniowe Usługi Finansowe sp. z o.o.	Warszawa	działalność usługowa	100	100
	GRUPA KREDOBANK S.A.				
7	„KREDOLEASING" sp. z o.o.	Lwów, Ukraina	w organizacji	100	100
	Merkury - fiz an				
8	„Zarząd Majątkiem Górczewska" sp. z o.o.	Warszawa	zarządzanie nieruchomościami	100	100
9	Molina sp. z o.o.	Warszawa	komplementariusz w spółkach komandytowo-akcyjnych funduszu	100	100
10	Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 1 S.K.A.	Warszawa	kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek, zarządzanie nieruchomościami	100	100
11	Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 2 S.K.A.[3]	Warszawa		100	100
12	Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 4 S.K.A.[3]	Warszawa		100	100
	Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 5 S.K.A. w likwidacji[4]	Warszawa		-	100
13	Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 6 S.K.A. w likwidacji	Warszawa		100	100
	NEPTUN - fizan				
14	Qualia sp. z o.o.	Warszawa	obsługa posprzedażowa produktów deweloperskich	100	100
15	Sarnia Dolina sp. z o.o.	Warszawa	działalność deweloperska	100	100
16	Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A.	Warszawa	działalność usługowa	100	100
16.1	„Inter-Risk Ukraina" spółka z dodatkową odpowiedzialnością[5]	Kijów, Ukraina	działalność windykacyjna	99,90	99,90
16.2	Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje" sp.z o.o.[6]	Kijów, Ukraina	usługi finansowe	95,4676	95,4676
16.2.1	Finansowa Kompania „Idea Kapitał" sp. z o.o.	Lwów, Ukraina	działalność usługowa	100	100
17	„Sopot Zdrój" sp. z o.o.	Sopot	zarządzanie nieruchomością	72,9769	72,9769

* udział podmiotu bezpośrednio dominującego w kapitale jednostki

1) W czerwcu 2022 roku spółka zostala wykreślona z irlandzkiego rejestru spółek, a tym samym przestała wchodzić w skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. Według stanu na 31 grudnia 2021 roku PKO Leasing S.A., zgodnie z MSSF 10, sprawowała kontrolę nad spółką, mimo że nie posiadała w spółce zaangażowania kapitałowego.

2) PKO Leasing S.A., zgodnie z MSSF 10, sprawuje kontrolę nad spółką, mimo że nie posiada w spółce zaangażowania kapitałowego.

3) Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółki podjęło uchwałę o postawieniu spółki w stan likwidacji z dniem 1 grudnia 2022 roku - do dnia 31 grudnia 2022 roku zmiana nie została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym.

4) W lipcu 2022 roku została zakończona likwidacja spółki - spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.

5) Drugim udziałowcem spółki jest Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje" sp. z o.o.

6) Drugim udziałowcem spółki jest „Inter-Risk Ukraina" spółka z dodatkową odpowiedzialnością.

Grupa Kapitałowa posiada następujące jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia:

Lp.	NAZWA JEDNOSTKI	SIEDZIBA	DZIAŁALNOŚĆ	% UDZIAŁ W KAPITALE*	
				31.12.2022	31.12.2021
	Wspólne przedsięwzięcia PKO Banku Polskiego S.A.				
1	Operator Chmury Krajowej sp. z o.o.	Warszawa	usługi chmury obliczeniowej	50	50
2	Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService sp. z o.o.	Warszawa	działalność wspomagająca usługi finansowe, w tym obsługa transakcji dokonywanych przy użyciu instrumentów płatniczych	34	34
	1 EVO Payments International s.r.o.	Praga, Czechy	działalność wspomagająca usługi finansowe	100	100
	Wspólne przedsięwzięcie NEPTUN – fizan				
	2 „Centrum Obsługi Biznesu" sp. z o.o.	Poznań	zarządzanie nieruchomością	41,45	41,45
	Wspólne przedsięwzięcie PKO VC – fizan				
	3 BSafer sp. z o.o.	Stalowa Wola	zarządzanie zgodami marketingowymi	35,06	35,06
	Jednostki stowarzyszone PKO Banku Polskiego S.A.				
1	Bank Pocztowy S.A.	Bydgoszcz	działalność bankowa	25,0001	25,0001
2	„Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych" sp. z o.o.	Poznań	poręczenia	33,33	33,33
3	System Ochrony Banków Komercyjnych S.A.	Warszawa	jednostka zarządzająca systemem ochrony, o której mowa w art. 130e prawa bankowego	21,11	-

*udział podmiotu sprawującego współkontrolę/mającego znaczący wpływ/bezpośrednio dominującego w kapitale jednostki.

2. Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej

W 2022 roku w strukturze Grupy Kapitałowej Banku miały miejsca następujące zdarzenia:

- zakończono likwidację spółki ROOF Poland Leasing 2014 (podmiotu z portfela PKO Leasing S.A.),
- zakończono likwidacje spółki Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 5 S.K.A. w likwidacji (podmiotu z portfela Merkury fiz an).

Powyższe spółki przestały wchodzić w skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A.

1 sierpnia 2022 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym roku została zarejestrowana spółka System Ochrony Banków Komercyjnych S.A. Spółka zarządza systemem ochrony, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt. 9a Prawa bankowego, utworzonym przez 8 banków komercyjnych, w tym PKO Bank Polski S.A. Bank objął 21 113 akcji wyżej wymienionej spółki o łącznej wartości nominalnej 211 130 PLN, co stanowi 21,1% kapitału zakładowego i uprawnia do 21,1% głosów na walnym zgromadzeniu spółki. Spółka została zaklasyfikowana jako podmiot stowarzyszony Banku.

Z dniem 1 grudnia 2022 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie spółek: Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 2 S.K.A i Molina spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 4 S.K.A podjęły uchwały o postawieniu spółek w stan likwidacji. Spółki te wchodzą w skład Grupy Kapitałowej Banku i stanowią portfel MERKURY fiz an – funduszu bezpośrednio zależnego od PKO Banku Polskiego S.A. W styczniu 2023 roku powyższe zmiany zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym.

3. Informacje dotyczące składu osobowego Rady Nadzorczej oraz Zarządu

Skład Rady Nadzorczej Banku na 31 grudnia 2022 roku:

- Maciej Łopiński - Przewodniczący Rady Nadzorczej
- Wojciech Jasiński - Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
- Dominik Kaczmarski - Sekretarz Rady Nadzorczej

- Mariusz Andrzejewski - Członek Rady Nadzorczej
- Andrzej Kisielewicz - Członek Rady Nadzorczej
- Rafał Kos - Członek Rady Nadzorczej
- Tomasz Kuczur – Członek Rady Nadzorczej
- Krzysztof Michalski - Członek Rady Nadzorczej
- Robert Pietryszyn - Członek Rady Nadzorczej
- Bogdan Szafrański - Członek Rady Nadzorczej
- Agnieszka Winnik-Kalemba - Członek Rady Nadzorczej.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku zgodnie z Polityką dotyczącą oceny odpowiedniości kandydatów na członków i członków Rady Nadzorczej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. przeprowadziło okresową ocenę odpowiedniości Rady Nadzorczej potwierdzając odpowiedniość indywidualną członków Rady Nadzorczej Banku i odpowiedniość zbiorową całego organu.

17 października 2022 roku Pan Grzegorz Chłopek złożył rezygnację z pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej Banku ze skutkiem na koniec dnia 17 października 2022 roku.

18 października Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku, powołało w skład Rady Nadzorczej Banku Pana Roberta Pietryszyna.

Skład Zarządu Banku na 31 grudnia 2022 roku:

- Paweł Gruza - Wiceprezes Zarządu kierujący pracami Zarządu
- Maciej Brzozowski - Wiceprezes Zarządu
- Marcin Eckert - Wiceprezes Zarządu
- Wojciech Iwanicki – Wiceprezes Zarządu
- Maks Kraczkowski – Wiceprezes Zarządu
- Mieczysław Król – Wiceprezes Zarządu
- Artur Kurcweil - Wiceprezes Zarządu
- Piotr Mazur – Wiceprezes Zarządu.

26 stycznia 2022 roku Komisja Nadzoru Finansowego jednogłośnie wyraziła zgodę na powołanie Pani Iwony Dudy na stanowisko Prezesa Zarządu Banku i tym samym 26 stycznia 2022 roku Pani Iwona Duda rozpoczęła pełnienie funkcji Prezesa Zarządu Banku.

24 marca 2022 roku Rada Nadzorcza Banku powołała Pana Macieja Brzozowskiego w skład Zarządu Banku na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku z dniem 25 marca 2022 roku, na bieżącą wspólną kadencję Zarządu Banku, która rozpoczęła się z dniem 3 lipca 2020 roku.

9 sierpnia 2022 roku Pani Iwona Duda złożyła rezygnację z funkcji Prezesa Zarządu Banku, jak również ze składu Zarządu Banku z końcem dnia 9 sierpnia 2022 roku. Jednocześnie Rada Nadzorcza Banku z dniem 10 sierpnia 2022 roku powołała Pana Pawła Gruzę na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku na bieżącą wspólną kadencję Zarządu Banku, która rozpoczęła się z dniem 3 lipca 2020 roku, a pod warunkiem wyrażenia zgody przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz z dniem wydania tejże zgody, powołała Pana Pawła Gruzę na stanowisko Prezesa Zarządu Banku. Do czasu wydania zgody Komisji Nadzoru Finansowego Rada Nadzorcza powierzyła Panu Pawłowi Gruzie kierowanie pracami Zarządu.

15 grudnia 2022 roku Rada Nadzorcza Banku odwołała Pana Bartosza Drabikowskiego ze składu Zarządu Banku. Jednocześnie Rada Nadzorcza zdecydowała o powołaniu z dniem 1 stycznia 2023 roku w skład Zarządu Banku Pana Andrzeja Kopyrskiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku, na bieżącą wspólną kadencję Zarządu Banku, która rozpoczęła się z dniem 3 lipca 2020 roku.

4. ZATWIERDZENIE SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej (**SPRAWOZDANIE FINANSOWE**), podlegające przeglądowi przez Komitet Audytu oraz przyjęciu przez Radę Nadzorczą Banku 9 marca 2023 roku, zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd 9 marca 2023 roku.

5. Oświadczenie Zarządu

Zarząd oświadcza, że, wedle jego najlepszej wiedzy, sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej i dane porównawcze zostały sporządzone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową Grupy Kapitałowej oraz jej wynik finansowy.

6. Oświadczenie o zgodności

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi przez Unię Europejską (UE) według stanu na 31 grudnia 2022 roku, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z 29 września 1994 roku o rachunkowości i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

7. Kontynuacja działalności

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Kapitałową Banku w okresie co najmniej 12 miesięcy od daty zaakceptowania przez Zarząd do publikacji, czyli od 9 marca 2023 roku. Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę Kapitałową Banku w okresie 12 miesięcy od daty publikacji na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia przez Grupę Kapitałową Banku dotychczasowej działalności

Zarząd Banku rozważył wpływ: obecnej sytuacji na Ukrainie, ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych oraz wakacji kredytowych wprowadzonych ustawą o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom i ocenił, że czynniki te nie powodują istotnej niepewności w zakresie zdolności Grupy Kapitałowej do kontynuacji działalności.

Zewnętrzne uwarunkowania działalności obejmujące otoczenie makroekonomiczne (m.in. stopniowe spowolnienie gospodarki wobec zewnętrznych szoków, inflacja, podwyżki stóp procentowych), sytuację na rynkach finansowych, sytuację polskiego sektora bankowego i pozabankowego, otoczenie regulacyjno – prawne a także czynniki, które będą miały wpływ na przyszłe wyniki finansowe zostały szczegółowo opisane w Sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. (nota 2 „Zewnętrzne uwarunkowania działalności").

Ujawnienia dotyczące: sytuacji w Ukrainie zaprezentowane zostały w nocie „Wpływ sytuacji geopolitycznej w Ukrainie na Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego S.A.", ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych w notach „Koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych" oraz „Zdarzenia, które wystąpiły po dniu na który sporządzono sprawozdanie finansowe" oraz wakacji kredytowych w nocie „Kredyty i pożyczki udzielone klientom".

8. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO Bank Polski S.A. obejmuje rok zakończony 31 grudnia 2022 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku. Dane finansowe prezentowane są w milionach złotych polskich (PLN), chyba że wskazano inaczej.

W sprawozdaniu finansowym Grupa Kapitałowa zastosowała koncepcję wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite. Pozostałe składniki aktywów finansowych Grupa Kapitałowa wykazuje w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy na oczekiwane straty kredytowe. Natomiast pozostałe zobowiązania finansowe Grupa Kapitałowa wykazuje w wartości zamortyzowanego kosztu. Składniki aktywów trwałych wykazywane są w cenie nabycia pomniejszonej o umorzenie oraz o odpisy z tytułu utraty wartości. Składniki aktywów trwałych lub grupy aktywów zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży Grupa Kapitałowa wykazuje w kwocie niższej z dwóch, tj. ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Grupa Kapitałowa podczas sporządzania sprawozdania finansowego dokonuje szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą. Szacunki i założenia, które Grupa Kapitałowa przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach. Założenia co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić

przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Grupa Kapitałowa uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Grupę Kapitałową szacunki oraz założenia poddaje się bieżącym przeglądom. Zmiany szacunków rozpoznaje się w tym okresie, którego dotyczą.

OPIS WAŻNIEJSZYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI

Najważniejsze zasady rachunkowości oraz szacunki i oceny zastosowane przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego przedstawione zostały w niniejszym rozdziale oraz w poszczególnych notach w dalszej części sprawozdania finansowego.

Zasady te stosowane były we wszystkich prezentowanych latach w sposób ciągły, z wyjątkiem kwestii opisanych w nocie „Zmiany zasad rachunkowości obowiązujące od 1 stycznia 2022 roku i objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym".

9. WALUTA FUNKCJONALNA, WALUTA PREZENTACJI I WALUTY OBCE

Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych jednostek uwzględnionych w niniejszym sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem Oddziału w Niemczech, Czechach, Słowacji i jednostek prowadzących swoją działalność poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest złoty polski. Walutą funkcjonalną jednostek działających na terenie Ukrainy jest hrywna ukraińska, walutą funkcjonalną Oddziału w Niemczech i Oddziału w Słowacji oraz jednostek działających na terenie Szwecji i Irlandii jest euro, a Oddziału w Czechach jest korona czeska.

- TRANSAKCJE I SALDA W WALUTACH OBCYCH

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa przelicza:

- pozycje pieniężne w walucie obcej przy zastosowaniu kursu zamknięcia, tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego,
- pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia wyrażonej w walucie obcej przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- pozycje niepieniężne wyceniane do wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przeliczane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny aktywów i zobowiązań pieniężnych oraz niepieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.

UAH/PLN	2022	2021
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	0,1258	0,1487
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	0,1354	0,1422
Najwyższy kurs w okresie	0,1467	0,1517
Najniższy kurs w okresie	0,1258	0,1332

Do 9 września 2022 roku tj. do dnia zakończenia przez Bank skupu UAH w placówkach bankowych[1], Grupa Kapitałowa począwszy od 31 marca 2022 roku przyjmowała jako kurs zamknięcia kurs ustalony przez Narodowy Bank Ukrainy, po którym Grupa Kapitałowa prowadziła wymianę UAH na PLN. Na 31 grudnia 2022 roku Grupa Kapitałowa ponownie przyjęła jako kurs zamknięcia średni kurs UAH ogłoszony dla tej waluty przez Narodowy Bank Polski.

EUR/PLN	2022	2021
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	4,6899	4,5994

[1] PKO Bank Polski S.A w marcu 2022 roku podpisał z Narodowym Bankiem Polskim (NBP) umowę w zakresie realizacji skupu hrywny w placówkach Banku i jej odsprzedaży do NBP po kursie ustalonym przez Narodowy Bank Ukrainy. Realizacja umowy została rozpoczęta przez PKO Bank Polski S.A. w dniu 25 marca 2022 roku, a umowa z NBP obowiązywała do 9 września 2022 roku.

Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	4,6883	4,5775
Najwyższy kurs w okresie	4,8698	4,6834
Najniższy kurs w okresie	4,5756	4,4805

CZK/PLN	2022	2021
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	0,1942	0,1850
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	0,1909	0,1785
Najwyższy kurs w okresie	0,1980	0,1850
Najniższy kurs w okresie	0,1851	0,1727

10. Zasady konsolidacji

10.1. Jednostki zależne

Jednostki zależne są to podmioty (w tym jednostki niebędące spółką kapitałową, jak np. spółka cywilna) kontrolowane przez jednostkę dominującą, co oznacza, iż jednostka dominująca w sposób bezpośredni lub pośredni wpływa na politykę finansową i operacyjną danej jednostki w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z jej działalności. Definicja kontroli stanowi, że:

1. inwestor sprawuje kontrolę nad jednostką, w której dokonano inwestycji, jeżeli z tytułu swojego zaangażowania w tę jednostkę podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub gdy ma prawa do zmiennych zwrotów oraz ma możliwość wywierania wpływu na te zwroty poprzez sprawowanie władzy nad jednostką,
2. inwestor sprawuje więc kontrolę nad jednostką w której dokonano inwestycji, wtedy i tylko wtedy, gdy inwestor ten jednocześnie:
   - posiada władzę nad jednostką, w której dokonano inwestycji,
   - podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w jednostce, w której dokonano inwestycji, oraz
   - posiada możliwość wykorzystania władzy nad jednostką, w której dokonano inwestycji, do wywierania wpływu na kwotę zwrotów inwestora,
3. aby mieć władzę nad jednostką, w której dokonano inwestycji, inwestor musi posiadać istniejące prawa, które dają mu bieżącą możliwość kierowania istotną działalnością; przy ocenie władzy rozważane są wyłącznie prawa znaczące i prawa, które nie są prawami chronionymi,
4. ustalenie, czy dany inwestor posiada władzę, zależy od istotnej działalności, sposobu podejmowania decyzji o istotnej działalności oraz od praw posiadanych przez inwestora i inne podmioty w stosunku do jednostki, w której dokonano inwestycji.

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego S.A. nie spełnia definicji "jednostki inwestycyjnej".

10.2. Konsolidacja

Wszystkie jednostki zależne Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. konsolidowane są metodą pełną. Proces konsolidacji sprawozdań finansowych jednostek zależnych metodą pełną polega na sumowaniu poszczególnych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej, rachunku zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów jednostki dominującej oraz jednostek zależnych w pełnej wysokości oraz dokonaniu odpowiednich korekt i wyłączeń konsolidacyjnych. Wyłączeniu podlegają w całości:

- wartość bilansowa udziałów posiadanych przez Bank w jednostkach zależnych oraz kapitał własny tych jednostek na moment ich nabycia,
- wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją,
- przychody i koszty operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją,

- zyski lub straty powstałe w wyniku operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją, zawarte w wartości aktywów jednostek podlegających konsolidacji, za wyjątkiem strat, które wskazują na występowanie utraty wartości,
- dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne jednostce dominującej i innym jednostkom objętym konsolidacją,
- wzajemne przepływy w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.

Grupa Kapitałowa sporządza skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych na podstawie skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej i skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz dodatkowych objaśnień i informacji.

Jednostki zależne sporządzają swoje sprawozdania finansowe za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej. W celu wyeliminowania jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości przez Bank oraz jednostki zależne Grupa Kapitałowa wprowadza korekty konsolidacyjne.

10.3. NABYCIA JEDNOSTEK ZALEŻNYCH (POŁĄCZENIA JEDNOSTEK)

Grupa Kapitałowa rozlicza nabycia jednostek zależnych metodą przejęcia. Zgodnie z tą metodą w dniu nabycia ujmuje się, osobno od wartości firmy, możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa, przejęte zobowiązania oraz wszelkie niekontrolujące udziały w jednostce przejmowanej. Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenia się według ich wartości godziwych na dzień nabycia. W przypadku każdego połączenia, wszelkie niekontrolujące udziały w przejmowanym podmiocie wycenia się do wartości godziwej lub w wartości proporcjonalnego udziału niekontrolujących udziałów w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto przejmowanego podmiotu.

Wartość firmy ujmuje się na dzień nabycia i wycenia w kwocie nadwyżki sumy:

1) przekazanej zapłaty wycenianej do wartości godziwej na dzień nabycia,
2) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w podmiocie przejmowanym wycenionych zgodnie z zasadami opisanymi powyżej oraz
3) w przypadku połączenia realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień nabycia udziału w kapitale podmiotu przejmowanego, należącego poprzednio do Banku,

nad kwotę netto, ustaloną na dzień nabycia, wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych do wartości godziwej na dzień nabycia.

Jeżeli kwota netto, ustalona na dzień nabycia, wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych do wartości godziwej na dzień nabycia jest wyższa od sumy:

1) przekazanej zapłaty wycenianej do wartości godziwej na dzień nabycia,
2) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w podmiocie przejmowanym wycenionych zgodnie z zasadami opisanymi powyżej oraz
3) w przypadku połączenia realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień nabycia udziału w kapitale podmiotu przejmowanego, należącego poprzednio do Banku,

różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

W przypadku połączeń spółek Grupy Kapitałowej, czyli tzw. transakcji pod wspólną kontrolą, Grupa Kapitałowa stosuje metodę „wartości od poprzednika" („predecessor accounting") czyli ujęcie przejmowanej jednostki zależnej według wartości bilansowej aktywów i zobowiązań ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej w odniesieniu do tej spółki zależnej, włączając w to również wartość firmy powstałą w wyniku nabycia tej jednostki zależnej.

10.4. JEDNOSTKI STOWARZYSZONE I WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA

Jednostki stowarzyszone są to jednostki (w tym jednostki nie będące spółką kapitałową, jak np. spółka cywilna), na które Grupa Kapitałowa wywiera znaczący wpływ, lecz nie sprawuje kontroli nad polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Wspólne przedsięwzięcia są to spółki handlowe lub inne jednostki, które są współkontrolowane przez jednostkę dominującą lub znaczącego inwestora i innych udziałowców lub wspólników na podstawie statutu, umowy spółki lub umowy zawartej na okres dłuższy niż rok.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy Kapitałowej w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach obejmuje wartość firmy określoną na dzień nabycia, pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Udział Grupy Kapitałowej w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych dochodów całkowitych od dnia nabycia – w innych dochodach całkowitych. Wartość inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia. Gdy udział Grupy Kapitałowej w stratach tych podmiotów staje się równy lub większy od udziału w nich Grupy Kapitałowej, obejmującego ewentualne inne niż zabezpieczone należności, Grupa Kapitałowa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba że wzięła na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki.

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach. W przypadku istnienia takiej przesłanki, Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, tj. wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego która z nich jest wyższa. W przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Grupa Kapitałowa ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości.

11. Ogólne zasady rachunkowości dotyczące instrumentów finansowych

11.1. Ujmowanie transakcji w księgach

Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe, w tym transakcje terminowe i transakcje standaryzowane, z których wynika zobowiązanie lub prawo do nabycia lub sprzedaży w przyszłym terminie ustalonej ilości określonych instrumentów finansowych po ustalonej cenie, wprowadza się do ksiąg rachunkowych w dacie zawarcia kontraktu, bez względu na przewidziany w umowie termin rozliczenia transakcji.

11.2. Kompensowanie instrumentów finansowych

Grupa Kapitałowa kompensuje aktywa i zobowiązania finansowe i wykazuje w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej netto, jeżeli występuje możliwe do wyegzekwowania na drodze prawnej prawo do skompensowania ujętych kwot oraz zamiar rozliczenia ich w kwocie netto lub jednoczesnej realizacji danego składnika aktywów i uregulowania zobowiązania.

11.3. Wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej instrumentów finansowych

Grupa Kapitałowa usuwa składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub gdy Grupa Kapitałowa nie ma uzasadnionych perspektyw na odzyskanie danego składnika aktywów finansowych w całości lub części lub gdy Grupa Kapitałowa przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa Kapitałowa:

- przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub
- zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy Kapitałowej.

Przenosząc składniki aktywów finansowych, Grupa Kapitałowa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych.

- Jeżeli Grupa Kapitałowa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej,
- Jeżeli Grupa Kapitałowa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- Jeżeli Grupa Kapitałowa nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Grupa Kapitałowa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli Grupa Kapitałowa ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej do wysokości

wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli składnik aktywów finansowych jest ze sprawozdania z sytuacji finansowej wyłączany.

Grupa Kapitałowa wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Grupa Kapitałowa wyłącza ze sprawozdania z sytuacji finansowej składniki aktywów finansowych m.in. w sytuacji, gdy podlegają one unieważnieniu na bazie prawomocnego wyroku sądu, umorzeniu przedawnieniu lub są nieściągalne. Wyłączanie ze sprawozdania z sytuacji finansowej ww. składników następuje w ciężar utworzonych na nie odpisów na oczekiwane straty kredytowe lub strat z tytułu ryzyka prawnego (w przypadku unieważnień kredytów CHF).

W przypadku, gdy nie utworzono odpisów lub ich wartość jest mniejsza od wartości składnika aktywów finansowych, przed jego odpisaniem zwiększa się odpis na oczekiwane straty kredytowe o różnicę pomiędzy wartością składnika, a dotychczas utworzoną kwotą odpisu.

11.4. ZASADY KLASYFIKACJI INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Grupa Kapitałowa klasyfikuje aktywa finansowe do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite,
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Grupa Kapitałowa klasyfikuje zobowiązania finansowe do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Klasyfikacja aktywów finansowych w dniu nabycia lub powstania zależy od modelu biznesowego przyjętego przez Grupę Kapitałową do zarządzania daną grupą aktywów oraz od charakterystyki umownych przepływów pieniężnych wynikających z pojedynczego aktywa lub grupy aktywów. Grupa Kapitałowa wyodrębnia następujące modele biznesowe:

- model „UTRZYMYWANE DLA PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH" - model, w którym powstałe lub nabyte aktywa finansowe są utrzymywane w celu pozyskiwania korzyści z umownych przepływów pieniężnych – model typowy dla działalności kredytowej;
- model „UTRZYMYWANE DLA PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH I NA SPRZEDAŻ" - model, w którym aktywa finansowe po powstaniu lub nabyciu są utrzymywane w celu pozyskiwania korzyści z umownych przepływów pieniężnych, ale mogą być również sprzedawane – często i w transakcjach o wysokim wolumenie – model typowy dla działalności zarządzania płynnością;
- MODEL REZYDUALNY - inny niż model „utrzymywane dla przepływów pieniężnych" oraz „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż".
- MODEL BIZNESOWY

Grupa Kapitałowa dokonuje wyznaczenia modelu biznesowego przy początkowym ujęciu aktywów finansowych. Grupa Kapitałowa określa model biznesowy na poziomie poszczególnych grup aktywów, w kontekście obszaru działalności, w związku z którą aktywa finansowe powstały lub zostały nabyte, między innymi w oparciu o:

- sposób oceny i raportowania wyników portfela aktywów finansowych,
- sposób zarządzania ryzykiem związanym z tymi aktywami oraz zasad wynagradzania osób zarządzających tymi portfelami.

W modelu biznesowym „utrzymywane dla przepływów pieniężnych" sprzedaż aktywów jest incydentalna i możliwa do realizacji w przypadku wzrostu poziomu ryzyka kredytowego, zmiany prawa lub regulacji - realizowana w celu utrzymania zakładanego poziomu kapitału regulacyjnego, na zasadach opisanych w strategii zarządzania takimi portfelami lub przy założeniu, iż następuje ona blisko daty zapadalności aktywa, w przypadku spadku ratingu kredytowego poniżej poziomu zakładanego dla danego portfela, istotnej wewnętrznej restrukturyzacji lub przejęcia innego biznesu, realizacji planu kryzysowego lub naprawy oraz innego niedającego się przewidzieć czynnika, na który Grupa Kapitałowa nie ma wpływu.

- **OCENA CHARAKTERYSTYK WYNIKAJĄCYCH Z UMOWY PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH**

Ocena charakterystyk wynikających z umowy przepływów pieniężnych polega na ustaleniu, poprzez przeprowadzenie **TESTU UMOWNYCH PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH (TEST SPPI, Z ANG. SOLELY PAYMENTS OF PRINCIPAL AND INTEREST TEST),** czy wynikające z umowy przepływy pieniężne z tego składnika aktywów są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Odsetki obejmują zapłatę za wartość pieniądza w czasie, za ryzyko kredytowe związane z kwotą główną pozostałą do spłaty w określonym czasie i za inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzieleniem finansowania, a także marżę zysku.

Charakterystyka wynikająca z umownych przepływów pieniężnych pozostaje bez wpływu na klasyfikację składnika aktywów finansowych, jeśli:

- mogłaby mieć tylko niewielki wpływ na wynikające z umowy przepływy pieniężne z tytułu tego składnika (cecha de minimis),
- nie jest prawdziwa, tj. jeżeli wpływa na wynikające z umowy przepływy pieniężne z tytułu instrumentu tylko w przypadku wystąpienia zdarzenia niezwykle rzadkiego, wyjątkowo nietypowego i bardzo mało prawdopodobnego (cecha non genuine).

W celu dokonania wyżej wymienionego ustalenia Grupa Kapitałowa uwzględnia potencjalny wpływ charakterystyki wynikającej z umowy przepływów pieniężnych w każdym okresie sprawozdawczym i łącznie w całym okresie życia instrumentu finansowego.

Test SPPI jest przeprowadzany dla każdego aktywa finansowego w modelu „utrzymywane dla przepływów pieniężnych" lub „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż" na dzień początkowego ujęcia (w tym dla modyfikacji istotnej po ponownym ujęciu aktywa finansowego).

W odniesieniu do aktywów finansowych posiadających cechy związane ze zrównoważonym rozwojem (tzw. zielone pożyczki – dla których dostarczenie przez klienta świadectwa charakterystyki energetycznej umożliwia skorzystanie z obniżonej marży na kredycie), podczas oceny zmienności przepływów brany jest pod uwagę możliwy wpływ cechy związanej ze zrównoważonym rozwojem w każdym okresie sprawozdawczym i łącznie przez cały okres kredytowania oraz czy wpływ tej cechy na umowne przepływy pieniężne jest powiązany z ryzykiem kredytowym. W przypadku, gdy wraz ze wzrostem lub spadkiem ryzyka kredytowego oprocentowanie ulega podwyższeniu lub obniżeniu, co wskazuje na dodatnią relację pomiędzy marżą kredytu a poziomem ryzyka kredytowego, kryteria SPPI nie są naruszone a tym samym kryterium testu SPPI zostaje spełnione.

Grupa Kapitałowa analizuje m.in. następujące cechy aktywów finansowych, które skutkują brakiem zdania testu SPPI:

- dźwignia w konstrukcji oprocentowania rozumianej jako mnożnik większy niż 1,
- prawo do udziału w zysku wierzyciela - przepływy pieniężne wynikające z umowy nie są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.
- ograniczenie odpowiedzialności dłużnika (skutkujące powstaniem aktywa typu non recourse),
- opcja wcześniejszej spłaty i wydłużenia (prolongaty) warunkowana przyszłym zdarzeniem ekonomicznym niezwiązanym z umową, w szczególności niezwiązanym ze zmianą poziomu ryzyka kredytowego kredytobiorcy,
- kowenanty umowne skutkujące tym, że wraz ze wzrostem lub spadkiem ryzyka kredytowego oprocentowanie ulega obniżeniu lub podwyższeniu, co wskazuje na ujemną relację pomiędzy marżą kredytu a poziomem ryzyka kredytowego,
- stopy jednostronnie ustalane przez Grupę Kapitałową (stopy administrowane), o ile nie stanowią przybliżenia rynkowej stopy zmiennej.

Jeżeli na podstawie oceny jakościowej w ramach testu SPPI nie można ustalić, czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek, przeprowadzany jest test porównawczy (OCENA ILOŚCIOWA), tzw. test benchmarkowy w celu ustalenia jak różniłyby się (niezdyskontowane) przepływy pieniężne wynikające z umowy od (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby wartość pieniądza w czasie nie została zmieniona (poziom referencyjny przepływów pieniężnych).

11.5. KATEGORIA WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH WEDŁUG ZAMORTYZOWANEGO KOSZTU

Składnik aktywów finansowych (dotyczy dłużnych aktywów finansowych) wycenia się według zamortyzowanego kosztu, jeśli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym „utrzymywane dla przepływów pieniężnych",
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (zdany test SPPI).

W momencie początkowego ujęcia Grupa Kapitałowa wycenia te aktywa finansowe do wartości godziwej. Wartość początkową składnika aktywów wycenianych według zamortyzowanego kosztu korygują wszelkie prowizje i opłaty mające wpływ na jego efektywny zwrot i stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej tego aktywa (prowizje i opłaty zaistniałe w związku z realizacją czynności wykonywanych przez Grupę Kapitałową i prowadzących do powstania aktywów).

Wartość bilansową tej kategorii aktywów Grupa Kapitałowa ustala przy użyciu efektywnej stopy procentowej, opisanej w nocie „Przychody i koszty z tytułu odsetek", służącej do bieżącego ustalenia (naliczenia) przychodu odsetkowego wygenerowanego przez aktywo w danym okresie, korygując ją o odpisy na oczekiwane straty kredytowe.

Nie podlegają wycenie według zamortyzowanego kosztu aktywa, dla których nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych niezbędnych dla obliczenia efektywnej stopy procentowej. Aktywa te wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty obejmującej również odsetki od należności, z uwzględnieniem odpisów na oczekiwane straty kredytowe. Prowizje i opłaty związane z powstaniem lub decydujące o cechach finansowych tych aktywów podlegają obowiązkowi rozliczenia w czasie w okresie życia aktywa metodą liniową i są zaliczane do przychodów prowizyjnych.

W przypadku należności, dla których nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, należność wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

11.6. KATEGORIA WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE DOCHODY CAŁKOWITE

Składnik aktywów finansowych (dotyczy dłużnych aktywów finansowych) Grupa Kapitałowa wycenia do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych, oraz
- warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (zdany test SPPI).

Wartość godziwa to cena, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach na głównym (lub najkorzystniejszym) rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych (tj. ceną wyjścia) bez względu na to, czy cena ta jest bezpośrednio obserwowalna lub oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny. Metody ustalania wartości godziwej opisane zostały w nocie „HIERARCHIA WARTOŚCI GODZIWEJ".

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite Grupa wycenia do wartości godziwej. Skutki zmiany wartości godziwej tych aktywów finansowych do momentu zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych lub jego przeklasyfikowania Grupa odnosi do innych dochodów całkowitych, z wyjątkiem przychodów o zbliżonym charakterze do odsetkowych, zysku lub straty z tytułu odpisu na oczekiwane straty kredytowe oraz zysków lub strat z tytułu różnic kursowych, które ujmuje się w wyniku finansowym.

Zysk lub stratę odnoszoną do innych dochodów całkowitych stanowi różnica między ustaloną na dzień wyceny wartością godziwą składnika aktywów finansowych a wartością tego składnika według zamortyzowanego kosztu.

Zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej ujmowane są w wyniku finansowym w pozycji Wynik na operacjach finansowych.

Przychody o charakterze zbliżonym do odsetek od instrumentów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ujmowane są w wyniku finansowym w pozycji Przychody i koszty z tytułu odsetek

Jeśli zaprzestano ujmowania składnika aktywów finansowych, skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w innych dochodach całkowitych zostają przeklasyfikowane z pozycji inne dochody całkowite do wyniku finansowego w formie korekty wynikającej z przeklasyfikowania.

11.7. KATEGORIA WYCENY AKTYWÓW FINANSOWYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Jeśli aktywa finansowe nie spełniają wymienionych powyżej kryteriów kwalifikacji do wyceny według zamortyzowanego kosztu albo do wyceny do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, Grupa klasyfikuje je jako aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Dodatkowo, w momencie początkowego ujęcia, można nieodwołalnie wyznaczyć składnik aktywów finansowych jako wyceniany do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (opcja wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat), jeśli w ten sposób eliminuje się lub znacząco zmniejsza niespójność wyceny lub ujęcia jaka w przeciwnym razie powstałaby na skutek wyceny aktywów lub zobowiązań bądź ujęcia związanych z nimi zysków lub strat według różnych zasad (niedopasowanie księgowe). Opcja ta dostępna jest dla instrumentów dłużnych zarówno w modelu „utrzymywane dla przepływów pieniężnych", jak i „utrzymywane dla przepływów pieniężnych i na sprzedaż".

W sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej prezentacja aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat jest następująca:

- przeznaczone do obrotu - składniki aktywów finansowych które:
  - nabyto głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie,
  - w momencie początkowego ujęcia stanowią część portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieją dowody bieżącego faktycznego trybu generowania krótkoterminowych zysków lub

- są instrumentem pochodnym (z wyjątkiem instrumentów pochodnych będących umowami gwarancji finansowej lub wyznaczonymi i skutecznymi instrumentami zabezpieczającymi),

- aktywa finansowe nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - aktywa finansowe dla których test charakterystyki umownych przepływów pieniężnych nie został zdany (niezależnie od modelu biznesowego) lub aktywa finansowe zaklasyfikowane do modelu rezydualnego,
- aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat przy początkowym ujęciu (opcja wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat).

Zysk lub stratę na aktywach wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ujmuje się w wyniku finansowym. Zysk lub stratę z wyceny tego składnika aktywów finansowych do wartości godziwej stanowi różnica między jego wartością godziwą a wartością tego składnika według zamortyzowanego kosztu ustaloną na dzień wyceny.

11.8. Instrumenty kapitałowe

Inwestycje w instrumenty kapitałowe wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

W przypadku inwestycji kapitałowych Grupa Kapitałowa nie skorzystała z opcji wyceny do wartości godziwej przez inne dochody całkowite.

11.9. Zmiana klasyfikacji aktywów finansowych

Reklasyfikacja aktywów finansowych następuje jedynie w przypadku zmiany modelu biznesowego odnoszącego się do aktywa lub grupy aktywów wynikającej z rozpoczęcia lub zakończenia istotnej części działalności. Zmiany takie mają charakter incydentalny. Zmiana klasyfikacji jest ujmowana prospektywnie, tj. bez zmiany ujętych dotychczas skutków wyceny do wartości godziwej, odpisów czy naliczonych odsetek.

Za zmianę modelu biznesowego nie uważa się:

- zmiany zamiarów związanych z konkretnymi aktywami finansowymi (nawet w przypadku znacznych zmian warunków rynkowych),
- tymczasowego zaniku określonego rynku aktywów finansowych,
- przeniesienia aktywów finansowych między obszarami działalności stosującymi różne modele biznesowe.

Nie dokonuje się przeklasyfikowania żadnych zobowiązań finansowych.

11.10. Modyfikacje - Zmiana kontraktowych przepływów pieniężnych

Modyfikacja rozumiana jako zmiana przepływów kontraktowych składnika aktywów finansowych na podstawie aneksu do umowy może być istotna lub nieistotna. Nie stanowi modyfikacji zmiana przepływów kontraktowych wynikająca z realizacji warunków umownych.

Jeśli wynikające z umowy przepływy pieniężne związane ze składnikiem aktywów finansowych podlegają renegocjacji lub jakiejkolwiek innej modyfikacji na podstawie aneksu do umowy lub na podstawie ogólnych aktów prawnych, a renegocjacja lub modyfikacja nie prowadzą do zaprzestania ujmowania danego składnika aktywów finansowych („Modyfikacja nieistotna") dokonuje się ponownego obliczenia wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych i ujmuje zysk lub stratę z tytułu modyfikacji w wyniku finansowym (w przychodach lub kosztach odsetkowych).

Korekta wartości bilansowej aktywa finansowego z tytułu modyfikacji podlega rozliczeniu w czasie w wynik odsetkowy metodą efektywnej stopy procentowej. Wartość bilansową brutto składnika aktywów finansowych oblicza się jako obecną wartość renegocjowanych lub zmodyfikowanych przepływów pieniężnych wynikających z umowy, dyskontowanych według pierwotnej efektywnej stopy procentowej składnika aktywów finansowych (lub efektywnej stopy procentowej skorygowanej o ryzyko kredytowe w przypadku nabytych lub udzielonych składników aktywów finansowych z utratą wartości) bądź, w stosownych przypadkach (np. dla zysku lub straty z tytułu zabezpieczenia pozycji zabezpieczanej), według zaktualizowanej efektywnej stopy procentowej. Wszelkie poniesione koszty i opłaty korygują wartość bilansową zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych i są amortyzowane w okresie pozostającym do daty wymagalności zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych.

W pewnych okolicznościach renegocjacja lub modyfikacja wynikających z umowy przepływów pieniężnych związanych ze składnikiem aktywów finansowych może prowadzić do zaprzestania ujmowania istniejącego składnika aktywów finansowych. Jeżeli modyfikacja składnika aktywów finansowych powoduje zaprzestanie

ujmowania istniejącego składnika aktywów finansowych, a następnie ujęcie zmodyfikowanego składnika aktywów finansowych, zmodyfikowany składnik aktywów uznaje się za „nowy" składnik aktywów finansowych („MODYFIKACJA ISTOTNA"). Następuje ujęcie nowego aktywa do wartości godziwej oraz kalkulacja nowej efektywnej stopy procentowej zastosowanej do nowego aktywa. W przypadku gdy charakterystyka zmodyfikowanego nowego aktywa finansowego (po zawarciu aneksu) odpowiada warunkom rynkowym, wartość bilansowa tego aktywa finansowego stanowi wartość godziwą.

Ocena czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną zależy od spełnienia kryteriów ilościowych oraz jakościowych.

Przyjęte KRYTERIA JAKOŚCIOWE są następujące:

- przewalutowanie,
- zmiana dłużnika, za wyjątkiem zmiany wynikającej ze śmierci dłużnika,
- wprowadzenie do umowy cechy umownej powodującej naruszenie testu charakterystyk przepływów pieniężnych (testu SPPI) lub usunięcie tej cechy,

Wystąpienie przynajmniej jednego z tych kryteriów skutkuje wystąpieniem modyfikacji istotnej.

- Przyjęte KRYTERIUM ILOŚCIOWE stanowi test 10% polegający na analizie zmiany warunków umownych składnika aktywów finansowych skutkującej powstaniem różnicy między wartością przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze zmienionego aktywa finansowego zdyskontowanych pierwotną efektywną stopą procentową a wartością analogicznych przyszłych przepływów wynikających z pierwotnego składnika aktywa finansowego zdyskontowanych tą samą stopą procentową. Drugim kryterium ilościowym jest zwiększenie zaangażowania dłużnika, które obejmuje wartość zwiększenia kapitału i udzielonych zobowiązań pozabilansowych powyżej 10% w stosunku do kapitału i zobowiązań pozabilansowych sprzed podwyższenia dla każdej pojedynczej ekspozycji. Trzecim kryterium jest wydłużenie pierwotnego okresu kredytowania pożyczek gotówkowych, kredytów gospodarczych obsługiwanych w oddziale o więcej niż 1 rok oraz o więcej niż dwukrotne zwiększenie okresu rezydualnego; pożyczek gotówkowych, kredytów gospodarczych obsługiwanych przez jednostki windykacyjne więcej niż 1 rok; kredytów mieszkaniowych obsługiwanych w oddziale oraz obsługiwanych przez jednostki windykacyjne o więcej niż 4 lata.

  Wystąpienie kryterium ilościowego (różnicy) powyżej 10% skutkuje uznaniem modyfikacji za istotną, natomiast wystąpienie kryterium ilościowego co najwyżej 10% skutkuje uznaniem modyfikacji za nieistotną.

  Zaprzestanie ujmowania instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite oraz według zamortyzowanego kosztu dotyczy najczęściej przypadków ich sprzedaży lub modyfikacji istotnej.

11.11. WYCENA AKTYWÓW FINANSOWYCH NABYTYCH LUB UDZIELONYCH Z UTRATĄ WARTOŚCI (POCI)

MSSF 9 wyodrębnia kategorię aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (dalej „POCI" - ang. purchased or originated credit-impaired asset).

Aktywa POCI dotyczą aktywów finansowych o charakterze dłużnym, wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, tj. kredytów oraz dłużnych papierów wartościowych.

Ujęcie początkowe tych aktywów następuje w wartości netto (tj. bez odpisów aktualizujących) odpowiadającej wartości godziwej. Przychody odsetkowe od aktywów POCI oblicza się od wartości bilansowej netto przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, skorygowanej o ryzyko kredytowe rozpoznane dla całego okresu życia aktywa. Skorygowaną o ryzyko kredytowe efektywną stopę procentową liczy się poprzez uwzględnienie przyszłych przepływów pieniężnych skorygowanych o efekt ryzyka kredytowego rozpoznawanego w całym okresie życia aktywa. Zmiana szacunków w zakresie przyszłych odzysków w kolejnych okresach sprawozdawczych odnoszona jest jako strata lub zysk z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe.

11.12. WYCENA ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH

Zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji w papierach wartościowych oraz część zobowiązań z tytułu produktów ubezpieczeniowych wyceniane są do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

12. KWESTIE ŚRODOWISKOWE

Ze względu na charakter działalności gospodarczej bezpośrednie oddziaływanie Banku i Grupy Kapitałowej na środowisko naturalne jest ograniczone do zużycia zasobów naturalnych. Pośredni wpływ na środowisko dotyczy finansowania udzielanego przez Bank oraz oferty produktowej Banku. Grupa Kapitałowa ogranicza swój bezpośredni wpływ na środowisko i dostosowuje swoje polityki kredytowe dla poszczególnych sektorów gospodarki tak, aby motywować do tego także swoich klientów.

Zagadnienia związane z oddziaływaniem Grupy Kapitałowej na środowisko oraz podejmowane przez Grupę Kapitałową inicjatywy pro-środowiskowe zostały opisane w Sprawozdaniu Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. za 2022 rok w rozdziałach:

- 13.4 „Czynniki niefinansowe w Strategii Banku",
- 13.5 „Kluczowe niefinansowe wskaźniki wyników",
- 13.7 „Istotne tematy: zarządzanie i ryzyka", w tym: 13.7.6 „Środowisko", 13.7.7 „Klimat" i 13.7.8 „Zrównoważony rozwój".

Począwszy od 2021 roku ryzyko ESG zostało uwzględnione w strategii zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej. Kwestie zarządzania ryzykiem ESG opisane zostały w nocie „Zarządzanie ryzykiem ESG".

W niniejszej nocie zaprezentowano wpływ czynników klimatycznych na poszczególne elementy niniejszego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej, w tym w szczególności wpływ ryzyka klimatycznego na pomiar oczekiwanych strat kredytowych oraz koncentrację ryzyka kredytowego.

- **ŹRÓDŁA NIEPEWNOŚCI SZACUNKÓW I ZNACZĄCE OSĄDY ORAZ MOŻLIWOŚĆ KONTYNUACJI DZIAŁALNOŚCI**

Grupa Kapitałowa jest narażona na ryzyko klimatyczne, w tym:

- ryzyko fizyczne (np. ryzyko wynikające z częstszych/poważniejszych zdarzeń pogodowych); oraz
- ryzyko związane z transformacją gospodarczą oraz zmianą klimatu (np. ryzyko związane z przejściem na mniej zanieczyszczającą i niskoemisyjną gospodarkę, ekstremizacją pór roku).

Ryzyko klimatyczne może mieć potencjalny wpływ na szacunki i oceny stosowane przez Grupę Kapitałową (w tym stosowane w kalkulacji odpisów na oczekiwane straty kredytowe).

Jak opisano poniżej w Grupie Kapitałowej nie wystąpiły istotne szacunki i osądy związane z czynnikami klimatycznymi, które znacząco wpływałyby na wartości rozpoznane w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Kwestie związane z klimatem nie stanowią zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę Kapitałową w okresie 12 miesięcy od daty zatwierdzenia przez Zarząd do publikacji sprawozdania finansowego.

- **KLASYFIKACJA I WYCENA DO WARTOŚCI GODZIWEJ ORAZ UTRATA WARTOŚCI INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH**

Ryzyko związane z klimatem może mieć wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne z udzielonych kredytów, a tym samym na narażenie Grupy Kapitałowej na straty kredytowe. Atrybuty specyficzne dla kredytobiorcy, ryzyko fizyczne i ryzyko związane z przejściem, pojedynczo lub w połączeniu, mogą wpływać na oczekiwane przepływy pieniężne, jak również na zakres potencjalnych przyszłych scenariuszy ekonomicznych uwzględnianych przy pomiarze oczekiwanych strat kredytowych.

Wpływ czynników ryzyka związanych z klimatem na oczekiwane straty kredytowe będzie się różnić w zależności od dotkliwości i czasu przewidywanych zagrożeń klimatycznych, ich bezpośredniego i pośredniego wpływu na kredytobiorcę i portfel kredytowy kredytodawcy oraz czas trwania portfela kredytowego.

Wpływ czynników ryzyka związanych z klimatem na oczekiwane straty kredytowe w Grupie Kapitałowej jest potencjalnie ograniczony, ponieważ Grupa Kapitałowa, biorąc pod uwagę stosunkowo krótkoterminowy okres trwania wielu portfeli kredytów bankowych, oczekuje, że najbardziej znaczące skutki zmian klimatu pojawią się w perspektywie średnio- i długoterminowej potencjalnie ograniczając dzisiejszy wpływ na ECL. Równocześnie ważne jest monitorowanie szybkości i skali tych zmian oraz ich możliwego wpływu na pomiar odpisów na oczekiwane straty

kredytowe. W procesie kredytowym dla klientów segmentu korporacyjnego oraz klientów segmentu firm i przedsiębiorstw ocenianych z wykorzystaniem metody ratingowej Grupa Kapitałowa każdorazowo ocenia wpływ czynników środowiskowych, społecznych oraz związanych z zarządzaniem (tzw. czynniki ESG) na zdolność kredytową Klienta oraz identyfikuje transakcje kredytowe z podwyższoną dźwignią finansową (tzw. transakcje lewarowane). Grupa Kapitałowa bada też wpływ transakcji kredytowych na kwestie ESG i klasyfikuje je do czterech kategorii, począwszy od transakcji z pozytywnym wpływem na kwestie ESG, a skończywszy na tych z istotnie negatywnym wpływem. W ocenie czynników ESG Grupa Kapitałowa uwzględnia m.in. ryzyko zmiany klimatu i wpływu na działalność klienta, możliwy wpływ klienta na zmianę klimatu, czynniki związane z kapitałem ludzkim czy dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa oraz czynniki związane z aspektami zarządzania (w tym kultury organizacji i nadzoru wewnętrznego).

Grupa Kapitałowa w pomiarach wartości godziwej instrumentów finansowych sklasyfikowanych na poziomie 3 wartości godziwej nie stosuje danych nieobserwowalnych dotyczących ryzyka związanego z klimatem:

- papiery dłużne klasyfikowane na poziomie 3 - zasadniczo stanowią finansowanie podmiotów gospodarczych z branż nie narażonych na znaczące ryzyko klimatyczne (np. spółki ubezpieczeniowe, developerzy),
- udzielone kredyty klasyfikowane na poziomie 3 - zasadniczo stanowią finansowanie dla gospodarstw domowych, ich wartość godziwa jest szacowana metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych z wykorzystaniem efektywnej marży kredytowej,
- udziały i akcje w innych jednostkach nienotowane na giełdach klasyfikowane na poziomie 3 - nie obejmują spółek z sektorów narażonych na znaczące ryzyko klimatyczne.

- **RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE, RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE ODDANE W LEASING OPERACYJNY I WARTOŚCI NIEMATERIALNE**

Kwestie dotyczące klimatu nie mają wpływu na amortyzację rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych w Grupie Kapitałowej według stanu na 31 grudnia 2022 i 2021 roku. Ponadto czynniki klimatyczne nie spowodowały wystąpienia przesłanek utraty wartości aktywów niefinansowych oraz nie miały wpływu na ich wartość odzyskiwalną według stanu na 31 grudnia 2022 i 2021 roku.

Należy jednak zauważyć że potencjalny wpływ ryzyka zmian klimatu w rozumieniu nagłej, tj. skokowej transformacji gospodarki na bardziej niskoemisyjną (skokowa zmiana generacyjna istotnej klasy aktywów w finansowaniu) może być docelowo istotny dla podmiotów leasingowych Grupy Kapitałowej.

- **ZAPASY** - Kwestie związane z klimatem nie mają wpływu na wartość bilansową zapasów posiadanych przez Grupę Kapitałową według stanu na 31 grudnia 2022 i 2021 roku.
- **PODATKI** Kwestie dotyczące klimatu nie mają wpływu na realizację aktywa z tytułu podatku odroczonego w Grupie Kapitałowej według stanu na 31 grudnia 2022 i 2021 roku.
- **REZERWY I SPRAWY SPORNE** Na 31 grudnia 2022 roku oraz na 31 grudnia 2021 roku w Grupie Kapitałowej nie występowały postępowania dotyczące jakichkolwiek kwestii związanych z klimatem lub ochroną środowiska. W latach 2022-2021 roku w Grupie Kapitałowej nie toczyły się postępowania administracyjne związane z naruszeniem przepisów ochrony środowiska oraz dotyczące wpływu na klimat, które zakończyły się nałożeniem kar finansowych.
- **DZIAŁALNOŚĆ UBEZPIECZENIOWA**

  Szczególnym przejawem ryzyka fizycznego dla działalności ubezpieczeniowej jest nasilenie ekstremalnych zjawisk pogodowych, a w szczególności ryzyko powodzi. Wpływ niniejszego ryzyka na wyniki finansowe oraz wypłacalność jest mitygowany przede wszystkim poprzez selekcję ryzyka oraz poprzez odpowiednio skonstruowany program reasekuracyjny. Spółki ubezpieczeniowe kalkulują wymóg kapitałowy na ryzyko katastroficzne oraz przeprowadzają analizę scenariusza warunków skrajnych dla ryzyka powodzi.

  Obecnie spółki ubezpieczeniowe nie posiadają taksonomii środowiskowej dla aktywów inwestycyjnych z uwagi na brak oferowania nowych produktów o charakterze inwestycyjnym.

  Dla działalności ubezpieczeniowej (ubezpieczenia majątkowe) ryzyko klimatyczne jest uwzględnione w wycenie zobowiązań poprzez uwzględnienie wskazanego ryzyka w wycenie składki. Rezerwa składki tworzona jest bowiem w wysokości składki przypadającej na przyszłe okresy. W szczególności rezerwy z tytułu ryzyka powodzi według stanu na 31 grudnia 2022 roku można oszacować na kwotę 8,2 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku – 3 miliony PLN). Istotny wzrost w ciągu roku wynika z dynamicznego wzrostu portfela ubezpieczeń mieszkaniowych. W momencie zajścia zdarzenia, będącego realizacją ryzyka klimatycznego, spółki ubezpieczeniowe tworzą również rezerwy szkodowe.

Dla działalności ubezpieczeniowej (ubezpieczenia na życie) wskazane ryzyko nie jest na tyle materialnym, żeby umożliwić kwantyfikację wyceny zobowiązań – te dokonywane są na bazie oceny łącznego prawdopodobieństwa zajść zdarzeń ubezpieczeniowych

Działania podejmowane w zakresie ESG przez spółki ubezpieczeniowe Grupy Kapitałowej opisane zostały w nocie „Zarządzanie ryzykiem ESG".

13. Zmiany zasad rachunkowości obowiązujące od 1 stycznia 2022 roku i objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym

Grupa Kapitałowa, w celu lepszego odzwierciedlenia swej działalności i zapewnienia porównywalności z sektorem bankowym, dokonała następujących zmian w zakresie:

1. Rachunku zysków i strat

- Reklasyfikacja kosztów związanych z kartami (1)

Począwszy od 1 kwartału 2022 roku Grupa Kapitałowa prezentuje koszty związane z kartami jako element wyniku z tytułu prowizji i opłat w kosztach dotyczących kart. Wcześniej koszty prezentowane były w kosztach działania jako element kosztów rzeczowych.

- Reklasyfikacja kosztów transportu wartości pieniężnych na rzecz klientów Grupy Kapitałowej (2)

Począwszy od 1 kwartału 2022 roku Grupa Kapitałowa prezentuje koszty związane z transportem wartości pieniężnych jako element wyniku z tytułu prowizji i opłat w kosztach rachunków bankowych dotyczących usług rozliczeniowych. Wcześniej koszty prezentowane były w kosztach działania jako element kosztów rzeczowych dotyczących usług informatycznych.

- Reklasyfikacja kosztów opłat członkowskich o charakterze dobrowolnym (3)

Począwszy od 1 kwartału 2022 roku Grupa Kapitałowa prezentuje koszty opłat członkowskich o charakterze dobrowolnym jako element pozostałych kosztów operacyjnych. Wcześniej koszty prezentowane były w kosztach działania.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT GRUPY KAPITAŁOWEJ – WYBRANE DANE	01.01-31.12.2021 przed przekształceniem	(1)	(2)	(3)	01.01-31.12.2021 przekształcone
Wynik z tytułu prowizji i opłat	**4 431**	**(50)**	**(4)**	-	**4 377**
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(1 165)	(50)	(4)	-	**(1 219)**
Wynik pozostały	**777**	-	-	**(3)**	**774**
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	59	-	-	(3)	**56**
Wynik na działalności biznesowej	**15 090**	**(50)**	**(4)**	**(3)**	**15 033**
Koszty działania	(6 174)	50	4	3	**(6 117)**
w tym, wynik z tytułu obciążeń regulacyjnych	(645)	-	-	3	**(642)**
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	4 874	-	-	-	4 874

2. Sprawozdania z sytuacji finansowej

W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej zmianie uległa nazwa linii „Należności z tytułu działalności ubezpieczeniowej" na „Aktywa z tytułu działalności ubezpieczeniowej".

3. Sprawozdania z przepływów pieniężnych

Począwszy od sprawozdań finansowych za rok 2022:

- w części przepływów środków pieniężnych z działalności operacyjnej pozycję „odsetki i dywidendy" podzielono na „odsetki i dywidendy otrzymane" oraz „odsetki zapłacone" (1)

- przepływy z aktywów rzeczowych oddanych w leasing operacyjny zostały przeklasyfikowane z działalności inwestycyjnej do działalności operacyjnej (2).

PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH – WYBRANE DANE	01.01-31.12.2021 przed przekształceniem	(1)	(2)	01.01-31.12.2021 przekształcone
Odsetki i dywidendy (stara pozycja)	(1 863)	-	-	-
Odsetki i dywidendy otrzymane (nowa pozycja)	-	(2 280)	-	(2 280)
Odsetki zapłacone (nowa pozycja)	-	417	-	417
rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny (nowa pozycja)	-	-	(416)	(416)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	**33 211**	**-**	**(416)**	**32 795**
Wpływy z działalności inwestycyjnej	**63 534**	**-**	**(271)**	**63 263**
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	466	-	(271)	195
Wydatki z działalności inwestycyjnej	**(77 249)**	**-**	**687**	**(76 562)**
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	(1 717)	-	687	(1 030)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	**(13 715)**	**-**	**416**	**(13 299)**

14. MSSF 17 „UMOWY UBEZPIECZENIOWE"

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 17 Umowy ubezpieczeniowe (dalej „MSSF 17") został opublikowany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości w maju 2017 roku i zmieniony przez nią w czerwcu 2020 roku oraz 9 grudnia 2021 roku[2]. MSSF 17 został zatwierdzony do stosowania w krajach Unii Europejskiej 19 listopada 2021 roku Rozporządzeniem Unii Europejskiej 2021/2036.

Celem nowego standardu jest wprowadzenie nowych, jednolitych zasad wyceny umów ubezpieczenia oraz reasekuracji, zapewniających większą porównywalność sprawozdań pomiędzy podmiotami oferującymi produkty ubezpieczeniowe, a także dostarczenie szeregu nowych ujawnień na użytek odbiorców sprawozdań finansowych.

Standard ten ma obligatoryjne zastosowanie od dnia 1 stycznia 2023 roku. MSSF 17 zastąpi dotychczasowy Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 4 „Umowy ubezpieczeniowe", umożliwiający ujmowanie umów ubezpieczeniowych według zasad rachunkowości obowiązujących w krajowych standardach.

MSSF 17 zmieni sposób ujmowania, wyceny, prezentacji i ujawniania umów ubezpieczenia dystrybuowanych przez spółki Grupy Kapitałowej, zarówno jako produkty powiązane między innymi z udzielanymi kredytami hipotecznymi, gotówkowymi oraz produktami leasingowymi, jak również jako produkty samodzielne.

Grupa wdrożyła standard w podejściu retrospektywnym pełnym oraz zmodyfikowanym dla części portfela.

Wdrożenie MSSF 17 na datę 1 stycznia 2022 roku spowodowało zwiększenie aktywów o 557 milionów PLN, zobowiązań o 273 miliony PLN oraz kapitałów własnych o 284 miliony PLN. Szczegółowy opis wpływu korekt z tytułu wdrożenia MSSF 17 został w opisany w pkt. 14.3. OSZACOWANIE WPŁYWU – KLASYFIKACJA I WYCENA.

Zaprezentowany wpływ korekt z tytułu wdrożenia MSSF17 na aktywa i zobowiązania oraz kapitały własne Grupy, zgodnie z naszą najlepszą wiedzą, jest najlepszym szacunkiem na moment publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

14.1. HARMONOGRAM WDROŻENIA

Począwszy od 2020 roku spółki ubezpieczeniowe Grupy Kapitałowej prowadzą projekt wdrożenia MSSF 17, przy czym ze wsparciem Doradcy Zewnętrznego od roku 2021. Zakres projektu obejmuje przede wszystkim opracowanie metodyki oraz wdrożenie dedykowanego narzędzia do przeprowadzenia obliczeń aktuarialnych zgodnych z wymogami MSSF 17.

[2] Zmiana przepisów przejściowych MSSF 17 umożliwia przedsiębiorstwom, przy pierwszym zastosowaniu MSSF 17 i MSSF 9 Instrumenty finansowe, rozwiązanie problemu jednorazowych różnic w klasyfikacji w odniesieniu do informacji porównawczych za poprzedni okres sprawozdawczy.

W drugim kwartale 2022 roku rozpoczęto projekt koordynowany przez Bank i wspierany przez Doradcę Zewnętrznego, gdzie zakres prac związanych z wdrożeniem MSSF 17 uległ rozszerzeniu na Grupę Kapitałową, w tym Bank oraz spółki leasingowe Grupy Kapitałowej. W projekt koordynowany przez Departament Rachunkowości i Sprawozdawczości, zaangażowani są również pracownicy Departamentu Podatków, Departamentu Planowania i Kontrolingu, Departamentu Zarządzania Ryzykiem Kredytowym a także pracownicy z departamentów biznesowych, rozliczeniowych i informatycznych. Dodatkowo w projekcie biorą udział przedstawiciele spółek zależnych PKO Leasing S.A., PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A i PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A..

W ramach prac prowadzonych na projektach:

- przygotowano analizę luki dotychczasowych przepisów (MSSF 15, MSSF 9, MSSF 4, Rekomendacja U) versus wymogi MSSF 17;
- wypracowano koncepcję sposobu wdrożenia MSSF 17 i jego wpływu na sposób konsolidacji, strukturę bilansu oraz rachunku zysków i strat, z uwzględnieniem kwestii podatkowych oraz adekwatności kapitałowej;
- opracowano szczegółową metodologię wyceny poszczególnych typów umów;
- dokonano kalkulacji korekt na bilans otwarcia na 1 stycznia 2022 oraz na okresy porównywalne 2022 roku, wynikających z implementacji MSSF 17;
- opracowano polityki rachunkowości Grupy Kapitałowej w zakresie MSSF 17;
- przygotowano wzory ujawnień w sprawozdaniach finansowych począwszy od 1 stycznia 2023 roku;
- wypracowano koncepcję rozwiązań informatycznych (identyfikacja źródeł danych, budowa repozytoriów danych wejściowych i wyjściowych ułatwiających automatyzację przeliczeń, budowa narzędzia do przeliczeń aktuarialnych, operacjonalizacja procesu ich generowania).

14.2. WYCENA I PREZENTACJA PRODUKTÓW UBEZPIECZENIOWYCH

Poniżej zaprezentowano kluczowe różnice w wycenie i prezentacji produktów ubezpieczeniowych, które mają zastosowanie do Grupy Kapitałowej, a które wejdą w życie po wdrożeniu MSSF 17.

14.2.1. MSSF 17 GŁÓWNE ZAŁOŻENIA

MSSF 17, jako nowy standard rachunkowości, zmieni sposób ujmowania, wyceny, prezentacji i ujawniania umów ubezpieczenia. Standard ma zastosowanie do umów ubezpieczenia, umów reasekuracji oraz umów inwestycyjnych z uznaniowym udziałem w zyskach.

Nowy standard definiuje umowę ubezpieczenia jako umowę, w której jedna strona przyjmuje znaczące ryzyko ubezpieczeniowe od posiadacza polisy i zobowiązuje się do zrekompensowania ubezpieczonemu niekorzystnego efektu wynikającego z, niepewnego przyszłego zdarzenia. Definicja ta jest co do zasady spójna z definicją obowiązującą w MSSF 4

Poza zakresem standardu pozostaną m.in. umowy inwestycyjne, gwarancje na produkt wydane przez producenta, gwarancje kredytowe, obligacje katastroficzne i tzw. pogodowe instrumenty pochodne (umowy, które wymagają płatności w oparciu o czynnik klimatyczny, geologiczny lub inną zmienną fizyczną, która nie jest specyficzna dla strony umowy).

Największy wpływ na wystąpienie różnic względem obowiązującego MSSF 4 będą miały:

- wycena zobowiązań i aktywów z tytułu umów ubezpieczenia, która będzie:
    - oparta o wartość najlepszego oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych;
    - uwzględniała wartość pieniądza w czasie;
    - obejmowała korektę ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego;
    - uwzględniała oczekiwaną wartość przyszłych zysków;
- rozpoznawanie spodziewanych zysków dla grupy umów ubezpieczenia w czasie, proporcjonalnie do tzw. jednostek świadczonych usług, odpowiadających poziomowi świadczonych usług przez zakład ubezpieczeń w poszczególnych okresach sprawozdawczych;
- rozpoznanie całej spodziewanej straty z tytułu umów ubezpieczenia w momencie, w którym jednostka oceni, że zawarta umowa rodzi obciążenie, co może mieć miejsce na dzień początkowego ujęcia tej umowy lub przy późniejszej wycenie;
- odrębna (od umów z działalności bezpośredniej) wycena zobowiązań i aktywów z tytułu reasekuracji biernej.

Dla celów wyceny umowy ubezpieczeniowe agreguje się w grupy umów. Grupy umów są określane poprzez zidentyfikowanie w pierwszej kolejności portfeli obejmujących umowy podlegające podobnym rodzajom ryzyka ubezpieczeniowego i zarządzane wspólnie. Każdy portfel jest następnie dzielony na kwartalne kohorty (tj. według daty rozpoznania polisy), a każda kwartalna kohorta na następujące trzy grupy:

- grupę umów rodzących obciążenia w momencie początkowego ujęcia;
- grupę umów, w przypadku których w momencie początkowego ujęcia nie istnieje znaczące prawdopodobieństwo, że w późniejszym okresie staną się one umowami rodzącymi obciążenia, oraz
- grupę pozostałych umów należących do portfela, o ile takie umowy występują (w ramach kwartalnej kohorty).

Przepływami pieniężnymi w granicach umowy ubezpieczenia są przepływy pieniężne Grupy Kapitałowej, które są bezpośrednio związane z wykonaniem umowy, w tym przepływy pieniężne, w odniesieniu do których jednostka ma swobodę uznania co do kwoty lub terminu.

Przepływy pieniężne w granicach umowy obejmują m.in:

- składki (łącznie z korektami składek i składkami ratalnymi) od ubezpieczonego oraz wszelkie dodatkowe przepływy pieniężne wynikające z tych składek;
- płatności na rzecz (lub w imieniu) ubezpieczonego, łącznie z roszczeniami, które zostały już zgłoszone, ale nie zostały jeszcze wypłacone (tj. roszczeniami zgłoszonymi), szkodami, które wystąpiły, ale w odniesieniu do których roszczenia nie zostały jeszcze zgłoszone oraz wszystkimi przyszłymi, w odniesieniu do których jednostka ma istotny obowiązek;
- alokację przepływów pieniężnych z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia do portfela, do którego należy umowa;
- koszty likwidacji szkód;
- koszty, które jednostka poniesie w związku z realizacją świadczeń rzeczowych wynikających z umowy;
- koszty administrowania polisami ubezpieczeniowymi i obsługi polis;
- podatki od transakcji.

W ramach nowego standardu wymagana jest odrębna prezentacja umów reasekuracji biernej oraz umów ubezpieczenia i reasekuracji czynnej.

W ramach każdej z tych dwóch grup wymagana jest odrębna prezentacja po stronie aktywów i zobowiązań portfeli w zależności od tego czy suma pozycji bilansowych składających się na wycenę portfela ubezpieczeń jest aktywem bądź zobowiązaniem netto.

Dodatkowo na bilansie prezentowana będzie jedynie zagregowana pozycja aktywów i pasywów z tytułu umów ubezpieczenia bez wyodrębnienia takich pozycji jak należności i zobowiązania składkowe, saldo kosztów akwizycji czy rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe.

Standard wymaga także ujawnień ilościowych i jakościowych, ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych ocen eksperckich i profilu ryzyka jednostki.

14.2.2. OBECNY MODEL WYCENY I UJĘCIA PRODUKTÓW UBEZPIECZENIOWYCH, W TYM POWIĄZANYCH Z KREDYTAMI I POŻYCZKAMI

Grupa Kapitałowa ujmuje wynik na działalności ubezpieczeniowej w pozycji przychody z tytułu prowizji linia „oferowanie produktów ubezpieczeniowych", który obejmuje przychody z tytułu składki, koszty działalności ubezpieczeniowej, odszkodowania wraz ze zmianą rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz wpływ udziału reasekuratora w przedmiotowych pozycjach.

Z uwagi na fakt, iż Grupa Kapitałowa oferuje produkty ubezpieczeniowe wraz z kredytami i pożyczkami oraz produktami leasingowymi i brak jest możliwości zakupu w Grupie Kapitałowej identycznego co do formy prawnej, warunków i treści ekonomicznej produktu ubezpieczeniowego bez zakupu kredytu, pożyczki czy produktu leasingowego, opłaty uzyskiwane przez Grupę Kapitałową z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych traktowane są jako integralna część wynagrodzenia z tytułu oferowanych instrumentów finansowych. Cała składka otrzymana przez Grupę dzielona zgodnie z Rekomendacją U na podstawie modelu względnej wartości godziwej na część dotyczącą:

- produktu ubezpieczeniowego – wycenianą modelem aktuarialnym zgodnie z wymogami MSSF 4 (rozpoznawanego w przychodach z tytułu prowizji, linia „oferowanie produktów ubezpieczeniowych")

- oraz część dotyczącą produktu kredytowego – rozliczaną metodą efektywnej stopy procentowej i ujmowaną w przychodzie odsetkowym oraz, w części odpowiadającej za wykonanie usługi pośrednictwa, jeżeli ubezpieczycielem jest spółka z Grupy Kapitałowej, rozliczaną liniowo w okresie trwania produktu ubezpieczeniowego i ujmowaną w przychodzie prowizyjnym (linia: oferowanie produktów ubezpieczeniowych).

Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych są rozliczane w analogiczny sposób do rozliczania przychodów, tj. jako element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego lub jednorazowo. Rezerwa na przyszłe zwroty alokowana jest do instrumentu finansowego oraz do usługi ubezpieczeniowej zgodnie z modelem względnej wartości godziwej.

Na dzień dzisiejszy Grupa Kapitałowa prezentuje działalność ubezpieczeniową w następujących pozycjach sprawozdania z sytuacji finansowej (szczegóły patrz nota „Aktywa i zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej":

- AKTYWA Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ są to należności z tytułu reasekuracji i udział reasekuratora w rezerwach techniczno – ubezpieczeniowych.
- ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ obejmują rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na pokrycie bieżących i przyszłych roszczeń oraz kosztów, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia, tj.: z tytułu składek, na ryzyka niewygasłe, na niewypłacone odszkodowania lub świadczenia, na premie i rabaty dla ubezpieczonych, ubezpieczeń na życie oraz inne, a także odroczone prowizje reasekuracyjne oraz zobowiązania z tytułu reasekuracji.
- ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW – „ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU PRODUKTÓW UBEZPIECZENIOWYCH": zobowiązania z tytułu produktów unit-linked, produktu „bezpieczny kapitał", produktów strukturyzowanych oraz polisolokat.

14.2.3. WYCENA I UJĘCIA PRODUKTÓW UBEZPIECZENIOWYCH OFEROWANYCH PRZEZ GRUPĘ KAPITAŁOWĄ, W TYM POWIĄZANYCH Z KREDYTAMI I POŻYCZKAMI ZGODNIE Z MSSF 17

Zgodnie z MSSF 17, wszystkie produkty ubezpieczeniowe oferowane przez Grupę Kapitałową są ujmowane i wyceniane zgodnie z tym standardem jako produkty ubezpieczeniowe. Na poziomie skonsolidowanym Grupy Kapitałowej, składka otrzymana przez Grupę nie jest już dzielona zgodnie z Rekomendacją U na podstawie modelu względnej wartości godziwej (ten model zostanie utrzymany dla jednostkowych sprawozdań finansowych Banku).

Składniki wyniku ubezpieczeniowego, łącznie z tą częścią, stanowiąca część przychodów odsetkowych, prowizyjnych lub kosztów działania Banku, a dotycząca w bezpośredni sposób umów ubezpieczeniowych wyceniany jest zgodnie z modelem aktuarialnym i prezentowane w „Wyniku z działalności ubezpieczeniowej".

Wdrożenie MSSF 17 na poziomie skonsolidowanym wpływa również na wartość bilansową kredytów i pożyczek udzielonych klientom. Element składki rozpoznawanej zgodnie z modelem względnej wartości godziwej, korygujący wartość bilansową brutto kredytów na poziomie Banku, na poziomie skonsolidowanym stanowi element aktywów i zobowiązań z działalności ubezpieczeniowej, wycenianych zgodnie z zasadami MSSF 17.

Począwszy od 1 stycznia 2023 roku produkty tj. zobowiązania z tytułu produktów unit-linked, „bezpieczny kapitał", wcześniej ujmowane zgodnie z MSSF 9, są wyceniane zgodnie z MSSF 17 jako element zobowiązań z działalności ubezpieczeniowej (dotyczy pozycji „Zobowiązania wobec klientów" - „Zobowiązania z tytułu produktów ubezpieczeniowych"). Produkty strukturyzowane i polisolokaty zaś, jako produkty o charakterze inwestycyjnym, w dalszym ciągu są ujmowane zgodnie z MSSF 9 w linii „Zobowiązania wobec klientów".

14.2.4. ZASADY WYCENY UMÓW UBEZPIECZENIOWYCH

Zgodnie z MSSF 17 umowy mogą być wyceniane zgodnie z poniższymi metodami:

1) **GMM – Model ogólny (ang. general measurement model)** – podstawowy model wyceny, gdzie łączną wartość zobowiązania ubezpieczeniowego kalkuluje się jako sumę:
   a) zdyskontowanej wartości najlepszego oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych – oczekiwanych (ważonych prawdopodobieństwem) przepływów pieniężnych ze składek, roszczeń, świadczeń, wydatków i kosztów akwizycji;
   b) korekty ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego (ang. risk adjustment for non-financial risk – „RA") – indywidualnego oszacowania wartości finansowej kompensaty z tytułu niepewności związanej z wartością oraz czasem przyszłych przepływów pieniężnych oraz

c) marży kontraktowej (ang. contractual service margin – „CSM") – reprezentującej oszacowanie przyszłych zysków rozpoznawanych w czasie trwania polisy. Wartość CSM jest wrażliwa na zmiany oszacowań przepływów pieniężnych, wynikających np. ze zmian założeń nieekonomicznych. CSM nie może być wartością ujemną – wszelkie straty z umowy rozpoznaje się natychmiast w rachunku zysków i strat (wyjątek stanowią umowy reasekuracji biernej, dla których CSM może przyjmować wartości ujemne);

2) **PAA - Metoda wyceny oparta na alokacji składki** (ang. premium allocation approach)

Podejście oparte na alokacji składki jest podejściem uproszczonym, gdzie wycena zobowiązania z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług (ang. liability for remaining coverage – „LRC") jest analogiczna do mechanizmu wyznaczania rezerwy składki w ramach MSSF 4 (bez oddzielnej prezentacji RA i CSM). Metodę PAA stosuje się dla umów krótkoterminowych do 1 roku oraz dłuższych, o ile spełnione są odpowiednie kryteria kwalifikacyjne pozwalające na stosowanie uproszczenia, określone w pkt. 53 lub 69 MSSF 17. Wycenę zobowiązania z tytułu zaistniałych szkód (ang. liability for incurred claims – „LIC") przeprowadza się za pomocą modelu GMM (bez kalkulacji CSM). Na moment wdrożenia MSSF 17 metoda PAA nie jest wykorzystywana do wyceny zobowiązań/aktywów ubezpieczeniowych;

3) **VFA - Metoda zmiennej opłaty (ang. variable fee approach)**

Metoda wyceny zobowiązań stosowana na potrzeby raportowania wg MSSF 17 umów ubezpieczenia z bezpośrednim udziałem w zysku, gdzie wycena zobowiązań dokonywana jest analogicznie jak w podejściu GMM z tą różnicą, że zmiany składnika marży kontraktowej CSM w kolejnych okresach obejmują również wpływ zmian czynników ekonomicznych, a nie tylko ubezpieczeniowych.

Z uwagi na specyficzny charakter umów ubezpieczenia i reasekuracji w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych oferowanych w ramach Grupy Kapitałowej (ubezpieczenia kilkuletnie), na dzień przejścia nie są spełnione kryteria zastosowania uproszczonej metody wyceny opartej na alokacji składki – PAA. W związku z powyższym, zarówno umowy ubezpieczeń na życie, jak również umowy ubezpieczeń majątkowych oraz reasekuracji będą wyceniane będą modelem ogólnym – GMM. Wyjątek stanowią umowy ubezpieczenia z bezpośrednim udziałem w zysku, dla których Grupa Kapitałowa stosować będzie model VFA.

14.2.5. IDENTYFIKACJA ORAZ AGREGACJA UMÓW UBEZPIECZENIA

W celu identyfikacji umów ubezpieczenia będących w zakresie MSSF 17, Grupa weryfikuje, czy w ramach danej umowy jednostka przyjmuje znaczące ryzyko ubezpieczeniowe od posiadacza polisy i zobowiązuje się do zrekompensowania posiadaczowi polisy niekorzystnego efektu określonego jako niepewne przyszłe zdarzenie ubezpieczeniowe.

Na potrzeby wyceny, umowy ubezpieczenia powinny być agregowane do tzw. grup umów ubezpieczenia opisanych w pkt.**14.2.1 MSSF 17 GŁÓWNE ZAŁOŻENIA**. Grupowanie umów powinno być dokonywane z uwzględnieniem następujących trzech wymiarów:

- wymiar portfela – umowy o podobnej charakterystyce ryzyka i zarządzane wspólnie;
- wymiar rentowności – umowy przynależące do tej samej grupy rentowności (jednej z trzech zdefiniowanych przez standard);
- wymiar kohorty – umowy wystawione w odstępie nie dłuższym niż jeden rok.

Celem tej agregacji jest zapewnienie, aby zyski z poszczególnych portfeli były rozpoznawane w czasie proporcjonalnie do świadczonych usług ubezpieczeniowych, a straty były ujmowane niezwłocznie w momencie, w którym jednostka oceni, że zawarta umowa rodzi obciążenie.

Powyższa agregacja uniemożliwia jednocześnie kompensowanie zysków i strat pomiędzy zidentyfikowanymi grupami umów ubezpieczenia, nawet w ramach pojedynczego portfela.

Grupowanie umów ubezpieczenia będzie następować w momencie początkowego ujęcia i Grupa Kapitałowa nie będzie dokonywać ponownej oceny grup w kolejnych okresach, chyba że zajdą przesłanki do zaprzestania ujmowania określone w MSSF 17.

W Grupie podział portfela na grupy umów ubezpieczenia ustalony zostanie z uwzględnieniem powyższych wymiarów:

- wymiar portfela – na podstawie charakterystyki ryzyka poszczególnych umów ubezpieczenia oraz na podstawie istniejących procesów zarządzania portfelem ubezpieczeniowym;

- wymiar rentowności:
  - dla ubezpieczeń życiowych – na poziomie pojedynczej umowy poprzez dokonanie wyceny danej umowy ubezpieczenia;
  - dla ubezpieczeń majątkowych i osobowych – wszystkie umowy będą traktowane jako zyskowne, chyba że zaistnieją fakty lub okoliczności, które będą wskazywały na ich nierentowność. Ocena rentowności będzie dokonywana na poziomie portfela MSSF 17, przy czym dopuszczane jest przeniesienie oceny na poziom kohort z danego kwartału lub roku;
- wymiar kohorty – Grupa podjęła decyzję o zastosowaniu kohort kwartalnych zarówno dla ubezpieczeń życiowych jak i ubezpieczeń majątkowych oraz reasekuracji. Grupa nie przewiduje stosowania zwolnienia z obowiązku raportowania zgodnie z wymogiem odnośnie kohort rocznych.

14.2.6. GŁÓWNE ELEMENTY WYCENY WG MSSF 17

Poniżej przedstawiono najistotniejsze elementy wyceny zgodnej z MSSF 17 oraz główne decyzje metodologiczne podjęte przez Grupę.

14.2.6.1. GRANICE UMOWY

Na potrzeby wyceny zobowiązań szacuje się wartość przepływów finansowych w granicach umów. Granice umowy obejmują okres, w którym Grupa zobowiązana jest do świadczenia usług objętych umową ubezpieczenia. Okres ten może wynikać ze składek już opłaconych lub składek, w zakresie których istnieje możliwość zobowiązania ubezpieczonego do ich zapłaty. Przepływy pieniężne traktowane są jako przepływy w ramach granic kontraktu jeżeli wynikają one z ochrony ubezpieczeniowej świadczonej w powyższym okresie, nawet jeżeli fizyczna płatność wykracza poza granice kontraktu.

Obowiązek świadczenia usług określający granice umowy wygasa w momencie gdy istnieje realna możliwość ponownej oceny ryzyka oraz zmiany taryfy. Jeśli nie istnieje taka praktyczna możliwość, to w wycenie zobowiązań uwzględnione są wszystkie przyszłe spodziewane składki.

W Grupie podejście do granicy umowy jest w znacznej mierze spójne z dotychczas stosowanym do wyceny wg Wypłacalności II. Wyjątkiem są granice umowy zastosowane w produktach typu unit-linked, gdzie do wyceny na potrzeby Wypłacalności II stosowane są wytyczne dotyczące przyszłych przepływów wynikające ze „Stanowiska UKNF dotyczącego granicy umowy dla celów wyznaczania zobowiązań ubezpieczeniowych lub reasekuracyjnych". Natomiast na potrzeby MSSF 17 w produktach typu unit-linked ze składką regularną przyszła składka modelowana jest zgodnie ze zobowiązaniami ubezpieczającego opisanymi w ogólnych warunkach ubezpieczenia oraz na polisie.

14.2.6.2. DYSKONTOWANIE I KOREKTA Z TYTUŁU RYZYKA NIEFINANSOWEGO

Grupa używa krzywych stóp dyskontowych wyznaczonych w podejściu oddolnym (MSSF 17 pkt B80), które zakłada, że krzywe dyskontowe zostaną wyznaczone jako płynne krzywe stóp wolnych od ryzyka.

Bazowe krzywe dyskontowe są ustalane na poziomie stóp dyskontowych wolnych od ryzyka publikowanych przez EIOPA. W ramach przyjętego uproszczenia, nie została zastosowana premia za niepłynność.

Grupa uwzględnia w wycenie umów ubezpieczenia korektę ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego. Ze względu na różne charakterystyki ryzyka dla portfela ubezpieczeń życiowych i majątkowych, a także dla przyszłych przepływów wynikających z zobowiązań z tytułu należnych odszkodowań oraz zobowiązań wynikających z pozostałego okresu ubezpieczeniowego, korekta z tytułu ryzyka niefinansowego dla tych portfeli i zobowiązań szacowana jest niezależnie.

Dla ubezpieczeń majątkowych i osobowych korekta dla przyszłej ochrony wyznaczana jest przy zastosowaniu metody wartości narażonej na ryzyko (VaR), przy wykorzystaniu zmodyfikowanego wyliczenia SCR wg formuły standardowej Wypłacalność II. Na cele wyznaczenie korekty dla rezerwy szkodowej stosowane są dwa podejścia: metoda VaR analogiczna do podejścia dla przyszłej ochrony oraz metoda bootstrap.

Dla ubezpieczeń życiowych, w zakresie zobowiązań wynikających z pozostałego okresu ubezpieczeniowego korekta wyznaczana jest przy zastosowaniu metody kosztu kapitału (CoC), a w zakresie zobowiązań z tytułu należnych odszkodowań przy zastosowaniu metody bootstrap. Korekta ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego na poziomie jednostki jest wyznaczana jako prosta suma korekt wyznaczonych na poziomie pojedynczych grup umów lub linii biznesowych, a dywersyfikacja jest uwzględniana przy wyznaczaniu poziomu istotności na poziomie jednostki (podejście bottom-up). Na poziomie Grupy korekta z tytułu ryzyka niefinansowego jest wyznaczana jako suma prosta korekt dla poszczególnych jednostek, a dywersyfikacja pomiędzy jednostkami nie jest uwzględniana.

14.2.6.3. MARŻA KONTRAKTOWA

Marża kontraktowa stanowi część zobowiązań (lub aktywów) z tytułu umów ubezpieczenia oraz umów reasekuracji. Marża kontraktowa odzwierciedla nierozliczony zysk dla grupy umów ubezpieczenia i z tego powodu jest uwalniana w kolejnych okresach jako przychód w rachunku zysków i strat. Kwota uwolnienia marży w danym okresie sprawozdawczym jest wyznaczana jako wartość nierozpoznanego oczekiwanego przyszłego zysku, przypadająca na dany okres zgodnie ze schematem tzw. jednostek świadczonych usług (ang. coveraqe units), które określają wielkość świadczonej usługi ubezpieczeniowej w poszczególnych okresach.

Schemat jednostek świadczonych usług został oszacowany na podstawie sum ubezpieczenia (ubezpieczenia życiowe) lub składki zarobionej przy założeniu podejścia pro rata (ubezpieczenia majątkowe)

14.2.6.4. KOSZTY FINANSOWE DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ

Zgodnie z MSSF 17 Grupa ma możliwość dokonania podziału kosztów finansowych działalności ubezpieczeniowej na części ujmowane w rachunku zysków i strat oraz innych całkowitych dochodach. Grupa planuje skorzystać z tej możliwości dla wszystkich portfeli MSSF 17. Zgodnie z MSSF 4 rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe nie były wyliczane w oparciu o bieżące założenia ekonomiczne. Jest to więc nowy element wprowadzony przez MSSF 17.

14.2.6.5. DZIEŃ PRZEJŚCIA

Grupa zastosuje MSSF 17 po raz pierwszy w okresie zaczynającym się 1 stycznia 2023 roku. Ze względu na konieczność przygotowania danych porównawczych, przyjmuje się jako dzień przejścia na nowy standard 1 stycznia 2022 roku.

Standard umożliwia zastosowanie 3 metod na potrzeby dokonania wycen pozycji finansowych na dzień przejścia:

- pełne podejście retrospektywne (ang. full retrospective approach – „FRA") – metoda, w której jednostka dokonuje wyceny grup umów ubezpieczenia tak, jakby standard był stosowany od początku dla tych umów;
- zmodyfikowane podejście retrospektywne (ang. modified retrospective approach – „MRA") – metoda, która pozwala stosować uproszenia w metodzie FRA, jeśli pełne jej zastosowanie jest niewykonalne w praktyce;
- podejście oparte na wartości godziwej (ang. fair value approach) – metoda, która jest dozwolona, jeśli niewykonalna w praktyce jest metoda MRA lub gdy jednostka podjęła decyzję, że nie będzie stosowała metody MRA.

Zgodnie z zapisami MSSF17 pkt C3, o ile nie jest to niewykonalne w praktyce, Grupa stosuje do wyceny umów ubezpieczeniowych pełne podejście retrospektywne. W przypadkach, gdy zastosowanie pełnego podejścia retrospektywnego zostało ocenione jako niewykonalne w praktyce, Grupa wykorzystuje zmodyfikowane podejście retrospektywne lub podejście oparte na wartości godziwej, a wybór podejścia dokonywany jest indywidualnie dla każdej grupy umów. Przy wyborze brane pod uwagę są takie czynniki jak charakterystyka grupy, dostępność danych historycznych, materialność oraz to czy grupa umów należy do portfela oferowanego w sprzedaży przez Grupę na dzień przejścia.

Grupa planuje dla większości grup umów wykorzystać pełne podejście retrospektywne, a w nielicznych przypadkach metodę MRA. Przy wycenie nie będzie natomiast stosowane podejście oparte na wartości godziwej.

14.2.7. UJAWNIENIA

W raportach kwartalnych i sprawozdaniach finansowych za poszczególne okresy 2023 roku Grupa wyodrębni i zaprezentuje osobno wynik z tytułu ubezpieczeń, który będzie obejmował całość przychodów i kosztów związanych z działalnością ubezpieczeniową Grupy.

MSSF 17 wymaga również opracowania obszernych ujawnień dotyczących kwot ujętych w rocznym sprawozdaniu finansowym, w tym szczegółowych uzgodnień w zakresie zawieranych umów ubezpieczenia, wpływu nowo ujętych umów ubezpieczenia oraz informacji na temat oczekiwanego schematu powstawania marży kontraktowej, a także ujawnień dotyczących istotnych szacunków dokonanych w ramach stosowania MSSF 17. Zostaną również rozszerzone ujawnienia dotyczące charakteru i zakresu ryzyka wynikającego z umów ubezpieczeniowych i umów reasekuracji. Ujawnienia będą prezentowane na bardziej szczegółowym poziomie i będą dostosowane do istotności poszczególnych informacji.

14.3. OSZACOWANIE WPŁYWU – KLASYFIKACJA I WYCENA

Łączny wpływ korekt z tytułu wdrożenia MSSF 17 na aktywa i zobowiązania oraz kapitały własne Grupy z uwzględnieniem wpływu podatkowego prezentuje tabela poniżej:

	31.12.2021 (przy zastosowaniu MSSF 4)	Korekty z tyt. wdrożenia MSSF 17	01.01.2022 (przy zastosowaniu MSSF 17)
AKTYWA, w tym:	**418 086**	**557**	**418 643**
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	234 300	1 397	235 697
Aktywa z tytułu działalności ubezpieczeniowej	911	(783)	128
Wartości niematerialne	3 463	(20)	3 443
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	4 116	(23)	4 093
Inne aktywa	2 605	(14)	2 591

	31.12.2021 (przy zastosowaniu MSSF 4)	Korekty z tyt. wdrożenia MSSF 17	01.01.2022 (przy zastosowaniu MSSF 17)
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY	**418 086**	**557**	**418 643**
Zobowiązania, w tym:	**380 393**	**273**	**380 666**
Zobowiązania wobec klientów	322 296	(1 030)	321 266
Zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej	2 008	1 309	3 317
Pozostałe zobowiązania	5 366	(6)	5 360
KAPITAŁ WŁASNY, w tym:	**37 693**	**284**	**37 977**
Kapitały rezerwowe i skumulowane inne dochody całkowite	25 313	9	25 313
Niepodzielony wynik finansowy (z uwzględnieniem wyniku za rok 2021)	11 144	275	11 419
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	**37 707**	**284**	**37 991**

Zaprezentowany wpływ korekt z tytułu wdrożenia MSSF17 na aktywa i zobowiązania oraz kapitały własne Grupy, zgodnie z naszą najlepszą wiedzą, jest najlepszym szacunkiem na moment publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

- Wzrost wartości kapitałów własnych o 284 miliony PLN wynika z retrospektywnej zmiany rozpoznawania historycznie pobranej składki ubezpieczeniowej oraz zmiany metodyki wyceny zobowiązań ubezpieczeniowych. Do momentu wdrożenia MSSF 17, jak opisano w pkt 14.2.2 OBECNY MODEL WYCENY I UJĘCIA PRODUKTÓW UBEZPIECZENIOWYCH, W TYM POWIĄZANYCH Z KREDYTAMI I POŻYCZKAMI, cała składka otrzymana przez Grupę dzielona była zgodnie z Rekomendacją U na podstawie modelu względnej wartości godziwej na część dotyczącą produktu ubezpieczeniowego – wycenianą modelem aktuarialnym zgodnie z wymogami MSSF 4 oraz część dotyczącą produktu kredytowego – rozliczaną metodą efektywnej stopy procentowej. Wraz z wdrożeniem MSSF 17 składka ubezpieczeniowa w całości rozpoznana została jako element ubezpieczeniowy wyceniany modelem GMM. W konsekwencji zmieniło się tempo rozpoznawania przychodów, a tym samym historycznie rozpoznanego zysku ujętego w niepodzielonym wyniku finansowym.
- Wartość kredytów i pożyczek udzielonych klientom wzrosła o 1 397 milionów PLN, co wynika z zaprzestania ujmowania elementu składki rozliczanej metodą efektywnej stopy procentowej i korygującej wartość bilansową brutto kredytów. Wartość tej składki ujmowana dotychczas jako składnik wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom stanowi obecnie element działalności ubezpieczeniowej wycenianej wg nowej metodologii zgodnie z MSSF 17, tym samym przekładając się na wzrost salda zobowiązań z tytułu działalności ubezpieczeniowej.
- Zgodnie z MSSF 17 wartość zobowiązań z działalności ubezpieczeniowej na dzień 1 stycznia 2022 wzrosła o 1 309 milionów PLN i wynosi 3 317 milionów z czego z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług (ang. liability for remaining coverage – „LRC") – 3 143 miliony PLN a z tytułu zaistniałych szkód (ang. liability for incurred claims – „LIC") – 174 miliony PLN.

- Zmniejszenie o 783 miliony PLN uległa również pozycja aktywów z działalności, co przede wszystkim jest wynikiem przyjęcia innej metody wyznaczania aktywów i zobowiązań ubezpieczeniowych na udziale reasekuratora. Zgodnie z MSSF 17 wartość aktywów z działalności ubezpieczeniowej na dzień 1 stycznia 2022 wynosi 128 milionów z czego z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług -107 milionów PLN a z tytułu zaistniałych szkód- 21 milionów PLN.
- W wartościach niematerialnych Grupa Kapitałowa rozpoznała przyszłe zyski z zawartych umów ubezpieczenia (dalej Value in force, VIF) będące efektem rozliczenia nabycia 1 kwietnia 2014 roku spółki „Nordea Polska Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie" SA (obecnie PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A). W wyniku wdrożenia MSSF 17, wartość VIF na 1 stycznia 2022 wynosi 2 miliony PLN (wartość korekty in minus 20 milionów PLN). Zmiana wyceny wynika z faktu, że istotna część produktów, dla których został rozpoznany VIF, podlega pod wymogi MSSF 17, w związku czym VIF dla tej części portfela jest zastąpiony przez marżę kontraktową (CSM). Wysokość marży kontraktowej z przejętego portfela podlegającego pod wycenę zgodnie z MSSF 17 jest wyższa niż wartość rozpoznanego VIF-a, ze względu na ostrożnościową wycenę, która była przyjęta na cele wyceny zobowiązań przy transakcji. Nowa wartość VIF ograniczona została do polis podlegających pod wycenę zgodnie z MSSF 9 i skalkulowana została zgodnie z oryginalnym ujęciem wartości VIF (tj. wycena VIF na moment transakcji i przyjęcie schematu amortyzacji w oparciu o rozkładu prognozowanych przyszłych zysków).
- Począwszy od 1 stycznia 2023 roku znaczna część produktów tj. zobowiązania z tytułu większości produktów unit-linked oraz produktu „bezpieczny kapitał" będzie wyceniana zgodnie z MSSF 17 jako element zobowiązań z tytułu działalności ubezpieczeniowej (dotyczy pozycji „Zobowiązania wobec klientów" - „Zobowiązania z tytułu produktów ubezpieczeniowych"). Pozostała część wyceniana będzie zgodnie z MSSF 9. Wartość korekty pozycji „Zobowiązań wobec klientów" wyniosła in minus 1 030 milionów PLN. Wartość bilansowa zobowiązań z tytułu produktów ubezpieczeniowych prezentowana w pozycji „Zobowiązania wobec klientów" po korektach wynosi 175 milionów PLN.

14.4. Wpływ MSSF 17 na fundusze własne i mierniki adekwatności kapitałowej

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR, na potrzeby adekwatności kapitałowej stosuje się konsolidację ostrożnościową, która, w odróżnieniu od konsolidacji zgodnej z MSSF, obejmuje tylko podmioty zależne spełniające definicję instytucji, instytucji finansowej lub przedsiębiorstwa usług pomocniczych. W związku z powyższym z konsolidacji ostrożnościowej wyłączone są spółki ubezpieczeniowe Grupy Kapitałowej: PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. i PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Spółki ubezpieczeniowe wyceniane są metodą praw własności. Zgodnie z tą inwestycją Grupy Kapitałowej w spółki ubezpieczeniowe początkowo ujmowana była według kosztu po dniu nabycia a następnie jej wartość korygowana jest odpowiednio o zmianę udziału Grupy Kapitałowej w aktywach netto spółek ubezpieczeniowych. Zysk lub strata Grupy Kapitałowej obejmuje jej udział w zysku lub stracie spółek ubezpieczeniowych Grupy Kapitałowej (pozycja „Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć), a inne całkowite dochody obejmują jej udział w innych całkowitych dochodach spółek ubezpieczeniowych Grupy Kapitałowej (pozycja „Udział w innych dochodach całkowitych jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć). Wpływ transakcji wzajemnych pomiędzy jednostkami Grupy Kapitałowej jest eliminowany.

Tym samym wdrożenie MSSF 17 na datę bilansu otwarcia wpłynie na wartość ujmowanych inwestycji kapitałowych (wymogi w zakresie funduszy własnych z tyt. ryzyka kredytowego) oraz na niepodzielony wynik finansowy i skumulowane inne dochody całkowite z tytułu zmiany wyceny spółek ubezpieczeniowych wycenianych metodą praw własności.

Łączny wpływ korekt na łączny współczynnik kapitałowy wynosi in plus 0,03 p.b. Zaprezentowany wpływ korekt z tytułu wdrożenia MSSF 17 na adekwatność kapitałową, zgodnie z naszą najlepszą wiedzą, jest najlepszym szacunkiem na moment publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

15. NOWE STANDARDY I INTERPRETACJE ORAZ ZMIANY DO NICH

- **STANDARDY I INTERPRETACJE ORAZ ZMIANY DO NICH OBOWIĄZUJĄCE OD 1 STYCZNIA 2022 ROKU**

STANDARDY I INTERPRETACJE*	OPIS ZMIAN I WPŁYWU
ZMIANY DO MSSF 3 „POŁĄCZENIA JEDNOSTEK” (1.01.2022/28.06.2021)	Zmiany do MSSF 3 zastąpiły odniesienia do zasad ramowych poprzez odniesienia do ram koncepcyjnych z 2018 roku. Dodano również wymóg, że w odniesieniu do transakcji i innych zdarzeń objętych zakresem MSR 37 lub KIMSF 21, jednostka przejmująca stosuje MSR 37 lub KIMSF 21 (zamiast ram koncepcyjnych) w celu zidentyfikowania zobowiązań, które zaciągnęła w ramach połączenia jednostek. Zgodnie z wprowadzonymi zmianami jednostka przejmująca nie rozpoznaje aktywów warunkowych nabytych w ramach połączenia jednostek. Zmiany nie miały zastosowania do Grupy w roku 2022.
ZMIANY DO MSR 16 „RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE” (1.01.2022/28.06.2021)	Zmiany wskazały m.in., że przychody uzyskane przy wykorzystaniu środka trwałego nie oddanego jeszcze do użytkowania powinny zostać ujęte w rachunku zysków i strat a nie pomniejszać kosztu środka trwałego. Brak istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
ZMIANY DO MSR 37 „REZERWY, ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE I AKTYWA WARUNKOWE” (1.01.2022/28.06.2021)	Zmiany doprecyzowała, że przy ocenie, czy umowa jest umową rodzącą obciążenia, koszty wykonania umowy obejmują zarówno bezpośrednie koszty inkrementalne jak i alokację innych kosztów bezpośrednich. Brak istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
CYKLICZNE ULEPSZENIA MSSF 2018-2020 (1.01.2022/28.06.2021)	• Zmiany do MSSF 1 dotyczą sytuacji gdy jednostka zależna stosuje MSSF po raz pierwszy w dacie późniejszej niż jednostka dominująca; w tym przypadku jednostka zależna może zdecydować się na wycenę skumulowanych różnic kursowych dla wszystkich operacji zagranicznych w kwotach zawartych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej na datę przejścia jednostki dominującej na standardy MSSF. • Zmiany do MSR 41 dostosowują wymogi dotyczące wyceny do wartości godziwej określone w MSR 41 do założeń MSSF 13. Powyższe zmiany nie dotyczą Grupy Kapitałowej. • Zmiana do MSSF 9 wyjaśnia, które opłaty należy uwzględnić do celów testu „10 procent” w przypadku zaprzestania ujmowania zobowiązań finansowych. • Zmiany do przykładów zastosowania MSSF 16 dotyczące identyfikowania zachęt leasingowych. Brak istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

* W nawiasie data wejścia w życie w UE /data zatwierdzenia przez UE

- **NOWE STANDARDY I INTERPRETACJE ORAZ ZMIANY DO NICH, KTÓRE ZOSTAŁY OPUBLIKOWANE A TAKŻE ZOSTAŁY ZATWIERDZONE PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ, A NIE WESZŁY JESZCZE W ŻYCIE I NIE ZOSTAŁY JESZCZE ZASTOSOWANE PRZEZ BANK**

STANDARDY I INTERPRETACJE*	OPIS ZMIAN I WPŁYWU
MSSF 17 UMOWY UBEZPIECZENIOWE (1.01.2023/ 19.11. 2021) ORAZ ZMIANY DO MSSF 17 (1.01.2023/ 19.11. 2021)	Szczegóły patrz rozdział MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe”
ZMIANY DO MSR 1 „PREZENTACJA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH” ORAZ MSR 8 „ZASADY (POLITYKA) RACHUNKOWOŚCI, ZMIANY WARTOŚCI	Zmiany do MSR 1 zawierają wytyczne dotyczące stosowania pojęcia istotności w zakresie ujawnień dotyczących zasad rachunkowości. Zamiast znaczących zasad rachunkowości zmiany wprowadzają wymóg ujawniania istotnych informacji o polityce rachunkowości, wraz z wyjaśnieniami i

SZACUNKOWYCH I KORYGOWANIE BŁĘDÓW" (1.01.2023/2.03.2022))	przykładami w jaki sposób jednostka może zidentyfikować istotne informacje dotyczące zasad rachunkowości. Zmiany do MSR 8 wprowadzają nową definicję szacunków księgowych. Zgodnie z nową definicją szacunki księgowe to kwoty pieniężne w sprawozdaniach finansowych, które są objęte niepewnością wyceny. Wprowadzenie definicji szacunków księgowych oraz innych poprawek do MSR 8 ma na celu pomóc jednostkom odróżnić zmiany zasad rachunkowości od zmian w szacunkach księgowych. Grupa uważa, że zmiany te będą miały wpływ na zakres informacji prezentowanych w jego sprawozdaniach.
ZMIANY DO MSR 12 „PODATEK DOCHODOWY" (1.01.2023/11.08.2022)	Zmiany do MSR 12 wprowadzają wymóg ujęcia w sprawozdaniu finansowym aktywów i zobowiązań z tytułu różnic przejściowych także w przypadku transakcji innych niż połączenia jednostek gospodarczych, które w momencie początkowego ujęcia generują dodatnie i ujemne różnice przejściowe o identycznej wartości. Grupa Kapitałowa nie oczekuje, że wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe tych zmian będzie istotny.

* W nawiasie oczekiwana data wejścia w życie w UE /data zatwierdzenia przez UE

- **NOWE STANDARDY I INTERPRETACJE ORAZ ZMIANY DO NICH, KTÓRE ZOSTAŁY OPUBLIKOWANE I NIE SĄ ZATWIERDZONE PRZEZ UNIĘ EUROPEJSKĄ**

STANDARDY I INTERPRETACJE*	OPIS ZMIAN I WPŁYWU
ZMIANY DO MSR 1 – KLASYFIKACJA ZOBOWIĄZAŃ (1.01.2023/ BRAK DANYCH)	Zmiany dotyczą klasyfikacji zobowiązań w sprawozdaniu z sytuacji finansowej do krótkoterminowych lub długoterminowych. Doprecyzowują one, że klasyfikacja zobowiązań jako krótkoterminowe lub długoterminowe powinna uwzględniać na datę klasyfikacji istnienie prolongaty zobowiązania bez względu na intencję podmiotu do skorzystania z niej na okres dłuższy niż 12 miesięcy oraz powinna uwzględniać spełnienie na dzień przeprowadzenia oceny warunków takiej prolongaty, jeżeli jest ona warunkowa. Grupa Kapitałowa jest w trakcie szacowania wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
ZMIANY DO MSSF 16 „LEASING" (1.01.2024/ BRAK DANYCH)	Zmiany objaśniają, w jaki sposób sprzedawca-leasingobiorca powinien wyceniać transakcje sprzedaży i leasingu zwrotnego, które spełniają wymogi MSSF 15 dotyczące ujęcia składnika aktywów jako sprzedaż. W szczególności wycena zobowiązania leasingowego nie powinna uwzględniać zysków i strat związanych z zachowanym prawem do użytkowania. Sprzedający-leasingodawca nadal może ujmować w wyniku finansowym zyski i straty związane z częściowym albo całkowitym wypowiedzeniem leasingu. Do zmian obowiązywać będzie podejście retrospektywne. Grupa Kapitałowa jest w trakcie szacowania wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

* W nawiasie oczekiwana data wejścia w życie w UE /data zatwierdzenia przez UE

NOTY UZUPEŁNIAJĄCE DO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

16. INFORMACJE DOTYCZĄCE SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Nota segmentacyjna została sporządzona na bazie wewnętrznego systemu sprawozdawczego, tj. informacji przekazywanych Zarządowi PKO Banku Polskiego S.A., które służą do oceny osiąganych wyników oraz alokacji zasobów.

Zasady identyfikacji przychodów i kosztów oraz aktywów i zobowiązań stosowane w raporcie segmentacyjnym są zgodne z zasadami rachunkowości opisanymi w niniejszym sprawozdaniu. Prezentowane aktywa i zobowiązania segmentu są aktywami i zobowiązaniami operacyjnymi wykorzystywanymi przez segment w działalności operacyjnej. Wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dla poszczególnych segmentów oparte są o wewnętrzne informacje zarządcze. W wynikach, aktywach i zobowiązaniach segmentów wykazywane są także pozycje, które da się przypisać na podstawie racjonalnych przesłanek. Na tej podstawie w segmentach ujmowany jest wpływ istotnych zdarzeń o charakterze jednorazowym, takich jak ujemna wartości firmy powstała na nabyciu spółki, odpisy z tytułu utraty wartości firmy, odpisy z tytułu utraty wartości jednostek stowarzyszonych, koszt ryzyka prawnego portfela kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych.

Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć, zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli, obciążenie z tytułu podatku dochodowego w zakresie prezentacji wyniku oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego, zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego oraz rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w zakresie prezentacji sprawozdania z sytuacji finansowej zostały ujęte na poziomie Grupy (aktywa i zobowiązania niealokowane).

Grupa Kapitałowa rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych, przy zastosowaniu wewnętrznych stawek rozliczeniowych opartych na stawkach rynkowych dla danej waluty oraz terminie wymagalności/zapadalności z uwzględnieniem marż płynności. Transakcje pomiędzy segmentami odbywają się na normalnych, komercyjnych warunkach.

W związku z wprowadzonymi od 1 stycznia 2022 roku zmianami zasad rachunkowości, które zostały szczegółowo opisane w nocie **ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI OBOWIĄZUJĄCE OD 1 STYCZNIA 2022 ROKU I OBJAŚNIENIE RÓŻNIC MIĘDZY WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI SPRAWOZDANIAMI A NINIEJSZYM SPRAWOZDANIEM FINANSOWYM** dokonano analogicznych zmian w danych porównawczych za 2021 rok w zakresie reklasyfikacji kosztów związanych z kartami, kosztów transportu wartości pieniężnych na rzecz klientów Grupy Kapitałowej, kosztów opłat członkowskich o charakterze dobrowolnym.

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność biznesową w ramach segmentów oferujących określone produkty i usługi adresowane do określonych grup klientów. Sposób podziału segmentów działalności zapewnia spójność z modelem zarządzania sprzedażą i oferowania klientom kompleksowej oferty produktowej, która obejmuje zarówno tradycyjne produkty bankowe, jak również bardziej złożone produkty o charakterze inwestycyjnym oraz usługi świadczone przez spółki Grupy Kapitałowej.

Przedstawiona poniżej nota segmentacyjna jest ujmowana w wewnętrznym systemie sprawozdawczym, tj. informacjach przekazywanych Zarządowi PKO Banku Polskiego S.A. służących do oceny osiąganych wyników oraz alokacji zasobów.

Prezentowane poniżej zestawienie wyników segmentów odzwierciedla wewnętrzną strukturę organizacyjną Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A.

Działalność Grupy Kapitałowej obejmuje trzy podstawowe segmenty sprawozdawcze:

SEGMENT DETALICZNY	Segment detaliczny oferuje pełen zakres obsługi osób prywatnych w ramach bankowości detalicznej i prywatnej oraz bankowości hipotecznej. Ponadto obejmuje transakcje dokonywane z osobami prawnymi, tj. firmami i przedsiębiorstwami. Do produktów i usług oferowanych klientom tego segmentu należą m.in.: rachunki bieżące, rachunki oszczędnościowe, lokaty terminowe, usługi *private banking*, produkty ubezpieczeniowe i inwestycyjno-ubezpieczeniowe, fundusze inwestycyjne, karty kredytowe i debetowe, usługi bankowości elektronicznej i mobilnej. W zakresie finansowania segment obejmuje kredyty konsumpcyjne, kredyty hipoteczne, w tym oferowane przez PKO Bank Hipoteczny SA, a także kredyty gospodarcze dla firm i przedsiębiorstw, deweloperów, spółdzielni i zarządców nieruchomości oraz leasing i faktoring oferowany przez Grupę Kapitałową PKO Leasing SA. Wyniki segmentu detalicznego obejmują ponadto wyniki spółek: PKO TFI SA, PKO BP BANKOWY PTE SA, PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA, PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA, PKO BP Finat sp. z o.o..
SEGMENT KORPORACYJNY I INWESTYCYJNY	Segment korporacyjny i inwestycyjny obejmuje transakcje dokonywane z dużymi klientami korporacyjnymi i instytucjami finansowymi. Segment ten obejmuje m.in. następujące produkty i usługi: prowadzenie rachunków bieżących i lokat terminowych, usługi *cash management* i *trade finance,* przechowywanie papierów wartościowych, produkty walutowe i pochodne, kredyty gospodarcze oraz leasing i faktoring oferowany przez Grupę Kapitałową PKO Leasing SA. W ramach tego segmentu PKO Bank Polski S.A. zawiera również samodzielnie lub w konsorcjum z innymi bankami umowy finansowania dużych projektów w formie kredytów oraz emisji nieskarbowych papierów wartościowych. Ponadto segment obejmuje działalność własną, tj. działalność inwestycyjną, działalność maklerską, transakcje międzybankowe, instrumentami pochodnymi i dłużnymi papierami wartościowymi. Wyniki segmentu korporacyjnego i inwestycyjnego obejmują także wyniki Grupy KREDOBANK SA działającej na Ukrainie, spółek prowadzących usługi technologiczne, działalność deweloperską i świadczące usługi zarządzania nieruchomościami oraz fundusze zajmujące się lokowaniem środków zebranych od uczestników.
CENTRUM TRANSFEROWE I POZOSTAŁY	Centrum transferowe i pozostały obejmuje wynik z tytułu wewnętrznych rozliczeń cen transferowych funduszy, wynik na inwestycyjnym portfelu dłużnych papierów wartościowych Banku, wynik z długoterminowych źródeł finansowania, wynik pozycji zaklasyfikowanych do rachunkowości zabezpieczeń oraz wyniki nieprzypisane do pozostałych segmentów. Wewnętrzny transfer funduszy oparty jest o stawki transferowe bazujące na stopach rynkowych. Długoterminowe finansowanie zewnętrzne obejmuje emisje papierów wartościowych, w tym emisje listów zastawnych, zobowiązania podporządkowane oraz kredyty otrzymane od instytucji finansowych. W ramach tego segmentu prezentowane są wyniki spółki PKO Finance AB.

INFORMACJE FINANSOWE

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów, kosztów, zysków/strat oraz aktywów i zobowiązań poszczególnych segmentów sprawozdawczych Grupy Kapitałowej za okresy zakończone 31 grudnia 2022 roku i 31 grudnia 2021 roku.

Rachunek zysków i strat wg segmentów	Działalność kontynuowana			
2022	Segment detaliczny	Segment korporacyjny i inwestycyjny	Centrum transferowe i pozostały	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej
Wynik z tytułu odsetek	8 096	3 896	(179)	11 813
Wynik z tytułu prowizji i opłat	3 688	1 270	(7)	4 951
Wynik pozostały	413	476	(381)	508
Przychody z tytułu dywidend	-	51	-	51
Wynik na operacjach finansowych	172	200	(14)	358
Wynik z pozycji wymiany	87	196	(356)	(73)
Zyski lub straty z tytułu zaprzestania instrumentów finansowych	(1)	(23)	(2)	(26)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	129	78	(9)	198
Przychody/koszty na rzecz klientów wewnętrznych	26	(26)	-	-
Wynik na działalności biznesowej	12 197	5 642	(567)	17 272
Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe	(959)	(542)	-	(1 501)
Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(41)	(1)	(21)	(63)
Koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	(1 914)	-	-	(1 914)
Koszty działania, w tym:	(6 484)	(1 334)	(32)	(7 850)
amortyzacja	(892)	(138)	-	(1 030)
z tytułu obciążeń regulacyjnych	(1 478)	(379)	(32)	(1 889)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	(737)	(382)	(147)	(1 266)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć	-	-	-	71
Wynik segmentu (brutto)	**2 062**	**3 383**	**(767)**	**4 749**
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)				(1 416)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)				3 333
Zysk/(strata) netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej				3 333

Rachunek zysków i strat wg segmentów	Działalność kontynuowana			
2021	Segment detaliczny	Segment korporacyjny i inwestycyjny	Centrum transferowe i pozostały	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej
Wynik z tytułu odsetek	6 994	1 679	1 209	9 882
Wynik z tytułu prowizji i opłat	3 310	1 080	(13)	4 377
Wynik pozostały	(1)	349	426	774
Przychody z tytułu dywidend	-	12	-	12
Wynik na operacjach finansowych	(77)	148	(7)	64
Wynik z pozycji wymiany	4	110	322	436
Zyski lub straty z tytułu zaprzestania instrumentów finansowych	2	104	100	206
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	44	1	11	56
Przychody/koszty na rzecz klientów wewnętrznych	26	(26)	-	-
Wynik na działalności biznesowej	10 303	3 108	1 622	15 033
Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe	(994)	(315)	-	(1 309)
Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(26)	7	(27)	(46)
Koszty działania, w tym:	(5 048)	(1 040)	(29)	(6 117)
amortyzacja	(852)	(146)	-	(998)
z tytułu obciążeń regulacyjnych	(488)	(126)	(28)	(642)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	(783)	(335)	39	(1 079)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć	-	-	-	31
Wynik segmentu (brutto)	**3 452**	**1 425**	**1 605**	**6 513**
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)				(1 640)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)				4 873
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli				(1)
Zysk/(strata) netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej				4 874

PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK WEDŁUG SEGMENTÓW	2022 Segment detaliczny	Segment korporacyjny i inwestycyjny	Centrum transferowe i pozostały	Razem
Kredyty i inne należności od banków	11	586	560	1 157
Dłużne papiery wartościowe	56	2 046	1 734	3 836
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (z wyłączeniem należności z tytułu leasingu finansowego)	10 299	3 506	-	13 805
Należności z tytułu leasingu finansowego	978	335	-	1 313
Zobowiązania wobec klientów (z wyłączeniem kredytów i pożyczek otrzymanych)	-	29	-	29
Razem	11 344	6 502	2 294	20 140

PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK WEDŁUG SEGMENTÓW	2021 Segment detaliczny	Segment korporacyjny i inwestycyjny	Centrum transferowe i pozostały	Razem
Kredyty i inne należności od banków	-	19	11	30
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	384	384
Dłużne papiery wartościowe	8	509	1 325	1 842
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (z wyłączeniem należności z tytułu leasingu finansowego)	6 316	1 331	-	7 647
Należności z tytułu leasingu finansowego	474	172	-	646
Zobowiązania wobec klientów (z wyłączeniem kredytów i pożyczek otrzymanych)	-	19	-	19
Razem	6 798	2 050	1 720	10 568

PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT WEDŁUG SEGMENTÓW	2022 Segment detaliczny	Segment korporacyjny i inwestycyjny	Razem
Kredyty, ubezpieczenia, leasing operacyjny i zarządzanie flotą	**1 195**	**389**	**1 584**
udzielanie kredytów i pożyczek	517	323	840
oferowanie produktów ubezpieczeniowych	555	19	574
leasing operacyjny i zarządzanie flotą	123	47	170
Fundusze inwestycyjne, emerytalne i działalność maklerska	**490**	**305**	**795**
obsługa funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie)	380	8	388
obsługa i sprzedaż produktów inwestycyjno-ubezpieczeniowych	26	-	26
prowadzenie działalności maklerskiej	84	297	381
Karty	**1 906**	**83**	**1 989**
Marże na transakcjach wymiany walut	**521**	**290**	**811**
Rachunki bankowe i pozostałe	**1 016**	**320**	**1 336**
obsługa rachunków bankowych	808	149	957
operacje kasowe	32	52	84
obsługa masowych operacji zagranicznych	59	43	102
zlecenia klientowskie	27	36	63
usługi powiernicze	-	9	9
Inne	90	31	121
Razem	5 128	1 387	6 515

PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT WEDŁUG SEGMENTÓW	2021		
	Segment detaliczny	Segment korporacyjny i inwestycyjny	Razem
Kredyty, ubezpieczenia, leasing operacyjny i zarządzanie flotą	**1 023**	**331**	**1 354**
udzielanie kredytów i pożyczek	498	298	796
oferowanie produktów ubezpieczeniowych	444	12	456
leasing operacyjny i zarządzanie flotą	81	21	102
Fundusze inwestycyjne, emerytalne i działalność maklerska	**555**	**258**	**813**
obsługa funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie)	433	37	470
obsługa i sprzedaż produktów inwestycyjno-ubezpieczeniowych	36	-	36
prowadzenie działalności maklerskiej	86	221	307
Karty	**1 469**	**53**	**1 522**
Marże na transakcjach wymiany walut	**389**	**193**	**582**
Rachunki bankowe i pozostałe	**975**	**350**	**1 325**
obsługa rachunków bankowych	793	198	991
operacje kasowe	31	40	71
obsługa masowych operacji zagranicznych	48	40	88
zlecenia klientowskie	27	30	57
usługi powiernicze	-	10	10
inne	76	32	108
Razem	4 411	1 185	5 596

Aktywa i zobowiązania wg segmentów 31.12.2022	Segment detaliczny	Segment korporacyjny i inwestycyjny	Centrum transferowe i pozostały	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej
Aktywa	175 906	157 834	91 419	425 159
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	-	285	-	285
Aktywa niealokowane	-	-	-	5 239
Suma aktywów	175 906	158 119	91 419	430 683
Zobowiązania	288 290	79 423	26 757	394 470
Zobowiązania niealokowane	-	-	-	778
Suma zobowiązań	288 290	79 423	26 756	395 248

Aktywa i zobowiązania wg segmentów 31.12.2021	Segment detaliczny	Segment korporacyjny i inwestycyjny	Centrum transferowe i pozostały	Działalność ogółem Grupy Kapitałowej
Aktywa	186 401	130 908	96 341	413 650
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	-	285	-	285
Aktywa niealokowane	-	-	-	4 151
Suma aktywów	186 401	131 193	96 341	418 086
Zobowiązania	267 713	79 132	33 175	380 020
Zobowiązania niealokowane	-	-	-	373
Suma zobowiązań	267 713	79 132	33 175	380 393

INFORMACJA O OBSZARACH GEOGRAFICZNYCH

Jako uzupełniający, Grupa PKO Banku Polskiego S.A. stosuje podział na obszary geograficzne.

Działalność Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. prowadzona jest na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz na terenie Ukrainy przez Grupę Kapitałową KREDOBANK SA, „Inter-Risk Ukraina" spółkę z dodatkową odpowiedzialnością, Finansową Kompanię „Prywatne Inwestycje" sp. z o.o. i Finansową Kompanię „Idea Kapitał" sp. z o.o, jak również na terenie Szwecji przez PKO Finance AB oraz PKO Leasing Sverige AB, na terenie Irlandii przez Polish Lease Prime 1 DAC1. Dodatkowo PKO Bank Polski S.A. posiada zagraniczne oddziały korporacyjne na terenie Republiki Federalnej Niemiec, Republiki Czeskiej i Republiki Słowackiej.

Dla celów prezentacyjnych wyniki spółek prowadzących działalność na terenie Szwecji i Irlandii oraz wyniki oddziałów Banku działających na terenie Niemiec, Czech i Słowacji, ze względu na ich wpływ na skalę działalności Grupy Kapitałowej, ujęto w segmencie „Polska".

Wyniki spółek ujętych w obszarze „Ukraina" uwzględniają transakcje wzajemne realizowane z innymi spółkami Grupy Kapitałowej działającymi na terenie Ukrainy. Transakcje wzajemne z pozostałymi spółkami Grupy Kapitałowej oraz korekty konsolidacyjne zaprezentowane zostały w wynikach obszaru „Polska".

2022	Polska	Ukraina	Razem
Wynik z tytułu odsetek	**11 538**	**275**	**11 813**
Wynik z tytułu prowizji i opłat	**4 803**	**148**	**4 951**
Wynik pozostały	**501**	**7**	**508**
Przychody z tytułu dywidend	51	-	51
Wynik na operacjach finansowych	358	-	358
Wynik z pozycji wymiany	(75)	2	(73)
Zyski lub straty z tytułu zaprzestania instrumentów finansowych	(27)	1	(26)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	194	4	198
Wynik na działalności biznesowej	**16 842**	**430**	**17 272**
Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe	(1 276)	(225)	(1 501)
Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(63)	-	(63)
Koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	(1 914)	-	(1 914)
Koszty działania, w tym:	(7 664)	(186)	(7 850)
amortyzacja	(989)	(41)	(1 030)
z tytułu obciążeń regulacyjnych	(1 876)	(13)	(1 889)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	(1 266)	-	(1 266)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć	71	-	71
Wynik segmentu (brutto)	**4 730**	**19**	**4 749**
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)			(1 416)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)			3 333
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej			**3 333**

31.12.2022	Polska	Ukraina	Razem
Aktywa, w tym:	425 519	4 879	430 398
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	230 144	1 577	231 721
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	285	-	285
Suma aktywów	**425 804**	**4 879**	**430 683**
Zobowiązania, w tym:	390 883	4 365	395 248
Zobowiązania wobec klientów	335 443	4 139	339 582
Suma zobowiązań	**390 883**	**4 365**	**395 248**

2021	Polska	Ukraina	Razem
Wynik z tytułu odsetek	**9 599**	**283**	**9 882**
Wynik z tytułu prowizji i opłat	**4 304**	**73**	**4 377**
Wynik pozostały	**750**	**24**	**774**
Przychody z tytułu dywidend	12	-	12
Wynik na operacjach finansowych	64	-	64
Wynik z pozycji wymiany	424	12	436
Zyski lub straty z tytułu zaprzestania instrumentów finansowych	202	4	206
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	48	8	56
Wynik na działalności biznesowej	**14 653**	**380**	**15 033**
Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe	(1 278)	(31)	(1 309)
Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(46)	-	(46)
Koszty działania, w tym:	(5 904)	(213)	(6 117)
amortyzacja	(952)	(46)	(998)
z tytułu obciążeń regulacyjnych	(630)	(12)	(642)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	(1 079)	-	(1 079)
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć	31	-	31
Wynik segmentu (brutto)	**6 377**	**136**	**6 513**
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)			(1 640)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)			4 873
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli			(1)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej			**4 874**

31.12.2021	Polska	Ukraina	Razem
Aktywa, w tym:	412 872	4 929	417 801
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	231 795	2 505	234 300
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	285	-	285
Suma aktywów	**413 157**	**4 929**	**418 086**
Zobowiązania, w tym:	376 063	4 330	380 393
Zobowiązania wobec klientów	318 670	3 626	322 296
Suma zobowiązań	**376 063**	**4 330**	**380 393**

17. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Zasady rachunkowości

Przychody i koszty z tytułu odsetek obejmują odsetki, w tym premię i dyskonto z tytułu instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, a także przychody o charakterze zbliżonym do odsetek od instrumentów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym przychody odsetkowe od pochodnych instrumentów zabezpieczających. W przychodach i kosztach odsetkowych ujmowane są również rozliczane w czasie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej opłaty i prowizje otrzymane i zapłacone, wchodzące w skład wyceny instrumentu finansowego, w tym koszty wynagrodzeń agentów i pośredników za sprzedaż instrumentu finansowego, koszty premii pracowników w części dotyczącej bezpośrednio sprzedaży produktów kredytowych.

Przychody i koszty z tytułu odsetek ujmowane są na zasadzie memoriałowej i z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, która dyskontuje oszacowane przyszłe przepływy pieniężne w ciągu całego oczekiwanego okresu życia składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego do wartości bilansowej brutto składnika aktywów lub do zamortyzowanego kosztu zobowiązania finansowego, za wyjątkiem:

- aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (tzw. aktywa POCI). Przychody odsetkowe od tych aktywów oblicza się od wartości bilansowej netto przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, skorygowanej o ryzyko kredytowe rozpoznane dla całego cyklu życia aktywa, przy czym kalkulacja przychodu odsetkowego za dany miesiąc dokonywana jest w odniesieniu do aktywów finansowych zaklasyfikowanych jako aktywa POCI na koniec poprzedniego miesiąca w oparciu o wartość bilansową netto skalkulowaną przy zastosowaniu relacji wartości netto i wartości brutto z poprzedniego miesiąca;
- składników aktywów finansowych niebędących nabytymi lub udzielonymi składnikami aktywów finansowych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, które następnie stały się składnikami aktywów finansowych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. Przychody odsetkowe od tych aktywów oblicza się od wartości bilansowej netto przy zastosowaniu pierwotnej efektywnej stopy procentowej z momentu rozpoznania przesłanki utraty wartości tego aktywa, przy czym kalkulacja przychodu odsetkowego za dany miesiąc dokonywana jest w odniesieniu do aktywów finansowych zaklasyfikowanych do fazy 3 na koniec poprzedniego miesiąca w oparciu o wartość bilansową netto skalkulowaną przy zastosowaniu relacji wartości netto i wartości brutto z poprzedniego miesiąca.

Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

W przychodach odsetkowych ujęty został również:

- efekt rozliczenia wyceny do wartości godziwej aktywów finansowych przejętych w ramach połączeń jednostek zależnych
- wpływ orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej dotyczącego prawa konsumenta do obniżenia kosztu kredytu w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie kredytowej poprzez pomniejszenie przychodów odsetkowych, jako szacowana różnica pomiędzy wartością nierozliczonej prowizji według efektywnej stopy procentowej na dzień przewidywanej wcześniejszej spłaty kredytu oraz rozliczenia liniowego prowizji zgodnie, z którym Bank dokonuje zwrotu prowizji. Oszacowanie opiera się na historycznych terminach przedpłat oraz ich prawdopodobieństwach
- efekt ustawowych wakacji kredytowych wprowadzonych ustawą o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom, ujęty w drugiej połowie 2022 roku w korespondencji z wartością bilansową brutto kredytów hipotecznych udzielonych w PLN (nota „Kredyty i pożyczki udzielone klientom").
- wpływ zmiany Ustawy z dnia 23 marca 2017 roku o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (Dz. U. z 2020 roku poz. 1027 i 2320 oraz z 2022 roku poz. 872 i 1488), dotyczącej zwrotu dodatkowego kosztu hipotecznego związanego z oczekiwaniem na wpis hipoteki do księgi wieczystej, ponoszonego przez klienta do czasu dokonania wpisu hipoteki do księgi wieczystej poprzez pomniejszenie przychodów odsetkowych, jako wartość szacowanego zwrotu marży dla klientów skalkulowanej do daty wpisu hipoteki do księgi wieczystej.

- **PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU SPRZEDAŻY PRODUKTÓW UBEZPIECZENIOWYCH POWIĄZANYCH Z KREDYTAMI I POŻYCZKAMI**

Z uwagi na fakt, iż Grupa Kapitałowa oferuje produkty ubezpieczeniowe wraz z kredytami i pożyczkami oraz produktami leasingowymi i brak jest możliwości zakupu w Grupie Kapitałowej identycznego co do formy prawnej, warunków i treści ekonomicznej produktu ubezpieczeniowego bez zakupu kredytu, pożyczki czy produktu leasingowego, opłaty uzyskiwane przez Grupę Kapitałową z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych traktowane są jako integralna część wynagrodzenia z tytułu oferowanych instrumentów finansowych.

Otrzymane oraz należne Grupie Kapitałowej wynagrodzenie z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych dla produktów bezpośrednio powiązanych z instrumentami finansowymi jest rozliczane metodą efektywnej stopy procentowej i ujmowane w przychodzie odsetkowym oraz, w części odpowiadającej za wykonanie usługi pośrednictwa, jeżeli ubezpieczycielem jest spółka z Grupy Kapitałowej, jest rozliczane liniowo w okresie trwania produktu ubezpieczeniowego i ujmowane w przychodzie prowizyjnym w momencie sprzedaży produktu ubezpieczeniowego lub jego odnowienia.

Podział wynagrodzenia na część prowizyjną oraz odsetkową dokonywany jest w proporcji wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa w stosunku do sumy obu tych wartości zgodnie z modelem względnej wartości godziwej uwzględniającym szereg parametrów, w tym m.in. średnią efektywną stopę procentową instrumentu finansowego, średni kontraktowy i ekonomiczny (rzeczywisty) okres kredytowania lub leasingu, średnią wysokość składki ubezpieczeniowej, okres polisy ubezpieczeniowej, prowizję niezależnego agenta ubezpieczeniowego.

Wycena wartości godziwej instrumentu finansowego opiera się na podejściu dochodowym, opartym na przeliczeniu przyszłych przepływów pieniężnych na ich wartość bieżącą przy zastosowaniu stopy dyskonta, składającej się ze stopy wolnej od ryzyka ustalonej w odniesieniu do średniej z ostatniego roku kalendarzowego stopy rentowności obligacji skarbowych o 5-letnich i 10-letnich okresach zapadalności, premii z tytułu ryzyka ustalonej w odniesieniu do rocznych kosztów ryzyka kredytowego oraz pozostałej ponad premię za ryzyko kredytowe, odzwierciedlającej wszystkie inne czynniki, które uczestnicy rynku uwzględniliby w danych okolicznościach w wycenie do wartości godziwej.

Natomiast wycena wartości godziwej usługi pośrednictwa ubezpieczeniowego opiera się na podejściu rynkowym polegającym na wykorzystaniu cen i innych informacji generowanych przez identyczne lub porównywalne transakcje rynkowe.

Koszty bezpośrednio związane ze sprzedażą produktów ubezpieczeniowych są rozliczane w analogiczny sposób do rozliczania przychodów, tj. jako element zamortyzowanego kosztu instrumentu finansowego lub jednorazowo.

Grupa Kapitałowa dokonuje okresowego oszacowania kwoty wynagrodzenia, które będzie w przyszłości podlegało zwrotowi w związku z wcześniejszym zakończeniem umowy ubezpieczeniowej na podstawie danych historycznych dotyczących pobranych składek i dokonanych zwrotów. Rezerwa na przyszłe zwroty, zgodnie z modelem względnej wartości godziwej alokowana jest do instrumentu finansowego i ujmowana jako pomniejszenie jego wartości bilansowej brutto oraz do usługi ubezpieczeniowej – ujmowana w pozycji rezerw.

Grupa Kapitałowa dokonuje weryfikacji prawidłowości przyjętych parametrów wykorzystywanych w modelu względnej wartości godziwej oraz wysokości współczynnika rezerwy na zwroty każdorazowo po powzięciu informacji o istotnych zmianach w tym zakresie, nie rzadziej niż raz w roku.

INFORMACJE FINANSOWE:

PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK I PRZYCHODY O CHARAKTERZE ZBLIŻONYM DO ODSETEK	2022	2021
Kredyty i inne należności od banków[1]	**1 157**	**30**
Pochodne instrumenty zabezpieczające	**-**	**384**
Dłużne papiery wartościowe:	**3 836**	**1 842**
wyceniane według zamortyzowanego kosztu	1 486	884
wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	2 315	947
wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	35	11
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (z wyłączeniem należności z tytułu leasingu finansowego)[2]	**13 805**	**7 647**
wyceniane według zamortyzowanego kosztu	13 282	7 259
wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	523	388
Należności z tytułu leasingu finansowego	**1 313**	**646**
Zobowiązania wobec klientów (z wyłączeniem kredytów i pożyczek otrzymanych)	**29**	**19**
Razem	**20 140**	**10 568**
w tym: przychody z tytułu odsetek od instrumentów finansowych z utratą wartości	438	246
Przychody z tytułu odsetek obliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej od instrumentów finansowych wycenianych	19 580	9 785
według zamortyzowanego kosztu	17 265	8 838
do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	2 315	947
Przychody o charakterze zbliżonym do odsetek od instrumentów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	560	783
Razem	**20 140**	**10 568**

[1] W pozycji kredyty i inne należności od banków Grupa ujęła na 31 grudnia 2022 roku przychody z tytułu odsetek od środków na rachunkach typu call (centralne rozliczenia za pośrednictwem clearing brokera) w wysokości 297 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku 4 miliony PLN) oraz przychody odsetkowe od środków na rachunku bieżącym w NBP w wysokości 560 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku 11 milionów PLN).

[2] W pozycji kredyty i pożyczki udzielone klientom uwzględniono wpływ efektu ustawowych wakacji kredytowych, ujęty w drugiej połowie 2022 roku na kwotę 3 111 mln PLN (nota „Kredyty i pożyczki udzielone klientom").

KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	2022	2021
Pochodne instrumenty zabezpieczające	(3 580)	-
Zobowiązania wobec banków	(134)	(23)
Lokaty międzybankowe	(6)	(7)
Kredyty i pożyczki otrzymane	(83)	(43)
Leasing	(19)	(12)
Zobowiązania wobec klientów	(3 720)	(204)
Emisja papierów wartościowych	(621)	(349)
Zobowiązania podporządkowane	(164)	(48)
Razem	**(8 327)**	**(686)**

	31.12.2022	31.12.2021
Oprocentowanie środków na rachunku rezerwy obowiązkowej	6,75%	1,75%

Grupa Kapitałowa może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

18. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Przychody z tytułu prowizji i opłat niepodlegających rozliczeniu metodą efektywnej stopy procentowej ujmuje się w taki sposób, aby odzwierciedlić przekazanie przyrzeczonych dóbr lub usług na rzecz klienta w kwocie, która odzwierciedla wynagrodzenie, do którego – zgodnie z oczekiwaniem Grupy Kapitałowej– będzie uprawniona w zamian za te dobra lub usługi, zgodnie z pięciostopniowym modelem ujmowania przychodów.

Do przychodów prowizyjnych zaliczane są jednorazowo opłaty pobierane przez Grupę Kapitałową za wykonanie czynności niezwiązane bezpośrednio z powstaniem składnika aktywów finansowych, a także rozliczane liniowo opłaty za świadczenie usług przez Grupę Kapitałową. Do przychodów prowizyjnych zalicza się także opłaty i prowizje rozliczane w czasie metodą liniową, otrzymane od udzielonych kredytów i pożyczek o nieustalonych harmonogramach przyszłych przepływów pieniężnych, dla których nie można ustalić efektywnej stopy procentowej.

Dla każdego zobowiązania do wykonania świadczenia Grupa Kapitałowa ustala w momencie zawarcia umowy, czy będzie spełniać zobowiązanie do wykonania świadczenia w miarę upływu czasu czy też spełni je w określonym momencie.

W pozycji przychody z tytułu prowizji ujmowany jest również:

- wynik na działalności ubezpieczeniowej w linii „oferowanie produktów ubezpieczeniowych" patrz „Aktywa i zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej";
- wynik z tytułu leasingu operacyjnego, najmu krótkoterminowego, wynik na świadczeniu usług zarzadzania flotą w linii „leasing operacyjny i zarządzanie flotą" - patrz nota „Leasing";
- marża kursowa uwzględniona w kursach walut oferowanych klientom Banku w ramach świadczenia usług kupna/sprzedaży walut obcych w linii „marże na transakcjach wymiany walut".

INFORMACJE FINANSOWE

PRZYCHODY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT	2022	2021
Kredyty, ubezpieczenia, leasing operacyjny i zarządzanie flotą	**1 584**	**1 354**
udzielanie kredytów i pożyczek	840	796
oferowanie produktów ubezpieczeniowych	574	456
leasing operacyjny i zarządzanie flotą	170	102
Fundusze inwestycyjne, emerytalne i działalność maklerska	**795**	**813**
obsługa funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie)	388	470
obsługa i sprzedaż produktów inwestycyjno-ubezpieczeniowych	26	36
prowadzenie działalności maklerskiej	381	307
Karty	**1 989**	**1 522**
Marże na transakcjach wymiany walut	**811**	**582**
Rachunki bankowe i pozostałe	**1 336**	**1 325**
obsługa rachunków bankowych	957	991
operacje kasowe	84	71
obsługa masowych operacji zagranicznych	102	88
zlecenia klientowskie	63	57
usługi powiernicze	9	10
Inne	121	108
Razem, w tym:	**6 515**	**5 596**
z tytułu przychodów od instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	5 607	4 776

Działalność powiernicza

Podmiot dominujący jest bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz Rejestru Papierów Wartościowych (NBP). Podmiot dominujący prowadzi rachunki papierów wartościowych oraz obsługuje transakcje na rynku krajowym i rynkach zagranicznych, świadczy usługi powiernictwa i pełni funkcję depozytariusza dla funduszy emerytalnych i inwestycyjnych. Aktywa przechowywane przez Podmiot dominujący w ramach świadczenia usług powierniczych, ze względu na niespełnienie definicji składnika aktywów Podmiotu dominującego, nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT	2022	2021
Kredyty i ubezpieczenia	**(100)**	**(116)**
prowizje poniesione na rzecz podmiotów zewnętrznych za sprzedaż produktów	(20)	(22)
kontrola inwestycji budowlanych i wycena nieruchomości	(28)	(42)
opłaty na rzecz Biura Informacji Kredytowej	(23)	(18)
obsługa kredytów	(29)	(34)
Fundusze inwestycyjne, emerytalne i działalność maklerska	**(47)**	**(56)**
Karty	**(1 257)**	**(905)**
Rachunki bankowe i pozostałe	**(160)**	**(142)**
usługi rozliczeniowe	(56)	(42)
prowizje za usługi operacyjne banków	(16)	(16)
wysyłka SMS	(50)	(54)
sprzedaż produktów bankowych	(1)	(2)
obsługa masowych operacji zagranicznych	(22)	(15)
inne	(15)	(13)
Razem	**(1 564)**	**(1 219)**

WYNIK Z TYTUŁU LEASINGU OPERACYJNEGO ORAZ ZARZĄDZANIA FLOTĄ	2022	2021
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego oraz zarządzania flotą	513	393
Koszty z tytułu leasingu operacyjnego oraz zarządzania flotą	(95)	(78)
Koszty amortyzacji rzeczowego majątku trwałego oddanego w leasing operacyjny	(248)	(213)
Wynik z tytułu leasingu operacyjnego oraz zarządzania flotą	**170**	**102**

19. Przychody z tytułu dywidend

Zasady rachunkowości:

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania, jeżeli Grupa Kapitałowa jest uprawniona do otrzymania dywidendy, istnieje prawdopodobieństwo, że Grupa uzyska korzyści ekonomiczne związane z dywidendą oraz wysokość dywidendy można wycenić w wiarygodny sposób.

Informacje finansowe

PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND	2022	2021
od aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	1	1
od instrumentów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	50	11
Razem	**51**	**12**

20. Wynik na operacjach finansowych

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Wynik na operacjach finansowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej. W pozycji ujmowana jest również część nieefektywna zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych dla strategii zabezpieczających, w których instrumentem zabezpieczającym są kontrakty IRS, a także zyski i straty na instrumencie zabezpieczającym oraz na pozycji zabezpieczanej związane z zabezpieczanym ryzykiem (zabezpieczenie wartości godziwej).

NOTY POWIĄZANE: „Rachunkowość zabezpieczeń i pozostałe instrumenty finansowe", „Papiery wartościowe", „Kredyty i pożyczki udzielone klientom"

INFORMACJE FINANSOWE

WYNIK NA OPERACJACH FINANSOWYCH	2022	2021
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	**400**	**221**
Instrumenty pochodne[1]	400	219
Instrumenty kapitałowe	(2)	4
Dłużne papiery wartościowe	2	(2)
Instrumenty finansowe nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	**(26)**	**(126)**
Instrumenty kapitałowe	11	-
Dłużne papiery wartościowe	8	(15)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(45)	(111)
Rachunkowość zabezpieczeń	**(16)**	**(31)**
Razem	**358**	**64**

[1] W tym z tytułu opcji na akcje i indeksy giełdowe 212 milionów PLN (w 2021 roku 25 milionów PLN).

21. Wynik z pozycji wymiany

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane, wynikające z wyceny aktywów i zobowiązań walutowych oraz z wyceny do wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS oraz opcje walutowe). W pozycji tej ujmowana jest również część nieefektywna zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych dla strategii zabezpieczających, w których instrumentem zabezpieczającym są kontrakty CIRS (szczegóły patrz nota „Rachunkowość zabezpieczeń i pozostałe instrumenty finansowe").

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe dla kredytów, pożyczek i innych należności wyrażonych w walutach obcych, które są tworzone w złotych, podlegają aktualizacji wraz ze zmianą wartości wyceny aktywów walutowych, na które są tworzone. Efekt tej aktualizacji wynikający z różnic kursowych ujmowany jest w wyniku z pozycji wymiany.

	2022	2021
Wynik z pozycji wymiany	(73)	436

Spadek wyniku z pozycji wymiany wynika przede wszystkim z rozpoznania w 2021 roku wyniku na pozycji walutowej w kwocie około 328 mln PLN w następstwie decyzji Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku z 23 kwietnia 2021 roku w sprawie oferowania ugód klientom, pogorszenia wyniku na transakcjach wymiany walut w związku ze wzrostem stóp procentowych w PLN oraz wzrostu kosztu zamiany walut w 2022 roku, przy poprawie wyniku na działalności klientowskiej.

22. ZYSKI LUB STRATY Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

ZASADY RACHUNKOWOŚCI: nota „Modyfikacje - zmiana kontraktowych przepływów pieniężnych"

NOTY POWIĄZANE: „Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów",

INFORMACJE FINANSOWE

ZYSKI LUB STRATY Z TYTUŁU ZAPRZESTANIA UJMOWANIA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	2022	2021
Wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	(41)	201
Wycenianych według zamortyzowanego kosztu	15	5
Razem	**(26)**	**206**

23. POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY OPERACYJNE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Do pozostałych przychodów operacyjnych zalicza się przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie zyski ze sprzedaży inwestycji mieszkaniowych, sprzedaży/likwidacji składników rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i aktywów do zbycia otrzymanych odszkodowań, kar, grzywien, przychodów z tytułu dzierżawy/najmu nieruchomości.

Do pozostałych przychodów operacyjnych zalicza się również w spółkach Grupy Kapitałowej odpowiednio przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. W pozostałych przychodach operacyjnych ujmowane są również rozwiązania rezerw na sprawy sporne z wyłączeniem spraw spornych dotyczących kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych oraz przychody związane z wyceną i sprzedażą uprawnień do emisji CO_2.

Pozostałe koszty operacyjne obejmują głównie koszty utworzenia rezerwy na zwroty kosztów dla klientów z tytułu dokonanych przedterminowych spłat kredytów konsumenckich i hipotecznych przed wyrokiem TSUE (nota „Rezerwy"), straty ze sprzedaży/likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych i aktywów przejętych za długi oraz koszty przekazanych darowizn. Do pozostałych kosztów operacyjnych zalicza się również w spółkach Grupy Kapitałowej koszty wytworzenia produktów, towarów i materiałów. W pozostałych kosztach operacyjnych ujmowane są również utworzenia rezerw na sprawy sporne z wyłączeniem spraw spornych dotyczących kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych oraz koszty związane z wyceną i sprzedażą uprawnień do emisji CO_2.

NOTY POWIĄZANE: Rezerwy

INFORMACJE FINANSOWE

POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE	2022	2021
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług	118	97
Zyski ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych, rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	108	101
Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny	47	46
Przychody uboczne	11	15
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	2	4
Rozwiązanie rezerwy na przyszłe płatności	2	4
Rozwiązanie rezerwy na sprawy sporne z wyłączeniem spraw spornych dotyczących spłaconych kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	7	3
Przychody z tytułu sprzedaży uprawnień do emisji CO_2	43	54
Inne[1]	90	64
Razem	**428**	**388**

[1] w tym w zakresie działalności leasingowej przychody z tytułu przedterminowego zakończenia umów w wysokości 15 milionów PLN (w 2021 roku – 10 milionów PLN), przychody z tytułu sprzedaży monet na cele kolekcjonerskie w wysokości 10 milionów PN (w 2021 roku 8 milionów PLN).

POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE	2022	2021
Koszty sprzedanych produktów i usług	(1)	(3)
Straty na sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(11)	(33)
Przekazane odszkodowania, kary i grzywny	(1)	(1)
Koszty przekazanych darowizn	(54)	(44)
Koszty uboczne	(15)	(17)
Utworzenie rezerwy na potencjalny zwrot klientom prowizji i opłat	(13)	(27)
Utworzenie rezerwy na przyszłe płatności	(2)	(3)
Utworzenie rezerwy na sprawy sporne z wyłączeniem spraw spornych dotyczących spłaconych kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	(12)	(10)
Koszty z tytułu sprzedaży uprawnień do emisji CO_2	(25)	(114)
Inne[1]	(96)	(80)
Razem	**(230)**	**(332)**

[1] w tym koszty usług zewnętrznych ponoszone w związku z dochodzeniem wierzytelności w wysokości 20 milionów PLN (w 2021 – 15 milionów), koszty remarketingu w wysokości 24 miliony PLN (w 2021 roku – 15 milionów PLN).

24. Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe

Zasady rachunkowości:

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe są ujmowane w sprawozdaniu finansowym w następujący sposób:

- Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu: odpis pomniejsza wartość bilansową brutto aktywa finansowego; zmiany wysokości odpisów odnoszone są do rachunku zysków i strat;
- Zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym oraz gwarancje finansowe: odpis prezentowany jest jako rezerwa po stronie zobowiązań; zmiany wysokości rezerw odnoszone są do rachunku zysków i strat;
- Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite: wartość bilansowa aktywa ujętego do wartości godziwej nie jest dodatkowo pomniejszana o wysokość odpisów; zmiana wyceny jest każdorazowo rozdzielana jednak na komponent związany z utratą wartości – ujmowany w rachunku wyników i komponent związany z pozostałymi zmianami wyceny do wartości godziwej – ujmowany w innych dochodach całkowitych;
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: nie rozpoznaje się odpisów na oczekiwane straty kredytowe.

Szacunki i osądy:

Grupa przeprowadza przegląd swojego portfela kredytowego pod kątem utraty wartości przynajmniej raz na kwartał. Aby ustalić, czy należy wykazać utratę wartości w rachunku zysków i strat, Grupa ocenia czy istnieją jakiekolwiek dane wskazujące na możliwe do zmierzenia zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących portfela kredytowego. Metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one nastąpią, są poddawane regularnym przeglądom.

- **Pomiar i ocena ryzyka kredytowego: oczekiwane straty oczekiwane kredytowe**

W obszarze utraty wartości Grupa Kapitałowa opiera się na koncepcji strat oczekiwanych.

Model utraty wartości ma zastosowanie do aktywów finansowych, które nie są wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, obejmujących:

- dłużne instrumenty finansowe obejmujące zaangażowania o charakterze kredytowym oraz papiery wartościowe,
- należności leasingowe,
- inne aktywa finansowe,
- zobowiązania pozabilansowe finansowe oraz gwarancyjne.

Dla inwestycji kapitałowych nie są rozpoznawane oczekiwane straty kredytowe.

Utrata wartości jest mierzona jako 12 miesięczne albo dożywotnie oczekiwane straty kredytowe dla danego aktywa finansowego.

Horyzont pomiaru oczekiwanej straty zależy od tego, czy od momentu początkowego ujęcia aktywa nastąpił znaczący wzrost ryzyka kredytowego. Ze względu na to kryterium, aktywa finansowe alokowane są do 3 faz (ang. stage):

- FAZA 1 – ekspozycje, dla których ryzyko kredytowe nie jest istotnie wyższe niż na moment początkowego ujęcia i nie rozpoznaje się w odniesieniu do nich przesłanek utraty wartości,
- FAZA 2 – ekspozycje których ryzyko kredytowe jest istotnie wyższe od poziomu ryzyka kredytowego na moment początkowego ujęcia ekspozycji, ale nie rozpoznaje się w odniesieniu do nich przesłanki utraty wartości,
- FAZA 3 – aktywa w odniesieniu do których rozpoznaje się przesłankę utraty wartości (w tym aktywa udzielone lub zakupione z rozpoznaną przesłanką utraty wartości).

- ISTOTNY WZROST RYZYKA KREDYTOWEGO

Istotny wzrost ryzyka kredytowego określa się z uwzględnieniem poziomu prawdopodobieństwa niewypłacalności oraz jego zmian w stosunku do poziomu z momentu początkowego ujęcia kredytu.

- EKSPOZYCJE HIPOTECZNE ORAZ POZOSTAŁE EKSPOZYCJE DETALICZNE

W celu oceny istotnego wzrostu ryzyka kredytowego dla ekspozycji hipotecznych oraz pozostałych ekspozycji detalicznych Grupa Kapitałowa stosuje model oparty na kalkulacji marginalnego PD, czyli prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w określonym miesiącu. Prawdopodobieństwo to uzależnione zostało od czasu, który upłynął od momentu uruchomienia ekspozycji. Dzięki temu możliwe jest odwzorowanie charakterystycznego dla ekspozycji wobec osób fizycznych zróżnicowania jakości kredytowej w czasie życia ekspozycji. Krzywe marginalnego PD wyznaczone zostały na podstawie danych historycznych na poziomie homogenicznych portfeli, wydzielonych z uwzględnieniem m.in. rodzaju produktu, roku udzielenia, waluty kredytu oraz jakości kredytowej na moment udzielenia. Indywidualne przypisanie marginalnego PD do poszczególnych ekspozycji uzyskiwane jest poprzez skalowanie krzywej wyznaczonej na poziomie portfela do indywidualnej oceny ekspozycji/klienta uzyskiwanej z modeli aplikacyjnych (wykorzystujących dane z wniosków kredytowych) oraz behawioralnych. Grupa Kapitałowa identyfikuje przesłankę istotnego wzrostu ryzyka kredytowego dla danej ekspozycji w oparciu o porównanie indywidualnych krzywych prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w horyzoncie trwania ekspozycji na datę początkowego ujęcia oraz na datę raportową. Dla każdej daty raportowej porównywane są tylko te części oryginalnej i obecnej krzywej prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania, które odpowiadają okresowi począwszy od daty raportowej do zapadalności ekspozycji. Porównanie opiera się na wartościach średniego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania w horyzoncie życia kredytu w analizowanym okresie korygowanego o bieżące oraz prognozowane wskaźniki makroekonomiczne.

Rezultat tego porównania, określany mianem statystyki α, odnoszony jest do wartości progowej, powyżej której wzrost ryzyka kredytowego uznaje się za istotny. Wartość progowa ustalana jest w oparciu o historyczne powiązania pomiędzy wartościami statystyki α, a wystąpieniem stanu niewykonania zobowiązania (default). W procesie tym minimalizuje się prawdopodobieństwo:

- zaklasyfikowania do zbioru ekspozycji kredytowych ze znaczącym wzrostem poziomu ryzyka kredytowego (na podstawie statystyki) ekspozycji kredytowej, w przypadku której w badanym okresie nie wystąpiło zdarzenie niewykonania zobowiązania (błąd typu I);
- niezaklasyfikowania do zbioru ekspozycji kredytowych ze znaczącym wzrostem poziomu ryzyka kredytowego (na podstawie statystyki) ekspozycji kredytowej, w przypadku której w badanym okresie wystąpiło zdarzenie niewykonania zobowiązania (błąd typu II).

Według danych obowiązujących na koniec 2022 roku przesłanką istotnego pogorszenia jakości kredytowej jest co najmniej 2,6-krotny wzrost parametru PD w porównaniu do wartości na moment rozpoznania w księgach Grupy Kapitałowej w przypadku ekspozycji hipotecznych oraz co najmniej 2,5-krotny wzrost w przypadku pozostałych ekspozycji detalicznych.

W odniesieniu do ekspozycji kredytowych, w przypadku których aktualne ryzyko niewypłacalności nie przekracza poziomu uwzględnionego w cenie udzielonego finansowania, wyniki porównania krzywych prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania na datę początkowego ujęcia oraz na datę raportową nie stanowią o rozpoznaniu znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego.

- **EKSPOZYCJE KLIENTÓW INSTYTUCJONALNYCH**

W celu oceny znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego dla klientów instytucjonalnych Grupa Kapitałowa stosuje model oparty na łańcuchach Markowa. Na podstawie danych historycznych konstruowane są macierze prawdopodobieństw migracji klientów pomiędzy poszczególnymi klasami ryzyka określonymi na podstawie modeli ratingowych oraz scoringowych Grupy. Migracje te wyznaczane są w obrębie homogenicznych portfeli, wydzielonych z uwzględnieniem m.in. metodyki oceny klienta oraz segmentu klienta.

W dacie początkowego ujęcia ekspozycji kredytowej ustala się indywidualną dla każdej klasy ryzyka oraz portfela najwyższą akceptowalną wartość prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania, której przekroczenie identyfikowane jest jako istotny wzrost ryzyka kredytowego. Wartość ta wyznaczana jest na podstawie średniego prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania dla gorszych klas ryzyka niż klasa ryzyka z daty początkowego ujęcia eskpozycji kredytowej, ważonego prawdopodobieństwem przejścia do tych klas ryzyka w danym horyzoncie czasowym.

Według danych obowiązujących na koniec 2022 roku i 2021 roku minimalne wartości pogorszenia klasy ryzyka będącego przesłanką istotnego wzrostu ryzyka kredytowego w relacji do aktualnej klasy ryzyka prezentowały się następująco:

Klasy ryzyka	Zakres PD	Minimalny zakres pogorszenia klasy ryzyka będący przesłanką istotnego ryzyka wzrostu ryzyka kredytowego[1]
A-B	0,0 – 0,90%	3 klasy
C	0,90 – 1,78%	3 klasy
D	1,78 – 3,55%	2 klasy
E	3,55-7,07%	1 klasa
F	7,07-14,07%	1 klasa
G	14,07-99,99%	nie dotyczy[2]

[1] wartości uśrednione (zakresy ustalane osobno na homogenicznych grupach klientów)
[2] pogorszenie klasy ryzyka jest bezpośrednią przesłanką utraty wartości

W celu identyfikacji pozostałych przesłanek istotnego wzrostu ryzyka kredytowego Grupa Kapitałowa wykorzystuje pełną dostępną informację jakościową i ilościową, w tym:

- oznaczenie ekspozycji kredytowej statusem POCI bez przesłanki utraty wartości,
- działania restrukturyzacyjne wprowadzające dla dłużnika udogodnienia wymuszone jego trudną sytuacją finansową (ang. forbearance),
- opóźnienie w spłacie materialnie istotnej kwoty kapitału lub odsetek lub opłat (rozumianej jako kwota przekraczająca 400 PLN oraz 1% w odniesieniu do całkowitego łącznego kredytowego zaangażowania bilansowego dłużnika w Banku oraz pozostałych podmiotach Grupy Kapitałowej Banku) dłuższe niż 30 dni,
- zidentyfikowane sygnały wczesnego ostrzegania w ramach procesu monitoringu świadczące o istotnym wzroście ryzyka kredytowego (w tym zmiany zabezpieczenia, modyfikacji warunków umowy z klientem, w szczególności w zakresie harmonogramu wykorzystania lub spłaty kredytu, ograniczania zaangażowania Banku wobec klienta,),
- istotne podwyższenie wskaźnika LTV,
- kwarantanna w Fazie 2 ekspozycji, dla których w ciągu minionych 3 miesięcy ustała przesłanka utraty wartości,
- złożenie wniosku o upadłość konsumencką przez któregokolwiek z współkredytobiorców,
- transfer ekspozycji kredytowej do zarządzania przez jednostki restrukturyzacyjno-windykacyjne Banku,
- korzystanie przez kredytobiorcę kredytu hipotecznego z ustawowego wsparcia w spłacie kredytu.

- **KREDYTY Z UTRATĄ WARTOŚCI I DEFINICJA NIEWYKONANIA ZOBOWIĄZANIA**

Przesłanką utraty wartości ekspozycji kredytowej jest w szczególności:

- opóźnienie w spłacie materialnie istotnej kwoty kapitału lub odsetek lub opłat dłuższe (rozumianej jako kwota przekraczająca 400 PLN oraz 1% w odniesieniu do całkowitego łącznego kredytowego zaangażowania bilansowego dłużnika w Banku oraz pozostałych podmiotach Grupy Kapitałowej) niż 90 dni,

- pogorszenie się w okresie kredytowania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika lub zagrożenie realizacji finansowanego projektu inwestycyjnego, wyrażające się zaklasyfikowaniem do klasy ratingowej lub klasy ryzyka wskazującej na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia (rating H),
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności wymuszone względami ekonomicznymi lub prawnymi wynikającymi z trudności finansowych klienta (do czasu uznania wierzytelności za uzdrowioną),
- wnioskowanie o ogłoszenie upadłości dłużnika, postawienie go w stan likwidacji lub wszczęcie wobec niego postępowania egzekucyjnego,
- ogłoszenie upadłości konsumenckiej przez któregokolwiek z współkredytobiorców,
- informacja o śmierci wszystkich kredytobiorców, będących osobami fizycznymi lub przedsiębiorcami prowadzącymi działalność gospodarczą w formie jednoosobowej działalności gospodarczej albo spółki cywilnej (nie dotyczy sytuacji gdy działalność gospodarcza przedsiębiorcy jest kontynuowana przez zarządcę sukcesyjnego),
- wystąpienie innych zdarzeń wskazujących na brak możliwości spłacenia przez dłużnika w całości zobowiązania wynikającego z umowy.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych nr 575/2013 (rozporządzenie CRR) Grupa Kapitałowa definiuje **STAN NIEWYKONANIA ZOBOWIĄZANIA (ANG. DEFAULT)** jeżeli ocenia, że dłużnik nie jest w stanie spłacić zobowiązania kredytowego bez sięgania do realizacji zabezpieczeń lub materialne przeterminowanie ekspozycji przekracza 90 dni. Przesłanki stanu niewykonania zobowiązania są tożsame z przesłankami utraty wartości ekspozycji.

Zarówno proces oceny istotnego wzrostu ryzyka kredytowego, jak i proces kalkulacji straty oczekiwanej realizowany jest w trybie miesięcznym na poziomie indywidualnej ekspozycji. Wykorzystuje się w nim dedykowane środowisko obliczeniowe umożliwiające dystrybucję wyników do jednostek wewnętrznych Grupy.

Grupa Kapitałowa wyodrębniła **PORTFEL AKTYWÓW FINANSOWYCH O NISKIM RYZYKU KREDYTOWYM**, klasyfikując do niego instrumenty finansowe, dla których średnia długoterminowa stopa niewypłacalności nie przekracza prawdopodobieństwa niewypłacalności ustalonego przez agencję ratingową dla najgorszej klasy ratingu inwestycyjnego. Do portfela tego zalicza w szczególności ekspozycje wobec banków, rządów, jednostek samorządu terytorialnego oraz wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych.

- **OBLICZANIE OCZEKIWANEJ STRATY KREDYTOWEJ**

Model kalkulacji oczekiwanej straty kredytowej oparty jest na zastosowaniu szczegółowej segmentacji portfela kredytowego uwzględniającej następujące charakterystyki na poziomie produktu oraz klienta:

- rodzaj produktu kredytowego,
- waluta produktu,
- rok udzielenia,
- ocena ryzyka niewypłacalności klienta,
- segment biznesowy klienta,
- metoda oceny ryzyka klienta.

W celu obliczenia oczekiwanej straty kredytowej Grupa Kapitałowa stosuje metodę zindywidualizowaną oraz metodę portfelową.

METODA ZINDYWIDUALIZOWANA jest stosowana w przypadku identyfikacji przesłanki utraty wartości ekspozycji znaczących indywidualnie. Oczekiwaną stratę kredytową z ekspozycji ustala się jako różnicę pomiędzy jej wartością bilansową brutto (w przypadku pozabilansowej ekspozycji kredytowej - wartością jej równoważnika bilansowego), a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych, ustalonych z uwzględnieniem możliwych scenariuszy dotyczących realizacji umowy i zarządzania ekspozycją kredytową ważonych prawdopodobieństwem ich realizacji.

METODA PORTFELOWA jest stosowana dla ekspozycji, które nie są indywidualnie znaczące oraz w przypadku braku identyfikacji przesłanki utraty wartości.

W metodzie portfelowej strata oczekiwana wyznaczana jest jako iloczyn parametrów ryzyka kredytowego: prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania (PD), poziomu straty w momencie niewykonania zobowiązania (LGD) oraz wartości ekspozycji w momencie niewykonania zobowiązania (EAD), przy czym każdy z powyższych parametrów ma postać wektora o wymiarze liczby miesięcy pokrywających horyzont szacowania straty kredytowej.

W odniesieniu do ekspozycji detalicznych bez harmonogramu spłat Grupa Kapitałowa wyznacza ten horyzont w oparciu o dane behawioralne na podstawie historycznych obserwacji. Strata oczekiwana zarówno w całym okresie trwania ekspozycji, jak i w okresie 12 miesięcy jest sumą strat oczekiwanych w poszczególnych okresach zdyskontowanych efektywną stopą procentową. W celu wyznaczenia wartości aktywa na moment niewykonania zobowiązania w danym okresie Grupa Kapitałowa koryguje parametr określający wielkość ekspozycji na moment niewykonania zobowiązania o przyszłe spłaty wynikające z harmonogramu oraz potencjalne nadpłaty i niedopłaty.

W obliczeniach oczekiwanych strat kredytowych uwzględnia się szacunki dotyczące przyszłych **WARUNKÓW MAKROEKONOMICZNYCH**. W zakresie analizy portfelowej, wpływ **SCENARIUSZY MAKROEKONOMICZNYCH** jest uwzględniany w wysokości poszczególnych parametrów ryzyka. Metodyka kalkulacji parametrów ryzyka obejmuje badanie zależności wysokości tych parametrów od warunków makroekonomicznych w oparciu o dane historyczne. Na potrzeby kalkulacji straty oczekiwanej wykorzystuje się trzy scenariusze makroekonomiczne opracowane na podstawie własnych prognoz:

- bazowy z prawdopodobieństwem 75%
- oraz dwa scenariusze alternatywne, z prawdopodobieństwem odpowiednio 20% oraz 5%.

Zakres prognozowanych wskaźników obejmuje:

- wskaźnik dynamiki PKB,
- stopę bezrobocia,
- stopę WIBOR 3M,
- stopę LIBOR CHF 3M (od 1 stycznia 2022 roku SARON 3M),
- kurs CHF/PLN,
- indeks cen nieruchomości
- oraz stopę referencyjną NBP.

Ostateczna strata oczekiwana jest średnią ważoną prawdopodobieństwem scenariuszy ze strat oczekiwanych odpowiadających poszczególnym scenariuszom.

Grupa Kapitałowa zapewnia zgodność scenariuszy makroekonomicznych stosowanych na potrzeby kalkulacji parametrów ryzyka ze scenariuszami makroekonomicznymi wykorzystywanymi w procesach budżetowania ryzyka kredytowego.

SCENARIUSZ BAZOWY opiera się na bazowych prognozach makroekonomicznych. Prognozy są przygotowywane na podstawie modeli ilościowych przy uwzględnieniu korekt z tytułu występowania zdarzeń jednorazowych.

SCENARIUSZE SKRAJNE dotyczą przypadków tzw. szoku wewnętrznego, w związku z czym tzw. zmienne zewnętrzne (stopy procentowe za granicą) nie ulegają zmianie względem scenariusza bazowego. Scenariusze skrajne opracowywane są na podstawie analizy statystycznej i ekonometrycznej, tj. nie odzwierciedlają podlegających opisowi zdarzeń, ale prognozowaną ścieżkę. Identyfikowane są dwa scenariusze: optymistyczny i pesymistyczny.

Udział scenariuszy dla ścieżki PKB (**WSKAŹNIK DYNAMIKI PKB**), który mieści się między scenariuszem optymistycznym i pesymistycznym określony jest jako prawdopodobieństwo scenariusza bazowego. Przyjmując takie założenie prognozowana jest dynamika PKB przy założeniu zmiennego w czasie potencjalnego tempa wzrostu polskiej gospodarki obliczanego przy wykorzystaniu danych kwartalnych dostarczanych przez Główny Urząd Statystyczny. Po wyznaczeniu skrajnych ścieżek dynamiki PKB estymowane są wartości innych zmiennych makroekonomicznych wykorzystywanych w scenariuszach (stopa bezrobocia, indeks cen nieruchomości).

STOPA BEZROBOCIA obliczana jest na podstawie wyznaczonej ilościowo zależności od różnicy między dynamiką PKB, a potencjalnym tempem wzrostu gospodarczego. Wynik podlega korekcie ze względu na zachodzące w polskiej gospodarce istotne zmiany strukturalne, których nie obejmuje model ilościowy, w szczególności:

- starzenia się polskiego społeczeństwa (i pojawienia się niezaspokojonego popytu na pracę, co ograniczać będzie skalę wzrostu stopy bezrobocia w sytuacji spowolnienia wzrostu gospodarczego),
- osiągnięcia przez polski rynek pracy stanu bliskiego pełnemu zatrudnieniu (ze względu na ograniczenia podażowe przestrzeń do dalszego spadku stopy bezrobocia jest coraz mniejsza),
- napływu migrantów (tylko częściowo uwzględnionego w oficjalnych statystykach).

Poziom **INDEKSU CEN NIERUCHOMOŚCI** wyznaczany jest na podstawie zmian PKB przy uwzględnieniu uwarunkowań podażowych i popytowych na rynku w oparciu o dane i trendy prezentowane przez NBP w ramach publikacji „Informacja o cenach mieszkań i sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce" oraz własne analizy Banku.

Prognozy dla **STAWEK** depozytowych opracowywane są głównie w oparciu o założenia dotyczące kształtowania się stóp procentowych banków centralnych.

KURS CHF/PLN jest kursem krzyżowym kursów EUR/PLN i EUR/CHF. Jego prognozy są kombinacją prognoz tych dwóch kursów. Prognozy EUR/PLN i EUR/CHF są przygotowywane w oparciu o analizę makroekonomiczną (bieżącą i historyczną) bazującą na metodach ekonometrycznych, a także w oparciu o analizę techniczną rynków finansowych.

W 2022 roku w modelu makroekonomicznym zrezygnowano z rozwiązań wynikających wprost z podejścia w trakcie pandemii tj. uwzględnienia 2-letniej średniej prognoz PKB i bezrobocia z okresu pandemii jako podstawy szacunku wskaźników makroekonomicznych oraz uwzględnienia wpływu wakacji kredytowych na obniżoną materializację ryzyka kredytowego. Jednocześnie uwzględniono w modelu czynniki, które mają odzwierciedlić bieżące wydarzenia w kraju i na świecie - wpływ bieżącej sytuacji makroekonomicznej (wysoka inflacja) na zdolność do regulowania zobowiązań przez klientów, jak również wpływ inwazji Rosji na Ukrainę na ceny paliw a w konsekwencji na kondycję przedsiębiorstw. Dodatkowe czynniki w modelu obejmują:

- uwzględnienie wzrostu stopy procentowej na jakość portfela kredytowego oraz wzrostu cen energii na kondycje przedsiębiorstw, wykorzystując obserwowaną historycznie zależność jakości portfela od poziomu stóp procentowych i cen energii,
- uwzględnienie wzrostu cen energii na kondycje przedsiębiorstw, wykorzystując obserwowaną historycznie zależność,
- uwzględnienie zmienności kursu walutowego na jakość portfela kredytów mieszkaniowych walutowych, w wyniku eskalacji działań wojennych na Ukrainie.

Dodatkowo ze względu na istotny napływ uchodźców oraz niewiadomą co do jego wpływu na rynek pracy w modelu we wszystkich portfelach nie uwzględnia się spadku bezrobocia jako czynnika poprawiającego jakość portfela kredytowego.

Stosowane podejście do wpływu prognoz makroekonomicznych na parametry ryzyka opisuje sytuację jednocześnie we wszystkich gałęziach gospodarki i może nie uwzględniać wywołanych przez pandemię problemów poszczególnych branż, dlatego Grupa Kapitałowa przeprowadziła dodatkowe analizy portfela kredytowego, w tym leasingowego. Analizy te wykonane przez ekspertów ryzyka objęły przede wszystkim ocenę wpływu specyficznych warunków makroekonomicznych nieuwzględnionych w podejściu portfelowym i pozwoliły na identyfikację klientów i branż szczególnie dotkniętych obecną sytuacją gospodarczą.

W przypadku portfela kredytów i pożyczek dotyczy to w szczególności branży budowlanej, hotelarskiej, motoryzacyjnej, wynajmu powierzchni biurowych i handlowych, a także branż charakteryzujących się wysoką energochłonnością. Ekspozycje z najwyższymi wartościami PD (rating na poziomie D lub gorszym), które należą do zidentyfikowanych branż oznaczono przesłanką „istotnego wzrostu ryzyka kredytowego" i które objęto podwyższonymi odpisami. W IV kwartale 2022 roku uwzględniono w oszacowaniach istotnie pogorszone prognozy wskaźników makroekonomicznych i tym samym odpis dla tych klientów wyznaczono w oparciu o PD dla najgorszej klasy ratingowej. W wyniku tych analiz Grupa zwiększyła odpisy na oczekiwane straty kredytowe o ok. 399 milionów PLN, co stanowi ok. 25% wartości odpisów na całym portfelu kredytów gospodarczych klasyfikowanych do Fazy 2.

W przypadku portfela należności z tytułu leasingu finansowego dotyczy to branż: transportowej, budowlanej, hotelarskiej, wykończeniowej, meblowej, motoryzacyjnej, papierniczej. Dla tych sektorów Grupa dokonała podziału portfela na portfel klientów z podwyższonym poziomem ryzyka i portfel klientów standardowych, następnie dla obu tych grup wprowadziła korekty modelowego PD w celu zwiększenia pokrycia odpisem na tym portfelu, przy czym w przypadku klientów standardowych korekta była niższa niż w przypadku klientów z podwyższonym poziomem ryzyka. Wśród zidentyfikowanych grup najbardziej liczna jest branża transportowa, która stanowi 22% zdrowego portfela (w tym 2% zdrowego portfela ma podwyższony poziom ryzyka), pozostałe branże razem stanowią 16% zdrowego portfela (w tym 1% ma podwyższony poziom ryzyka). Wprowadzone zmiany spowodowały zwiększenie odpisów o 11 milionów PLN dla branży transportowej oraz 27 milionów PLN dla pozostałych branż.

Poniższe tabele prezentują przyjęte prognozy głównych wskaźników makroekonomicznych wraz z przyjętymi dla nich prawdopodobieństwami realizacji.

scenariusz na 31.12.2022	Bazowy			optymistyczny			pesymistyczny		
prawdopodobieństwo	75%			5%			20%		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Dynamika PKB r/r	(0,3)	2,8	2,9	5,2	8,2	6,2	(5,8)	(2,5)	(0,4)
Stopa bezrobocia	3,9	4,7	3,9	2,9	3,4	3,1	4,3	5,3	4,3
Indeks cen nieruchomości	97,0	96,1	98,2	103,9	110,8	114,9	90,6	83,1	83,6
WIBOR 3M (%)	6,8	5,8	4,6	7,3	6,1	4,7	6,2	4,6	3,8
CHF/PLN	4,6	4,2	4,1	4,4	4,1	4,0	5,1	5,3	4,9

scenariusz na 31.12.2021	Bazowy			optymistyczny			pesymistyczny		
prawdopodobieństwo	75%			5%			20%		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Dynamika PKB r/r	5,2	3,7	3,0	10,9	6,6	3,0	(0,5)	0,9	3,0
Stopa bezrobocia	3,0	2,6	2,5	2,0	1,7	2,5	4,0	3,5	2,5
Indeks cen nieruchomości	109,4	106,6	102,5	116,3	112,8	102,5	102,4	100,8	102,5
CHF/PLN	4,0	3,9	3,9	3,8	3,7	3,7	4,5	4,3	4,0

Poniższa tabela prezentuje oszacowanie wrażliwości poziomu odpisów na oczekiwane straty na warunki makroekonomiczne, wyliczone jako zmiana poziomu odpisów na oczekiwane straty kredytowe dla ekspozycji bez utraty wartości w wyniku realizacji poszczególnych scenariuszy makroekonomicznych na 31 grudnia 2022 roku i na 31 grudnia 2021 roku.

	31.12.2022		31.12.2021	
	optymistyczny	pesymistyczny	optymistyczny	pesymistyczny
szacunkowa zmiana poziomu odpisów na oczekiwane straty kredytowe dla ekspozycji bez utraty wartości na skutek realizacji poszczególnych scenariuszy makroekonomicznych (w mln zł)	(290)	527	(317)	233

Poniższa tabela prezentuje oszacowanie wrażliwości poziomu odpisów na oczekiwane straty na skutek realizacji scenariuszy pogorszenia lub poprawy parametrów ryzyka na 31 grudnia 2022 roku i na 31 grudnia 2021 roku.

SZACUNKOWA ZMIANA POZIOMU ODPISÓW OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE NA SKUTEK REALIZACJI SCENARIUSZY POGORSZENIA BĄDŹ POPRAWY PARAMETRÓW RYZYKA, W TYM:[1]	scenariusz +10%	scenariusz (10%)	scenariusz +10%	Scenariusz (10%)
	31.12.2022		31.12.2021	
zmiany wartości bieżącej szacowanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek Banku z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości ocenianych metodą zindywidualizowaną				
PAPIERY WARTOŚCIOWE	(37)	49	(33)	46
Faza 1	-	12	-	12
Faza 3	(37)	37	(33)	34
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	(92)	138	(120)	153
Faza 3	(92)	138	(120)	153
Zmiany prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania				
PAPIERY WARTOŚCIOWE	8	(8)	6	(6)
Faza 1	8	(8)	5	(5)
Faza 2	1	(1)	1	(1)
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	201	(237)	170	(195)
Faza 1	101	(107)	75	(82)
Faza 2	100	(130)	95	(113)
Zmiany stóp odzysku				
PAPIERY WARTOŚCIOWE	(9)	9	(8)	8
Faza 1	(8)	8	(6)	6
Faza 2	(1)	1	(2)	2
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	(545)	547	(484)	487
Faza 1	(163)	163	(132)	132
Faza 2	(215)	216	(206)	207
Faza 3	(167)	167	(145)	149

[1] „()" spadek odpisów, „+" wzrost odpisów

NOTY POWIĄZANE: „Należności od banków, „Papiery wartościowe", „Kredyty i pożyczki udzielone klientom", „Ryzyko kredytowe – informacje finansowe", „Inne aktywa", „Rezerwy"

INFORMACJE FINANSOWE

WYNIK Z TYTUŁU ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE	2022	2021
Należności od banków	**(2)**	-
Dłużne papiery wartościowe	**19**	**(63)**
wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	34	(46)
wyceniane według zamortyzowanego kosztu	(15)	(17)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom[1]	**(1 347)**	**(1 202)**
wyceniane według zamortyzowanego kosztu	(1 347)	(1 202)
Inne aktywa finansowe	**(14)**	**1**
Rezerwa na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancje	**(157)**	**(45)**
Razem	**(1 501)**	**(1 309)**

[1] w tym z tytułu kredytów konsumpcyjnych w wysokości 684 miliony PLN (w 2021 roku 496 milionów PLN) i kredytów gospodarczych w wysokości 391 milionów PLN (w 2021 roku 401 milionów PLN).

25. WYNIK Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Odpisy aktualizujące z tytułu wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie obniżają proporcjonalnie wartość bilansową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków). Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu. Dla pozostałych aktywów odpis podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość bilansowa aktywa nie przekracza wartości bilansowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują środków pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Grupa Kapitałowa ustala wartość odzyskiwalną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

SZACUNKI I OSĄDY:

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych, aktywów z tytułu prawa do użytkowania (lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne).

Do przesłanek mogących świadczyć o utracie wartości składnika aktywów trwałych należą:

1) utrata wartości rynkowej danego składnika aktywów odnotowana w ciągu przyjętego do oceny okresu, jest znacznie wyższa od utraty wartości spowodowanej upływem czasu i zwykłym użytkowaniem,
2) wystąpienie niekorzystnych dla Banku zmian (które już nastąpiły w ciągu okresu lub nastąpią) spowodowanych czynnikami technologicznymi, rynkowymi, gospodarczymi lub prawnymi w otoczeniu lub na rynkach, na które dany składnik jest przeznaczony,
3) wzrost rynkowych stóp procentowych (który już nastąpił w ciągu okresu lub nastąpi) i prawdopodobne jest, że wzrost ten wpłynie na stopę dyskontową stosowaną do wliczenia wartości użytkowej danego składnika aktywów i istotnie obniży wartość odzyskiwalną składnika aktywów,
4) wystąpienie dowodów świadczących o utracie przydatności danego składnika aktywów w prowadzonej działalności lub jego fizycznym uszkodzeniu,
5) wystąpienie znacznych niekorzystnych zmian (lub prawdopodobieństwo ich wystąpienia w niedalekiej przyszłości) dotyczących zakresu lub sposobu używania danego składnika, np. plany zaniechania lub restrukturyzacja działalności, której dany składnik służy, plany jego wcześniejszej likwidacji, zmiana oceny czasu użytkowania danego składnika z nieokreślonego na określony,
6) wystąpienie dowodów świadczących o tym, że ekonomiczne wyniki danego składnika aktywów są lub w przyszłości będą gorsze od oczekiwanych,
7) wystąpienie niekorzystnych zmian klimatycznych wpływających na zmianę oczekiwań co do dalszego wykorzystania danego składnika,
8) inne kryteria wskazujące na możliwość utraty wartości.

W momencie rozpoznania takich przesłanek oraz corocznie w przypadku wartości niematerialnych niepodlegających amortyzacji, a także składników wartości niematerialnych nie przekazanych jeszcze do użytkowania i wartości firmy dokonuje się oszacowania wartości odzyskiwalnej, stanowiącej wyższą z dwóch kwot: wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży lub wartość użytkową składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), a w przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Grupa Kapitałowa ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Oszacowanie powyższych wartości wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych prognozowanych przepływów pieniężnych, które Grupa Kapitałowa może uzyskać z tytułu dalszego użytkowania lub sprzedaży danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny przyszłych przepływów pieniężnych może mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

NOTY POWIĄZANE: „Wartości niematerialne", „Rzeczowe aktywa trwałe", „Aktywa przeznaczone do sprzedaży", „Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia", „Inne aktywa", „Leasing"

INFORMACJE FINANSOWE

WYNIK Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH	NOTA	2022	2021
Rzeczowe aktywa trwałe oddane w leasing operacyjny	75	-	(1)
Rzeczowe aktywa trwałe	42	(3)	(1)
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	43	-	(2)
Wartości niematerialne[1]	41	(21)	(11)
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	44	-	12
Inne aktywa niefinansowe, w tym zapasy	45	(39)	(43)
Razem		**(63)**	**(46)**

[1] Grupa ujęła odpis tytułu utraty wartości niematerialnych – relacje z klientami w wysokości 21 milionów PLN (w 2021 roku 9 milionów PLN)

ZMIANY STANU SKUMULOWANYCH ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH	Stan na początek okresu	Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	Inne	Stan na koniec okresu
2022				
Rzeczowe aktywa trwałe oddane w leasing operacyjny	(3)	-	(1)	(4)
Rzeczowe aktywa trwałe	(100)	(3)	1	(102)
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	(1)	-	-	(1)
Wartości niematerialne	(396)	(21)	35	(382)
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	(264)	-	-	(264)
Inne aktywa niefinansowe, w tym zapasy	(354)	(39)	56	(337)
Razem	**(1 118)**	**(63)**	**91**	**(1 090)**

ZMIANY STANU SKUMULOWANYCH ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH	Stan na początek okresu	Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	Inne	Stan na koniec okresu
2021				
Rzeczowe aktywa trwałe oddane w leasing operacyjny	(1)	(1)	(1)	(3)
Rzeczowe aktywa trwałe	(101)	(1)	2	(100)
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	(3)	(2)	4	(1)
Wartości niematerialne	(415)	(11)	30	(396)
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia	(276)	12	-	(264)
Inne aktywa niefinansowe, w tym zapasy	(292)	(43)	(19)	(354)
Razem	**(1 088)**	**(46)**	**16**	**(1 118)**

26. KOSZT RYZYKA PRAWNEGO KREDYTÓW HIPOTECZNYCH W WALUTACH WYMIENIALNYCH

ZASADY RACHUNKOWOŚCI ORAZ SZACUNKI I OSĄDY:

Grupa, w związku z toczącymi się sporami sądowymi dotyczącymi kredytów w walucie wymienialnej zidentyfikowała ryzyko, że planowane na bazie harmonogramów przepływy pieniężne z portfela kredytów hipotecznych denominowanych i indeksowanych w walutach obcych mogą być nie w pełni odzyskiwalne i/ lub powstanie zobowiązanie skutkujące przyszłym wypływem środków pieniężnych. Grupa pomniejsza wartość bilansową brutto kredytów hipotecznych denominowanych i indeksowanych w walutach obcych i/lub tworzy rezerwy na ryzyko prawne zgodnie z wymogami MSSF 9 Instrumenty finansowe oraz MSR 37 Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe. Koszt ryzyka prawnego został oszacowany z uwzględnieniem szeregu założeń, które istotnie wpływają na kwotę szacunku ujętą w sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej.

Grupa Kapitałowa ujmuje jako pomniejszenie wartości bilansowej brutto kredytów hipotecznych wpływ ryzyka prawnego dotyczącego potencjalnych spraw spornych dla portfela kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych oraz istniejących spraw spornych dotyczących ekspozycji kredytowych ujętych na datę bilansową w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. W przypadku, gdy szacowana strata z tytułu ryzyka prawnego przewyższa wartość brutto kredytu oraz dla kredytów rozliczonych, Grupa Kapitałowa ujmuje rezerwy na ryzyko prawne jako zobowiązanie Grupy, zgodnie MSR 37 Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe.

Koszty ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych, zostały oszacowane przy zastosowaniu metody statystycznej, uwzględniającej wpływ charakterystyk klientów, jako suma iloczynów:

- prawdopodobieństw wystąpienia określonych rozstrzygnięć sporów sądowych i kwoty straty dla różnych scenariuszy rozstrzygnięć sporów przy uwzględnieniu aktualnej oraz oczekiwanej liczby spraw sądowych w horyzoncie dożywotnim, w którym Grupa Kapitałowa narażona jest na takie ryzyko, oraz
- prawdopodobieństwa zaakceptowania ugody przez klienta i kwoty straty z tytułu ugody.

Grupa Kapitałowa szacuje również prawdopodobieństwa negatywnych rozstrzygnięć dla zgłoszonych i potencjalnych roszczeń. Prawdopodobieństwa te różnią się odpowiednio dla kredytów hipotecznych indeksowanych oraz denominowanych walutach obcych. Przy ocenie tych prawdopodobieństw Grupa Kapitałowa korzysta ze wsparcia zewnętrznych kancelarii prawnych. W opinii Grupy Kapitałowej na poziom szacowanych kosztów ryzyka prawnego mają wpływ również takie czynniki jak: czas prowadzenia postępowań sądowych (również oszacowany w oparciu o relatywnie krótką, niespełniającą warunków stosowania metod ilościowych, statystykę) oraz rosnące koszty niezbędne dla rozpoczęcia postępowania sądowego i wsparcia procesowego.

Grupa Kapitałowa wzięła także pod uwagę, jako wpływ na prawdopodobieństwo zawierania ugód, preferencje podatkowe klientów objętych zakresem Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 marca 2022 roku w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od niektórych dochodów (przychodów) związanych z kredytem hipotecznym udzielonym na cele mieszkaniowe, zmienionego Rozporządzeniem z dnia 20 grudnia 2022 roku, które obowiązuje do 31 grudnia 2024 roku.

Z uwagi na krótki horyzont dostępnych danych historycznych oraz istotną niepewność w odniesieniu do kierunku kształtowania się rozwiązań prawnych, przyjęta metodyka szacowania strat z tytułu ryzyka prawnego, będzie podlegać okresowej weryfikacji w kolejnych okresach sprawozdawczych. Niepewność szacunków dotyczy zarówno liczby przyszłych pozwów oraz rozstrzygnięć sądów w tym zakresie, w tym dotyczących wynagrodzenia przysługującego Bankowi z tytułu bezumownego korzystania z kapitału przez klienta w przypadku scenariusza unieważnienia umowy (obecnie w modelu uwzględniono prawdopodobieństwo nieodzyskania kosztu kapitału na poziomie 70%, tym samym prawdopodobieństwo odzyskania kosztu kapitału wynosi 30%) jak i spodziewanej liczby ugód, na co wpływ mogą mieć w szczególności zmiany w linii orzeczniczej w zakresie kredytów hipotecznych denominowanych lub indeksowanych do walut obcych, wzrost bazowych stóp procentowych lub też zmiana kursu PLN/CHF.

W 2022 i 2021 roku w okresach kwartalnych Grupa Kapitałowa prowadziła regularny monitoring adekwatności modelu, porównując rzeczywistą realizację kluczowych parametrów modelu z wartościami kalkulowanymi. Dodatkowo, wraz z pozyskiwaniem kolejnych danych empirycznych, bardziej aktualnych lub wydłużających okres obserwacji, modyfikowały one lub zastępowały wcześniejsze założenia. Model był dostosowany również do nowych procesów uruchomionych przez Grupę Kapitałową w obszarze udzielonych w przeszłości kredytów hipotecznych denominowanych lub indeksowanych w walutach obcych.

Do najważniejszych zmian wprowadzonych do modelu należały:

- aktualizacja prawdopodobieństw rozstrzygnięć sporów sądowych – na podstawie aktualnej informacji od doradców prawnych Grupy;
- aktualizacja, w oparciu o dane empiryczne, prawdopodobieństwa podpisania ugody oraz złożenia pozwu;
- wyznaczenie współczynnika konwersji pozwów na ugodę w horyzoncie dożywotnim na podstawie empirycznych danych;
- uwzględnienie niezerowego prawdopodobieństwa pozytywnego dla Grupy rozstrzygnięcia, według którego klient będzie zobowiązany zwrócić wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z kapitału – w przypadku wyroku stwierdzającego nieważność umowy kredytowej.

Grupa Kapitałowa przeprowadziła analizę wrażliwości modelu na zmianę kluczowych parametrów:

ANALIZA WRAŻLIWOŚCI MODELU NA ZMIANĘ KLUCZOWYCH PARAMETRÓW	Wzrost/spadek kosztów ryzyka prawnego dotyczącego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	
	31.12.2022	31.12.2021
wzrost o 1 p.p liczby pozwów (kosztem klientów bezczynnych)	64	92
spadek o 1 p.p. prawdopodobieństwa wygranej Banku w sądzie (kosztem wzrostu o 1 p.p. prawdopodobieństwa unieważnienia)	63	42
wzrost o 1 % średniej ważonej straty	57	35
spadek o 1 p.p. liczby ugód kosztem wzrostu liczby pozwów	22	37
spadek o 1 p.p. prawdopodobieństwa rekompensaty kosztu kapitału[1]	40	12
wzrost o 1 p.p. współczynnika konwersji pozwów na ugodę	(26)	(11)

[1]Grupa przy oszacowaniu kosztu ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych uwzględnia prawdopodobieństwo odzyskania kosztu kapitału na poziomie 30%. Eliminacja tego szczególnego założenia, przy zachowaniu pozostałych parametrów modelu, powodowałaby wzrost kosztu ryzyka prawnego o 1 200 milionów PLN.

W powyższej analizie wrażliwości uwzględniono analizowane przez Grupę scenariusze rozstrzygnięć sądowych oraz kredyty, dla których Grupa szacuje niezerowe prawdopodobieństwo złożenia pozwu przez klienta.

Począwszy od 2022 roku Grupa Kapitałowa ujmuje skutki prawomocnych wyroków, stwierdzających nieważność umów kredytowych w walutach wymienialnych. W konsekwencji ww. wyroków Grupa Kapitałowa zaprzestała ujmowania w aktywach Grupy Kapitałowej (w pozycji „Kredyty i pożyczki udzielone klientom"), należności z aktywnych umów kredytowych. Jednocześnie Grupa Kapitałowa rozpoznała w pozycji „Inne aktywa" należności z tytułu wypłaconego klientom kapitału oraz roszczenia Banku o zwrot kosztów za bezumowne korzystanie z kapitału, a także zobowiązania, dotyczące zwrotu wpłaconych przez klientów rat kapitałowo-odsetkowych (pozycja „Pozostałe zobowiązania").

NOTY POWIĄZANE: Kredyty i pożyczki udzielone klientom", „Inne aktywa", „Rezerwy" „Sprawy sporne" i „Zarządzanie ryzykiem walutowych kredytów hipotecznych dla osób prywatnych", „Zdarzenia, które wystąpiły po dniu na który sporządzono sprawozdanie finansowe".

INFORMACJE FINANSOWE

Począwszy od 4 października 2021 roku, po decyzji z 23 kwietnia 2021 roku Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia PKO Banku Polskiego S.A., Grupa Kapitałowa zawiera ugody z konsumentami, którzy zawarli z Bankiem umowy kredytu lub pożyczki zabezpieczone hipotecznie indeksowane do walut obcych lub denominowane w walutach obcych (dalej: ugody z konsumentami).

Na 31 grudnia 2022 roku zostało zarejestrowanych prawie 37,5 tys. wniosków o mediacje (na 31 grudnia 2021 - ponad 19 tys. wniosków). Łączna liczba ugód zawartych na 31 grudnia 2022 roku wyniosła 20 396, z czego 19 786 zawartych w postępowaniu mediacyjnym oraz 610 w toku postępowań sądowych. Na 31 grudnia 2021 roku łączna liczba zawartych ugód wynosiła 5 887, z czego 5 754 zawartych w postępowaniu mediacyjnym oraz 133 w toku postępowań sądowych. Począwszy od 20 czerwca 2022 roku Bank umożliwił zawieranie ugód dotyczących kredytów hipotecznych MIX udzielonych w walucie CHF przeznaczonych na zaspokojenie celów mieszkaniowych.

WPŁYW RYZYKA PRAWNEGO DOTYCZĄCEGO KREDYTÓW HIPOTECZNYCH W WALUTACH WYMIENIALNYCH	Wartość bilansowa brutto kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych przed uwzględnieniem kosztu ryzyka prawnego dotyczącego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	Skumulowany koszt ryzyka prawnego dotyczącego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	Wartość bilansowa brutto kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych uwzględniająca koszt ryzyka prawnego dotyczącego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych
na 31.12.2022			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom - korekta pomniejszająca wartość bilansową kredytów, w tym:	19 015	7 378	11 637
- dotycząca portfela kredytów hipotecznych w CHF	16 731	7 378	9 353
Rezerwy (nota 47) oraz korekta wartości brutto innych aktywów		945	
Razem		**8 323**	
na 31.12.2021			
Kredyty i pożyczki udzielone klientom - korekta pomniejszająca wartość bilansową kredytów	22 038	6 428	15 610
- dotycząca portfela kredytów hipotecznych w CHF	19 528	6 428	13 100
Rezerwy (nota 47)		595	
Razem		**7 023**	

Zmiana w okresie skumulowanego kosztu ryzyka prawnego dotyczącego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	01.01-31.12.2022	01.01-31.12.2021
Wartość bilansowa na początek okresu	**7 023**	**7 043**
rewaluacja straty za okres	864	590
wykorzystanie straty na rozliczenie ugód oraz wyroków za okres	(1 478)	(622)
zwiększenie korekty wartości bilansowej brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz innych aktywów, zwiększenie rezerw z tytułu ryzyka prawnego	1 914	-
inne zmiany	-	12
Wartość bilansowa na koniec okresu	**8 323**	**7 023**

Rewaluacja straty z tytułu ryzyka prawnego związana jest z wpływem zmiany kursu walutowego na część straty, ujmowanej w walucie wymienialnej jako korekta wartości brutto kredytów.

27. KOSZTY DZIAŁANIA

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

Świadczenia pracownicze obejmują obok kosztów wynagrodzeń i ubezpieczeń społecznych (w tym z tytułu rezerw na świadczenia emerytalno – rentowe, które szczegółowo opisano w nocie „Rezerwy") także koszty z tytułu pracowniczego programu emerytalnego stanowiącego program określonych składek oraz programu zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, którego część ujmowana jest jako zobowiązanie z tytułu płatności na bazie akcji rozliczonych w środkach pieniężnych zgodnie z MSSF 2 Płatności w formie akcji (szczegółowo program zmiennych wynagrodzeń został poniżej „Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego S.A.").

Grupa Kapitałowa tworzy również w ciężar kosztów wynagrodzeń rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, a także rozliczenia okresowe z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym z tytułu premii oraz z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów.

Dodatkowe informacje dostępne również w nocie „Rezerwy"

Koszty rzeczowe - Koszty rzeczowe obejmują koszty utrzymania majątku trwałego, koszty obsługi informatycznej i telekomunikacyjnej, koszty działalności administracyjnej, koszty promocji i reklamy, ochrony mienia oraz koszty szkoleń.

Opłaty leasingowe w odniesieniu do umów leasingu krótkoterminowego i niskocennego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową w okresie trwania leasingu.

Amortyzacja i umorzenie
Koszty amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych, w tym aktywów z tytułu prawa do użytkowania ujmowane są w pozycji „Koszty działania", pozycja „Amortyzacja".

Koszty amortyzacji aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny ujmowane są w przychodach z tytułu prowizji i opłat w linii „leasing operacyjny i zarządzanie flotą" jako część składowa wyniku z tytułu leasingu operacyjnego oraz zarządzania flotą.

Rozpoczęcie amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych następuje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym dany środek przyjęto do użytkowania, z zastrzeżeniem aktywów z tytułu prawa do użytkowania, dla których rozpoczęcie amortyzacji następuje w tym samym miesiącu, w którym je przyjęto, a jej zakończenie nie później niż z chwilą:

- zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową danego składnika aktywów, lub
- zakończenia okresu leasingu, lub
- przeznaczenia go do likwidacji, lub
- sprzedaży, lub
- stwierdzenia jego niedoboru, lub
- ustalenia w wyniku weryfikacji, że przewidywana wartość końcowa składnika aktywa przewyższa jego wartość bilansową (netto) z uwzględnieniem przewidywanej przy likwidacji wartości końcowej składnika aktywów (wartości „rezydualnej"), tj. kwoty netto, którą Grupa Kapitałowa spodziewa się uzyskać na zakończenie okresu użytkowania, po odliczeniu oczekiwanych kosztów zbycia.

Odpisów amortyzacyjnych dokonuje się metodą liniową, polegającą na systematycznym, równomiernym rozłożeniu wartości początkowej środka trwałego, prawa do użytkowania oraz wartości niematerialnej na ustalony okres amortyzacji, bez względu na możliwość wystąpienia okresów ich niewykorzystywania.

Dla niefinansowych aktywów trwałych przyjmuje się, że wartość końcowa wynosi zero, chyba że istnieje zobowiązanie strony trzeciej do ich odkupienia lub gdy będzie istniał pod koniec użytkowania składnika aktywny rynek i można określić jego wartość na tym rynku.

Koszty związane z nabyciem lub wytworzeniem budynków dzieli się na istotne części składowe tego budynku (komponenty) w przypadku, gdy części składowe posiadają różne okresy użytkowania lub gdy każda z nich dostarcza Grupie Kapitałowej korzyści w inny sposób. Każda część składowa budynku amortyzowana jest odrębnie. Nie amortyzuje się wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, które podlegają corocznemu testowi na utratę wartości.

Koszty z tytułu obciążeń regulacyjnych – Grupa Kapitałowa prezentuje w tej pozycji przede wszystkim opłaty ponoszone przez Grupę Kapitałową, wynikające z przepisów prawnych regulujących działalność Grupy Kapitałowej, wnoszone na rzecz podmiotów tj. Komisja Nadzoru Finansowego (KNF), Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG), Fundusz Wsparcia Kredytobiorców a także na fundusz pomocowy prowadzony przez System Ochrony Banków Komercyjnych S.A. (SOBK). W pozycji tej Grupa Kapitałowa ujmuje również pozostałe podatki inne niż obciążenia z tytułu podatku dochodowego oraz podatku od niektórych instytucji finansowych, który prezentowany jest w oddzielnej pozycji:

- **SKŁADKI I WPŁATY NA BFG** - Zgodnie z KIMSF 21 „Opłaty publiczne" - opłaty ponoszone przez Grupę Kapitałową na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie zajścia zdarzenia obligującego. Grupa Kapitałowa wnosi składki na fundusz gwarancyjny banków (kwartalnie) i fundusz przymusowej restrukturyzacji banków (raz do roku). Składki na fundusz gwarancyjny i przymusowej restrukturyzacji nie stanowią kosztów uzyskania przychodów.
- **OPŁATY NA RZECZ KNF** - Opłaty ponoszone przez Grupę Kapitałową na rzecz Komisji Nadzoru Finansowego zgodnie z KIMSF 21 „Opłaty publiczne" ujmowane są w rachunku zysków i strat w momencie zajścia zdarzenia obligującego. Obie opłaty (opłata na pokrycie kosztów nadzoru bankowego oraz opłata na pokrycie kosztów nadzoru nad rynkiem kapitałowym) wnoszone są raz do roku. Opłaty na rzecz Komisji Nadzoru Finansowego stanowią koszt uzyskania przychodu.
- **ZRYCZAŁTOWANY PODATEK DOCHODOWY** - Ustawą z 23 października 2018 roku o zmianie m.in. ustaw o podatkach dochodowych wprowadzono możliwość alternatywnego do poboru podatku u źródła opodatkowania 3% podatkiem niektórych odsetek wypłacanych na rzecz nierezydentów. W związku z powyższym, 29 marca 2019 roku Bank złożył w urzędzie skarbowym zawiadomienie o wyborze 3% formy opodatkowania w odniesieniu do:
  - odsetek od pożyczek, które wypłacane są przez Bank na rzecz PKO Finance AB z siedzibą w Szwecji (wybór opodatkowania zgodnie z ustawą dotyczy lat 2014-2022) oraz
  - odsetek od euroobligacji wyemitowanych przez Bank przed 1 stycznia 2019 roku.
- **POZOSTAŁE PODATKI I OPŁATY** - Podatek od nieruchomości, wpłaty dokonywane na rzecz Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, podatek od środków transportowych, akcyza, opłaty sądowe i skarbowe, opłaty związane z mediacjami przy KNF, składka na finansowanie działalności Rzecznika Finansowego i jego Biura oraz opłaty komunalne i administracyjne.

SZACUNKI I OSĄDY:

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, w tym oddanych w leasing operacyjny wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych uwzględniane są następujące czynniki:

- oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
- utrata przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
- prawne i inne ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów,
- oczekiwane wykorzystanie składnika aktywów,
- kwestie związane z klimatem, tj. czynniki klimatyczne mające potencjalny wpływ na zmianę okresu użytkowania składnika aktywów (np. starzenie się, ograniczenia prawne lub niedostępność aktywów),
- inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych, okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych, przyjmuje się szacowany okres użytkowania. Co najmniej raz w roku weryfikowana jest przyjęta metoda amortyzacji oraz okresy użytkowania.

Okresy amortyzacyjne stosowane w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A.:

Środki trwałe	Okresy użytkowania
Budynki, lokale, spółdzielcze prawa do lokalu (w tym nieruchomości inwestycyjne)	od 25 do 60 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	od 1 do 11 lat (lub okres najmu, jeśli jest krótszy)
Maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy	od 2 do 15 lat
Zespoły komputerowe	od 2 do 10 lat
Środki transportu	od 3 do 5 lat
Wartości niematerialne	**Okresy użytkowania**
Oprogramowanie	od 1 do 24 lat
Pozostałe wartości niematerialne	od 2 do 20 lat

Wpływ zmiany długości okresu użytkowania dla składników majątkowych podlegających amortyzacji z grupy grunty i budynki przedstawia poniższa tabela:

ZMIANA DŁUGOŚCI OKRESU UŻYTKOWANIA DLA SKŁADNIKÓW MAJĄTKOWYCH PODLEGAJĄCYCH AMORTYZACJI Z GRUPY GRUNTY I BUDYNKI	31.12.2022		31.12.2021	
	scenariusz +10 lat	scenariusz -10 lat	scenariusz +10 lat	scenariusz -10 lat
Koszty amortyzacji	(30)	165	(29)	178

NOTY POWIĄZANE: „Wartości niematerialne", „Rzeczowe aktywa trwałe", „Rezerwy", „Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego S.A.", „Leasing"

INFORMACJE FINANSOWE

KOSZTY DZIAŁANIA	2022	2021
Świadczenia pracownicze	**(3 451)**	**(3 199)**
Koszty rzeczowe, w tym:	**(1 480)**	**(1 278)**
Wynajmu	(99)	(97)
Informatyczne	(389)	(396)
Amortyzacja	**(1 030)**	**(998)**
rzeczowe aktywa trwałe, w tym:	(530)	(534)
aktywa z tytułu prawa do użytkowania	(232)	(234)
Informatyczne	(120)	(102)
nieruchomości inwestycyjne	(1)	(1)
wartości niematerialne, w tym:	(500)	(464)
Informatyczne	(483)	(440)
Koszty z tytułu obciążeń regulacyjnych	**(1 889)**	**(642)**
Razem	(7 850)	(6 117)

ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE	2022	2021
Wynagrodzenia, w tym:	**(2 883)**	**(2 697)**
koszty składek pracowniczego programu emerytalnego	(76)	(71)
koszty restrukturyzacji	-	(19)
Ubezpieczenia, w tym:	**(478)**	**(431)**
składki na świadczenia emerytalne i rentowe	(414)	(365)
Inne świadczenia na rzecz pracowników	**(90)**	**(71)**
Razem	(3 451)	(3 199)

KOSZTY Z TYTUŁU OBCIĄŻEŃ REGULACYJNYCH	2022	2021
Składka i wpłaty na BFG, w tym:	(409)	(481)
na fundusz przymusowej restrukturyzacji	(291)	(253)
na fundusz gwarancyjny banków	(118)	(228)
Opłaty na rzecz KNF	(50)	(48)
Fundusz Wsparcia Kredytobiorców	(314)	-
Opłata na fundusz pomocowy prowadzony przez SOBK	(956)	-
Zryczałtowany podatek dochodowy	(5)	(7)
Pozostałe podatki i opłaty	(155)	(106)
Razem	(1 889)	(642)

- **OPŁATA NA FUNDUSZ POMOCOWY PROWADZONY PRZEZ SYSTEM OCHRONY BANKÓW KOMERCYJNYCH S.A.:**

14 czerwca 2022 roku PKO Bank Polski S.A. wspólnie z 7 bankami komercyjnymi tj. Alior Bank S.A., BNP Paribas Bank Polska S.A., ING Bank Śląski S.A., mBank S.A., Millennium Bank S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A. oraz Santander Bank Polska S.A. (Banki-Uczestnicy) utworzył system ochrony banków komercyjnych, o którym mowa w rozdziale 10a ustawy Prawo bankowe i który podlega nadzorowi KNF.

Zadaniem systemu ochrony jest zapewnienie płynności i wypłacalności Banków-Uczestników na warunkach i w zakresie określonym w umowie systemu ochrony, a także wspieranie przymusowej restrukturyzacji prowadzonej przez BFG. Banki-Uczestnicy utworzyły System Ochrony Banków Komercyjnych S.A. jako Jednostkę Zarządzającą systemem, której kapitał zakładowy wynosi 1 milion PLN. SOBK utworzył fundusz pomocowy w celu zapewnienia środków na finansowanie zadań systemu ochrony, który jest zasilany z wpłat banków – uczestników systemu. Każdy z Banków - Uczestników został zobowiązany do wpłaty kwoty odpowiadającej wysokości 0,40% kwoty środków gwarantowanych na koniec pierwszego kwartału 2022 roku. Wartość wpłaty Banku do funduszu pomocowego wynosiła 872 miliony PLN i została wniesiona 2 sierpnia 2022 roku. W III kwartale 2022 roku, Grupa w celu zapewnienia środków na finansowanie zadań systemu ochrony, dokonała kolejnej wpłaty na rzecz funduszu pomocowego, zarządzanego przez SOBK, w wysokości 84 miliony PLN. Łącznie w 2022 roku Grupa wpłaciła do funduszu pomocowego 956 milionów PLN.

OPŁATA NA FUNDUSZ WSPARCIA KREDYTOBIORCÓW:

Ustawa o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom z 14 lipca 2022 roku wprowadziła zmiany w zakresie działania Funduszu Wsparcia Kredytobiorców, który oferować będzie wsparcie kredytobiorcom maksymalnie do 2 000 PLN miesięcznie, wypłacane nawet przez 36 miesięcy. Spłata wsparcia rozpocznie się po dwóch latach w równych i nieoprocentowanych 144 ratach. Część wsparcia może zostać umorzona tym klientom, którzy terminowo spłacą 100 pierwszych rat. Klient może skorzystać ze wsparcia gdy spełniony jest jeden z poniższych warunków:

- co najmniej jeden z kredytobiorców ma status bezrobotnego;
- miesięczne koszty obsługi kredytu mieszkaniowego przekraczają 50 procent miesięcznych dochodów;

- miesięczny dochód po odjęciu kosztów kredytu nie przekracza w 2022 roku 1 552 PLN /osobę w gospodarstwie jednoosobowym oraz 1 200 PLN /osobę w gospodarstwach wieloosobowych.

Z tego tytułu Fundusz został zasilony dodatkowymi środkami w kwocie ok. 1,4 mld PLN do końca 2022 roku. Grupa Kapitałowa ujęła w 2022 roku koszt z tytułu dodatkowych wpłat na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców w wysokości 314 milionów PLN.

28. Podatek od niektórych instytucji finansowych

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

1 lutego 2016 roku weszła w życie ustawa z 15 stycznia 2016 roku o podatku od niektórych instytucji finansowych, która objęła m.in. banki oraz zakłady ubezpieczeń. Podstawę opodatkowania tym podatkiem stanowi nadwyżka sumy aktywów Banku ponad 4 miliardy PLN, wynikająca z zestawienia obrotów i sald na koniec każdego miesiąca. W przypadku zakładów ubezpieczeń w ramach jednej grupy kapitałowej, podstawę opodatkowania ustala się dla tych zakładów łącznie jako nadwyżkę sumy aktywów ponad 2 miliardy PLN. Banki są uprawnione do pomniejszenia podstawy opodatkowania m.in. o wartość funduszy własnych, a także o wartość skarbowych papierów wartościowych. Dodatkowo banki obniżają podstawę opodatkowania o wartość aktywów nabytych od NBP, stanowiących zabezpieczenie kredytu refinansowego udzielonego przez NBP. Zakłady ubezpieczeń natomiast są uprawnione do obniżenia podstawy opodatkowania o wartość aktywów zgromadzonych w ramach umów o prowadzenie Pracowniczego Programu Kapitałowego, o których mowa w ustawie z dnia 4 października 2018 roku o pracowniczych planach kapitałowych. W związku z obowiązującą od 7 maja 2022 roku zmianą ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych, zarówno banki jaki i zakłady ubezpieczeń mogą pomniejszyć podstawę opodatkowania o wartość nabytych obligacji oraz kredytów lub pożyczek, odpowiednio wyemitowanych lub udzielonych przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny lub podmiot zarządzający aktywami, o którym mowa w ustawie z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji.

Stawka podatku dla wszystkich podatników wynosi 0,0366% miesięcznie, a podatek jest płacony miesięcznie do 25 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczy.

Zapłacony podatek nie stanowi kosztu uzyskania przychodu w podatku dochodowym od osób prawnych.

INFORMACJE FINANSOWE

PODATEK OD NIEKTÓRYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH	2022	2021
PKO Bank Polski S.A.	(1 190)	(986)
PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A.	(3)	(5)
PKO Bank Hipoteczny S.A.	(70)	(84)
PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A.	(3)	(4)
Razem	**(1 266)**	**(1 079)**

29. Podatek dochodowy

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w innych dochodach całkowitych.

- Podatek bieżący

Podatek dochodowy bieżący obliczany jest na podstawie zysku księgowego brutto skorygowanego o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów i koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi, zgodnie z właściwymi przepisami prawa podatkowego. Pozycje te obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek naliczonych do otrzymania i zapłacenia, odpisy na oczekiwane straty kredytowe oraz rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe.

Spółki Grupy Kapitałowej są podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych. Wartość ustalonego bieżącego zobowiązania Spółek przekazywana jest na rzecz właściwych dla nich miejscowo urzędów administracji podatkowej.

Ostateczne uregulowanie zobowiązania poszczególnych Spółek Grupy Kapitałowej z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych za 2022 rok nastąpi z zachowaniem terminów przewidzianych przepisami właściwego dla nich prawa podatkowego.

W myśl zasad dotyczących przedawnienia zobowiązań podatkowych, kontrola prawidłowości rozliczeń z tytułu podatków może być przeprowadzona w okresie 5 lat licząc od końca roku, w którym upłynął termin złożenia odpowiedniej deklaracji podatkowej.

- PODATEK DOCHODOWY ODROCZONY

Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego. Grupa tworzy rezerwy oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Zmiana stanu rezerw oraz aktywów z tytułu podatku dochodowego odroczonego zaliczana jest do obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego z wyjątkiem skutków wyceny aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite oraz wyceny instrumentów zabezpieczających odnoszonych na inne dochody całkowite, w przypadku których zmiany stanu rezerw oraz aktywów z tytułu podatku dochodowego odroczonego są ujmowane w innych dochodach całkowitych. Przy ustalaniu odroczonego podatku dochodowego uwzględnia się wartość aktywów i rezerw na odroczony podatek na początek i koniec okresu sprawozdawczego.

Wartość bilansowa składników aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa wykorzystana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Grupa Kapitałowa dla spółek działających na terytorium Polski stosuje dla odroczonego podatku dochodowego stawkę podatkową w wysokości 19%, dla spółek działających na terytorium Ukrainy w wysokości 18%, a dla spółek działających na terytorium Szwecji w wysokości 20,6%.

Grupa Kapitałowa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczony podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

INFORMACJE FINANSOWE:

- OBCIĄŻENIE PODATKOWE

OBCIĄŻENIE PODATKOWE	2022	2021
Obciążenie podatkowe wykazane w rachunku zysków i strat	**(1 416)**	**(1 640)**
Bieżące obciążenie podatkowe	(2 051)	(1 558)
Odroczony podatek dochodowy z tytułu różnic przejściowych	635	(82)
Obciążenie podatkowe wykazane w innych dochodach całkowitych z tytułu różnic przejściowych	**779**	**1 671**
Razem	**(637)**	**31**

- UZGODNIENIE EFEKTYWNEJ STOPY PODATKOWEJ

UZGODNIENIE EFEKTYWNEJ STOPY PODATKOWEJ	2022	2021
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	4 749	6 513
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce wynoszącej 19%	(902)	(1 237)
Efekt innych stawek podatkowych jednostek zagranicznych	1	1
Wpływ trwałych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	**(514)**	**(403)**
odpisy aktualizujące wartość inwestycji w jednostki podporządkowane niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	(10)	-
odpisy na oczekiwane straty kredytowe od ekspozycji kredytowych i papierów wartościowych niestanowiące kosztów uzyskania przychodów	(44)	(45)
składka i wpłaty na BFG	(78)	(91)
podatek od niektórych instytucji finansowych	(240)	(205)
koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	(143)	(25)
podatek z tytułu różnic kursowych na terytorium Szwecji	27	(9)
3% zryczałtowany podatek dochodowy od odsetek na rzecz nierezydentów	-	(1)
przychody z tytułu dywidend	3	3
Fundusz Wsparcia Kredytobiorców	(60)	-
pozostałe różnice trwałe	31	(30)
Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	(1 416)	(1 640)
Efektywna stopa podatkowa (w %)	29,82	25,18

- AKTYWA Z TYTUŁU PODATKU ODROCZONEGO NETTO

REZERWA i AKTYWA Z TYTUŁU PODATKU ODROCZONEGO 2022	Wartość na początek okresu	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	INNE DOCHODY CAŁKOWITE	Wartość na koniec okresu
Odsetki naliczone od należności (kredytów)	235	133	-	368
Odsetki od papierów wartościowych	159	63	-	222
Wycena papierów wartościowych	20	(19)	(1)	-
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	33	24	(17)	40
Różnica pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	206	17	-	223
Przychód do opodatkowania z tytułu rozwiązania odpisu IBNR stanowiącego w przeszłości koszty uzyskania przychodów w związku z wdrożeniem MSSF 9	39	(13)	-	26
Koszty zapłacone z góry	59	(30)	-	29
Podatek z tytułu różnic kursowych na terytorium Szwecji	288	(288)	-	-
Pozostała wartość dodatnich różnic przejściowych	26	59	-	85
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	**1 065**	**(54)**	**(18)**	**993**
Odsetki naliczone od zobowiązań	40	174	-	214
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	952	75	362	1 389
Wycena papierów wartościowych	459	17	396	872
Rezerwa na świadczenia pracownicze	102	(2)	3	103
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	1 341	136	-	1 477
Wycena kredytów do wartości godziwej	146	11	-	157
Prowizje do rozliczenia w czasie metodą liniową i efektywną stopą procentową	877	284	-	1 161
Pozostała wartość ujemnych różnic przejściowych	36	2	-	38
Rezerwa na koszty do poniesienia	61	12	-	73
Strata podatkowa z lat ubiegłych	6	(5)	-	1
Wpływ ryzyka prawnego dotyczącego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	342	(21)	-	321
Premia od papierów wartościowych	76	46	-	122
Różnica pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych, w tym przedmiotów leasingu	387	(148)	-	239
Aktywo brutto z tytułu podatku odroczonego	**4 825**	**581**	**761**	**6 167**
Łączny efekt różnic przejściowych	**3 760**	**635**	**779**	**5 174**
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	**356**	**(325)**	**(18)**	**13**
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	**4 116**	**310**	**761**	**5 187**

Grupa Kapitałowa uwzględniła prawo do rozpoznania aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, w związku uprawnieniem do zastosowania preferencji podatkowej w odniesieniu do ugód objętych zakresem, Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 marca 2022 roku w sprawie zaniechania poboru podatku dochodowego od niektórych dochodów (przychodów) związanych z kredytem hipotecznym udzielonym na cele mieszkaniowe, zmienionego Rozporządzeniem z dnia 20 grudnia 2022 roku, które obowiązuje do 31 grudnia 2024 roku.

REZERWA i AKTYWA Z TYTUŁU PODATKU ODROCZONEGO 2021	Wartość na początek okresu	RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	INNE DOCHODY CAŁKOWITE	Wartość na koniec okresu
Odsetki naliczone od należności (kredytów)	257	(22)	-	235
Odsetki od papierów wartościowych	149	10	-	159
Wycena papierów wartościowych	302	14	(296)	20
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	90	33	(90)	33
Różnica pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	178	28	-	206
Przychód do opodatkowania z tytułu rozwiązania odpisu IBNR stanowiącego w przeszłości koszty uzyskania przychodów w związku z wdrożeniem MSSF 9	52	(13)	-	39
Koszty zapłacone z góry	103	(44)	-	59
Podatek z tytułu różnic kursowych na terytorium Szwecji	279	9	-	288
Pozostała wartość dodatnich różnic przejściowych	32	(6)	-	26
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego	**1 442**	**9**	**(386)**	**1 065**
Odsetki naliczone od zobowiązań	45	(5)	-	40
Wycena pochodnych instrumentów finansowych	6	85	861	952
Wycena papierów wartościowych	1	32	426	459
Rezerwa na świadczenia pracownicze	86	18	(2)	102
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	1 283	58	-	1 341
Wycena kredytów do wartości godziwej	131	15	-	146
Prowizje do rozliczenia w czasie metodą liniową i efektywną stopą procentową	840	37	-	877
Pozostała wartość ujemnych różnic przejściowych	53	(17)	-	36
Rezerwa na koszty do poniesienia	54	7	-	61
Strata podatkowa z lat ubiegłych	5	1	-	6
Wpływ ryzyka prawnego dotyczącego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	476	(134)	-	342
	40	36	-	76
Różnica pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych, w tym przedmiotów leasingu	593	(206)	-	387
Aktywo brutto z tytułu podatku odroczonego	**3 613**	**(73)**	**1 285**	**4 825**
Łączny efekt różnic przejściowych	**2 171**	**(82)**	**1 671**	**3 760**
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	372	370	(386)	356
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	2 543	288	1 285	4 116

- PODATKOWA GRUPA KAPITAŁOWA

Na podstawie umowy z 3 listopada 2021 roku PKO Bank Polski S.A., PKO Bank Hipoteczny S.A. oraz PKO Leasing S.A. przedłużyły na kolejne 3 lata podatkowe (2022 - 2024) funkcjonowanie Podatkowej Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej („PGK PKO Banku Polskiego S.A.”), która została utworzona na podstawie umowy z dnia 5 listopada 2018 roku. Wymienione umowy zostały zarejestrowane przez właściwego naczelnika urzędu skarbowego.

Podatkowa grupa kapitałowa jest instytucją prawa podatkowego przewidzianą przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Jej utworzenie oznacza konsolidację dochodów spółek wchodzących w jej skład dla celów opodatkowania podatkiem dochodowym oraz umożliwia skorzystanie z innych zapewniających w szczególności ułatwienia operacyjne, przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, które dedykowane są podatkowym grupom kapitałowym.

PKO Bank Polski S.A. jest w PGK PKO Banku Polskiego S.A. spółką dominującą. Rozrachunki z tytułu bieżącego podatku dochodowego prezentowane są w podziale na należności i zobowiązania PKO Banku Polskiego S.A. oraz należności i zobowiązania jednostek zależnych wchodzących w skład Podatkowej Grupy Kapitałowej.

- **POLITYKA PODATKOWA**

Bank posiada Strategię podatkową PKO Banku Polskiego S.A., przyjętą uchwałą Zarządu nr 392/C/2021 z dnia 5 października 2021 roku i zatwierdzoną uchwałą Rady Nadzorczej nr 154/2021 z dnia 14 października 2021 roku. 17 grudnia 2021 roku Strategia została opublikowana na stronie internetowej Banku pod adresem: https://www.pkobp.pl/grupa-pko-banku-polskiego/pko-bank-polski/strategia-podatkowa/.

Celem wykonania ustawowego, corocznego obowiązku wynikającego z art. 27c ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych Podatkowa Grupa Kapitałowa Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej przygotowała w 2022 roku Informację o realizowanej strategii podatkowej za rok 2021, która jest opublikowana na stronie internetowej Banku pod adresem: https://www.pkobp.pl/grupa-pko-banku-polskiego/pko-bank-polski/strategia-podatkowa/ lub: https://www.pkobp.pl/informacja-o-realizowanej-strategii-podatkowej/. Bank 20 grudnia 2022 roku poinformował właściwego naczelnika urzędu skarbowego o adresie strony internetowej, na której została zamieszczona Informacja.

Podatek dochodowy od osób prawnych zapłacony od dochodów osiągniętych przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego S.A. w latach 2022 i 2021 roku według kraju prowadzenia działalności operacyjnej:

Podatek dochodowy od osób prawnych	2022	2021
Grupa Kapitałowa	**2 053**	**1 558**
Polska	1 791	1 526
Szwecja	259	6
Ukraina	3	26

Systemy podatkowe krajów, w których Bank i podmioty Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. mają siedzibę lub oddziały, podlegają częstym zmianom legislacyjnym, m.in. w związku z działaniami służącymi uszczelnieniu systemu podatkowego na poziomie zarówno krajowym, jak i międzynarodowym.

Ponadto, rozumienie niektórych przepisów prawa podatkowego, z uwagi na ich niejednoznaczny charakter, może skutkować w praktyce indywidualnymi, niejednolitymi interpretacjami organów podatkowych, różniącymi się od interpretacji dokonywanej przez podatników, a spory w tym zakresie mogą być rozstrzygane wyłącznie w drodze orzecznictwa krajowych lub europejskich sądów. W związku z powyższym nie można wykluczyć, iż organy podatkowe zastosują interpretację przepisów prawa podatkowego, która będzie odmienna od zaimplementowanej w praktyce przez Bank lub podmioty Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A., co może wywrzeć znaczący, niekorzystny wpływ na ich działalność i sytuację finansową, pomimo systematycznie podejmowanych przez nie różnorodnych, dopuszczalnych prawem, działań na rzecz zminimalizowania tego ryzyka.

23 grudnia 2021 roku, w związku ze długoletnim sporem dotyczącym wątpliwości co do opodatkowania na terytorium Szwecji różnic kursowych od udzielonych Bankowi pożyczek oraz zobowiązań z tytułu emisji, PKO Finance AB (dalej „Spółka") otrzymało od szwedzkich władz skarbowych negatywną decyzję, na mocy której Spółka musiała zapłacić kwotę 160 726 808 SEK z tytułu dodatkowego podatku dochodowego i odsetek za rok podatkowy 2019.

Spółka nie dysponowała środkami pieniężnymi na pokrycie tego zobowiązania podatkowego, które należało uregulować najpóźniej do 26 stycznia 2022 roku. W związku z zawartą 15 maja 2020 roku umową gwarancji między Bankiem a PKO Finance AB, Spółka zwróciła się do Banku z prośbą o wpłatę kwoty 160 726 808 SEK na jej rachunek bieżący w szwedzkim urzędzie skarbowym. Pomimo dokonania powyższej wpłaty Spółka nie zgadza się z rozstrzygnięciem szwedzkiego urzędu skarbowego i zamierza wykorzystać dostępną jej drogę odwoławczą w celu odzyskania powyższej kwoty. W tym celu została zaangażowana spółka doradztwa podatkowego na terenie Szwecji.

W związku z przedawnieniem się potencjalnych zobowiązań podatkowych PKO Finance AB za lata 2015-2016, w 2022 roku Grupa Kapitałowa podjęła decyzję o rozwiązaniu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego za lata 2015-2016 w wysokości 74 mln PLN.

Jednocześnie, w związku z realizacją w 2022 roku różnic kursowych od udzielonych Bankowi pożyczek oraz zobowiązań z tytułu emisji, Spółka wykazała zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego za 2022 roku w wysokości 188 milionów PLN (446 milionów SEK, na 31 grudnia 2021 roku wartość rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynosiła 288 milionów PLN). 13 lutego 2022 roku Spółka dokonała płatności podatku (po otrzymaniu przelewu z Banku, z tytułu gwarancji) postępując zgodnie z interpretacją szwedzkich organów podatkowych w celu uniknięcia potencjalnych odsetek karnych w kwocie 3.75 p.a. Jednakże Spółka nie zgadza się z tą interpretacją i będzie dochodzić swoich roszczeń w drodze postępowania o stwierdzenie nadpłaty.

30. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy Banku poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję, obliczany jest na podstawie zysku przypadającego na zwykłych akcjonariuszy poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	2022	2021
Zysk/(strata) netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	3 333	4 874
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w mln)	1 250	1 250
Zysk na jedną akcję		
– podstawowy z zysku za okres (PLN)	2,67	3,90
– rozwodniony z zysku za okres (PLN)	2,67	3,90

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2022 roku oraz dnia 31 grudnia 2022 roku nie wystąpiła działalność zaniechana.

Zarówno w 2022 roku jak i w 2021 roku nie występowały instrumenty rozwadniające zysk przypadający na jedną akcję.

NOTY UZUPEŁNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ – INSTRUMENTY FINANSOWE

31. Kasa, środki w Banku Centralnym

Zasady rachunkowości:

Klasyfikacja do kategorii wyceny jest dokonywana zgodnie z zasadami określenia modelu biznesowego i oceny charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych, o których mowa w nocie „Ogólne zasady rachunkowości dotyczące instrumentów finansowych".

Pozycja „Kasa, środki w Banku Centralnym" obejmuje gotówkę ujmowaną w wartości nominalnej oraz środki na rachunku bieżącym i lokaty w Banku Centralnym wyceniane według zamortyzowanego kosztu, a w przypadku braku harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych w kwocie wymaganej zapłaty obejmującej również ewentualne odsetki od tych środków.

Informacje finansowe:

KASA, ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM	31.12.2022	31.12.2021
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	7 750	8 006
Gotówka	4 215	3 581
Lokaty w Banku Centralnym	3 951	-
Inne	1	-
Razem	15 917	11 587

32. Należności od banków

Zasady rachunkowości:

Klasyfikacja i wycena do kategorii jest dokonywana zgodnie z zasadami określenia modelu biznesowego i oceny charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych, o których mowa w nocie „Ogólne zasady rachunkowości dotyczące instrumentów finansowych".

Informacje finansowe

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko kredytowe zostały szerzej opisane w nocie „Ryzyko kredytowe – informacje finansowe".

NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	31.12.2022	31.12.2021
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	**16 103**	**9 010**
Lokaty w bankach	13 374	7 218
Rachunki bieżące	2 215	1 243
Udzielone kredyty i pożyczki	513	546
Środki pieniężne w drodze	1	3
Wartość brutto	**16 103**	**9 010**
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	(2)	-
Wartość netto	**16 101**	**9 010**

NALEŻNOŚCI OD BANKÓW WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI	31.12.2022	31.12.2021
do 1 miesiąca	15 935	8 808
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	102	191
od 3 miesięcy do 1 roku	56	6
od 1 roku do 5 lat	8	5
Razem	16 101	9 010

33. RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ I POZOSTAŁE INSTRUMENTY POCHODNE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

W ramach swojej działalności Grupa Kapitałowa wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością.

Najczęściej wykorzystywanymi instrumentami pochodnymi w działalności Grupy Kapitałowej są: IRS, CIRS, FX Swap, opcje, commodity swap, FRA, Forward i Futures.

Pochodne instrumenty finansowe ujmowane są do wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji.

Instrument pochodny jest prezentowany w pozycji „Pochodne instrumenty zabezpieczające" (jeśli instrument jest zakwalifikowany do rachunkowości zabezpieczeń) lub „Pozostałe instrumenty pochodne" (jeśli instrument nie jest zakwalifikowany do rachunkowości zabezpieczeń) - jako aktywo, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, albo zobowiązanie, jeżeli jego wartość godziwa jest ujemna.

W przypadku pozostałych instrumentów pochodnych (niezakwalifikowanych do rachunkowości zabezpieczeń) Grupa Kapitałowa zalicza zmiany wartości godziwej oraz wynik z rozliczenia tych instrumentów do wyniku na instrumentach finansowych albo do wyniku z pozycji wymiany, w zależności od rodzaju instrumentu.

Grupa Kapitałowa stosuje rachunkowość zabezpieczeń do zabezpieczania ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego. Transakcje zabezpieczające zawiera się w celu ograniczenia ryzyka poniesienia strat w wyniku niekorzystnych zmian kursów walut i stóp procentowych. Zabezpieczaniu podlegają przepływy pieniężne związane z zawartymi transakcjami, wartość godziwa posiadanych aktywów oraz udziały w aktywach netto podmiotu zagranicznego.

Ryzyko stopy procentowej obejmuje w szczególności:

- ryzyko związane z niedopasowaniem częstotliwości i terminów zmiany oprocentowania (przeszacowania) aktywów i zobowiązań oraz pozycji pozabilansowych (ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania),
- ryzyko wynikające ze zmian nachylenia i kształtu krzywej dochodowości (ryzyko krzywej dochodowości),
- ryzyko wynikające z niedoskonałego dopasowania stawek referencyjnych stosowanych w produktach bankowych do zmian stóp rynkowych lub niedoskonałych mechanizmów transmisji zmian stóp rynkowych na oprocentowanie tych produktów (ryzyko bazowe),
- ryzyko wynikające z opcji, w tym opcji wbudowanych dotyczących np. ograniczenia oprocentowania kredytów (ryzyko opcji).

Ryzyko walutowe w Grupie Kapitałowej powstaje w wyniku operacji przeprowadzanych w ramach:

- podstawowej działalności biznesowej,
- działalności handlowej,
- zawieranych przez Grupę Kapitałową umów generujących ryzyko walutowe.

Ryzykiem walutowym powstającym w działalności Grupy Kapitałowej, w spółkach, w których jest to niezbędne, zarządzają wyspecjalizowane jednostki, na podstawie otrzymanych danych na temat otwartych pozycji walutowych w ramach własnej działalności.

W Grupie Kapitałowej funkcjonuje system wartości progowych i limitów przypisanych poszczególnym rodzajom ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego, których celem jest określenie maksymalnego, dopuszczalnego poziomu ryzyka, zapewniającego niedopuszczenie do przekroczenia strategicznych limitów tolerancji.

Grupa Kapitałowa podjęła decyzję o dalszym stosowaniu przepisów MSR 39 i nie zastosowała standardu MSSF 9 w zakresie rachunkowości zabezpieczeń.

- ZABEZPIECZENIE PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane są bezpośrednio w innych dochodach całkowitych w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na operacjach finansowych" lub „Wynik z pozycji wymiany".

Kwoty odniesione bezpośrednio na inne dochody całkowite przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym samym okresie lub okresach, w których zabezpieczana planowana transakcja wywiera wpływ na rachunek zysków i strat. Odsetki i różnice kursowe wykazywane są w rachunku zysków i strat odpowiednio w pozycjach „Wynik z tytułu odsetek" oraz „Wynik z pozycji wymiany".

Grupa Kapitałowa zabezpiecza zarówno pozycje aktywów generujące przychody odsetkowe, jak również pozycje zobowiązań generujące koszty odsetkowe, wykorzystując transakcje IRS lub CIRS.

Grupa Kapitałowa konsekwentnie stosuje metodę prezentacji łącznego wyniku netto z tytułu odsetek na instrumentach zabezpieczających dla wszystkich strategii zabezpieczających w linii „pochodne instrumenty zabezpieczające" w ramach pozycji „Wynik z tytułu odsetek" - dodatni łączny wynik odsetkowy danego okresu prezentowany jest w pozycji „Przychody z tytułu odsetek", a ujemny łączny wynik odsetkowy danego okresu prezentowany jest w pozycji „Koszty z tytułu odsetek".

Testy efektywności obejmują wycenę transakcji zabezpieczających po pomniejszeniu o wartość odsetek naliczonych oraz różnice kursowe od nominału transakcji zabezpieczających (w przypadku transakcji CIRS).

Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.

- **ZABEZPIECZENIE UDZIAŁÓW W AKTYWACH NETTO PODMIOTU ZAGRANICZNEGO**

Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie udziałów w aktywach netto podmiotu zagranicznego, którego walutą funkcjonalną jest waluta obca ujmowane są bezpośrednio w innych dochodach całkowitych w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z pozycji wymiany".

Zyski i straty związane z instrumentem zabezpieczającym, odnoszące się do efektywnej części zabezpieczenia, które zostały ujęte w innych dochodach całkowitych przenosi się do rachunku zysków i strat jako korektę z przeklasyfikowania zgodnie z paragrafami 48-49 MSR 21 „Skutki zmian kursów wymiany walut obcych" w momencie zbycia lub częściowego zbycia podmiotu zagranicznego.

Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności.

- **ZABEZPIECZENIE WARTOŚCI GODZIWEJ**

Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie wartości godziwej ujmowane są w pozycji „Wynik na operacjach finansowych" z wyłączeniem komponentu odsetkowego. Komponent odsetkowy prezentuje się w tej samej linii, co przychody odsetkowe z tytułu pozycji zabezpieczanej, tj. w pozycji „Wynik z tytułu odsetek".

Grupa Kapitałowa zabezpiecza zarówno pozycje aktywów generujące przychody odsetkowe, jak również pozycje zobowiązań generujące koszty odsetkowe, wykorzystując transakcje IRS lub CIRS. Grupa Kapitałowa konsekwentnie stosuje metodę prezentacji łącznego wyniku netto z tytułu odsetek na instrumentach zabezpieczających dla wszystkich strategii zabezpieczających w linii „pochodne instrumenty zabezpieczające" w ramach pozycji „Wynik z tytułu odsetek" - dodatni łączny wynik odsetkowy danego okresu prezentowany jest w pozycji „Przychody z tytułu odsetek", a ujemny łączny wynik odsetkowy danego okresu prezentowany jest w pozycji „Koszty z tytułu odsetek".

Zmianę korekty wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej ujmuje się w pozycji „Wynik na operacjach finansowych".

Część korekty wyceny do wartości godziwej niepodlegającą zabezpieczeniu rozpoznaje się:

- w przypadku pozycji zabezpieczanej będącej składnikiem aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych, kwalifikowanych jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się w przychodach lub kosztach w wyniku z operacji finansowych;
- w przypadku pozycji zabezpieczanej będącej składnikiem aktywów finansowych, wycenianym do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, ujmuje się w innych dochodach całkowitych, gdzie prezentowana jest zmiana wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Testy efektywności obejmują wycenę transakcji zabezpieczających po pomniejszeniu o wartość odsetek naliczonych.

Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.

W pozycji papiery wartościowe, kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz zobowiązania wobec klientów zaprezentowano korektę z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej dla odpowiednio papierów wartościowych, kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz zobowiązań wobec klientów stanowiących pozycję zabezpieczaną.

SZACUNKI I OSĄDY

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych wyznacza się stosując modele wyceny bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Stosowane przez Grupę Kapitałową techniki wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych opierają się na krzywych dochodowości konstruowanych na podstawie dostępnych danych rynkowych (stawki depozytów na rynku międzybankowym, kwotowania transakcji IRS). Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne oraz założenia używane do wyceny obejmują, w miarę dostępności, dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych uwzględnia własne ryzyko kredytowe DVA (debit value adjustment), jak i ryzyko kredytowe kontrahenta CVA (credit value adjustment). Proces kalkulacji korekt CVA i DVA obejmuje wybór metody wyznaczenia spreadu na ryzyko kredytowe kontrahenta lub Grupy Kapitałowej (np. metoda ceny rynkowej oparta na płynnych notowaniach cen instrumentów dłużnych wyemitowanych przez kontrahenta, metoda spreadu implikowanego z kontraktów Credit Default Swap), oszacowanie prawdopodobieństwa niewypłacalności kontrahenta lub Grupy Kapitałowej oraz stopy odzysku, a także wyliczenie wysokości korekt CVA i DVA.

Grupa Kapitałowa przeprowadziła symulację w celu ustalenia możliwego wpływu zmian krzywych dochodowości na wycenę transakcji.

SZACUNKOWA ZMIANA WYCENY NIEOPCYJNYCH POCHODNYCH INSTRUMENTÓW ZABEZPIECZAJĄCYCH PRZY PRZESUNIĘCIU RÓWNOLEGŁYM KRZYWYCH DOCHODOWOŚCI:	31.12.2022		31.12.2021	
	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp
IRS	(741)	755	(844)	859
CIRS	(5)	5	(20)	20
pozostałe instrumenty	(5)	5	-	-
Razem	(751)	765	(864)	879

SZACUNKOWA ZMIANA WYCENY NIEOPCYJNYCH INSTRUMENTÓW POCHODNYCH PRZY PRZESUNIĘCIU RÓWNOLEGŁYM KRZYWYCH DOCHODOWOŚCI O:	31.12.2022		31.12.2021	
	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp
IRS	(723)	737	(829)	844
CIRS	(33)	33	(85)	86
pozostałe instrumenty	(7)	7	(13)	13
Razem	(763)	777	(927)	943

33.1. Rachunkowość zabezpieczeń – informacje finansowe

Rodzaje strategii zabezpieczających stosowanych przez Grupę Kapitałową

Na 31 grudnia 2022 roku Grupa Kapitałowa posiadała aktywne powiązania w ramach:

- 6 strategii zabezpieczających zmienność przepływów pieniężnych,
- 5 strategii zabezpieczających zmienność wartości godziwej.

W 2022 roku Grupa Kapitałowa rozwiązała powiązania zabezpieczające:

- w ramach strategii zabezpieczającej „Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS" na skutek zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń. Wpływ zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń w ramach ww. powiązań na rachunek wyników wyniósł (-17,8) miliona PLN,
- w ramach strategii zabezpieczającej „Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w walutach wymienialnych o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS" na skutek braku spełnienia testu prospektywnego efektywności. Wpływ zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń w ramach ww. powiązań na rachunek wyników wyniósł 1,1 mln PLN,
- w ramach strategii zabezpieczającej „Zabezpieczenie zmienności wartości godziwej kredytu w walucie wymienialnej o stałym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS" na skutek braku spełnienia testu prospektywnego efektywności. Wpływ zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń w ramach ww. powiązań na rachunek wyników wyniósł 2,6 mln PLN,
- w ramach strategii zabezpieczającej „Zabezpieczenie zmienności wartości godziwej papieru wartościowego w walucie wymienialnej o stałym oprocentowaniu, wycenianego do wartości godziwej przez inne dochody całkowite, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS" na skutek braku spełnienia testu prospektywnego efektywności. Wpływ zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń w ramach ww. powiązań na rachunek wyników wyniósł 3 mln PLN.

W 2022 roku Grupa Kapitałowa na skutek wygaśnięcia transakcji zaprzestała stosowania następujących strategii zabezpieczających:

- Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto podmiotu zagranicznego, dla którego walutą funkcjonalną jest waluta obca, z tytułu ryzyka walutowego, wynikającego z przeliczenia wyników i pozycji finansowej podmiotu na PLN, w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA, z wykorzystaniem transakcji Forward lub NDF,
- Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych zobowiązań finansowych w walucie wymienialnej, wynikającej z ryzyka walutowego, z wykorzystaniem dwóch transakcji CIRS,
- Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych depozytów w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS.

W 2022 roku w odniesieniu do pozostałych aktywnych strategii zabezpieczających nie wprowadzono innych zmian.

W 2021 roku Grupa Kapitałowa wprowadziła jedną strategię zabezpieczającą stanowiącą zabezpieczenie udziałów w aktywach netto podmiotu zagranicznego oraz trzy strategie zabezpieczające stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych.

W poniższych tabelach zaprezentowano podsumowanie rodzajów strategii stosowanych przez Grupę Kapitałową.

Rodzaj strategii zabezpieczającej	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych (nr strategii: 1,2,3,4,5,6,7,9,14,15,16)	
Zabezpieczane ryzyko	ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej	ryzyko stopy procentowej
Instrument zabezpieczający	transakcje CIRS float – float transakcje CIRS fixed - float	transakcje IRS fixed - float

POZYCJA ZABEZPIECZANA	• portfel kredytów o zmiennym oprocentowaniu w walutach obcych i • portfel krótkoterminowych lokat negocjowanych w PLN łącznie z ich odnawianiem w przyszłości. Grupa desygnując pozycję zabezpieczaną zastosowała rozwiązania MSR 39 WS 99C w wersji przyjętej przez Unię Europejską lub • zobowiązanie finansowe o stałym oprocentowaniu w walutach obcych lub • portfel produktów bankowych regularnego oszczędzania o zmiennym oprocentowaniu w PLN lub • zobowiązanie finansowe w walutach obcych	portfel kredytów w PLN lub innych walutach indeksowanych do stopy zmiennej
ŹRÓDŁA NIEEFEKTYWNOŚCI ZABEZPIECZENIA	• marża na instrumencie zabezpieczającym • różnice w dyskoncie pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego • korekta CVA/DVA instrumentu zabezpieczającego	• zmiana parametrów rynkowych pomiędzy momentem zawarcia transakcji zabezpieczającej a zawiązaniem powiązania zabezpieczającego • różnice w dyskoncie pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego • korekta CVA/DVA instrumentu zabezpieczającego
	Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki: styczeń 2022 – sierpień 2024	Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki: styczeń 2023 – grudzień 2032

RODZAJ STRATEGII ZABEZPIECZAJĄCEJ	ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI WARTOŚCI GODZIWEJ (NR STRATEGII: 8,10,11,12,17,18)
ZABEZPIECZANE RYZYKO	ryzyko stopy procentowej
INSTRUMENT ZABEZPIECZAJĄCY	transakcje IRS fixed - float
POZYCJA ZABEZPIECZANA	komponent ryzyka stopy procentowej kredytu lub papieru wartościowego w walucie wymienialnej lub w PLN o stałym oprocentowaniu odpowiadający rynkowej stopie IRS komponent ryzyka stopy procentowej portfela zobowiązań finansowych replikowanych portfelem instrumentów o stałym oprocentowaniu, wycenianych według zamortyzowanego kosztu, odpowiadający rynkowej stopie IRS
ŹRÓDŁA NIEEFEKTYWNOŚCI ZABEZPIECZENIA	• zmiana parametrów rynkowych pomiędzy momentem ustalenia warunków pozycji zabezpieczanej a momentem zawarcia transakcji zabezpieczającej • korekta CVA/DVA instrumentu zabezpieczającego • różnica pomiędzy wartością bieżącą zmiennej nogi transakcji IRS a wartością bieżącą nominału papieru wartościowego

RODZAJ STRATEGII ZABEZPIECZAJĄCEJ	ZABEZPIECZENIE UDZIAŁÓW W AKTYWACH NETTO PODMIOTU ZAGRANICZNEGO (NR STRATEGII: 13)
ZABEZPIECZANE RYZYKO	ryzyko walutowe
INSTRUMENT ZABEZPIECZAJĄCY	komponent ceny spot transakcji Forward lub NDF
POZYCJA ZABEZPIECZANA	kwota udziałów w aktywach netto podmiotu zagranicznego równa lub mniejsza od całkowitej wartości bilansowej aktywów netto podmiotu zagranicznego wykazanej w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej
ŹRÓDŁA NIEEFEKTYWNOŚCI ZABEZPIECZENIA	brak

POZYCJA ZABEZPIECZANA 31.12.2022	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZABEZPIECZANEJ	POZYCJA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	ZMIANA WARTOŚCI GODZIWEJ POZYCJI ZABEZPIECZANEJ	NR STRATEGII
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych				
Kredyty w CHF	225	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	19	5
Zobowiązanie finansowe w USD	249	Zobowiązania wobec klientów		
Kredyty w PLN	74 721	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 969	2
Kredyty w EUR	1 314	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	64	3; 4
Kredyty w PLN	2 101	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(195)	9
Zobowiązanie finansowe w EUR	499	Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych		
Kredyty w PLN	4 622	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(8)	14
Zobowiązanie finansowe w EUR	999	Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych		
Zabezpieczenie zmienności wartości godziwej				
Papier wartościowy w EUR	30	Papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	(6)	10
Papier wartościowy w EUR	202	Papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	(8)	11
Papier wartościowy w USD	81	Papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	(3)	11
Kredyty w EUR	13	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(1)	8
Papier wartościowy w PLN	-	Papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	(21)	12
Portfel zobowiązań finansowych w PLN	2 841	Zobowiązania wobec klientów	(38)	17
Portfel zobowiązań finansowych w EUR	729	Zobowiązania wobec klientów	20	18
Razem			5 792	

POZYCJA ZABEZPIECZANA 31.12.2021	WARTOŚĆ BILANSOWA POZYCJI ZABEZPIECZANEJ	POZYCJA W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	ZMIANA WARTOŚCI GODZIWEJ POZYCJI ZABEZPIECZANEJ	NR STRATEGII
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych				
Kredyty w CHF	265	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	8	5
Zobowiązanie finansowe w USD	293	Zobowiązania wobec klientów		
Kredyty w PLN	92 480	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	4 454	2
Kredyty w EUR	663	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(1)	3; 4
Kredyty w PLN	2 530	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(250)	9
Zobowiązanie finansowe w EUR	599	Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych		
Kredyty w PLN	4 883	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	17	14
Zobowiązanie finansowe w EUR	1 053	Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych		
Kredyty w PLN	3 393	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(186)	15
Zobowiązanie finansowe w USD	875	Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych		
Depozyty w PLN	200	Zobowiązania wobec klientów	(1)	16
Zabezpieczenie zmienności wartości godziwej				
Papier wartościowy w EUR	30	Papiery wartościowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	-	10
Papier wartościowy w EUR	202	Papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	(1)	11
Papier wartościowy w USD	130	Papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	1	11
Kredyty w EUR	15	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	-	8
Kredyty w USD	75	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	-	8
Papier wartościowy w PLN	-	Papiery wartościowe wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	(25)	12
Zabezpieczenie aktywów netto w podmiocie zagranicznym				
Udziały w podmiocie zagranicznym, dla którego waluta funkcjonalną jest waluta obca (UAH)	544	Aktywa netto podmiotu zagranicznego	5	13
Razem			**4 021**	

Instrument pochodny zabezpieczający 31.12.2022		Wartość nominalna instrumentów pochodnych zabezpieczających	Średnia marża ważona nominałem/ Średnia stała stopa procentowa ważona nominałem	Wartość bilansowa (wartość godziwa instrumentów zabezpieczających)		Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat/Korekta wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej	Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego od momentu desygnacji	Numer strategii
				Aktywa	Zobowiązania			
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych								
IRS PLN	PLN	74 721	2,5090%	31	6 331	-	(5 928)	2; 16
IRS EUR	EUR	1 314	1,6952%	-	176	-	(65)	3; 4
CIRS PLN-CHF	float PLN	4 622	0,4614%	677	-	(8)	671	14; 15
	float CHF	1 112	0,3555%					
CIRS CHF/USD	float CHF	225	-	-	32	(3)	(21)	5; 15
	fixed USD	249	0,3871%					
CIRS CHF/EUR	float CHF	1 112	-	-	797	5	(656)	14
	fixed EUR	999	0,6970%					
CIRS PLN/EUR	float PLN	2 101	0,0000%	181	-	-	199	9
	fixed EUR	499	0,7690%					
Zabezpieczenie zmienności wartości godziwej								
IRS EUR	EUR	974	1,5789%	75	91	25	(6)	8; 10; 11; 18
IRS USD	USD	81	1,5128%	14	-	(18)	3	8; 11
IRS PLN	PLN	2 841	6,2990%	64	42	(58)	30	12; 17
Razem				**1 042**	**7 469**	**(57)**	**(5 773)**	

Instrument pochodny zabezpieczający 31.12.2021		Wartość nominalna instrumentów pochodnych zabezpieczających	Średnia marża ważona nominałem/ Średnia stała stopa procentowa ważona nominałem	Wartość bilansowa (wartość godziwa instrumentów zabezpieczających)		Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat/Korekta wyceny do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej	Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego od momentu desygnacji	Numer strategii
				Aktywa	Zobowiązania			
Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych								
IRS PLN	PLN	92 680	2,2587%	55	4 361	(6)	(4 433)	2; 16
IRS CHF	CHF	-	-	-	-	(1)	-	3
IRS EUR	EUR	663	0,0865%	9	2	-	3	3; 4
CIRS PLN-CHF	float PLN	8 276	0,3093%	588	-	16	541	14; 15
	float CHF	1 993	0,2362%					
CIRS CHF/USD	float CHF	1 083	-	-	56	-	(52)	5; 15
	fixed USD	1 168	1,8581%					
CIRS CHF/EUR	float CHF	1 175		-	374	(10)	(322)	14
	fixed EUR	1 053	0,6852%					
CIRS PLN/EUR	float PLN	2 530	0,0000%	271	-	2	255	9
	fixed EUR	599	0,6879%					
Zabezpieczenie zmienności wartości godziwej								
IRS EUR	EUR	247	(0,2178)%	7	1	(3)	1	8; 10; 11
IRS USD	USD	205	0,9993%	2	8	3	(1)	8; 11
IRS PLN	PLN	-	-	-	-	(25)	-	12
Zabezpieczenie aktywów netto w podmiocie zagranicznym								
FWD	PLN	74		1	3	-	(5)	13
	UAH	544						
Razem				**933**	**4 805**	**(24)**	**(4 013)**	

WARTOŚĆ BILANSOWA INSTRUMENTÓW ZABEZPIECZAJĄCYCH	31.12.2022		31.12.2021	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	**888**	**7 336**	**924**	**4 794**
ryzyka stopy procentowej - IRS	31	6 507	65	4 363
ryzyka walutowego i ryzyka stopy procentowej - CIRS	857	829	859	431
Zabezpieczenie wartości godziwej	**154**	**133**	**8**	**9**
ryzyka stopy procentowej - IRS	154	133	8	9
Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto podmiotu zagranicznego	-	-	**1**	**3**
ryzyka walutowego - Forward	-	-	1	3
Razem	1 042	7 469	933	4 806

- ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

ZMIANA INNYCH DOCHODÓW CAŁKOWITYCH Z TYTUŁU ZABEZPIECZEŃ PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH ORAZ NIEEFEKTYWNA CZĘŚĆ ZABEZPIECZENIA PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	2022	2021
Inne dochody całkowite na początek okresu netto	**(3 699)**	**355**
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite brutto	**(1 901)**	**(5 003)**
Zyski/straty odniesione na inne dochody całkowite w okresie	(6 525)	(4 112)
Kwota przeniesiona z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat:	4 624	(891)
- wynik odsetkowy	3 588	(399)
- wynik z pozycji wymiany	1 036	(492)
Efekt podatkowy	**382**	**949**
Inne dochody całkowite na koniec okresu netto	(5 218)	(3 699)
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat, w tym kwota odniesiona na:	**(5)**	**1**
Wynik z pozycji wymiany	(5)	8
Wynik na operacjach finansowych	-	(7)

- ZABEZPIECZENIE ZMIENNOŚCI WARTOŚCI GODZIWEJ I UDZIAŁÓW W AKTYWACH NETTO PODMIOTU ZAGRANICZNEGO

ZABEZPIECZENIE RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ I RYZYKA WALUTOWEGO	31.12.2022	31.12.2021
Wycena do wartości godziwej instrumentu pochodnego zabezpieczającego	**20**	**(3)**
Zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej – IRS fixed - float	20	(1)
Zabezpieczenie ryzyka walutowego - forward	-	(2)
Korekta do wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego z tytułu zabezpieczanego ryzyka	**(51)**	**(25)**
Zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej, w tym:	(51)	(25)
Papiery wartościowe	(30)	(2)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	(8)	(1)
Korekta wartości godziwej ujęta w innych dochodach całkowitych	(69)	(22)
Zobowiązania wobec klientów	56	-
Zabezpieczenie ryzyka walutowego – udziały w podmiocie zagranicznym, dla którego waluta funkcjonalną jest waluta obca	-	**(4)**

- ZABEZPIECZENIE UDZIAŁÓW W AKTYWACH NETTO PODMIOTU ZAGRANICZNEGO

ZMIANA INNYCH DOCHODÓW CAŁKOWITYCH Z TYTUŁU ZABEZPIECZENIA UDZIAŁU W AKTYWACH NETTO PODMIOTU ZAGRANICZNEGO	31.12.2022	31.12.2021
Inne dochody całkowite na początek okresu netto	**(4)**	-
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite brutto	**4**	**(4)**
Zyski/straty odniesione na inne dochody całkowite w okresie	4	(4)
Inne dochody całkowite na koniec okresu netto	-	**(4)**

WARTOŚĆ NOMINALNA INSTRUMENTÓW ZABEZPIECZAJĄCYCH W PODZIALE NA TERMINY DO REALIZACJI (w walutach oryginalnych)	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
31.12.2022						
Typ zabezpieczenia: Zabezpieczenie przepływów pieniężnych						
Zabezpieczane ryzyko: ryzyka stopy procentowej						
IRS PLN fixed - float	-	1 501	29 674	42 269	1 278	**74 722**
IRS EUR fixed – float	-	-	150	1 110	54	**1 314**
Zabezpieczane ryzyko: ryzyka walutowego i ryzyka stopy procentowej						
CIRS float CHF/float PLN						
float CHF	535	-	-	577	-	**1 112**
float PLN	2 204	-	-	2 418	-	**4 622**
CIRS fixed USD/float CHF						
fixed USD	-	-	133	116	-	**249**
float CHF	-	-	120	105	-	**225**
CIRS float PLN/fixed EUR						
float PLN	-	-	-	2 101	-	**2 101**
fixed EUR	-	-	-	499	-	**499**
CIRS fixed EUR/float CHF						
fixed EUR	500	-	-	500	-	**1 000**
float CHF	535	-	-	577	-	**1 112**
Typ zabezpieczenia: Zabezpieczenie wartości godziwej						
Zabezpieczane ryzyko: ryzyka stopy procentowej						
IRS PLN fixed – float	-	-	-	-	2 841	**2 841**
IRS USD fixed – float	-	-	-	81	-	**81**
IRS EUR fixed – float	-	-	100	748	126	**974**

WARTOŚĆ NOMINALNA INSTRUMENTÓW ZABEZPIECZAJĄCYCH W PODZIALE NA TERMINY REALIZACJI (w walutach oryginalnych)	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
31.12.2021						
Typ zabezpieczenia: Zabezpieczenie przepływów pieniężnych						
Zabezpieczane ryzyko: ryzyka stopy procentowej						
IRS PLN fixed - float	1 800	1 800	21 078	60 949	7 053	**92 680**
IRS EUR fixed - float	-	-	569	90	4	**663**
Zabezpieczane ryzyko: ryzyka walutowego i ryzyka stopy procentowej						
CIRS float CHF/float PLN						
float CHF	-	-	881	1 112	-	**1 993**
float PLN	-	-	3 654	4 622	-	**8 276**
CIRS fixed USD/float CHF						
fixed USD	-	-	919	249	-	**1 168**
float CHF	-	-	858	225	-	**1 083**
CIRS float PLN/fixed EUR						
float PLN	-	-	428	2 101	-	**2 529**
fixed EUR	-	-	99	499	-	**598**
CIRS fixed EUR/float CHF						
fixed EUR			54	999		**1 053**
float CHF			63	1 112		**1 175**
Typ zabezpieczenia: Zabezpieczenie wartości godziwej						
Zabezpieczane ryzyko: ryzyka stopy procentowej						
IRS USD fixed - float	-	-	-	205	-	**205**
IRS EUR fixed - float	-	-	-	217	30	**247**
Typ zabezpieczenia: Zabezpieczenie udziałów w aktywach netto podmiotu zagranicznego						
Zabezpieczane ryzyko: ryzyko walutowe						
Forward PLN/UAH – zakup walut	-	27	46	-	-	**73**
Forward PLN/UAH – Sprzedaż walut	-	186	358	-	-	**544**

33.2. POZOSTAŁE INSTRUMENTY POCHODNE – INFORMACJE FINANSOWE

POZOSTAŁE INSTRUMENTY POCHODNE - RODZAJ KONTRAKTU	31.12.2022		31.12.2021	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	8 275	8 101	4 640	4 791
CIRS	408	350	694	602
FX Swap	1 245	1 039	586	312
Opcje	842	926	520	665
Commodity swap[1]	1 380	1 384	2 812	2 807
FRA	24	24	44	44
Forward	577	799	321	497
Commodity Forward[2]	404	355	1 286	1 276
Inne	7	-	-	14
Razem	**13 162**	**12 978**	**10 903**	**11 008**

[1] Pozycja obejmuje wycenę kontraktów na udział w rynku paliw gazowych aktywa w kwocie 1 229 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku 2 574 miliony PLN) - i zobowiązania w kwocie 1 237 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku 2 574 miliony PLN).

[2] Pozycja obejmuje wycenę kontraktów z tytułu uprawnień do emisji CO_2.

	31.12.2022	31.12.2021
wartość korekty z tytułu CVA i DVA	146	(10)

WARTOŚCI NOMINALNE INSTRUMENTÓW BAZOWYCH (RAZEM KUPNO I SPRZEDAŻ) pozostałe instrumenty pochodne						
31.12.2022	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
IRS	**6 730**	**16 972**	**88 148**	**236 010**	**53 496**	**401 356**
Zakup	3 365	8 486	44 074	118 005	26 748	200 678
Sprzedaż	3 365	8 486	44 074	118 005	26 748	200 678
CIRS	**14 124**	-	**2 870**	**31 020**	**2 168**	**50 182**
Zakup	7 025	-	1 435	15 362	1 084	24 906
Sprzedaż	7 099	-	1 435	15 658	1 084	25 276
FX Swap	**34 144**	**32 795**	**36 739**	**29 127**	-	**132 805**
Zakup walut	17 045	16 362	18 356	14 769	-	66 532
Sprzedaż walut	17 099	16 433	18 383	14 358	-	66 273
Opcje	**21 765**	**46 129**	**62 797**	**29 681**	**1 787**	**162 159**
Zakup	10 817	22 857	31 486	14 871	892	80 923
Sprzedaż	10 948	23 272	31 311	14 810	895	81 236
FRA	-	-	**38 913**	**1 910**	-	**40 823**
Zakup	-	-	20 016	932	-	20 948
Sprzedaż	-	-	18 897	978	-	19 875
Forward	**7 492**	**25 761**	**30 224**	**6 519**	-	**69 996**
Zakup walut	3 752	12 891	15 150	3 120	-	34 913
Sprzedaż walut	3 740	12 870	15 074	3 399	-	35 083
Inne, w tym commodity swap, commodity forward i futures	**1 091**	**2 171**	**6 877**	**251**	-	**10 390**
Zakup	546	1 108	3 431	126	-	5 211
Sprzedaż	545	1 063	3 446	125	-	5 179
Razem	85 346	123 828	266 568	334 518	57 451	867 711

WARTOŚCI NOMINALNE INSTRUMENTÓW BAZOWYCH (RAZEM KUPNO I SPRZEDAŻ) pozostałe instrumenty pochodne						
31.12.2021	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
IRS	**12 202**	**21 092**	**75 924**	**253 584**	**70 590**	**433 392**
Zakup	6 101	10 546	37 962	126 792	35 295	216 696
Sprzedaż	6 101	10 546	37 962	126 792	35 295	216 696
CIRS	-	-	**4 723**	**41 005**	**7 438**	**53 166**
Zakup	-	-	2 345	20 321	3 718	26 384
Sprzedaż	-	-	2 378	20 684	3 720	26 782
FX Swap	**35 949**	**25 886**	**18 396**	**24 898**	-	**105 129**
Zakup walut	17 988	12 959	9 196	12 477	-	52 620
Sprzedaż walut	17 961	12 927	9 200	12 421	-	52 509
Opcje	**27 076**	**27 666**	**58 663**	**29 268**	**1 203**	**143 876**
Zakup	13 518	13 835	29 296	14 616	601	71 866
Sprzedaż	13 558	13 831	29 367	14 652	602	72 010
FRA	-	-	**13 457**	-	-	**13 457**
Zakup	-	-	6 126	-	-	6 126
Sprzedaż	-	-	7 331	-	-	7 331
Forward	**12 809**	**11 284**	**19 068**	**20 888**	-	**64 049**
Zakup walut	6 401	5 638	9 510	10 398	-	31 947
Sprzedaż walut	6 408	5 646	9 558	10 490	-	32 102
Inne, w tym commodity swap, commodity forward i futures	**2 132**	**1 321**	**4 970**	**1 499**	**23**	**9 945**
Zakup	1 067	668	2 481	750	9	4 975
Sprzedaż	1 065	653	2 489	749	14	4 970
Razem	90 168	87 249	195 201	371 142	79 254	823 014

34. Papiery wartościowe

Zasady rachunkowości

Klasyfikacja i wycena do kategorii jest dokonywana zgodnie z zasadami określenia modelu biznesowego i oceny charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych, o których mowa w nocie „Ogólne zasady rachunkowości dotyczące instrumentów finansowych".

W pozycji papiery wartościowe zaprezentowano również korektę z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej dla papierów wartościowych stanowiących pozycję zabezpieczaną (nota „Rachunkowość zabezpieczeń i pozostałe instrumenty finansowe").

INFORMACJE FINANSOWE

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko kredytowe zostały szerzej opisane w nocie „RYZYKO KREDYTOWE – INFORMACJE FINANSOWE".

PAPIERY WARTOŚCIOWE	przeznaczone do obrotu	nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Razem
31.12.2022					
Dłużne papiery wartościowe	**164**	**578**	**65 211**	**68 556**	**134 509**
bony pieniężne NBP	-	-	80	-	80
obligacje skarbowe PLN	89	191	43 066	45 893	89 239
obligacje skarbowe walutowe	2	321	4 397	713	5 433
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	3	-	9 373	12 100	21 476
obligacje komunalne PLN	14	-	5 054	6 182	11 250
obligacje korporacyjne PLN[1]	56	66	2 852	1 989	4 963
obligacje korporacyjne walutowe	-	-	389	1 679	2 068
Kapitałowe papiery wartościowe	**29**	**1 124**	-	-	**1 153**
udziały i akcje w innych jednostkach – nienotowane na giełdach	-	358	-	-	358
akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	27	115	-	-	142
jednostki uczestnictwa w fundusze inwestycyjne oraz certyfikaty inwestycyjne, prawa do akcji, prawa poboru	2	651	-	-	653
Razem (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	**193**	**1 702**	**65 211**	**68 556**	**135 662**
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (nota „Rachunkowość zabezpieczeń i pozostałe instrumenty finansowe")	-	-	-	(30)	(30)
Razem	**193**	**1 702**	**65 211**	**68 526**	**135 632**

[1] Pozycja obejmuje obligacje międzynarodowych organizacji finansowych w kwocie 3 550 milionów PLN.

PAPIERY WARTOŚCIOWE	przeznaczone do obrotu	nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Razem
31.12.2021					
Dłużne papiery wartościowe	**216**	**785**	**61 863**	**71 282**	**134 146**
bony pieniężne NBP	-	-	810	-	810
obligacje skarbowe PLN	69	261	39 613	50 816	90 759
obligacje skarbowe walutowe	2	350	3 169	-	3 521
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	4	-	9 894	12 092	21 990
obligacje komunalne PLN	16	-	4 135	5 022	9 173
obligacje korporacyjne PLN[1]	125	174	3 810	1 937	6 046
obligacje korporacyjne walutowe	-	-	432	1 415	1 847
Kapitałowe papiery wartościowe	**32**	**1 264**	-	-	**1 296**
udziały i akcje w innych jednostkach – nienotowane na giełdach	-	326	-	-	326
akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	31	144	-	-	175
jednostki uczestnictwa w fundusze inwestycyjne oraz certyfikaty inwestycyjne, prawa do akcji, prawa poboru	1	794	-	-	795
Razem (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	**248**	**2 049**	**61 863**	**71 282**	**135 442**
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (nota „Rachunkowość zabezpieczeń i pozostałe instrumenty finansowe")	-	-	-	(2)	(2)
Razem	**248**	**2 049**	**61 863**	**71 280**	**135 440**

[1] Pozycja obejmuje obligacje międzynarodowych organizacji finansowych w kwocie 3 652 miliony PLN.

W pozycji obligacje skarbowe PLN i walutowe ujmuje się obligacje Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej. Na 31 grudnia 2022 roku i 31 grudnia 2021 roku pozycja obligacje skarbowe walutowe obejmuje również obligacje Skarbu Państwa Ukrainy odpowiednio w kwocie 420 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku 1 162 miliony PLN) oraz obligacje Skarbu Państwa Stanów Zjednoczonych w kwocie 640 milionów PLN (brak na 31 grudnia 2021 roku).

	31.12.2022	31.12.2021
odpis nieobniżający wartości godziwej papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	62	39

PAPIERY WARTOŚCIOWE WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	przeznaczone do obrotu	nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Razem
31.12.2022					
bez określonego terminu - kapitałowe papiery wartościowe	29	1 124	-	-	1 153
do 1 miesiąca	19	46	3 222	1 514	4 801
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	-	-	278	211	489
od 3 miesięcy do 1 roku	17	28	3 729	1 275	5 049
od 1 roku do 5 lat	104	465	37 935	37 705	76 209
powyżej 5 lat	24	39	20 047	27 851	47 961
Razem	**193**	**1 702**	**65 211**	**68 556**	**135 662**

PAPIERY WARTOŚCIOWE WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	przeznaczone do obrotu	nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Razem
31.12.2021					
bez określonego terminu - kapitałowe papiery wartościowe	32	1 264	-	-	1 296
do 1 miesiąca	8	2	954	-	964
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	3	-	371	18	392
od 3 miesięcy do 1 roku	70	60	1 587	5 019	6 736
od 1 roku do 5 lat	92	541	35 656	38 185	74 474
powyżej 5 lat	43	182	23 295	28 060	51 580
Razem	**248**	**2 049**	**61 863**	**71 282**	**135 442**

35. TRANSAKCJE Z PRZYRZECZENIEM ODKUPU I SPRZEDAŻY

Transakcje zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odsprzedaży są wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Różnica między ceną zakupu i odkupu (sprzedaży) stanowi przychód odsetkowy i podlega rozliczaniu w czasie według efektywnej stopy procentowej przez okres trwania umowy.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu są to transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu w umownym terminie i po określonej cenie. Papiery wartościowe będące składnikiem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączane ze sprawozdania z sytuacji finansowej i podlegają wycenie według zasad określonych dla poszczególnych kategorii papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu stanowi koszt odsetkowy i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku wartość transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży wyniosła 7 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku – 0). Na dzień 31 grudnia 2022 i 2021 roku Grupa nie zawarła transakcji z przyrzeczeniem odkupu.

36. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Klasyfikacja i wycena kredytów i pożyczek udzielonych klientom do poszczególnych kategorii wyceny jest dokonywana zgodnie z zasadami określenia modelu biznesowego i oceny charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych, o których mowa w nocie „Ogólne zasady rachunkowości dotyczące instrumentów finansowych".

Do pozycji kredyty i pożyczki udzielone klientom zalicza się:

- należności z tytułu kredytów i pożyczek,
- należności z tytułu faktoringu
- oraz należności z tytułu leasingu finansowego.

Do kategorii kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zaklasyfikowano następujące produkty: pożyczka gotówkowa, karty kredytowe i kredyty odnawialne, które w zapisach umownych zawierały mnożnik w formule oprocentowania.

Grupa Kapitałowa koryguje wartość bilansową brutto kredytów mieszkaniowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu ujmując wpływ:

- ryzyka prawnego dotyczącego potencjalnych spraw spornych dla portfela kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych oraz istniejących spraw spornych dotyczących ekspozycji kredytowych ujętych na datę bilansową w sprawozdaniu z sytuacji finansowej (patrz „Koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych")
- tzw. ustawowych wakacji kredytowych ujęty w drugiej połowie roku 2022.

  USTAWOWE WAKACJE KREDYTOWE wprowadzone zostały Ustawą o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom z dnia 14 lipca 2022 roku (dalej: „Ustawa"), zawierającą pakiet wsparcia dla kredytobiorców spłacających kredyty hipoteczne. Zgodnie z założeniami Ustawy ustawowe wakacje kredytowe dotyczą kredytów hipotecznych udzielonych w złotych polskich i dają możliwość zawieszenia spłaty kredytu na 8 miesięcy w latach 2022 – 2023 – po dwa miesiące w III i IV kwartale 2022 roku i po jednym miesiącu w każdym z czterech kwartałów 2023 roku. Z zawieszenia spłaty kredytu może skorzystać klient, jeśli umowa została zawarta przed 1 lipca 2022 roku, a okres kredytowania kończy się po 31 grudnia 2022 roku. Z wakacji kredytowych można skorzystać wyłącznie w przypadku jednego kredytu. Harmonogram spłaty rat kredytowych, w przypadku skorzystania przez klienta z tego udogodnienia, ulega wydłużeniu o liczbę wykorzystanych miesięcy wakacji kredytowych.

  Grupa Kapitałowa uważa, iż uprawnienia klientów do skorzystania przez nich z zawieszenia spłat kredytu stanowią ustawową modyfikację przepływów pieniężnych, która nastąpiła w dniu podpisania Ustawy przez Prezydenta tj. 14 lipca 2022 roku.

  Grupa Kapitałowa skorygowała wartość bilansową brutto kredytów hipotecznych na kwotę 3 111 mln PLN dokonując pomniejszenia przychodu odsetkowego. Wartość korekty została ustalona jako różnica wartości bieżącej szacowanych przepływów pieniężnych, wynikających z umów kredytowych, uwzględniającej zawieszenie płatności rat oraz bieżącej wartości bilansowej brutto portfela kredytowego. Kalkulacja straty oparta jest na założeniu, że około 63% klientów posiadających kredyt hipoteczny udzielony w PLN zdecyduje się na skorzystanie z wakacji kredytowych (współczynnik partycypacji klientów).

  Do końca grudnia 2022 roku 285,7 tysiąca klientów Grupy Kapitałowej złożyło wniosek o zawieszenie spłaty kredytu hipotecznego, co stanowi 52% liczby ogółem oraz 67% wartości bilansowej brutto kredytów ogółem uprawnionych do wakacji kredytowych. Łączna liczba zawnioskowanych zawieszeń według stanu na 31.12.2022 roku wyniosła 1 831 tysięcy (z czego 805,3 tysiąca dotyczyło zawieszeń w 2023 roku), co stanowi 42% maksymalnej liczby rat do zawieszenia dla wszystkich uprawnionych klientów.

  Grupa Kapitałowa na 31 grudnia 2022 roku dokonała oceny wystarczalności poziomu straty z tytułu wakacji kredytowych w ujęciu wartościowym, przyjmując następujące założenia:

  1) stopień partycypacji klientów w wakacjach kredytowych w 2023 roku będzie zbliżony do poziomu z 2022 roku - analiza ta oparta jest na podziale klientów na 4 grupy obrazujące ich dotychczasowy stopień aktywności, na podstawie którego określony został potencjalny stopień aktywności na 2023 roku;

2) dla grupy klientów, którzy wnioskowali o wakacje kredytowe w 2022 roku ale na koniec roku nie złożyli wniosków o zawieszenia rat kapitałowo-odsetkowych na 2023 roku uwzględniony został efekt przeszacowania stóp procentowych, kalkulowany na bazie zmiany stóp bazowych pomiędzy datą ujęcia straty na wakacjach kredytowych a 31 grudnia 2022 roku;

3) strata dotycząca wszystkich zrealizowanych w 2022 roku oraz zawnioskowanych na 2023 roku zawieszeń rat kapitałowo-odsetkowych została obniżona o efekt przedpłat obserwowany na podstawie zachowania klientów w drugiej połowie 2022 roku oraz prognozowany na 2023 roku, skorygowany ostrożnościowo z uwagi na niepewność w odniesieniu do możliwych przedpłat w 2023 roku;

4) na podstawie danych miesięcznych o napływie nowych wniosków w 2022 roku, przy zastosowaniu funkcji ekstrapolacyjnej ustalony został trend wniosków jakie mogą pojawić się do końca programu, na podstawie którego przy zastosowaniu stóp procentowych na 31 grudnia 2022 roku oszacowana została potencjalna strata.

Wyniki powyższej analizy potwierdziły, iż rozpoznana przez Grupę Kapitałową strata z tytułu wakacji kredytowych w wysokości 3 111 mln PLN jest na adekwatnym poziomie. Na wzrost współczynnika partycypacji klientów w przyszłości, a tym samym na poziom kosztów z tego tytułu, mogą potencjalnie mieć wpływ takie czynniki jak wzrost poziomu bezrobocia, zmiana zachowań klientów oraz wzrost rynkowych stóp procentowych.

Dodatkowo Grupa Kapitałowa koryguje wartość bilansową brutto kredytów mieszkaniowych oraz konsumenckich wycenianych według zamortyzowanego kosztu ujmując wpływ potencjalnych zwrotów kosztów dla klientów z tytułu przewidywanej przedterminowej spłaty w przyszłości czynnych kredytów konsumenckich i hipotecznych.

Ujęcia należności z tytułu leasingu finansowego opisano w nocie „Leasing" punkt „Leasing – Leasingodawca".

W pozycji kredyty i pożyczki udzielone klientom zaprezentowano korektę z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej dla kredytów stanowiących pozycję zabezpieczaną (nota „Rachunkowość zabezpieczeń i pozostałe instrumenty finansowe").

SZACUNKI I OSĄDY: „Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe, „Koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych"

Wrażliwość wysokości straty na zmianę współczynnika partycypacji klientów o +/- 10 pp. przedstawia poniższa tabela:

WPŁYW NA STRATĘ Z TYTUŁU USTAWOWYCH WAKACJI KREDYTOWYCH	wzrost współczynnika partycypacji klientów o 10 pp	spadek współczynnika partycypacji klientów o 10 pp
„+" wzrost; „()„ spadek	482	(482)

INFORMACJE FINANSOWE

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko kredytowe zostały szerzej opisane w nocie „RYZYKO KREDYTOWE – INFORMACJE FINANSOWE".

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM 31.12.2022	nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Razem
bankowości detalicznej i prywatnej	**3 480**	**129 944**	**133 424**
na nieruchomości	4	103 303	103 307
konsumpcyjne	3 476	26 548	30 024
należności z tytułu leasingu finansowego	-	93	93
firm i przedsiębiorstw	**44**	**31 286**	**31 330**
na nieruchomości	-	5 382	5 382
gospodarcze	44	13 496	13 540
należności z tytułu faktoringu	-	243	243
należności z tytułu leasingu finansowego	-	12 165	12 165
korporacyjne	**41**	**66 934**	**66 975**
na nieruchomości	-	118	118
gospodarcze	41	57 607	57 648
należności z tytułu faktoringu	-	3 348	3 348
należności z tytułu leasingu finansowego	-	5 861	5 861
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	**3 565**	**228 164**	**231 729**
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (nota „Rachunkowość zabezpieczeń i pozostałe instrumenty finansowe")	-	(8)	(8)
Razem	3 565	228 156	231 721

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM 31.12.2021	nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Razem
bankowości detalicznej i prywatnej	**4 462**	**2**	**139 716**	**144 180**
na nieruchomości	4	-	113 532	113 536
konsumpcyjne	4 458	2	26 077	30 537
należności z tytułu leasingu finansowego	-	-	107	107
firm i przedsiębiorstw	**43**	**-**	**31 443**	**31 486**
na nieruchomości	-	-	5 532	5 532
gospodarcze	43	-	13 579	13 622
należności z tytułu faktoringu	-	-	150	150
należności z tytułu leasingu finansowego	-	-	12 182	12 182
korporacyjne	**54**	**-**	**58 581**	**58 635**
na nieruchomości	-	-	75	75
gospodarcze	54	-	50 471	50 525
należności z tytułu faktoringu	-	-	2 773	2 773
należności z tytułu leasingu finansowego	-	-	5 262	5 262
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	**4 559**	**2**	**229 740**	**234 301**
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (nota „Rachunkowość zabezpieczeń i pozostałe instrumenty finansowe")	-	-	(1)	(1)
Razem	4 559	2	229 739	234 300

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Razem
31.12.2022			
do 1 miesiąca	730	10 799	11 529
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	453	9 581	10 034
od 3 miesięcy do 1 roku	1 733	34 606	36 339
od 1 roku do 5 lat	603	75 253	75 856
powyżej 5 lat	46	97 925	97 971
Razem	3 565	228 164	231 729

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM WEDŁUG TERMINÓW ZAPADALNOŚCI (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	wyceniane według zamortyzowanego kosztu	wyceniane według zamortyzowanego kosztu	Razem
31.12.2021				
do 1 miesiąca	794	-	11 362	12 156
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	554	-	10 533	11 087
od 3 miesięcy do 1 roku	2 110	-	31 172	33 282
od 1 roku do 5 lat	1 058	-	77 551	78 609
powyżej 5 lat	43	2	99 121	99 166
Razem	4 559	2	229 739	234 300

37. ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW

ZASADY RACHUNKOWOŚCI: Klasyfikacja i wycena do kategorii jest dokonywana zgodnie z zasadami określenia modelu biznesowego i oceny charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych, o których mowa w nocie „OGÓLNE ZASADY RACHUNKOWOŚCI DOTYCZĄCE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH".

INFORMACJE FINANSOWE

ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW	31.12.2022	31.12.2021
Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:	**2**	-
Zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji w papierach wartościowych	2	-
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	**3 009**	**3 821**
Depozyty banków	1 936	2 814
Rachunki bieżące	1 057	995
Inne depozyty z rynku pieniężnego	16	12
Razem	3 011	3 821

ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW WEDŁUG OKRESÓW SPŁATY	31.12.2022	31.12.2021
Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:	**2**	-
do 1 miesiąca	2	-
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu:	**3 009**	**3 821**
do 1 miesiąca	2 963	3 761
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	31	20
od 3 miesięcy do 1 roku	15	40
Razem	3 011	3 821

38. ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW

ZASADY RACHUNKOWOŚCI: Klasyfikacja i wycena do kategorii jest dokonywana zgodnie z zasadami określenia modelu biznesowego i oceny charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych, o których mowa w nocie „OGÓLNE ZASADY RACHUNKOWOŚCI DOTYCZĄCE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH". Szczegółowe zasady dotyczące „Zobowiązań z tytułu produktów ubezpieczeniowych" opisane zostały w nocie "Aktywa i zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej". W zobowiązaniach wobec klientów zaprezentowano również korektę z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej dla zobowiązań wobec klientów stanowiących pozycję zabezpieczaną (nota „Rachunkowość zabezpieczeń i pozostałe instrumenty finansowe").

INFORMACJE FINANSOWE

ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	Zobowiązania wobec gospodarstw domowych	Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	Razem
31.12.2022				
Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	**778**	**5**	**-**	**783**
Zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji w papierach wartościowych	-	5	-	5
Zobowiązania z tytułu produktów ubezpieczeniowych	778	-	-	778
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	**263 033**	**58 634**	**17 188**	**338 855**
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N, w tym:	180 298	40 290	16 224	236 812
rachunki oszczędnościowe i inne środki oprocentowane	41 953	12 933	11 615	66 501
Depozyty terminowe	82 127	17 748	913	100 788
Pozostałe zobowiązania	515	596	51	1 162
Zobowiązania z tytułu produktów ubezpieczeniowych	93	-	-	93
Zobowiązania wobec klientów (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	**263 811**	**58 639**	**17 188**	**339 638**
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (nota „Rachunkowość zabezpieczeń i pozostałe instrumenty finansowe")	(56)	-	-	(56)
Razem	263 755	58 639	17 188	339 582

ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	Zobowiązania wobec gospodarstw domowych	Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	Razem
31.12.2021				
Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	**1 067**	**-**	**-**	**1 067**
Zobowiązania z tytułu produktów ubezpieczeniowych	1 067	-	-	1 067
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	**244 545**	**56 854**	**19 830**	**321 229**
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N, w tym:	204 465	45 991	19 731	270 187
rachunki oszczędnościowe i inne środki oprocentowane	57 213	16 585	13 301	87 099
Depozyty terminowe	39 201	10 125	76	49 402
Pozostałe zobowiązania	735	738	23	1 496
Zobowiązania z tytułu produktów ubezpieczeniowych	144	-	-	144
Zobowiązania wobec klientów (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	**245 612**	**56 854**	**19 830**	**322 296**
Razem	245 612	56 854	19 830	322 296

ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW WEDŁUG OKRESÓW SPŁATY (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	31.12.2022	31.12.2021
Wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:	**783**	**1 067**
do 1 miesiąca	5	-
od 1 roku do 5 lat	1	2
powyżej 5 lat	777	1 065
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu:	**338 855**	**321 229**
do 1 miesiąca	272 288	285 686
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	29 307	12 658
od 3 miesięcy do 1 roku	10 392	11 444
od 1 roku do 5 lat	21 520	5 932
powyżej 5 lat	5 348	5 509
Razem	339 638	322 296

ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW WEDŁUG SEGMENTU KLIENTA	31.12.2022	31.12.2021
Zobowiązania wobec klientów (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	339 638	322 296
bankowości detalicznej i prywatnej	234 382	215 028
Korporacyjne	55 812	58 389
firm i przedsiębiorstw	48 562	47 657
pozostałe zobowiązania (w tym zobowiązania z tytułu produktów ubezpieczeniowych)	882	1 222
Korekta z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej (nota „Rachunkowość zabezpieczeń i pozostałe instrumenty finansowe")	(56)	-
Razem	339 582	322 296

39. Otrzymane finansowanie

Zasady rachunkowości: Klasyfikacja i wycena do kategorii jest dokonywana zgodnie z zasadami określenia modelu biznesowego i oceny charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych, o których mowa w nocie „Ogólne zasady rachunkowości dotyczące instrumentów finansowych".

Informacje finansowe

OTRZYMANE FINANSOWANIE	31.12.2022	31.12.2021
Otrzymane kredyty i pożyczki od:	**2 294**	**2 461**
banków	309	740
międzynarodowych organizacji finansowych	1 972	1 706
innych instytucji finansowych	13	15
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych:	**15 510**	**23 872**
hipoteczne listy zastawne wyemitowane przez PKO Bank Hipoteczny SA	12 057	13 143
obligacje wyemitowane przez PKO Bank Hipoteczny S.A.	1 265	3 474
obligacje wyemitowane przez PKO Finance AB	-	3 541
obligacje wyemitowane przez Grupę Kapitałową PKO Leasing S.A.	2 188	3 642
obligacje wyemitowane przez KREDOBANK S.A.	-	72
Zobowiązania podporządkowane	**2 781**	**2 716**
Razem	20 585	29 049

39.1. OTRZYMANE KREDYTY I POŻYCZKI

OTRZYMANE KREDYTY I POŻYCZKI WEDŁUG OKRESÓW SPŁATY	31.12.2022	31.12.2021
do 1 miesiąca	-	48
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	11	40
od 3 miesięcy do 1 roku	1 107	212
od 1 roku do 5 lat	1 176	2 161
Razem	2 294	2 461

KREDYTY I POŻYCZKI OTRZYMANE OD BANKÓW

Data otrzymania	Wartość nominalna	Waluta	Termin zapadalności	Wartość bilansowa na 31.12.2022	Wartość bilansowa na 31.12.2021
10.06.2019	150	PLN	15.06.2023	150	-
04.12.2019	500	PLN	04.12.2023	159	281
08.05.2020	600	UAH	25.04.2025	-	89
11.09.2020	450	UAH	05.09.2025	-	67
09.10.2020	600	UAH	03.10.2025	-	89
11.12.2020	600	UAH	05.12.2025	-	89
13.08.2021	750	UAH	09.08.2024	-	112
31.12.2021	13	PLN	31.12.2021	-	13
Razem				309	740

KREDYTY I POŻYCZKI OTRZYMANE OD MIĘDZYNARODOWYCH ORGANIZACJI FINANSOWYCH

Data otrzymania kredytu i pożyczki przez Grupę Kapitałową	Wartość nominalna	Waluta	Termin zapadalności	Wartość bilansowa na 31.12.2022	Wartość bilansowa na 31.12.2021
25.09.2013	120	EUR	25.09.2023	130	138
28.10.2016	40	EUR	13.01.2022	-	4
28.09.2017	50	EUR	30.11.2022	-	57
28.11.2018	50	EUR	30.11.2022	-	115
13.04.2018	40	EUR	31.03.2023	11	54
23.10.2018	746	PLN	23.10.2023	1 126	648
10.02.2021	50	EUR	02.02.2026	235	230
06.12.2021	50	EUR	27.11.2026	235	230
06.12.2021	50	EUR	27.11.2026	235	230
Razem				1 972	1 706

KREDYTY I POŻYCZKI OTRZYMANE OD INNYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH

Data otrzymania	Wartość nominalna	Waluta	Termin zapadalności	Wartość bilansowa na 31.12.2022	Wartość bilansowa na 31.12.2021
25.10.2021	100	UAH	24.10.2023	13	15

39.2. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI WEDŁUG OKRESÓW SPŁATY	31.12.2022	31.12.2021
Wyceniane według zamortyzowanego kosztu:		
do 1 miesiąca	2 669	1 067
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	791	1 820
od 3 miesięcy do 1 roku	2 851	9 978
od 1 roku do 5 lat	9 138	10 946
powyżej 5 lat	61	61
Razem	15 510	23 872

OBLIGACJE WYEMITOWANE PRZEZ PKO BANK HIPOTECZNY S.A.

Data emisji	Rodzaj oprocentowania	Oprocentowanie (indeks + marża)	Wartość nominalna	Waluta	Termin zapadalności	Wartość bilansowa na 31.12.2022	Wartość bilansowa na 31.12.2021
17.12.2020	zmienne	WIBOR3M +0,28	224	PLN	17.03.2022	-	224
03.02.2021	zmienne	WIBOR3M +0,25	83	PLN	09.05.2022	-	83
29.03.2021	zmienne	WIBOR3M +0,35	95	PLN	03.10.2022	-	95
21.05.2021	zerokuponowe		364	PLN	24.01.2022	-	364
22.06.2021	zerokuponowe		384	PLN	24.01.2022	-	384
26.07.2021	zerokuponowe		300	PLN	24.02.2022	-	300
26.07.2021	zmienne	WIBOR3M +0,33	418	PLN	23.11.2022	-	418
06.09.2021	zerokuponowe		489	PLN	04.04.2022	-	488
18.10.2021	zerokuponowe		311	PLN	23.05.2022	-	309
18.10.2021	zerokuponowe		381	PLN	22.04.2022	-	380
29.11.2021	zerokuponowe		280	PLN	17.03.2022	-	279
29.11.2021	zmienne	WIBOR3M +0,20	150	PLN	23.05.2022	-	150
24.01.2022	zmienne	WIBOR3M+0,28	124	PLN	25.07.2023	126	-
24.02.2022	zmienne	WIBOR3M+0,30	115	PLN	19.05.2023	116	-
03.10.2022	zerokuponowe		293	PLN	03.04.2023	286	-
02.11.2022	zerokuponowe		125	PLN	09.05.2023	121	-
02.11.2022	zerokuponowe		100	PLN	03.04.2023	98	-
16.12.2022	zerokuponowe		232	PLN	16.03.2023	228	-
16.12.2022	zerokuponowe		300	PLN	16.06.2023	290	-
Razem						1 265	3 474

Obligacje wyemitowane przez PKO Finance AB

W wrześniu 2022 roku dokonała wykupu obligacji na kwotę 3 miliardy 958 milionów PLN.

Data emisji	Rodzaj oprocentowania	Oprocentowanie	Wartość nominalna	Waluta	Termin zapadalności	Wartość bilansowa na 31.12.2022	Wartość bilansowa na 31.12.2021
25.07.2012	stałe	4,00	50	EUR	25.07.2022	-	234
26.09.2012	stałe	4,63	805	USD	26.09.2022	-	3 307
Razem						-	**3 541**

Obligacje wyemitowane przez Grupę Kapitałową PKO Leasing SA

Data emisji	Rodzaj oprocentowania	Oprocentowanie (indeks + marża)	Wartość nominalna	Waluta	Termin zapadalności	Wartość bilansowa na 31.12.2022	Wartość bilansowa na 31.12.2021
26.09.2019[1]	zmienne	WIBOR 3M + marża	2 135	PLN	28.12.2029	1067	2 139
06.08.2021	zmienne	WIBOR 3M + marża	193	PLN	07.02.2022	-	193
10.09.2021	zmienne	WIBOR 6M + marża	303	PLN	28.01.2022	-	303
08.10.2021	zmienne	WIBOR 3M + marża	278	PLN	25.03.2022	-	277
15.11.2021	zmienne	WIBOR 3M + marża	326	PLN	07.03.2022	-	326
02.12.2021	zmienne	WIBOR 3M + marża	140	PLN	12.04.2022	-	139
17.12.2021	zmienne	WIBOR 6M + marża	267	PLN	29.04.2022	-	265
10.10.2022	zmienne	WIBOR 3M + marża	311	PLN	17.01.2023	310	-
24.10.2022	zmienne	WIBOR 3M + marża	164	PLN	01.02.2023	163	-
14.11.2022	zmienne	WIBOR 3M + marża	182	PLN	10.03.2023	179	-
28.11.2022	zmienne	WIBOR 3M + marża	225	PLN	27.03.2023	222	-
05.12.2022	zmienne	WIBOR 3M + marża	164	PLN	13.04.2023	161	-
22.12.2022	zmienne	WIBOR 3M + marża	88	PLN	24.04.2023	86	-
Razem						**2 188**	**3 642**

[1] Obligacje wyemitowane w ramach transakcji sekurytyzacji wierzytelności leasingowych przejęte przez Grupę Kapitałową PKO Leasing S.A. w ramach nabycia Raiffeisen-Leasing Polska S.A. oraz wyemitowane w ramach transakcji sekurytyzacji wierzytelności leasingowych przeprowadzonej we wrześniu 2019 roku. Zabezpieczeniem spłaty obligacji są należności leasingowe będące przedmiotem sekurytyzacji (patrz nota „Informacje o sekurytyzacji portfela leasingowego i pakietowej sprzedaży wierzytelności").

OBLIGACJE WYEMITOWANE PRZEZ KREDOBANK S.A.

Data emisji	Rodzaj oprocentowania	Oprocentowanie (indeks + marża)	Wartość nominalna	Waluta	Termin zapadalności	Wartość bilansowa na 31.12.2022	Wartość bilansowa na 31.12.2021
01.12.2017	zmienne	UIRD[1] 6M+0,75	233	UAH	26.11.2022	-	35
13.07.2018	zmienne	UIRD[1] 6M+0,75	250	UAH	28.12.2022	-	37
Razem						-	72

[1] Ukrainian Index of Retail Deposit Rates

LISTY ZASTAWNE WYEMITOWANE PRZEZ PKO BANK HIPOTECZNY SA

Data emisji	Rodzaj oprocentowania	Oprocentowanie (indeks + marża)	Wartość nominalna	Waluta	Termin zapadalności	Wartość bilansowa na 31.12.2022	Wartość bilansowa na 31.12.2021
24.10.2016	stałe	0,125	500	EUR	24.06.2022	-	2 300
02.02.2017	stałe	0,82	25	EUR	02.02.2024	118	116
30.03.2017	stałe	0,625	500	EUR	24.01.2023	2 359	2 312
28.04.2017	zmienne	WIBOR3M +0,69	500	PLN	18.05.2022	-	501
27.09.2017	stałe	0,75	500	EUR	27.08.2024	2 351	2 303
27.10.2017	zmienne	WIBOR3M +0,60	500	PLN	27.06.2023	500	500
02.11.2017	stałe	0,47	54	EUR	03.11.2022	-	249
22.03.2018	stałe	0,75	500	EUR	24.01.2024	2 360	2 314
27.04.2018	zmienne	WIBOR3M +0,49	698	PLN	25.04.2024	708	701
18.05.2018	zmienne	WIBOR3M +0,32	100	PLN	29.04.2022	-	98
27.07.2018	zmienne	WIBOR3M +0,62	500	PLN	25.07.2025	507	501
24.08.2018	stałe	3,4875	60	PLN	24.08.2028	61	61
26.10.2018	zmienne	WIBOR3M +0,66	230	PLN	28.04.2025	233	231
08.03.2019	stałe	0,125	100	EUR	24.06.2022	-	460
10.06.2019	zmienne	WIBOR3M +0,60	245	PLN	30.09.2024	244	246
02.12.2019	zmienne	WIBOR3M +0,51	250	PLN	02.12.2024	251	250
04.07.2022	stałe	2,125	500	EUR	25.06.2025	2 365	-
Razem						12 057	13 143

39.3. ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE

Rodzaj zobowiązania	Rodzaj oprocentowania	Wartość nominalna	Waluta	Okres	Wartość bilansowa	
					31.12.2022	31.12.2021
Obligacje podporządkowane	WIBOR 6M+0,0155	1 700	PLN	28.08.2017 - 28.08.2027	1 752	1 710
Obligacje podporządkowane	WIBOR 6M+0,0150	1 000	PLN	05.03.2018 - 06.03.2028	1 029	1 006
Razem					2 781	2 716

Obligacje podporządkowane zostały za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego przeznaczone na podwyższenie funduszy uzupełniających Grupy Kapitałowej (Tier 2). Z uwagi na niesprzyjającą sytuację rynkową, 1 sierpnia 2022 roku została podjęta decyzja o rezygnacji z wcześniejszego wykupu obligacji podporządkowanych serii OP0827 wyemitowanych przez Bank 28 sierpnia 2017 roku.

W tym samym dniu Zarząd PKO Banku Polskiego S.A. zdecydował o niekontynuowaniu prac zmierzających do emisji przez Bank obligacji podporządkowanych w formacie obligacji podporządkowanych z dziesięcioletnim terminem wykupu (26 kwietnia 2022 roku została podjęta uchwała Zarządu Banku o wyrażeniu zgody na emisję tego rodzaju obligacji).

8 sierpnia 2022 roku Zarząd Banku podjął uchwałę w sprawie ustanowienia programu emisji euroobligacji przez Bank jako emitenta (program Euro Medium Term Notes – „Program EMTN"), o wartości do 4 mld euro (EUR). W ramach Programu EMTN możliwa będzie emisja niezabezpieczonych euroobligacji w dowolnej walucie, w tym takich, z których zobowiązania mogą być zaliczane do zobowiązań kwalifikowalnych lub do funduszy własnych Banku. Emitowane w ramach Programu EMTN obligacje zostaną zarejestrowane w międzynarodowym systemie rejestracji papierów wartościowych (ICSD) prowadzonym przez Euroclear Bank SA/NV lub Clearstream Banking société anonyme. Bank może ubiegać się o dopuszczenie poszczególnych serii euroobligacji do obrotu na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Luksemburgu, Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.

16 grudnia 2022 roku agencja ratingowa Moody's Investors Service przyznała rating (P)Baa3 dla Programu EMTN, w ramach niezabezpieczonych obligacji oznaczonych jako Senior Non Preferred.

20 grudnia 2022 roku został zatwierdzony przez Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF) w Luksemburgu Prospekt do programu EMTN.

1 lutego 2023 roku, w ramach emisji inauguracyjnej spod Programu EMTN, Bank wyemitował 3-letnie obligacje uprzywilejowane w formacie „Senior Preferred Notes" o łącznej wartości 750 mln EUR, z możliwością wykonania wcześniejszego wykupu po dwóch latach od emisji. Kupon emisji jest stały, na poziomie 5,625%, płatny rocznie do daty wcześniejszego wykupu, a po tym czasie zmienny, z płatnościami kwartalnymi. Agencja Moody's Investors Service przyznała emisji rating na poziomie A3. Obligacje dopuszczone zostały do obrotu na rynku regulowanym na Giełdzie Papierów Wartościowych w Luksemburgu.

POZOSTAŁE NOTY UZUPEŁNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

40. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Grupa Kapitałowa prezentuje działalność ubezpieczeniową w następujących pozycjach sprawozdania z sytuacji finansowej:

- AKTYWA Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ są to należności z tytułu reasekuracji i udział reasekuratora w rezerwach techniczno – ubezpieczeniowych.

  Należności z tytułu reasekuracji obejmują należności od reasekuratorów, brokerów reasekuracyjnych wynikające z zawartych umów reasekuracji biernej. Należności z tytułu reasekuracji są wyceniane w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizujące.

  Udział reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych wyznaczany jest w oparciu o stan rezerw brutto oraz warunki określone w umowach reasekuracyjnych. Tym samym, podobnie jak w przypadku rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, większość udziału reasekuratora w rezerwach jest wyznaczana w oparciu o metody indywidualne. W przypadku udziału reasekuratora wyznaczanego na poziomie danych zagregowanych, stosowana jest granulacja obliczeń umożliwiająca właściwe uwzględnienie parametrów umowy reasekuracyjnej, np. zdefiniowanie umowy reasekuracyjnej na poziomie roku szkodowego lub roku polisowego. Udział reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych wyznaczany jest w sposób adekwatny i ostrożny.

- ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ obejmują rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na pokrycie bieżących i przyszłych roszczeń oraz kosztów, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia, tj.: z tytułu składek, na ryzyka niewygasłe, na niewypłacone odszkodowania lub świadczenia, na premie i rabaty dla ubezpieczonych, ubezpieczeń na życie oraz inne, a także odroczone prowizje reasekuracyjne oraz zobowiązania z tytułu reasekuracji.

  Rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe tworzy się na pokrycie bieżących i przyszłych roszczeń oraz kosztów, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia. Rezerwy obejmują zarówno zdarzenia, które miały miejsce w przeszłości, ale nie zostały jeszcze rozliczone, jak również zdarzenia, które będą miały miejsce w przyszłości.

W większości przypadków rezerwy tworzone są metodą indywidualną na poziomie poszczególnych polis lub szkód, a wyjątek stanowi m.in. rezerwa IBNR, która wyznaczana jest na poziomie homogenicznych grup ryzyka. Wszystkie rezerwy obliczane są przy zastosowaniu klasycznych metod aktuarialnych. Rezerwy uwzględniają nie tylko oczekiwane wypłaty odszkodowań i świadczeń oraz kosztów, ale także wszelkie inne przepływy pieniężne wynikające z zawartych umów ubezpieczenia, np. premie i rabaty. Rezerwy tworzone są w sposób adekwatny i ostrożny w taki sposób, aby zawierały pewien margines ryzyka.

Prowizje reasekuracyjne w części przypadającej na przyszłe okresy sprawozdawcze są rozliczane w czasie na zasadach obowiązujących przy tworzeniu rezerwy składek na udziale reasekuratora.

Zobowiązania z tytułu reasekuracji obejmują zobowiązania bieżące wobec reasekuratorów wynikających z rozliczeń dokonywanych na podstawie umów reasekuracji biernej. Zobowiązania z tytułu reasekuracji ujmowane są w wartości nominalnej i wyceniane wg kwoty wymaganej na dzień bilansowy.

- ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW – „ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU PRODUKTÓW UBEZPIECZENIOWYCH": Zobowiązania z tytułu produktów ubezpieczeniowych obejmują zobowiązania z tytułu produktów unit-linked, produktu „bezpieczny kapitał", produktów strukturyzowanych oraz polisolokat. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający prezentowane są w linii zobowiązań z tytułu produktów ubezpieczeniowych wycenianych do wartości godziwej i zaprezentowanie w niej. Wycena tych rezerw bazuje na wartości korespondujących aktywów wycenianych do wartości godziwej. W pozycji wycenianych w zamortyzowanym koszcie wykazywane są pozostałe rezerwy z tytułu produktów inwestycyjnych, które są w większości kalkulowane metodami aktuarialnymi (rezerwy ubezpieczeń na życie, rezerwy szkodowe itp.).

Grupa Kapitałowa ujmuje wynik na działalności ubezpieczeniowej w pozycji przychody z tytułu prowizji linia „oferowanie produktów ubezpieczeniowych", który obejmuje przychody z tytułu składki, koszty działalności ubezpieczeniowej, odszkodowania wraz ze zmianą rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz wpływ udziału reasekuratora w przedmiotowych pozycjach. Zasady rachunkowości dotyczące ujęcia przychodów prowizyjnych z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z kredytami i pożyczkami opisane zostały w nocie „Przychody i koszty z tytułu odsetek".

AKTYWO Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ	31.12.2022	31.12.2021
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno - ubezpieczeniowych	532	865
Należności z tytułu reasekuracji	23	46
Razem	**555**	**911**

ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ	31.12.2022	31.12.2021
Rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe	1 281	1 233
Odroczone prowizje reasekuracyjne	426	725
Zobowiązania z tytułu reasekuracji	25	50
Razem	**1 732**	**2 008**

Pozostałe informacja finansowe patrz: Zobowiązania z tytułu produktów ubezpieczeniowych i Wynik z działalności ubezpieczeniowej

41. WARTOŚCI NIEMATERIALNE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

OPROGRAMOWANIE - Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są ujmowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem umorzeń i odpisów z tytułu utraty wartości.

WARTOŚĆ FIRMY - Wartość firmy powstała na nabyciu spółek zależnych jest wykazywana w pozycji „Wartości niematerialne", a wartość firmy powstała na nabyciu spółek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć jest wykazywana w pozycji „Inwestycje w jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia". Test na utratę wartości przeprowadza się co najmniej na koniec każdego roku.

RELACJE Z KLIENTAMI ORAZ VALUE IN FORCE - W wyniku rozliczenia transakcji nabycia zidentyfikowane zostały dwa składniki wartości niematerialnych, które zostały ujęte odrębnie od wartości firmy, tj. relacje z klientami oraz value

in force, stanowiące wartość obecną przyszłych zysków z zawartych umów ubezpieczenia. Powyższe składniki wartości niematerialnych podlegają amortyzacji metodą degresywną opartą o tempo konsumowania korzyści ekonomicznych wynikających z ich użytkowania.

POZOSTAŁE WARTOŚCI NIEMATERIALNE - Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę Kapitałową wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

KOSZTY PRAC ROZWOJOWYCH - Koszty zakończonych prac rozwojowych zalicza się do wartości niematerialnych w związku z oczekiwanym uzyskaniem korzyści ekonomicznych oraz spełnieniem określonych warunków, tj. jeżeli istnieje możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika, dostępne są stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac i użytkowania wytwarzanego składnika oraz istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia wysokości nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować wytworzeniu składników wartości niematerialnych.

NAKŁADY - Wartość bilansową rzeczowych aktywów trwałych powiększa się o dodatkowe nakłady poniesione w okresie ich użytkowania jeżeli spełnią kryteria rozpoznania jako środek trwały.

Grupa Kapitałowa zalicza do wartości niematerialnych efekty prowadzonych we własnym zakresie prac rozwojowych, które mogą być wykorzystane na potrzeby działalności Grupy Kapitałowej. Efekty prowadzonych na własne potrzeby Grupy Kapitałowej prac rozwojowych stanowiących etap tworzenia i wdrażania nowego rozwiązania, kwalifikuje do wartości niematerialnych pod warunkiem udowodnienia:

1) możliwości ukończenia składnika wartości niematerialnych tak, aby uzyskał postać nadającą się do użytkowania lub sprzedaży,
2) zamiaru ukończenia składnika wartości niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży,
3) zdolności do użytkowania lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
4) sposobu wytwarzania prawdopodobnych przyszłych korzyści ekonomicznych przez składnik wartości niematerialnych, tj. jego użyteczności (zgodnie z MSR 36 „Utrata wartości aktywów"),
5) dostępności stosowanych środków technicznych, finansowych i innych, służących ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
6) możliwości wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi wartości niematerialnych

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania wykazywane są w ramach tej samej pozycji, w ramach której przedstawione zostałyby odpowiednie bazowe składniki aktywów, gdyby były własnością Grupy Kapitałowej .

NOTY POWIĄZANE:

- Okresy użytkowania – nota „Koszty działania";
- Odpisy z tytułu utraty wartości - nota „Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych"

INFORMACJE FINANSOWE

WARTOŚCI NIEMATERIALNE	Oprogramowanie	Wartość firmy	Przyszłe zyski z zawartych umów ubezpieczeniowych	Relacje z klientami	Inne, w tym nakłady	z tego na oprogramowanie	Ogółem
2022							
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**5 908**	**1 407**	**140**	**158**	**776**	**642**	**8 389**
Nabycie	45	-	-	-	492	492	537
Transfery z nakładów	504	-	-	-	(504)	(504)	-
Likwidacja i sprzedaż	(18)	-	-	(64)	-	-	(82)
Inne	-	-	1	-	38	41	39
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**6 439**	**1 407**	**141**	**94**	**802**	**671**	**8 883**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	**(4 203)**	**-**	**(118)**	**(117)**	**(92)**	**-**	**(4 530)**
Amortyzacja okresu	(483)	-	(6)	(7)	(4)	-	(500)
Likwidacja i sprzedaż	18	-	-	34	-	-	52
Inne	5	-	(1)	-	-	-	4
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	**(4 663)**	**-**	**(125)**	**(90)**	**(96)**	**-**	**(4 974)**
Odpisy aktualizujące na początek okresu	**(18)**	**(354)**	**-**	**(9)**	**(15)**	**(2)**	**(396)**
Utworzenie w okresie	-	-	-	(21)	-	-	(21)
Inne	-	-	-	30	5	2	35
Odpisy aktualizujące na koniec na koniec okresu	**(18)**	**(354)**	**-**	**-**	**(10)**	**-**	**(382)**
Wartość bilansowa netto na początek okresu	**1 687**	**1 053**	**22**	**32**	**669**	**640**	**3 463**
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	**1 758**	**1 053**	**16**	**4**	**696**	**671**	**3 527**

WARTOŚCI NIEMATERIALNE	Oprogramowanie	Wartość firmy	Przyszłe zyski z zawartych umów ubezpieczeniowych	Relacje z klientami	Inne, w tym nakłady	z tego na oprogramowanie	Ogółem
2021							
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**6 137**	**1 437**	**141**	**158**	**569**	**433**	**8 442**
Nabycie	44	-	-	-	551	550	595
Transfery z nakładów	387	-	-	-	(387)	(341)	-
Likwidacja i sprzedaż	(682)	-	-	-	(2)	-	(684)
Inne	22	(30)	(1)	-	45	-	36
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**5 908**	**1 407**	**140**	**158**	**776**	**642**	**8 389**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	**(4 440)**	**-**	**(110)**	**(105)**	**(91)**	**-**	**(4 746)**
Amortyzacja okresu	(440)	-	(8)	(12)	(4)	-	(464)
Likwidacja i sprzedaż	681	-	-	-	2	-	683
Inne	(4)	-	-	-	1	-	(3)
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	**(4 203)**	**-**	**(118)**	**(117)**	**(92)**	**-**	**(4 530)**
Odpisy aktualizujące na początek okresu	**(18)**	**(384)**	**-**	**-**	**(13)**	**-**	**(415)**
Utworzenie w okresie	-	-	-	(9)	(2)	(2)	(11)
Inne	-	30	-	-	-	-	30
Odpisy aktualizujące na koniec na koniec okresu	**(18)**	**(354)**	**-**	**(9)**	**(15)**	**(2)**	**(396)**
Wartość bilansowa netto na początek okresu	**1 679**	**1 053**	**31**	**53**	**465**	**433**	**3 281**
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	**1 687**	**1 053**	**22**	**32**	**669**	**640**	**3 463**

Istotną wartością niematerialną z punktu widzenia Banku są nakłady poniesione na Zintegrowany System Informatyczny (ZSI). Łączna wartość nakładów poniesionych na ZSI w latach 2006-2022 wyniosła 1 392 miliony PLN (w latach 2005-2021 - 1 462 miliony PLN).

Wartość bilansowa netto Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI) na 31 grudnia 2022 roku wynosiła 651 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku wynosiła 629 milionów PLN). Przewidywany okres eksploatacji systemu został określony na 24 lata. Na 31 grudnia 2022 roku pozostały okres użytkowania wynosi 8 lat.

- **WARTOŚĆ FIRMY**

Wartość firmy netto	31.12.2022	31.12.2021
Nordea Bank Polska SA	747	747
PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA	91	91
Raiffeisen - Leasing Polska SA i jej spółki zależne (PKO Leasing SA)	57	57
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	150	150
Aktywa przejęte od spółki CFP sp. z o.o.	8	8
Razem	**1 053**	**1 053**

WARTOŚĆ FIRMY	TEST NA UTRATĘ WARTOŚCI - METODA
NORDEA BANK POLSKA SA	Grupa przeprowadza testy na utratę wartości firmy powstałej z nabycia Nordea Bank Polska S.A. bazując na modelu opartym na metodzie zdyskontowanych dywidend, poprzez porównanie wartości bilansowej ośrodków wypracowujących środki pieniężne („CGU") z ich wartością odzyskiwalną. Wartość rezydualna CGU detalicznego została skalkulowana poprzez ekstrapolację projekcji przepływów pieniężnych poza okres prognozy przy zastosowaniu stopy wzrostu przyjętej na poziomie 3,5%. Prognozy przepływów pieniężnych w teście na utratę wartości obejmowały okres 10 lat i opierały się na założeniach zawartych w planie finansowym Grupy na 2023 rok. Do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych Grupa zastosowała stopę dyskonta w wysokości 12,50%, uwzględniającą stopę wolną od ryzyka oraz premię za ryzyko. Na moment przejęcia wyróżniono dwa ośrodki wypracowujące środki pieniężne („CGU"), do których przypisano wartość firmy powstałą z nabycia Nordea Bank Polska SA – detaliczny i korporacyjny, pokrywające się z segmentami działalności. Na wartość firmy przypisaną do CGU korporacyjnego w wysokości 117 milionów PLN, Grupa dokonała odpisu 30 czerwca 2020 roku. Wartość firmy Nordea Bank Polska S.A w wysokości 747 milionów PLN dotyczy segmentu detalicznego. Na 31 grudnia 2022 roku Grupa przeprowadziła test na utratę wartości firmy powstałej z nabycia Nordea Bank Polska S.A. przypisanej do CGU detalicznego. Przeprowadzony test nie wskazał utraty wartości.
PKO TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	Test w oparciu o metodę zdyskontowanych dywidend na podstawie opracowanej przez spółkę 3-letniej prognozy finansowej, z uwzględnieniem wartości rezydualnej Nie stwierdzono utraty wartości wartości firmy.
PKO ŻYCIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ S.A.	Test w oparciu o wartość bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych dla Banku z uwzględnieniem wartości rezydualnej. Przepływy pieniężne oszacowano na podstawie przygotowanej przez spółkę 10-letniej prognozy finansowej. Nie stwierdzono utraty wartości wartości firmy.
PKO LEASING PRO S.A.	Wartość firmy z nabycia spółki została przypisana do całej spółki PKO Leasing SA jako jednostki bezpośrednio nadrzędnej, która w ramach połączenia przejęła aktywa spółki PKO Leasing Pro SA. Test został opracowany w oparciu o wartość bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych generowanych przez spółkę, oszacowanych na podstawie przygotowanej przez spółkę prognozy finansowej na 5 lat z jednoczesnym uwzględnieniem wygaszania działalności po tym okresie. Nie stwierdzono dalszej utraty wartości.
RAIFFEISEN-LEASING POLSKA SA WRAZ Z JEJ SPÓŁKAMI ZALEŻNYMI (PKO LEASING S.A.)	Wartość firmy z nabycia tych spółek została przypisana do wyodrębnionej ewidencyjnie części aktywów Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA, będących aktywami nabytej Grupy Kapitałowej Raiffeisen-Leasing Polska SA. Test został przeprowadzony metodą zdyskontowanych dywidend na podstawie opracowanej przez spółkę 5-letniej prognozy finansowej, z uwzględnieniem wartości rezydualnej. Nie stwierdzono utraty wartości wartości firmy.

W wyżej opisanych testach na utratę wartości do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych zastosowano stopę dyskonta w wysokości 7,555% (z wyjątkiem Nordea Bank Polska SA), uwzględniającą stopę wolną od ryzyka równą rentowności 10-letnich obligacji skarbowych z dnia na jaki wykonywana jest wycena oraz premię za ryzyko rynkowe i współczynnik ryzyka ustalone dla przedsięwzięć PKO Banku Polskiego SA.

Metody wyceny i okresy prognozy zostały dostosowane do specyfiki działalności wycenianych aktywów lub spółek.

42. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE - Wyceniane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, po pomniejszeniu o umorzenie oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE - Wycenia się według zasad stosowanych do rzeczowych aktywów trwałych.

NAKŁADY - Wartość bilansową rzeczowych aktywów trwałych powiększa się o dodatkowe nakłady poniesione w okresie ich użytkowania jeżeli spełnią kryteria rozpoznania jako środek trwały.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania wykazywane są w ramach tej samej pozycji, w ramach której przedstawione zostałyby odpowiednie bazowe składniki aktywów, gdyby były własnością Grupy Kapitałowej.

NOTY POWIĄZANE:

- Okresy użytkowania – nota „Koszty działania";
- Odpisy z tytułu utraty wartości - nota „Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych"

INFORMACJE FINANSOWE

- RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia, w tym sprzęt informatyczny	Środki trwałe w budowie	Inne, w tym środki transportu	Ogółem
2022					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**3 977**	**1 768**	**217**	**909**	**6 871**
Nabycie, w tym modyfikacje	165	37	175	28	**405**
Transfery z nakładów	50	142	(234)	42	-
Likwidacja i sprzedaż	(46)	(92)		(58)	**(196)**
Inne	(25)	(23)	(4)	(18)	**(70)**
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**4 121**	**1 832**	**154**	**903**	**7 010**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	**(1 789)**	**(1 352)**	-	**(522)**	**(3 663)**
Amortyzacja okresu	(317)	(153)	-	(60)	**(530)**
Likwidacja i sprzedaż	29	91	-	31	**151**
Inne	21	16	-	14	**51**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	**(2 056)**	**(1 398)**	-	**(537)**	**(3 991)**
Odpisy aktualizujące na początek okresu	**(95)**	**(1)**	**(4)**	-	**(100)**
Utworzenie w okresie	(3)	-	-	-	**(3)**
Inne	1	-	1	(1)	**1**
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	**(97)**	**(1)**	**(3)**	**(1)**	**(102)**
Wartość bilansowa netto na początek okresu	**2 093**	**415**	**213**	**387**	**3 108**
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	**1 968**	**433**	**151**	**365**	**2 917**

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia, w tym sprzęt informatyczny	Środki trwałe w budowie	Inne, w tym środki transportu	Ogółem
2021					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**3 807**	**1 715**	**289**	**834**	**6 645**
Nabycie, w tym modyfikacje	106	12	207	91	**416**
Transfery z nakładów	89	153	(275)	33	-
Likwidacja i sprzedaż	(82)	(124)	(1)	(52)	**(259)**
Inne	57	12	(3)	3	**69**
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**3 977**	**1 768**	**217**	**909**	**6 871**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	**(1 553)**	**(1 332)**	-	**(498)**	**(3 383)**
Amortyzacja okresu	(329)	(138)	-	(67)	**(534)**
Likwidacja i sprzedaż	70	123	-	43	**236**
Inne	23	(5)	-	-	**18**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	**(1 789)**	**(1 352)**	-	**(522)**	**(3 663)**
Odpisy aktualizujące na początek okresu	**(97)**	**(1)**	**(3)**	-	**(101)**
Utworzenie w okresie	(1)	-	-	-	**(1)**
Inne	3	-	(1)	-	**2**
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	**(95)**	**(1)**	**(4)**	-	**(100)**
Wartość bilansowa netto na początek okresu	**2 157**	**382**	**286**	**336**	**3 161**
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	**2 093**	**415**	**213**	**387**	**3 108**

Nieruchomości inwestycyjne	31.12.2022	31.12.2021
Wartość bilansowa brutto	**62**	**62**
Skumulowana amortyzacja	(23)	(20)
Odpisy aktualizujące	(3)	(3)
Wartość bilansowa netto	**36**	**39**

43. AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie zakończona w okresie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa te ujmowane są w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Odpisy aktualizujące wartość aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży ujmowane są w rachunku zysków i strat za okres, w którym dokonano tych odpisów. W stosunku do aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

Gdy kryteria klasyfikacji do tej grupy nie są dłużej spełnione, Grupa Kapitałowa dokonuje reklasyfikacji aktywów z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży do odpowiedniej kategorii aktywów. Aktywa wycofane z aktywów przeznaczonych do sprzedaży wycenia się w niższej z dwóch wartości: 1) wartości bilansowej sprzed momentu zaklasyfikowania do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży, pomniejszonej o amortyzację, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, 2) wartości odzyskiwalnej na dzień podjęcia decyzji o zaniechaniu sprzedaży.

NOTY POWIĄZANE:

- Okresy użytkowania – nota „Koszty działania";
- Odpisy z tytułu utraty wartości - nota „Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych"

INFORMACJE FINANSOWE

AKTYWA TRWAŁE PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY	31.12.2022	31.12.2021
Grunty i budynki	11	19
Razem brutto	**11**	**19**
Odpisy z tytułu utraty wartości	(1)	(1)
Razem	10	18

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży- ZMIANY DOTYCZĄCE ODPISÓW	31.12.2022	31.12.2021
Wartość na początek okresu	(1)	(3)
Utworzenie w okresie	-	(2)
Inne	-	4
Wartość na koniec okresu	(1)	(1)

44. INWESTYCJE W JEDNOSTKI STOWARZYSZONE I WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA

44.1. WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA:

INFORMACJE FINANSOWE

- CENTRUM ELEKTRONICZNYCH USŁUG PŁATNICZYCH eSERVICE SP. Z O.O.

Bank posiada udziały spółki uprawniające do 34% głosów na Zgromadzeniu Wspólników, a drugim wspólnikiem spółki jest EVO Payments International Acquisition GmbH z siedzibą w Niemczech.

Zgodnie podpisaną przez wspólników umową regulującą zasady współpracy decyzje dotyczące istotnej działalności spółki wymagają zgody obu wspólników.

Wspólnicy mają prawo do powołania swoich przedstawicieli w Radzie Nadzorczej: w przypadku Rady Nadzorczej składającej się z 5 członków PKO Bank Polski SA ma prawo do powołania 2 członków (w przypadku 7 członków PKO - 3 członków). Bank ma 2 przedstawicieli w Radzie Nadzorczej spółki składającej się z 7 osób oraz wskazuje członka niezależnego. Decyzje zastrzeżone do kompetencji Rady Nadzorczej dotyczące istotnej działalności wymagają zgody co najmniej jednego przedstawiciela PKO Banku Polskiego SA i jednego przedstawiciela drugiego wspólnika.

- OPERATOR CHMURY KRAJOWEJ SP. Z O.O.

Bank posiada udziały spółki uprawniające do 50% głosów na Zgromadzeniu Wspólników, a drugim wspólnikiem spółki jest Polski Fundusz Rozwoju SA.

Zgodnie z Aktem Założycielskim spółki:

- każdy ze wspólników posiada osobiste uprawnienie do powoływania i odwoływania członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej, przy czym Bank i PFR mają prawo powołać równą liczbę członków każdego z wymienionych organów,
- dodatkowo Bankowi przysługuje wyłączne prawo powoływania Prezesa Zarządu, natomiast PFR przysługuje wyłączne prawo powoływania Przewodniczącego Rady Nadzorczej,
- wszelkie kluczowe decyzje dotyczące działalności spółki wymagają jednomyślnej uchwały Rady Nadzorczej lub jednomyślnej uchwały Zgromadzenia Wspólników.

- **BSafer sp. z o.o.**

PKO VC – fizan (podmiot zależny PKO Bank Polski SA) posiada udziały spółki uprawniające do 35,06% głosów na Zgromadzeniu Wspólników, a drugim większościowym wspólnikiem spółki jest Michał Pilch 59,740%

Zgodnie z Umową Spółki decyzje dotyczące istotnej działalności Spółki (tj. działalności, która ma znaczący wpływ na wysokość zwrotów wypracowywanych przez Spółkę, gdzie przez zwroty rozumie się np. dywidendę, podwyższenie lub obniżenie kapitału zakładowego Spółki, uchwalenie lub zwrot dopłat, wartość udziałów Spółki w bilansie wspólnika) zostały zastrzeżone do kompetencji Zgromadzenia Wspólników i wymagają zgody obu wspólników.

WSPÓLNE PRZEDSIĘWZIĘCIA	31.12.2022	31.12.2021
„Centrum Obsługi Biznesu" sp. z o.o.	-	-
Cena nabycia	17	17
Zmiana w udziale w aktywach netto	(17)	(17)
Grupa Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService sp. z o.o.	275	265
Wartość udziału na dzień objęcia współkontrolą	197	197
Zmiana w udziale w aktywach netto	130	121
Dywidenda	(53)	(53)
Operator Chmury Krajowej sp. z o.o.	10	20
Wartość udziału na dzień objęcia współkontrolą	61	43
Zwiększenie ceny nabycia	-	18
Zmiana w udziale w aktywach netto	(51)	(41)
BSafer sp. z o.o.	-	-
Cena nabycia	1	1
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(1)	(1)
Razem	**285**	**285**

ZMIANA WARTOŚCI INWESTYCJI WE WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH	2022	2021
Wartość inwestycji we wspólnych przedsięwzięciach na początek okresu	285	291
Udział w zyskach i stratach	53	29
Dywidenda	(53)	(53)
Pozostałe	-	18
Wartość inwestycji we wspólnych przedsięwzięciach na koniec okresu	**285**	**285**

SKRÓCONE INFORMACJE O WSPÓLNYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH

Poniżej przedstawiono podsumowanie danych finansowych odrębnie dla każdego wspólnego przedsięwzięcia Grupy Kapitałowej. Wykazane kwoty pochodzą ze sprawozdań finansowych poszczególnych jednostek sporządzonych zgodnie z MSSF lub polskimi standardami rachunkowości (PSR). W przypadku jednostek posiadających spółki zależne prezentowane dane pochodzą ze skonsolidowanych sprawozdań finansowych tych jednostek. Dane za rok 2021 pochodzą ze zaudytowanych sprawozdań finansowych.

Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService sp. z o.o.	31.12.2022	31.12.2021
rodzaj standardów rachunkowości - MSSF		
Aktywa obrotowe	384	336
Aktywa trwałe	184	169
Zobowiązania krótkoterminowe	107	177
Zobowiązania długoterminowe	132	28
	01.01-31.12.2022	01.01-31.12.2021
Przychody	620	541
Zysk (strata) za okres obrotowy	182	132
Pozostałe dochody całkowite	8	6
Całkowite dochody razem	190	-
Otrzymane dywidendy od spółki	53	54

„Centrum Obsługi Biznesu" sp. z o.o.	31.12.2022	31.12.2021
rodzaj standardów rachunkowości - PSR		
Aktywa obrotowe	4	5
Aktywa trwałe	75	73
Zobowiązania krótkoterminowe	84	85
Zobowiązania długoterminowe	-	-
	01.01-31.12.2022	01.01-31.12.2021
Przychody	23	14
Zysk (strata) za okres obrotowy	1	(3)

Operator Chmury Krajowej sp. z o.o.	31.12.2022	31.12.2021
rodzaj standardów rachunkowości - PSR		
Aktywa obrotowe	113	133
Aktywa trwałe	56	58
Zobowiązania krótkoterminowe	43	70
Zobowiązania długoterminowe	14	7
	01.01-31.12.2021	01.01-31.12.2021
Przychody	213	133
Zysk (strata) za okres obrotowy	(20)	(34)

BSafer sp. z o.o. (w tysiącach PLN)	31.12.2022	31.12.2021
rodzaj standardów rachunkowości - PSR		
Aktywa obrotowe	10	345
Aktywa trwałe	15	74
Zobowiązania krótkoterminowe	35	40
Zobowiązania długoterminowe	111	387
	01.01-31.12.2022	01.01-31.12.2021
Przychody	-	440
Zysk (strata) za okres obrotowy	(50)	(467)

W 2022 roku Grupa Kapitałowa nie utworzyła dodatkowych odpisów na utratę wartości firmy i inwestycji w wspólne przedsięwzięcia.

44.2. JEDNOSTKI STOWARZYSZONE

INFORMACJE FINANSOWE

- **BANK POCZTOWY SA**

PKO Bank Polski SA jest znaczącym inwestorem – posiada 25% +10 głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki. Drugim udziałowcem spółki jest Poczta Polska SA. Bank poprzez swoich reprezentantów w Radzie Nadzorczej i Walnym Zgromadzeniu spółki uczestniczy w procesie tworzenia polityki, w tym uczestniczy w decyzjach dotyczących dywidend i innych sposobach podziału zysku.

- **„POZNAŃSKI FUNDUSZ PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH" SP. Z O.O.**

PKO Bank Polski SA posiada 33,33% głosów na Zgromadzeniu Wspólników spółki. Bank posiada 2 przedstawicieli w Radzie Nadzorczej spółki, przy 4-osobowym składzie Rady Nadzorczej. Pozostali udziałowcy mają po 1 reprezentancie w Radzie Nadzorczej. Bank poprzez swoich reprezentantów w Radzie Nadzorczej i Zgromadzeniu Wspólników spółki uczestniczy w procesie tworzenia polityki, w tym uczestniczy w decyzjach dotyczących dywidend i innych sposobach podziału zysku.

- **SYSTEM OCHRONY BANKÓW KOMERCYJNYCH S.A.**

PKO Bank Polski SA posiada udziały spółki uprawniające do 21,1% głosów na Zgromadzeniu Wspólników. Pozostałe udziały posiadają: Alior Bank S.A. (8,08% udziałów), Bank Polska Kasa Opieki S.A. (14,74% udziałów), Bank Millenium S.A. (8,51% udziałów), BNP Paribas Bank Polska S.A. (9,44% udziałów), ING Bank Śląski S.A. (13,01% udziałów), mBank S.A. (12,19% udziałów), Santander Bank Polska S.A. (12,91% udziałów).

Zgodnie z Statutem Spółki:

a) kluczowe decyzje operacyjne i finansowe muszą być zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie, w tym m.in. sprawy: udzielenie pomocy, udzielenie wsparcia, przyjęcie nowego banku do systemu ochrony, wniesienie dodatkowych wpłat do funduszu pomocowego, powołanie i odwoływanie Prezesa Zarządu, rozwiązanie Spółki, umorzenia zobowiązania z tytułu udzielonej pomocy albo dokonania innej czynności wywołującej taki skutek,

b) liczba członków Rady Nadzorczej odpowiada liczbie akcjonariuszy spółki,

JEDNOSTKI STOWARZYSZONE	31.12.2022	31.12.2021
Bank Pocztowy S.A.	-	-
Cena nabycia	184	184
Zmiana w udziale w aktywach netto	73	73
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(257)	(257)
„Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych" sp. z o.o.	-	-
Cena nabycia	2	2
Zmiana w udziale w aktywach netto	4	4
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(6)	(6)
Razem	-	-

ZMIANA WARTOŚCI INWESTYCJI W JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH	2022	2021
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na początek okresu	-	-
Udział w zyskach i stratach	19	2
Wynik z tytułu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości	-	12
Udział w zmianie pozostałych dochodach całkowitych	(19)	(14)
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na koniec okresu	-	-

Test na utratę wartości przeprowadzony na 31 grudnia 2022 roku i 31 grudnia 2021 roku utrzymał wartość Banku Pocztowego na 31 grudnia 2022 roku na dotychczasowym poziomie, tj. w kwocie 0 PLN.

Na 31 grudnia 2022 roku oraz na 31 grudnia 2021 roku jednostka dominująca nie posiadała udziału w zobowiązanych warunkowych jednostek stowarzyszonych nabytych wspólnie z innym inwestorem.

SKRÓCONE INFORMACJE O JEDNOSTKACH STOWARZYSZONYCH

Poniżej przedstawiono podsumowanie danych finansowych odrębnie dla każdej jednostki stowarzyszonej Grupy Kapitałowej. Wykazane kwoty pochodzą ze sprawozdań finansowych poszczególnych jednostek sporządzonych zgodnie z MSSF lub polskimi standardami rachunkowości (PSR). W przypadku jednostek posiadających spółki zależne prezentowane dane pochodzą ze skonsolidowanych sprawozdań finansowych tych jednostek. Dane za rok 2021 pochodzą ze zaudytowanych sprawozdań finansowych.

Bank Pocztowy S.A. (dane publikowane przez spółkę)	31.12.2022	31.12.2021
rodzaj standardów rachunkowości - MSSF		
Aktywa ogółem	9 232	9 112
Zobowiązania ogółem	8 647	8 708
	01.01-31.12.2022	**01.01-31.12.2021**
Przychody	141	334
Zysk (strata) za okres obrotowy	23	31
Pozostałe dochody całkowite	(78)	(260)
Całkowite dochody razem	(55)	(229)

„Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych" sp. z o.o.	31.12.2022	31.12.2021
rodzaj standardów rachunkowości - PSR		
Aktywa obrotowe	37	37
Zobowiązania krótkoterminowe	3	3
Zobowiązania długoterminowe	15	15
	01.01-31.12.2022	**01.01-31.12.2021**
Przychody	2	2
Zysk (strata) za okres obrotowy	-	-

Dane dotyczące spółki System Ochrony Banków Komercyjnych sp. z o.o. są poniżej 1 miliona PLN.

45. INNE AKTYWA

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Klasyfikacja i wycena innych aktywów finansowych do kategorii jest dokonywana zgodnie z zasadami określenia modelu biznesowego i oceny charakterystyki wynikających z umowy przepływów pieniężnych, o których mowa w nocie „OGÓLNE ZASADY RACHUNKOWOŚCI DOTYCZĄCE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH".

INNE AKTYWA FINANSOWE ujęte w tej pozycji wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty, obejmującej również ewentualne odsetki od tych aktywów, z uwzględnieniem odpisów na oczekiwane straty kredytowe.

INNE AKTYWA NIEFINANSOWE wycenia się zgodnie z zasadami wyceny obowiązującymi dla poszczególnych kategorii aktywów ujętych w tej pozycji.

ZAPASY są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto. Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku. Wartość rozchodu pozycji zapasów ustala się w drodze szczegółowej identyfikacji poszczególnych cen nabycia lub kosztów wytworzenia składników, które dotyczą realizacji konkretnych przedsięwzięć.

INFORMACJE FINANSOWE

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko kredytowe zostały szerzej opisane w nocie „RYZYKO KREDYTOWE – INFORMACJE FINANSOWE".

INNE AKTYWA	31.12.2022	31.12.2021
Inne aktywa finansowe	**1 867**	**1 895**
Rozrachunki z tytułu transakcji zrealizowanych przy użyciu kart	620	1 252
Rozliczenie instrumentów finansowych	134	109
Należności z tytułu rozliczeń gotówkowych	340	233
Należności i rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	24	14
Rozliczenia z tytułu sprzedaży walutowych znaków pieniężnych	118	4
Należności od odbiorców	229	215
Pozostałe	402	68
Inne aktywa niefinansowe	**937**	**710**
Zapasy	287	191
Aktywa do zbycia	126	89
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	131	99
Należności z tytułu podatku VAT	45	195
Rozrachunki z budżetem z tytułu zryczałtowanego podatku dochodowego	12	-
Należności z tytułu rozrachunków z KIR	1	-
Pozostałe[1]	335	136
Razem	2 804	2 605

[1] w pozycji „Pozostałe" na 31 grudnia 2022 roku ujęto kwotę 186 milionów PLN (281 milionów PLN należności brutto oraz (95) milionów PLN korekty wartości brutto innych aktywów) z tytułu ujęcia należności z tytułu wypłaconego klientom kapitału oraz kwotę 40 milionów PLN z tytułu roszczeń Grupy Kapitałowej o zwrot kosztów za bezumowne korzystanie z kapitału (patrz nota „Koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych").

- INNE AKTYWA NIEFINANSOWE

INNE AKTYWA NIEFINANSOWE	31.12.2022	31.12.2021
Wartość brutto	1 274	1 040
Odpisy	(337)	(330)
Wartość netto	937	710

Inne aktywa niefinansowe- ZMIANY DOTYCZĄCE ODPISÓW	2022	2021
Wartość na początek okresu	(330)	(268)
Utworzenie w okresie	(66)	(84)
Spisania aktywów i rozliczenia	36	30
Rozwiązanie w okresie	27	41
Inne	(4)	(49)
Wartość na koniec okresu	(337)	(330)

- ZARZĄDZANIE MAJĄTKIEM PRZEJĘTYM ZA WIERZYTELNOŚCI – POZYCJA „AKTYWA DO ZBYCIA"

Przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych majątek przeznaczany jest do sprzedaży lub na potrzeby Grupy Kapitałowej. Informacja o przejętych składnikach majątkowych analizowana jest pod kątem możliwości wykorzystania majątku na wewnętrzne potrzeby Grupy Kapitałowej. W latach zakończonych odpowiednio 31 grudnia 2022 roku oraz 31 grudnia 2021 roku majątek przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w całości przeznaczony został do sprzedaży. Podejmowane przez Grupę Kapitałową działania mają na celu sprzedaż aktywów w możliwie najkrótszym czasie. Podstawowym trybem postępowania przy sprzedaży majątku jest przetarg nieograniczony, w uzasadnionych przypadkach sprzedaż następuje w innym trybie uzależnionym od specyfiki sprzedawanego majątku.

- INNE AKTYWA NIEFINANSOWE – ZAPASY

INNE AKTYWA – ZAPASY	31.12.2022	31.12.2021
Towary	264	185
Materiały	22	16
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	1	(10)
Razem	287	191

46. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Klasyfikacja i wycena pozostałych zobowiązań finansowych do kategorii jest dokonywana zgodnie z zasadami, o których mowa w nocie „OGÓLNE ZASADY RACHUNKOWOŚCI DOTYCZĄCE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH"

Pozostałe zobowiązania finansowe ujęte w tej pozycji wycenia się w kwocie wymaganej zapłaty obejmującej ewentualne odsetki od tych zobowiązań, natomiast rezerwy na przyszłe płatności w uzasadnionej wiarygodnie oszacowanej wartości niezbędnej do wypełnienia obecnego obowiązku na koniec okresu sprawozdawczego.

Pozostałe zobowiązania niefinansowe wycenia się zgodnie z zasadami wyceny obowiązującymi dla poszczególnych kategorii zobowiązań ujętych w tej pozycji.

INFORMACJE FINANSOWE

POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA	31.12.2022	31.12.2021
Inne zobowiązania finansowe	**4 387**	**3 335**
Koszty do zapłacenia	783	669
Rozliczenia międzybankowe	868	377
Zobowiązania w zakresie działalności inwestycyjnej i gospodarki własnej	134	176
Zobowiązania wobec dostawców	205	222
Zobowiązania i rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	354	295
Rozliczenia instrumentów finansowych	40	47
Zobowiązania z tytułu działalności dewizowej	762	329
Zobowiązania z tytułu kart płatniczych	315	244
Zobowiązania z tytułu leasingu	896	959
Pozostałe	30	17
Inne zobowiązania niefinansowe	**2 627**	**2 031**
Przychody pobierane z góry	562	651
Zobowiązanie z tytułu podatku od niektórych instytucji finansowych	105	100
Zobowiązania z tytułu składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny, utrzymywane w formie zobowiązań do zapłaty	847	725
na fundusz przymusowej restrukturyzacji	461	374
na fundusz gwarancyjny banków	386	351
Rozliczenia publiczno-prawne	478	258
Pozostałe[1]	635	297
Razem	7 014	5 366

[1] w tym 132 miliony PLN z tytułu ujęcia zobowiązania dotyczącego zwrotu wpłaconych przez klientów rat kapitałowo-odsetkowych od kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych (patrz nota „Koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych")

W pozycji „Zobowiązania z tytułu składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny" zawarte zostały zobowiązania do zapłaty z tytułu składek wnoszonych na rzecz BFG (patrz nota „Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań oraz przeniesione aktywa finansowe").

Na 31 grudnia 2022 roku oraz na 31 grudnia 2021 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała zobowiązań w przypadku których nie wywiązywałaby się z płatności wynikających z zawartych umów.

47. REZERWY

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

- REZERWY NA UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE I GWARANCYJNE

Rezerwę na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne tworzy się w wysokości oczekiwanych strat kredytowych (szczegóły patrz nota „Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe").

W analizie portfelowej przy ustalaniu rezerwy wykorzystuje się parametry portfelowe oszacowane z wykorzystaniem metod statystycznych na bazie historycznych obserwacji ekspozycji o takiej samej charakterystyce, określające marginalne prawdopodobieństwo wystąpienia przesłanki utraty wartości, średni poziom wykorzystania zobowiązania pozabilansowego oraz poziom oczekiwanej straty w przypadku wystąpienia przesłanki utraty wartości w kolejnych miesiącach z przedziału czasowego od daty sprawozdawczej do horyzontu w kalkulacji oczekiwanej straty.

W odniesieniu do ekspozycji indywidualnie znaczących podlegających ocenie metodą zindywidualizowaną rezerwę ustala się indywidualnie - jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością bilansowej ekspozycji kredytowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego w dacie wystąpienia zadłużenia przeterminowanego uznawanego za przesłankę utraty wartości, a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z tej ekspozycji.

- REZERWY NA NIEROZSTRZYGNIĘTE SPRAWY SPORNE, Z WYŁĄCZENIEM SPRAW SPORNYCH DOTYCZĄCYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH W WALUTACH WYMIENIALNYCH

Rezerwy na sprawy sporne obejmują sprawy sporne z kontrahentami, klientami oraz instytucjami zewnętrznymi (np. UOKiK), które tworzone są na podstawie oceny prawdopodobieństwa przegrania przez Grupę Kapitałową sprawy sądowej i spodziewanej kwoty wypłaty (sprawy sporne szczegółowo zostały opisane w nocie „Sprawy sporne"). Rezerwy na sprawy sporne tworzone są w wysokości oczekiwanych wypływów korzyści ekonomicznych.

- REZERWY NA POTENCJALNE SPRAWY SPORNE PRZECIWKO BANKOWI DOTYCZĄCE KREDYTÓW HIPOTECZNYCH W WALUCIE WYMIENIALNEJ

Rezerwy opisane zostały w nocie „Koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych".

- REZERWY NA ZWROT KOSZTÓW DLA KLIENTÓW Z TYTUŁU PRZEDTERMINOWEJ SPŁATY KREDYTÓW KONSUMENCKICH

Na wartość rezerw na zwrot kosztów dla klientów z tytułu przedterminowej spłaty kredytów konsumenckich wpływa wskaźnik przedpłacanych kredytów konsumenckich, oczekiwana liczba reklamacji klientów w zakresie zwrotu kosztów dla kredytów przedpłaconych przed datą bilansową oraz średnia wartość zwrotu. Oczekiwana liczba reklamacji oraz średnia wartość zwrotu opierają się na historycznych danych dotyczących liczby złożonych reklamacji i średnich kwot zwrotu dla klientów.

- REZERWA NA EMERYTURY I INNE ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU ZDEFINIOWANYCH ŚWIADCZEŃ PO OKRESIE ZATRUDNIENIA

Rezerwa na wynikające z Kodeksu pracy odprawy emerytalne i rentowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej. Podstawę do wyznaczania wartości rezerw na świadczenia pracownicze stanowią przepisy wewnętrzne Grupy Kapitałowej.

Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Rezerwę utworzono na podstawie listy osób zawierającej wszystkie niezbędne dane o pracownikach, ze szczególnym uwzględnieniem stażu pracy, wieku oraz płci. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia.

- REZERWY NA NIEWYKORZYSTANE URLOPY

Rezerwa na niewykorzystane urlopy tworzona jest w wysokości oczekiwanego wypływu środków, bez uwzględniania dyskontowania, na podstawie pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów wypoczynkowych przysługujących pracownikom Banku oraz średniego miesięcznego wynagrodzenia.

- INNE REZERWY

Inne rezerwy obejmują głównie rezerwy na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności, które opisano w nocie „Informacje o sekurytyzacji portfela leasingowego i pakietowej sprzedaży wierzytelności".

Rezerwy na przyszłe płatności są wyceniane w uzasadnionej wiarygodnie oszacowanej wartości niezbędnej do wypełnienia obecnego obowiązku na koniec okresu sprawozdawczego. Wszystkie rezerwy tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat, oprócz zysków i strat aktuarialnych odnoszonych do innych dochodów całkowitych.

W przypadku gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

SZACUNKI I OCENY:

Grupa Kapitałowa dokonała aktualizacji szacunków rezerwy na emerytury i inne zobowiązania z tytułu zdefiniowanych świadczeń po okresie zatrudnienia na 31 grudnia 2021 roku wykorzystując kalkulacje przeprowadzone przez zewnętrznego niezależnego aktuariusza. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia.

ELEMENTY WPŁYWAJĄCE NA WYSOKOŚĆ REZERWY (%)	31.12.2022	31.12.2021
przyjęta stopa dyskonta finansowego	6,80	3,60
średni ważony współczynnik mobilności pracowniczej	9,46	9,26
średni pozostały okres zatrudnienia w latach	7,40	7,60
dziesięcioletni średni zakładany roczny wzrost podstaw kalkulacji odpraw emerytalno-rentowych	3,55	2,66

Wpływ zwiększenia/zmniejszenia stopy dyskonta finansowego oraz planowanych wzrostów podstawy rezerwy o 1 p.p. na zmniejszenie/zwiększenie wartości rezerwy na emerytury i inne zobowiązania z tytułu zdefiniowanych świadczeń po okresie zatrudnienia na 31 grudnia 2022 roku oraz na 31 grudnia 2021 roku przedstawiają poniższe tabele:

SZACUNKOWA ZMIANA REZERWY na emerytury i inne zobowiązania z tytułu zdefiniowanych świadczeń po okresie zatrudnienia	31.12.2022		31.12.2021	
	scenariusz +1pp	scenariusz -1pp	scenariusz +1pp	scenariusz -1pp
Stopa dyskonta finansowego	(4)	5	(4)	4
Planowane wzrosty podstaw	6	(4)	5	(4)

Grupa Kapitałowa dokonała analizy wrażliwości szacunków rezerwy na zwrot kosztów dla klientów z tytułu przedterminowej spłaty kredytów konsumenckich i hipotecznych przed datą bilansową na 31 grudnia 2022 roku i 31 grudnia 2021 roku na zmiany liczby reklamacji oraz średniej kwoty zwrotów dla klienta.

SZACUNKOWA ZMIANA REZERWY	Zmiana liczby reklamacji		Zmiana średniej kwoty zwrotu	
	-10%	10%	-10%	10%
31.12.2022				
Rezerwa na zwrot kosztów dla klientów z tytułu przedterminowej spłaty kredytów konsumenckich i hipotecznych	(1)	1	(1)	1

SZACUNKOWA ZMIANA REZERWY	Zmiana liczby reklamacji		Zmiana średniej kwoty zwrotu	
	-10%	10%	-10%	10%
31.12.2021				
Rezerwa na zwrot kosztów dla klientów z tytułu przedterminowej spłaty kredytów konsumenckich i hipotecznych	(1)	1	(1)	1

INFORMACJE FINANSOWE

ZA ROK ZAKOŃCZONY 31.12.2022	Rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne[1]	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne, z wyłączeniem spraw spornych dotyczących spłaconych kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	Rezerwy na sprawy sporne przeciwko bankowi dotyczące kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	Rezerwy na zwrot kosztów dla klientów z tytułu przedterminowej spłaty kredytów konsumenckich i hipotecznych	Rezerwy na emerytury i inne zobowiązania z tytułu zdefiniowanych świadczeń po okresie zatrudnienia	Restrukturyzacja	Rezerwa na niewykorzystane urlopy wypoczynkowe	Inne rezerwy, w tym rezerwy na sprawy sporne pracownicze	Razem
Wartość na początek okresu	**675**	**106**	**595**	**17**	**57**	**47**	**111**	**49**	**1 657**
Zwiększenia, w tym zwiększenia istniejących rezerw	159	12	383	13	16	-	36	51	670
Wykorzystane kwoty	-	(8)	(127)	(12)	(5)	(12)	(15)	(34)	(213)
Niewykorzystane kwoty rozwiązane w okresie	(2)	(7)	-	-	(1)	-	(13)	(2)	(25)
Inne zmiany i reklasyfikacje	1	-	-	-	(1)	-	-	1	1
Wartość na koniec okresu	**833**	**103**	**851**	**18**	**66**	**35**	**119**	**65**	**2 090**
Rezerwa krótkoterminowa	688	6	-	17	10	35	119	7	882
Rezerwa długoterminowa	145	97	851	1	56	-	-	58	1 208

[1] Patrz nota „Ryzyko kredytowe – Informacje finansowe".

ZA ROK ZAKOŃCZONY 31.12.2021	Rezerwy na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne[1]	Rezerwy na nierozstrzygnięte sprawy sporne, z wyłączeniem spraw spornych dotyczących spłaconych kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	Rezerwy na sprawy sporne przeciwko bankowi dotyczące kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	Rezerwy na zwrot kosztów dla klientów z tytułu przedterminowej spłaty kredytów konsumenckich i hipotecznych	Rezerwy na emerytury i inne zobowiązania z tytułu zdefiniowanych świadczeń po okresie zatrudnienia	Restrukturyzacja	Rezerwa na niewykorzystane urlopy wypoczynkowe	Inne rezerwy, w tym rezerwy na sprawy sporne pracownicze	Razem
Wartość na początek okresu	**629**	**102**	**426**	**24**	**63**	**39**	**96**	**123**	**1 502**
Zwiększenia, w tym zwiększenia istniejących rezerw	48	10	189	27	7	19	42	41	383
Wykorzystane kwoty	-	(3)	(20)	(34)	(3)	(10)	(17)	(8)	(95)
Niewykorzystane kwoty rozwiązane w okresie	(3)	(3)	-	-	(10)	-	(10)	(8)	(34)
Inne zmiany i reklasyfikacje	1	-	-	-	-	(1)	-	(99)	(99)
Wartość na koniec okresu	**675**	**106**	**595**	**17**	**57**	**47**	**111**	**49**	**1 657**
Rezerwa krótkoterminowa	571	7	-	16	8	47	111	7	767
Rezerwa długoterminowa	104	99	595	1	49	-	-	42	890

[1] Patrz nota „Ryzyko kredytowe – Informacje finansowe".

Rezerwy emerytalne i rentowe (rezerwa aktuarialna)	2022	2021
Zobowiązanie na początek okresu	53	61
Koszt bieżącego zatrudnienia	3	3
Koszt odsetkowy	2	1
(Zyski) i straty aktuarialne ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach	9	(9)
Świadczenia wypłacone	(4)	(3)
Zobowiązanie na koniec okresu (netto)	**63**	**53**

Rozbicie zysków i strat aktuarialnych (rezerwa aktuarialna)	Całkowita kwota rezerw	
	2022	2021
Zmiana założeń finansowych	(10)	(11)
Pozostałe zmiany	19	2
(Zyski) i straty aktuarialne razem	**9**	**(9)**

48. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE ORAZ POZABILANSOWE ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE I UDZIELONE

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

W ramach działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zgodnie z MSR 37 zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli podmiotów z Grupy Kapitałowej,
- obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Zasady tworzenia rezerw na udzielone zobowiązania pozabilansowe opisane są w nocie „Rezerwy".

W momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się do wartości godziwej. W kolejnych okresach, na dzień bilansowy gwarancje finansowe wyceniane są w kwocie wyższej z dwóch:

- kwocie odpisu na oczekiwane straty kredytowe, lub
- kwocie rozpoznanej w momencie początkowym prowizji, amortyzowanej w czasie zgodnie z MSSF 15.

INFORMACJE FINANSOWE

- **PROGRAMY PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH OBJĘTE SUBEMISJĄ (MAKSYMALNE ZOBOWIĄZANIE GRUPY KAPITAŁOWEJ DO OBJĘCIA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH)**

Na 31 grudnia 2022 roku oraz na 31 grudnia 2021 roku na nie zostały zawarte umowy objęte subemisją.

- **ZOBOWIĄZANIA UMOWNE**

WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ UMOWNYCH DOTYCZĄCYCH	31.12.2022	31.12.2021
wartości niematerialnych	81	19
rzeczowych aktywów trwałych	141	115
Razem	**222**	**134**

- UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE I GWARANCYJNE

UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE I GWARANCYJNE 31.12.2022	Razem	Rezerwy według MSSF 9	Wartość netto
Linie i limity kredytowe	70 380	(590)	69 790
na nieruchomości	3 683	(21)	3 662
gospodarcze	52 455	(414)	52 041
konsumpcyjne	10 650	(155)	10 495
z tytułu faktoringu	2 749	-	2 749
z tytułu leasingu finansowego	843	-	843
Pozostałe	2 825	-	2 825
Razem udzielone zobowiązania finansowe, w tym:	**73 205**	**(590)**	**72 615**
zobowiązania nieodwołalne	30 579	(301)	30 278
POCI	5	(1)	4
Udzielone gwarancje i poręczenia			
gwarancje w obrocie krajowym i zagranicznym	10 578	(236)	10 342
dla podmiotów finansowych	2 735	-	2 735
dla podmiotów niefinansowych	7 772	(236)	7 536
dla podmiotów budżetowych	71	-	71
obligacje komunalne krajowe (podmioty budżetowe)	315	-	315
akredytywy dla podmiotów niefinansowych	1 514	(7)	1 507
gwarancja zapłaty dla podmiotów finansowych	71	-	71
Razem udzielone gwarancje i poręczenia, w tym:	**12 478**	**(243)**	**12 235**
zobowiązania nieodwołalne, w tym:	4 812	(234)	4 578
gwarancje dobrego wykonania umowy, w tym:	3 640	(203)	3 437
POCI	284	(5)	279
Razem udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	**85 683**	**(833)**	**84 850**

UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE I GWARANCYJNE 31.12.2021	Razem	Rezerwy według MSSF 9	Wartość netto
Linie i limity kredytowe	65 732	(415)	65 317
na nieruchomości	5 265	(19)	5 246
gospodarcze	46 941	(303)	46 638
konsumpcyjne	10 698	(93)	10 605
z tytułu faktoringu	2 116	-	2 116
z tytułu leasingu finansowego	712	-	712
Pozostałe	2 670	-	2 670
Razem udzielone zobowiązania finansowe, w tym:	**68 402**	**(415)**	**67 987**
zobowiązania nieodwołalne	22 374	(190)	22 184
POCI	14	(1)	13
Udzielone gwarancje i poręczenia			
gwarancje w obrocie krajowym i zagranicznym	10 088	(256)	9 832
dla podmiotów finansowych	2 288	-	2 288
dla podmiotów niefinansowych	7 774	(256)	7 518
dla podmiotów budżetowych	26	-	26
obligacje komunalne krajowe (podmioty budżetowe)	408	-	408
Akredytywy dla podmiotów niefinansowych	1 238	(4)	1 234
gwarancja zapłaty dla podmiotów finansowych	65	-	65
Razem udzielone gwarancje i poręczenia w tym:	**11 799**	**(260)**	**11 539**
zobowiązania nieodwołalne, w tym:	5 100	(255)	4 845
gwarancje dobrego wykonania umowy, w tym:	3 389	(203)	3 186
POCI	45	(2)	43
Razem udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	**80 201**	**(675)**	**79 526**

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko kredytowe zostały szerzej opisane w nocie „RYZYKO KREDYTOWE – INFORMACJE FINANSOWE”.

- ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE W WARTOŚCI NOMINALNEJ WEDŁUG TERMINÓW WYMAGALNOŚCI

ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE WEDŁUG TERMINÓW WYMAGALNOŚCI NA 31.12.2022	do 1 miesiąca łącznie	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	powyżej 5 lat	Razem
zobowiązania udzielone – finansowe	14 588	5 101	26 792	18 860	7 864	73 205
zobowiązania udzielone - gwarancje i poręczenia	519	937	4 098	4 632	2 292	12 478
Razem	15 107	6 038	30 890	23 492	10 156	85 683

ZOBOWIĄZANIA UDZIELONE WEDŁUG TERMINÓW WYMAGALNOŚCI NA 31.12.2021	do 1 miesiąca łącznie	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	powyżej 5 lat	Razem
zobowiązania udzielone – finansowe	12 663	4 674	24 479	16 441	10 145	68 402
zobowiązania udzielone - gwarancje i poręczenia	466	1 855	3 336	3 792	2 350	11 799
Razem	13 129	6 529	27 815	20 233	12 495	80 201

- POZABILANSOWE ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE

POZABILANSOWE ZOBOWIĄZANIA OTRZYMANE WEDŁUG WARTOŚCI NOMINALNEJ	31.12.2022	31.12.2021
Finansowe	110	258
Gwarancyjne	9 516	7 331
Razem	9 626	7 589

49. SPRAWY SPORNE

Na 31 grudnia 2022 roku łączna wartość przedmiotu sporu w postępowaniach sądowych (procesach) w toku, w których spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. są pozwanym, wynosiła 8 254 miliony PLN (na 31 grudnia 2021 roku: 4 350 milionów PLN), a łączna wartość przedmiotu sporu w postępowaniach sądowych (procesach) w toku z powództwa spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. na 31 grudnia 2022 roku wynosiła 2 808 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku: 2 792 miliony PLN).

- POSTĘPOWANIA SĄDOWE PRZECIWKO BANKOWI DOTYCZĄCE KREDYTÓW HIPOTECZNYCH W WALUTACH WYMIENIALNYCH

Na 31 grudnia 2022 roku przeciwko Bankowi toczyło się 19 522 postępowań sądowych (na 31 grudnia 2021 roku: 12 349) dotyczących kredytów hipotecznych udzielonych w ubiegłych latach w walucie obcej o łącznej wartości przedmiotu sporu 7 725 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku: 3 855 miliony PLN), w tym jedno postępowanie grupowe, w którym liczba umów kredytowych wynosi 72. Przedmiotem wystąpień klientów Banku są przede wszystkim roszczenia o stwierdzenie nieważności umowy lub o zapłatę kwot zapłaconych przez klienta Bankowi w wykonaniu nieważnej umowy. Klienci zarzucają abuzywność postanowień lub sprzeczność umów z przepisami prawa. Żadna z klauzul stosowanych przez Bank w umowach nie została wpisana do rejestru klauzul niedozwolonych. Na liczbę pozwów wnoszonych przez klientów przeciwko Bankowi istotny wpływ ma intensywna kampania reklamowa kancelarii prawnych, która zachęca kredytobiorców do zlecania im – za wynagrodzeniem - usług prowadzenia spraw przeciwko bankom.

Grupa monitoruje na bieżąco stan orzecznictwa sądowego w sprawach kredytów indeksowanych lub denominowanych do waluty obcej pod kątem kształtowania się i ewentualnych zmian linii orzeczniczych.

Do 31 grudnia 2022 roku w sprawach przeciwko Bankowi sądy wydały 995 prawomocnych orzeczeń (w tym 954 orzeczenia po 3 października 2019 roku). 106 z tych orzeczeń (w tym w 67 orzeczeń wydanych po 3 października 2019 roku) jest dla Banku korzystnych.

29 stycznia 2021 roku, w związku z rozbieżnościami w wykładni przepisów prawa w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych i aby zapewnić jednolitość orzecznictwa, Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego, przedstawiła wniosek o rozstrzygnięcie przez skład całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego następujących zagadnień prawnych dotyczących tematyki kredytów denominowanych i indeksowanych w walutach obcych (podstawa prawna art. 83 § 1 ustawy z 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym):

1. Czy w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie wiąże konsumenta, możliwe jest przyjęcie, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów?

W razie odpowiedzi przeczącej na powyższe pytanie:

2. Czy w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego do takiej waluty umowa może wiązać strony w pozostałym zakresie?

3. Czy w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu denominowanego w walucie obcej umowa ta może wiązać strony w pozostałym zakresie?

Niezależnie od treści odpowiedzi na pytania 1-3:

4. Czy w przypadku nieważności lub bezskuteczności umowy kredytowej, w wykonaniu której bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają odrębne roszczenia z tytułu nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron, czy też powstaje jedynie jedno roszczenie, równe różnicy spełnionych świadczeń, na rzecz tej strony, której łączne świadczenie miało wyższą wysokość?

5. Czy w przypadku nieważności lub bezskuteczności umowy kredytowej z powodu niedozwolonego charakteru niektórych jej postanowień, bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się od chwili ich wypłaty?

6. Czy, jeżeli w przypadku nieważności lub bezskuteczności umowy kredytowej którejkolwiek ze stron przysługuje roszczenie o zwrot świadczenia spełnionego w wykonaniu takiej umowy, strona ta może również żądać wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych przez drugą stronę?

Posiedzenie pełnego składu Izby Cywilnej dla rozpoznania ww. wniosku odbyło się 11 maja 2021 roku. Sąd Najwyższy zdecydował o pozyskaniu przed wydaniem uchwały opinii 5 instytucji publicznych. Opinie te zostały sporządzone i przesłane do Sądu Najwyższego. 2 września 2021 roku Sąd Najwyższy zdecydował o zwróceniu się do TSUE z pytaniami prejudycjalnymi, które dotyczą regulacji ustrojowych sądownictwa i nie dotykają bezpośrednio zagadnienia kredytów walutowych.

W 2021 roku zapadły dwie istotne z punktu widzenia roszczeń kredytobiorców frankowych uchwały Sądu Najwyższego oraz orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. 7 maja 2021 roku Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów Izby Cywilnej podjął uchwałę w sprawie III CZP 6/21 o treści:

1) Niedozwolone postanowienie umowne (art. 385^1 § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następczo świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną.

2) Jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna.

Uchwale nadano moc zasady prawnej, co oznacza, że zwykły skład Sądu Najwyższego nie może odstąpić od interpretacji przedstawionej we wcześniejszej uchwale, która posiada moc zasady prawnej. Jeżeli jakikolwiek skład Sądu Najwyższego zamierza odstąpić od zasady prawnej, musi przedstawić powstałe zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia pełnemu składowi Izby. Uzasadniając ww. uchwałę Sąd Najwyższy przychylił się do wcześniej wyrażanego w orzecznictwie (uchwała III CZP 11/20 z 16 lutego 2021 roku) poglądu, zgodnie z którym bieg terminu

przedawnienia roszczeń wynikających z nieważnej, na skutek usunięcia postanowień abuzywnych, umowy kredytu rozpoczyna się dopiero po wyrażeniu przez konsumenta świadomej woli niezwiązania go postanowieniami abuzywnymi. Sąd Najwyższy uznał, że skoro konsument jest uprawniony, aby sanować wadliwą (abuzywną) klauzulę umowną i wyrazić wolę bycia nią związanym, to do czasu podjęcia tej decyzji kredytodawca pozostaje w niepewności co do obowiązywania umowy, a sama umowa znajduje się w stanie bezskuteczności zawieszonej. Dopiero wraz z ustaniem tego stanu, co następuje co do zasady na skutek oświadczenia kredytobiorcy, mogą powstać roszczenia kredytodawcy i tym samym rozpocznie się bieg ich przedawnienia.

Mając na uwadze treść uchwały Sądu Najwyższego III CZP 6/21 oraz zapadające na jej tle niejednolite orzeczenia sądów powszechnych, Bank skierował pozwy przeciwko klientom, których umowy zostały prawomocnie unieważnione, albo których pozwy zostały Bankowi doręczone przed 31 grudnia 2019 roku, o zwrot wypłaconego kapitału oraz kosztu korzystania z kapitału. Kwestia wzajemnych rozliczeń stron umowy kredytowej po jej upadku jest przedmiotem pytań prejudycjalnych do TSUE w sprawie C-520/21, której stroną jest inny bank. Pytania prejudycjalne zadane w tej sprawie dotyczą między innymi prawa banków do dochodzenia od klientów zwrotu uzyskanych przez tych ostatnich korzyści związanych z udostępnieniem im kapitału przez bank i nieżądaniem jego zwrotu przez czas obowiązywania umowy kredytowej. W sprawie tej w dniu 16 lutego 2023 roku została wydana opinia Rzecznika Generalnego. Rzecznik przyjął w opinii, że przepisy Dyrektywy 93/13 nie sprzeciwiają się temu, by konsument, oprócz zwrotu środków zapłaconych na podstawie umowy, której nieważność stwierdzono, domagał się od banku także dodatkowych świadczeń, nie mniej jednak to do sądu krajowego należy ustalenie, w świetle prawa krajowego, czy konsumenci mają prawo dochodzić tego rodzaju roszczeń oraz jeżeli tak jest, rozstrzygnąć o ich zasadności. Nie wykluczył, że takie roszczenia mogą stanowić nadużycie prawa. Odnosząc się do analogicznych roszczeń banków wykraczających poza spełnione świadczenie (wypłacony kapitał) Rzecznik Generalny uznał, że pozostają one w sprzeczności z przepisami Dyrektywy 93/13. Opinia Rzecznika nie jest dla banków korzystna, jednak TSUE nie jest tą opinią związany. Należy zauważyć, że sprawa w której zadane zostały pytania prejudycjalne do sprawy C-520/21 nie dotyczy roszczeń banku. Roszczenia banku przeciwko klientowi zostały zgłoszone w innej sprawie, w której także zadano pytania prejudycjalne o treści analogicznej do sprawy C-520/21. Sprawa ta jest zarejestrowana pod sygnaturą C-756/22. Bank nie jest stroną tych postępowań.

Bank jest stroną innego postępowania przed TSUE. W sprawie Banku zadano pytanie prejudycjalne do TSUE dotyczące możliwości wnoszenia przez Organy do tego uprawnione skarg nadzwyczajnych do Sądu Najwyższego w sprawach, które zakończyły się dla Banku korzystnym prawomocnym rozstrzygnięciem. Sprawa została zarejestrowana w TSUE pod sygnaturą C-720/21. Bank złożył pisemne stanowisko w sprawie i oczekuje na czynności po stronie TSUE.

- **POSTĘPOWANIA SĄDOWE PRZECIWKO BANKOWI DOTYCZĄCE KREDYTÓW HIPOTECZNYCH OPARTYCH O ZMIENNĄ STOPĘ PROCENTOWĄ**

Bankowi doręczono 5 pozwów, w których klienci kwestionują oparcie umowy kredytu hipotecznego na konstrukcji oprocentowania zmiennego oraz zasady ustalania stopy referencyjnej WIBOR. Bank kwestionuje zasadność roszczeń podnoszonych w tych sprawach.

- **DZIAŁANIA GRUPY KAPITAŁOWEJ PODEJMOWANE W ZWIĄZKU Z PROPOZYCJĄ PRZEWODNICZĄCEGO KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO ORAZ OCZEKIWANYM POSIEDZENIEM SĄDU NAJWYŻSZEGO W ZAKRESIE KREDYTÓW UDZIELANYCH W WALUTACH OBCYCH.**

W grudniu 2020 roku Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego (dalej: Przewodniczący KNF) przedstawił propozycję, która zmierza do systemowego rozwiązania problemu kredytów mieszkaniowych we frankach szwajcarskich. Rozwiązanie to zakłada, że banki dobrowolnie zaoferują klientom możliwość zawierania ugód, na mocy których klienci rozliczaliby się z bankiem tak, jak gdyby ich kredyty od początku były kredytami złotowymi oprocentowanymi według stawki referencyjnej WIBOR powiększonej o stosowaną historycznie dla takich kredytów marżę.

Grupa Kapitałowa przeanalizowała korzyści i ryzyka związane z możliwymi wariantami postępowania w sprawie walutowych kredytów mieszkaniowych. W ocenie Grupy Kapitałowej osiągnięcie kompromisu i zawarcie ugody jest zarówno dla Banku, jak i dla jego klientów, korzystniejsze niż angażowanie się w długotrwałe procesy sądowe z niepewnym rozstrzygnięciem.

23 kwietnia 2021 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy zaakceptowało możliwość oferowania Klientom ugód. Następnie, uchwałą z dnia 27 maja 2021 roku Rada Nadzorcza zaakceptowała warunki oferowania ugód na zasadach zaproponowanych przez Przewodniczącego KNF. Proces ugodowego kończenia sporów dotyczących ważności umów kredytów mieszkaniowych został uruchomiony 4 października 2021 roku. Ugody są

proponowane w toku postępowań mediacyjnych prowadzonych przez Centrum Mediacji przy Sądzie Polubownym przy KNF, w toku postępowań sądowych i postępowań wywołanych wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej.

- **Postępowania prowadzone przed Prezesem urzędu ochrony konkurencji i konsumentów (UOKiK)**

Przed Prezesem UOKiK prowadzone są dwa postępowania wszczęte z urzędu przez Prezesa UOKiK:

- Postępowanie wszczęte z urzędu 26 lipca 2017 roku w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Zarzucane Bankowi naruszenie polega na pobieraniu od konsumentów wyższych rat kredytów oraz pożyczek denominowanych do walut obcych niż wynikające z informacji o ryzyku kursowym przedstawianych konsumentom przed zawarciem umów oraz przerzuceniu na konsumenta możliwego ryzyka walutowego. Bank ustosunkował się do zarzutów w piśmie z 23 września 2017 roku. Pismem z 14 marca 2019 roku Prezes UOKiK wezwał Bank do udzielenia odpowiedzi na 16 szczegółowych pytań w celu ustalenia okoliczności niezbędnych dla rozstrzygnięcia sprawy, na które Bank udzielił odpowiedzi pismem z 10 maja 2019 roku. Pismem z 9 czerwca 2021 roku Prezes UOKiK poinformował o przedłużeniu terminu zakończenia postępowania do 30 września 2021 roku, a następnie postanowieniem z 18 listopada 2021 roku Prezes UOKiK wezwał Bank do przedstawienia dalszych informacji, przedłużając termin zakończenia postępowania do 31 grudnia 2021 roku. Wezwanie Prezesa UOKiK zostało wykonane 6 grudnia 2021 roku. Na 31 grudnia 2022 roku Grupa nie utworzyła rezerwy na to postępowanie.
- Postępowanie wszczęte z urzędu 12 marca 2019 roku o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Postępowanie dotyczy klauzul modyfikacyjnych wskazujących okoliczności, w których Bank jest uprawniony do zmiany warunków umownych, w tym wysokości opłat i prowizji. W ocenie Prezesa UOKiK stosowane przez Bank klauzule modyfikacyjne umożliwiają Bankowi jednostronną, nieograniczoną i dowolną możliwość zmiany sposobu wykonania umowy. W konsekwencji Prezes UOKiK stoi na stanowisku, że klauzule stosowane przez Bank kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają ich interesy, co uzasadnia stwierdzenie ich abuzywności. Pismem z 31 maja 2019 roku Bank ustosunkował się do zarzutów Prezesa UOKiK wskazując, że są one bezzasadne. Bank zwrócił uwagę m.in. na fakt, że zakwestionowane klauzule są skonkretyzowane oraz precyzyjnie określają okoliczności uprawniające Bank do zmiany wzorca. Postanowieniem z dnia 7 czerwca 2022 roku UOKiK wezwał Bank do przedstawienia szeregu informacji dotyczących spornych klauzul, obrotu Banku oraz przychodu uzyskanego tytułem zmian opłat i prowizji w oparciu o kwestionowane klauzule. Wezwanie UOKiK zostało wykonane w dniu 11 lipca i 30 września 2022 roku Postanowieniem z dnia 13 stycznia 2023 roku Prezes UOKiK przedłużył termin zakończenia postępowania do dnia 28 kwietnia 2023 roku Na 31 grudnia 2022 roku Grupa nie utworzyła rezerwy na to postępowanie.

- **Postępowanie prowadzone przed sądem ochrony konkurencji i konsumentów**

Przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów toczą się dwa postępowania z udziałem Banku:

- **Postepowanie dotyczące klauzul spreadowych**

Postępowanie zostało zainicjowane odwołaniem Banku (złożonym w dniu 13 listopada 2020 roku) od decyzji Prezesa UOKiK z 16 października 2020 roku. Przedmiotową decyzją Prezes UOKiK uznał postanowienia wzorca umowy „Aneks do umowy kredytu mieszkaniowego/pożyczki hipotecznej" w części „Załącznik do aneksu Zasady ustalania spreadu walutowego w PKO BP S.A." za postanowienia niedozwolone i zakazał ich wykorzystywania. Dodatkowo Prezes UOKiK nakazał poinformować wszystkich konsumentów będących stronami ocenianych aneksów o uznaniu ich za niedozwolone i skutkach z tego wynikających, najpóźniej w terminie dziewięciu miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji oraz nakazał złożyć oświadczenie, o treści wskazanej w decyzji, w terminie najpóźniej 1 miesiąca od uprawomocnienia się decyzji, utrzymywanego na stronie internetowej przez okres 4 miesięcy. Ponadto Prezes UOKiK nałożył na Bank karę w wysokości 41 milionów PLN, płatną na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej. W odwołaniu od wskazanej decyzji Bank wniósł o jej zmianę poprzez uznanie, że nie doszło do naruszenia zakazu stosowania niedozwolonych klauzul umownych, względnie poprzez umorzenie postępowania. Wniesiono również o uchylenie decyzji lub jej zmianę poprzez odstąpienie od wymierzenia kary pieniężnej lub jej znaczące obniżenie. W odwołaniu podniesiono szereg zarzutów materialnych i procesowych. Zasadnicze argumenty Banku sprowadzają się do zwrócenia uwagi, że decyzja Prezesa UOKiK stanowi przejaw niezgodnej z prawem i pozbawionej podstaw ingerencji w politykę cenową Banku, wskazania na brak merytorycznych podstaw do ingerencji Prezesa UOKiK, to jest brak podstaw do uznania, iż Bank stosował niedozwolone postanowienia umowne oraz wskazania, że nałożona na Bank kara jest rażąco wysoka. W odpowiedzi na odwołanie Prezes UOKiK podtrzymał stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji. Aktualnie Bank oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy.

- **POSTĘPOWANIE DOTYCZĄCE STOSOWANIA PRAKTYK OGRANICZAJĄCYCH KONKURENCJĘ NA RYNKU PŁATNOŚCI ZA POMOCĄ KART PŁATNICZYCH W POLSCE**

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) postanowieniem z 23 kwietnia 2001 roku na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związek Pracodawców przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard.

Postępowanie dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange" za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku podmiotom zewnętrznym. 29 grudnia 2006 roku UOKiK uznał praktyki polegające na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange" za ograniczające konkurencję oraz nakazał ich zaniechania, jednocześnie nakładając m.in. na Bank karę pieniężną w kwocie 16,6 miliona PLN. Bank odwołał się od wyżej wymienionej decyzji Prezesa UOKiK do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK). Wyrokiem z 21 listopada 2013 roku SOKiK zmniejszył karę wymierzoną Bankowi do kwoty 10,4 miliona PLN. Strony postępowania wniosły apelacje. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z 6 października 2015 roku przywrócił pierwotną wysokość nałożonych kar pieniężnych określonych w decyzji UOKiK, tj. karę w kwocie 16,6 miliona PLN (kara nałożona na PKO Bank Polski S.A.) i karę w kwocie 4,8 miliona PLN (kara nałożona na Nordea Bank Polska SA. której PKO Bank Polski S.A. jest następcą prawnym w drodze połączenia w trybie art. 492 § 1 pkt 1 Kodeksu spółek handlowych). Kara została zapłacona przez Bank w październiku 2015 roku. Na skutek wniesionej przez Bank skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy wyrokiem z 25 października 2017 roku uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia. Kara zapłacona przez Bank została zwrócona Bankowi 21 marca 2018 roku. 23 listopada 2020 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie wydał wyrok, w którym uchylił do ponownego rozpoznania wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 21 listopada 2013 roku. Na 31 grudnia 2022 roku Grupa ujmuje rezerwę na to postępowanie w wysokości 21 milionów PLN.

- **ROSZCZENIA ODSZKODOWAWCZE ZWIĄZANE Z OPŁATĄ INTERCHANGE**

Bankowi doręczono osiem wezwań do wzięcia udziału w charakterze interwenienta ubocznego po stronie pozwanej w sprawach dotyczących opłaty interchange. Po stronie pozwanej występują inne banki. Roszczenia wobec pozwanych banków opiewają na łączną kwotę 903 milionów PLN i dochodzone są tytułem odszkodowania za różnice w wysokości opłat interchange wynikających z zastosowania praktyk ograniczających konkurencję. Ponieważ postępowania te nie toczą się przeciwko Bankowi, ich wartość nie została uwzględniona w łącznej wartości przedmiotu sporu spraw przeciwko Bankowi.

Konsekwencją uznania przez sądy roszczeń za zasadne może być wystąpienie przez pozwanych w odrębnym procesie z roszczeniami regresowymi m.in. przeciwko innym bankom, w tym PKO Bankowi Polskiemu S.A. Na 31 grudnia 2022 roku Bank wstąpił do ośmiu postępowań w charakterze interwenienta ubocznego. W dwóch z tych postępowań zapadły korzystne dla pozwanych prawomocne wyroki oddalające roszczenia powodów, a w jednej nieprawomocny wyrok oddalający w znacznym zakresie roszczenie powoda z uwagi na uwzględnienie w części zarzutu przedawnienia.

- **ROSZCZENIA REPRYWATYZACYJNE W STOSUNKU DO NIERUCHOMOŚCI UŻYTKOWANYCH PRZEZ GRUPĘ KAPITAŁOWĄ**

Na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego prowadzone są:

- dwa postępowania, których stroną jest Bank. W jednym postępowaniu, Bank wniósł skargę kasacyjną od niekorzystnego prawomocnego wyroku oddalającego roszczenia Banku. Drugie postępowanie, którego przedmiotem jest stwierdzenie nieważności decyzji odmawiającej wnioskodawcy przyznania prawa własności czasowej do nieruchomości Banku, toczy się przed Naczelnym Sądem Administracyjnym, ponieważ druga strona wniosła skargę kasacyjną.
- trzy postępowania, w tym dwa zawieszone, których stroną są pozostałe spółki Grupy Kapitałowej Banku. Dwa postępowania są na etapie administracyjnym, jedno na etapie sądowo-administracyjnym.

Prawdopodobieństwo zaistnienia poważnych roszczeń wobec Grupy Kapitałowej z tytułu powyższych postępowań jest niewielkie.

50. Kapitał własny i akcjonariat Banku

Zasady rachunkowości:

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z przepisami prawa. Podział na poszczególne pozycje opisane poniżej wynika z Kodeksu spółek handlowych, ustawy Prawo bankowe oraz wymogów MSR 1.

Pozycje kapitałów własnych jednostek zależnych inne niż kapitał zakładowy w części w jakiej jednostka dominująca jest właścicielem jednostki zależnej dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej. Do kapitałów własnych Grupy Kapitałowej włącza się tylko te części kapitałów własnych jednostek zależnych, które powstały po dniu nabycia udziałów lub akcji przez jednostkę dominującą. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w Polsce podziałowi i dystrybucji podlegają jedynie kapitały własne jednostki dominującej i poszczególnych spółek zależnych – ustalone na podstawie jednostkowych sprawozdań finansowych.

Składniki kapitałów własnych:

- Kapitał zakładowy stanowi kapitał jednostki dominującej i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej.
- Kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie ze statutami Spółek Grupy Kapitałowej z corocznych odpisów z zysku netto, dokonywanych dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału zakładowego i przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wyniknąć w związku z działalnością Spółek Grupy Kapitałowej. Kapitał zapasowy może być także przeznaczony na inne cele, w szczególności na podwyższenie kapitału zakładowego.
- Fundusz ogólnego ryzyka bankowego w PKO Banku Polskim S.A. tworzony jest zgodnie z ustawą Prawo bankowe z odpisów z zysku netto i przeznaczony jest na niezidentyfikowane ryzyka działalności Banku.
- Kapitały rezerwowe są tworzone z odpisów z zysku netto. Kapitały rezerwowe przeznaczone są na pokrycie mogących powstać strat bilansowych lub na inne cele, w szczególności na wypłatę dywidendy, dywidendy zaliczkowej lub nabycie akcji własnych w celu umorzenia.
- Udziały niekontrolujące stanowią tę część kapitałów w jednostce zależnej, której nie można bezpośrednio lub pośrednio przyporządkować do jednostki dominującej.
- Skumulowane inne dochody całkowite obejmują skutki wyceny aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite z uwzględnieniem odpisów na oczekiwane straty kredytowe od tych aktywów, efektywną część zabezpieczenia przepływów pieniężnych i zabezpieczenia aktywów netto w podmiotach zagranicznych w ramach rachunkowości zabezpieczeń, jak również zyski i straty aktuarialne. Od powyższych pozycji w innych dochodach całkowitych rozpoznana jest wartość podatku odroczonego. Ponadto pozycja obejmuje udział jednostki dominującej w innych dochodach całkowitych jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć oraz różnice kursowe powstałe z przeliczenia na walutę polską wyniku finansowego netto jednostek zagranicznych po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów walutowych na dzień kończący każdy miesiąc okresu obrotowego ogłoszonych przez Narodowy Bank Polski.

INFORMACJE FINANSOWE

- ## AKCJONARIAT BANKU

Według informacji posiadanych na 31 grudnia 2022 roku akcjonariat Banku jest następujący:

NAZWA PODMIOTU	liczba akcji	liczba głosów %	Wartość nominalna 1 akcji	Udział w kapitale podstawowym %
Na 31 grudnia 2022 roku				
Skarb Państwa	367 918 980	29,43%	1 zł	29,43%
Nationale Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny[1]	108 266 112	8,66%	1 zł	8,66%
Grupa funduszy Allianz[1,2]	106 567 559	8,53%	1 zł	8,53%
Pozostali akcjonariusze[3]	667 247 349	53,38%	1 zł	53,38%
Razem	1 250 000 000	100%	---	100%
Na 31 grudnia 2021				
Skarb Państwa	367 918 980	29,43%	1 zł	29,43%
Nationale Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny[1]	103 500 000	8,28%	1 zł	8,28%
Grupa funduszy Allianz[4]	96 568 413	7,73%	1 zł	7,73%
Pozostali akcjonariusze[2]	682 012 607	54,56%	1 zł	54,56%
Razem	1 250 000 000	100%	---	100%

[1] Wyliczenia według stanów posiadania akcji na koniec danego okresu publikowanych przez PTE w informacjach półrocznych lub rocznych o strukturze aktywów funduszu i kursu z Biuletynu Statystycznego GPW.

[2] W skład Grupy wchodzą: Allianz Polska Otwarty Fundusz Emerytalny, Allianz Polska Dobrowolny Fundusz Emerytalny, Drugi Allianz Polska Otwarty Fundusz Emerytalny.

[3] W tym Bank Gospodarstwa Krajowego, który na dzień 31 grudnia 2022 roku i na 31 grudnia 2021 roku posiadał 24.487.297 akcji, co stanowi 1,96% udziału w liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu.

[4] Stan na 31 grudnia 2021 uwzględnia akcje dawnych funduszy: Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny i Allianz Otwarty Fundusz Emerytalny bez uwzględnienia akcji Allianz Polska Dobrowolny Fundusz Emerytalny.

Ze wszystkich akcji PKO Banku Polskiego S.A. wynikają te same prawa i obowiązki. Żadna z akcji nie jest uprzywilejowana (z 1 akcji wynika 1 głos), w szczególności w zakresie prawa głosu czy dywidendy. Statut PKO Banku Polskiego S.A. ogranicza prawa głosu przysługujące akcjonariuszom dysponującym powyżej 10% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu i zakazuje wykonywania więcej niż 10% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu przez takich akcjonariuszy. Powyższe ograniczenie nie dotyczy:

- akcjonariuszy, którzy w dniu podjęcia uchwały Walnego Zgromadzenia wprowadzającej ograniczenie prawa głosu byli uprawnieni z akcji reprezentujących więcej niż 10% ogólnej liczby głosów w Banku (tj. Skarb Państwa i BGK),
- akcjonariuszy, którzy są uprawnieni z akcji imiennych serii A (Skarb Państwa) oraz
- akcjonariuszy działających wspólnie z akcjonariuszami, o których mowa w tiret drugim na podstawie porozumienia dotyczącego wspólnego wykonywania prawa głosu z akcji. Ponadto, ograniczenie praw głosu wygasa, kiedy udział Skarbu Państwa w kapitale zakładowym Banku spadnie poniżej 5%.

Zgodnie z § 6 ust. 2 Statutu PKO Banku Polskiego S.A. zamiana akcji imiennych serii A na akcje na okaziciela oraz przeniesienie tych akcji wymaga zgody wyrażonej w uchwale Rady Ministrów. Zamiana na akcje na okaziciela lub przeniesienie akcji imiennych serii A po uzyskaniu powyższej zgody powoduje wygaśnięcie ograniczeń przewidzianych w zdaniu poprzednim w stosunku do akcji będących przedmiotem zamiany na akcje na okaziciela lub przeniesienia, w zakresie w jakim zgoda została udzielona.

Zgodnie z treścią art. 13 ust.1 pkt 26 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 roku o zasadach zarządzania mieniem państwowym (poza ustawowo przewidzianymi wyjątkami) nie mogą być zbyte akcje PKO Banku Polskiego S.A. należące do Skarbu Państwa.

Akcje Banku są notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

- **STRUKTURA KAPITAŁU AKCYJNEGO PKO BANKU POLSKIEGO S.A.:**

Seria	Rodzaj akcji	Ilość akcji	Wartość nominalna 1 akcji	Wartość serii według wartości nominalnej
Seria A	akcje zwykłe imienne	312 500 000	1 zł	312 500 000
Seria A	akcje zwykłe na okaziciela	197 500 000	1 zł	197 500 000
Seria B	akcje zwykłe na okaziciela	105 000 000	1 zł	105 000 000
Seria C	akcje zwykłe na okaziciela	385 000 000	1 zł	385 000 000
Seria D	akcje zwykłe na okaziciela	250 000 000	1 zł	250 000 000
Razem	- - -	1 250 000 000	- - -	1 250 000 000

W 2022 roku i w 2021 roku nie wystąpiły zmiany w wysokości kapitału zakładowego PKO Banku Polskiego S.A. Wyemitowane akcje PKO Banku Polskiego S.A. nie są uprzywilejowane i są w pełni opłacone.

WARTOŚĆ GODZIWA INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

51. HIERARCHIA WARTOŚCI GODZIWEJ

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

W zależności od kategorii klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych do danego poziomu hierarchii stosuje się różne metody ustalania ich wartości godziwej.

- **POZIOM 1: CENY KWOTOWANE NA AKTYWNYCH RYNKACH**

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio w oparciu o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań. Do tej kategorii Grupa Kapitałowa klasyfikuje instrumenty finansowe dla których istnieje aktywny rynek i dla których wartość godziwa ustalana jest w oparciu o wartość rynkową będącą ceną kupna:

- dłużne papiery wartościowe wyceniane do fixingu z platformy Bondspot lub serwisów informacyjnych Bloomberg oraz Reuters,
- dłużne i kapitałowe papiery wartościowe będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym, w tym w portfelu Biura Maklerskiego PKO BP,
- instrumenty pochodne będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym.

- **POZIOM 2: TECHNIKI WYCENY OPARTE NA OBSERWOWALNYCH DANYCH RYNKOWYCH**

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadku których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośrednio (bazujące na cenach). Do tej kategorii Grupa Kapitałowa klasyfikuje instrumenty finansowe dla których brak jest aktywnego rynku:

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ	METODA (TECHNIKA) WYCENY	OBSERWOWALNE DANE WEJŚCIOWE
POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE – CIRS, IRS, FRA	Model zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o krzywe rentowności.	Krzywe rentowności zbudowane w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji FRA, IRS, OIS basis swap.
POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE – OPCJE WALUTOWE, OPCJE NA STOPĘ PROCENTOWĄ, OPCJE EQUITY TRANSAKCJE FX FORWARD, FX SWAP	Model wyceny dla danego typu opcji walutowej, opcji na stopę procentową i opcje Equity. Model zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych w oparciu o	Krzywe rentowności budowane w oparciu o stawki rynku pieniężnego, rynkowe stawki punktów swapowych, płaszczyzny zmienności dla określonych par walutowych, walutowe kursy fixingowe NBP.

	krzywe rentowności dla transakcji FX forward, FX swap.	
OBLIGACJE KOMUNALNE PLN	Model krzywej rentowności oraz marży ryzyka.	Krzywe rentowności zbudowane w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji IRS.
OBLIGACJE KORPORACYJNE	Model krzywej rentowności oraz marży ryzyka.	Krzywe rentowności zbudowane w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego, rynku transakcji IRS.
TRANSAKCJE COMMODITY SWAP	Model krzywej cen towarowych.	Krzywe cen towarowych, krzywe rentowności budowane w oparciu o stawki rynku pieniężnego, rynkowe stawki punktów swapowych.
BONY PIENIĘŻNE NBP	Metoda krzywej rentowności.	Krzywe rentowności zbudowane w oparciu o dane rynku pieniężnego oraz rynku transakcji OIS.
ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU PRODUKTÓW UBEZPIECZENIOWYCH WYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ	Rezerwę ubezpieczeń na życie, gdzie ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający w ubezpieczeniach z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym tworzy się indywidualnie dla każdej aktywnej polisy na koniec okresu sprawozdawczego. Rezerwa ta równa jest indywidualnemu stanowi funduszu na dzień, na który tworzone są rezerwy i jest równa liczbie jednostek zgromadzonych w ramach indywidualnego stanu funduszu przemnożonego przez cenę z dnia wyceny.	Liczba jednostek funduszu, cena jednostki funduszu

- **POZIOM 3: POZOSTAŁE TECHNIKI WYCENY**

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadku których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne). Do tej kategorii Grupa Kapitałowa zaklasyfikowała instrumenty finansowe, które są wyceniane według wewnętrznych modeli wyceny.

Wartość godziwą papierów wartościowych kapitałowych i dłużnych zaliczonych do aktywów finansowych ustalają zarządzające nimi komórki organizacyjne Centrali, w tym Departament Produktów Skarbowych oraz Dom Maklerski. W projektowanych przez siebie przepisach wewnętrznych określają szczegółowy sposób dokonywania wyceny, w tym określenie źródeł danych pozyskiwanych do wyceny i sposobu jej wyliczenia.

Założenia modelu wartości godziwej dla aktywów finansowych wynikających z udzielonego kredytów, pożyczek lub innych umów o finansowanie będących substytutem kredytu opracowuje Departament Ryzyka Kredytowego. Model wartości godziwej dla ekspozycji kredytowych zatwierdza Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ	METODA (TECHNIKA) WYCENY	CZYNNIK NIEOBSERWOWALNY
INSTRUMENTY FINANSOWE NIEPRZEZNACZONE DO OBROTU OBOWIĄZKOWO WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT		
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	Metoda zdyskontowanych przepływów pieniężnych.	Efektywna marża kredytowa.

AKCJE VISA INC. SERII C UPRZYWILEJOWANE	Oszacowanie wartości godziwej w oparciu o obecną wartość rynkową notowanych akcji zwykłych Visa Inc. z uwzględnieniem dyskonta biorącego pod uwagę ograniczoną płynność akcji serii C oraz warunki zamiany akcji serii C na akcje zwykłe.	Dyskonto uwzględniające ograniczoną płynność akcji serii C oraz warunki zamiany akcji serii C na akcje zwykłe.
AKCJE VISA INC. SERII A PREFERRED	Oszacowanie wartości godziwej w oparciu o obecną wartość rynkową notowanych akcji zwykłych Visa Inc. z uwzględnieniem dyskonta biorącego pod uwagę ograniczoną płynność akcji serii A Preferred oraz warunki zamiany akcji serii A Preferred na akcje serii A	Dyskonto uwzględniające ograniczoną płynność akcji serii A Preferred oraz warunki zamiany akcji serii A Preferred na akcje serii A
OBLIGACJE KORPORACYJNE	Model krzywej rentowności oraz marż ryzyka. Krzywa rentowności zbudowana jest w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego oraz rynku transakcji IRS.	Spread kredytowy (marże kredytowe wyznaczane w oparciu o marże pierwotne zmodyfikowane przez kwotowania indeksów kredytowych przypisanych do emitentów na podstawie ich ratingów oraz sektorów działalności).
AKCJE BIURA INFORMACJI KREDYTOWEJ SA	Oszacowanie wartości godziwej w oparciu o obecną wartość prognozowanych wyników spółki	Prognozowane wyniki spółki. Stopa dyskontowa.
UDZIAŁY W POLSKIM STANDARDZIE PŁATNOŚCI SP. Z O.O.	Oszacowanie wartości godziwej w oparciu o obecną wartość prognozowanych wyników spółki.	Prognozowane wyniki spółki. Stopa dyskontowa.
UDZIAŁY W SOCIETY FOR WORLDWIDE INTERBANK FINANCIAL TELECOMMUNICATION	Wartość rynkowa udziałów oszacowana przez spółkę.	Wartość rynkowa oszacowana przez spółkę. Stopa dyskontowa.
AKCJE KRAJOWEJ IZBY ROZLICZENIOWEJ SA	Oszacowanie wartości godziwej w oparciu o obecną wartość prognozowanych wyników spółki.	Prognozowane wyniki spółki. Stopa dyskontowa.
UDZIAŁY W WAŁBRZYSKIEJ SPECJALNEJ STREFIE EKONOMICZNEJ „INVEST-PARK" SP Z O.O.	Ustalenie wartości godziwej przez rzeczoznawcę majątkowego metodą skorygowanych aktywów netto.	Wartość aktywów netto spółki.
AKCJE WIELKOPOLSKIEJ GILDII ROLNO-OGRODNICZEJ SA	Ustalenie wartości godziwej przez rzeczoznawcę majątkowego metodą skorygowanych aktywów netto.	Wartość aktywów netto spółki.
INSTRUMENTY FINANSOWE WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ INNE DOCHODY CAŁKOWITE		
OBLIGACJE KORPORACYJNE	Model krzywej rentowności oraz marż ryzyka. Krzywa rentowności zbudowana jest w oparciu o stawki rynkowe, dane rynkowe rynku pieniężnego oraz rynku transakcji IRS.	Spread kredytowy (marże kredytowe wyznaczane w oparciu o marże pierwotne zmodyfikowane przez kwotowania indeksów kredytowych przypisanych do emitentów na podstawie ich ratingów oraz sektorów działalności).
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	Metoda zdyskontowanych przepływów pieniężnych.	Efektywna marża kredytowa.

INFORMACJE FINANSOWE

AKTYWA WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ 31.12.2022	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Pochodne instrumenty zabezpieczające	1 042	-	1 042	-
Pozostałe instrumenty pochodne	13 162	1	13 161	-
Papiery wartościowe	**67 106**	**52 864**	**13 198**	**1 044**
przeznaczone do obrotu	**193**	**193**	-	-
dłużne papiery wartościowe	164	164	-	-
akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	27	27	-	-
jednostki uczestnictwa w fundusze inwestycyjne oraz certyfikaty inwestycyjne, prawa do akcji, prawa poboru	2	2	-	-
nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	**1 702**	**1 180**	**120**	**402**
dłużne papiery wartościowe	578	511	22	45
akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	115	115	-	-
udziały i akcje w innych jednostkach – nienotowane na giełdach	358	-	1	357
jednostki uczestnictwa w fundusze inwestycyjne oraz certyfikaty inwestycyjne, prawa do akcji, prawa poboru	651	554	97	-
wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	**65 211**	**51 491**	**13 078**	**642**
dłużne papiery wartościowe	65 211	51 491	13 078	642
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	**3 565**	-	-	**3 565**
nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	**3 565**	-	-	**3 565**
kredyty na nieruchomości	4	-	-	4
kredyty gospodarcze	85	-	-	85
kredyty konsumpcyjne	3 476	-	-	3 476
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem	84 875	52 865	27 401	4 609

ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
31.12.2022		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Pochodne instrumenty zabezpieczające	7 469	-	7 469	-
Pozostałe instrumenty pochodne	12 978	-	12 978	-
Zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji w papierach wartościowych	7	7	-	-
Zobowiązania z tytułu produktów ubezpieczeniowych	778	-	778	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem	21 232	7	21 225	-

AKTYWA WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ 31.12.2021	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Pochodne instrumenty zabezpieczające	933	-	933	-
Pozostałe instrumenty pochodne	10 903	-	10 903	-
Papiery wartościowe	**64 160**	**49 262**	**13 748**	**1 150**
przeznaczone do obrotu	**248**	**191**	**-**	**57**
dłużne papiery wartościowe	216	159	-	57
akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	31	31	-	-
jednostki uczestnictwa w fundusze inwestycyjne oraz certyfikaty inwestycyjne, prawa do akcji, prawa poboru	1	1	-	-
nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	**2 049**	**1 546**	**26**	**477**
dłużne papiery wartościowe	785	614	19	152
akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	144	144	-	-
udziały i akcje w innych jednostkach – nienotowane na giełdach	326	-	1	325
jednostki uczestnictwa w fundusze inwestycyjne oraz certyfikaty inwestycyjne, prawa do akcji, prawa poboru	794	788	6	-
wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	**61 863**	**47 525**	**13 722**	**616**
dłużne papiery wartościowe	61 863	47 525	13 722	616
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	**4 561**	**-**	**-**	**4 561**
nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	**4 559**	**-**	**-**	**4 559**
kredyty na nieruchomości	4	-	-	4
kredyty gospodarcze	97	-	-	97
kredyty konsumpcyjne	4 458	-	-	4 458
wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	**2**	**-**	**-**	**2**
kredyty konsumpcyjne	2	-	-	2
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem	80 557	49 262	25 584	5 711

ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE DO WARTOŚCI GODZIWEJ	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
31.12.2021		Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Pochodne instrumenty zabezpieczające	4 806	-	4 806	-
Pozostałe instrumenty pochodne	11 008	-	11 008	-
Zobowiązania z tytułu produktów ubezpieczeniowych	1 067	-	1 067	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem	16 881	-	16 881	-

WPŁYW PARAMETRÓW ESTYMOWANYCH NA WYCENĘ DO WARTOŚCI GODZIWEJ INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH NA POZIOMIE 3	31.12.2022		31.12.2021	
	Wartość godziwa według		Wartość godziwa według	
	scenariusza pozytywnego	scenariusza negatywnego	scenariusza pozytywnego	scenariusza negatywnego
Akcje Visa Inc.[1]	145	133	128	113
Pozostałe inwestycje kapitałowe[2]	189	171	191	173
Obligacje korporacyjne[3]	681	679	762	760
Kredyty i pożyczki udzielone klientom[4]	3 583	3 547	4 582	4 536

[1] scenariusz zakładający współczynnik z tytułu dyskonta dotyczącego przyszłych warunków zamiany akcji serii C na akcje zwykłe na poziomie odpowiednio 0%/100%
[2] scenariusz zakładający zmianę wartości wyceny o +/-5%
[3] scenariusz zakładający zmianę spreadu kredytowego o +/- 10%
[4] scenariusz zakładający zmianę stopy dyskontowej o +/- 0,5 p.p.

UZGODNIENIE ZMIAN W TRAKCIE OKRESÓW WARTOŚCI GODZIWEJ NA POZIOMIE 3 HIERARCHII WARTOŚCI GODZIWEJ	2022	2021
Bilans otwarcia na początek okresu	**5 711**	**7 343**
Zwiększenie zaangażowania w instrumenty kapitałowe	25	16
Zmniejszenie zaangażowania w instrumenty kapitałowe	(3)	(152)
Zwiększenie zaangażowania w obligacje korporacyjne	9	57
Zmniejszenie zaangażowania w obligacje korporacyjne	(74)	(10)
Zwiększenie zaangażowania w kredyty i pożyczki udzielone klientom	775	828
Zmniejszenie zaangażowania w kredyty i pożyczki udzielone klientom	(1 610)	(2 076)
Reklasyfikacja z kategorii wycenianych według zamortyzowanego kosztu do wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	39
Reklasyfikacja z kategorii wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat do wycenianych według zamortyzowanego kosztu	(207)	-
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	51	57
Zmiana wyceny ujęta w innych dochodach całkowitych	(68)	(101)
Różnice kursowe	8	10
Inne	(8)	(300)
Stan na koniec okresu	4 609	5 711

52. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE, KTÓRE W SKONSOLIDOWANYM SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ NIE SĄ PREZENTOWANE W WARTOŚCI GODZIWEJ

Grupa Kapitałowa jest w posiadaniu instrumentów finansowych, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej.

Dla wielu instrumentów finansowych wartości rynkowe są niedostępne, stąd wartości godziwe są oszacowane przy zastosowaniu szeregu technik wyceny.

Wszystkie wyliczenia modelowe zawierają pewne uproszczenia i są wrażliwe na przyjmowane założenia. W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, ze względu na brak oczekiwanych istotnych różnic pomiędzy wartością bilansową a wartością godziwą wynikających z charakterystyki tych grup (np. krótkoterminowy charakter, wysoka korelacja z parametrami rynkowymi, unikalność instrumentu) przyjęto, że wartość bilansowa jest w przybliżeniu zgodna z wartością godziwą.

POZYCJA	GŁÓWNE METODY I ZAŁOŻENIA WYKORZYSTYWANE PODCZAS SZACOWANIA WARTOŚCI GODZIWYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH NIEWYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ
NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZANIA OD BANKÓW	• lokaty i depozyty międzybankowe – model oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego, • depozyty i lokaty międzybankowe o terminie zapadalności do 7 dni lub o zmiennym oprocentowaniu, kredyty lub pożyczki udzielone i zaciągnięte na rynku międzybankowym o zmiennym oprocentowaniu (zmiana oprocentowania maksymalnie co 3 miesiące) wartość godziwa jest równa wartości bilansowej.
PAPIERY WARTOŚCIOWE	• obligacje skarbowe – kwotowania rynkowe • obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa - metoda zdyskontowanych przepływów pieniężnych, liczona przy wykorzystaniu krzywych rentowności, ceny udostępniane w serwisach informacyjnych Bloomberg (BVAL - Bloomberg Valuation Service) oraz Refinitiv Eikon • obligacje korporacyjne i komunalne – metoda zdyskontowanych przepływów pieniężnych, liczona przy wykorzystaniu krzywych rentowności i marż kredytowych
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	• bez rozpoznanej utraty wartości: model oparty o szacowanie wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniających wysokość marży na ryzyko kredytowe oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Bieżący poziom marż został wyznaczony dla transakcji zawartych w ostatnim kwartale zakończonym dniem bilansowym na instrumentach o podobnym ryzyku kredytowym. W przypadku kredytów walutowych zastosowano bieżącą marżę dla kredytów w PLN skorygowaną o koszt pozyskania waluty w transakcjach basis-swap. • należności z tytułu leasingu finansowego, pożyczek oraz faktoringu: wartość godziwa należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu została oszacowana przy zastosowaniu modelu opartego o kontraktową wartość bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu bieżących stóp procentowych uwzględniających marżę na ryzyko kredytowe. Marże uwzględnione zostały przy zachowaniu podziału na główne grupy produktowe, tj. należności z tytułu leasingu finansowego o zmiennej stopie procentowej, należności z tytułu leasingu finansowego o stałej stopie procentowej, należności z umów leasingu finansowego nieruchomości. Model zastosowany do wyznaczenia wartości godziwej należności z tytułu leasingu, pożyczek oraz faktoringu wykorzystuje techniki wyceny oparte na parametrach niepochodzących z rynku, w związku z tym zaliczany jest do trzeciej kategorii wyceny. • z rozpoznaną utratą wartości: wartość godziwa jest równa wartości bilansowej, • kredyty i pożyczki udzielone klientom: część portfela kredytów mieszkaniowych („stary" portfel kredytów mieszkaniowych), kredyty z brakiem określonego harmonogramu

	spłaty, kredyty wymagalne na moment wyceny - wartość godziwa jest równa wartości bilansowej.
ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	• depozyty oraz inne zobowiązania wobec klientów innych niż banki o ustalonym terminie wymagalności: model oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi właściwymi dla poszczególnych produktów depozytowych. Wartość godziwa obliczana jest dla każdego depozytu oraz zobowiązania, następnie wartości godziwe dla całego portfela depozytowego grupowane są według rodzaju produktu oraz segmentu klienta. • zobowiązania wobec klientów: zobowiązania bez określonego harmonogramu spłaty, inne specyficzne produkty, dla których nie można mówić o istnieniu rynku - wartość godziwa równa się ich wartości bilansowej.
ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	PKO Bank Hipoteczny SA: • listy zastawne - notowania na giełdzie w Luksemburgu dla listów zastawnych w EUR oraz Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie dla listów zastawnych w PLN, • obligacje Publicznego Programu Emisji Obligacji - notowania na rynku Catalyst, • obligacje Programu Emisji Obligacji oraz indywidualnej umowy - model oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego albo kwotowania rynkowego.
	PKO Finance AB: notowania na giełdzie w Luksemburgu.
	PKO Leasing S.A.: Model oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami kwotowania rynkowego
ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	Model oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych w oparciu o krzywą rentowności.
KASA I ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM ORAZ ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKU CENTRALNEGO	Wartość godziwa równa się ich wartości bilansowej.
INNE AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	Wartość godziwa równa się ich wartości bilansowej.

31.12.2022	wartość bilansowa	wartość godziwa		
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Kasa, środki w Banku Centralnym	15 917	4 215	11 702	-
Należności od banków	16 101	-	16 098	-
Papiery wartościowe (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	**68 556**	**49 891**	**7 779**	**1 733**
obligacje skarbowe PLN	45 893	38 773	-	23
obligacje skarbowe walutowe	713	708	-	-
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	12 100	10 410	-	-
obligacje komunalne PLN	6 182	-	6 332	-
obligacje korporacyjne PLN	1 989	-	-	1 710
obligacje korporacyjne walutowe	1 679	-	1 447	-
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	7	-	7	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	**228 164**	-	-	**230 438**
kredyty na nieruchomości	108 803	-	-	108 642
kredyty gospodarcze	71 103	-	-	72 955
kredyty konsumpcyjne	26 548	-	-	27 152
należności z tytułu faktoringu	3 591	-	-	3 592
należności z tytułu leasingu finansowego	18 119	-	-	18 097
Inne aktywa finansowe	1 867	-	-	1 867
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	9	-	9	-
Zobowiązania wobec banków	3 011	-	3 009	-
Zobowiązania wobec klientów (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	**338 854**	-	-	**337 983**
zobowiązania wobec gospodarstw domowych	263 032	-	-	262 128
zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	58 634	-	-	58 667
zobowiązania wobec jednostek budżetowych	17 188	-	-	17 188
Otrzymane kredyty i pożyczki	2 294	-	-	2 283
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	15 510	11 798	1 265	2 187
Zobowiązania podporządkowane	2 781	-	2 603	-
Inne zobowiązania finansowe	4 387	-	-	4 387

31.12.2021	wartość bilansowa	wartość godziwa		
		Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Kasa, środki w Banku Centralnym	11 587	3 581	8 006	-
Należności od banków	9 010	-	9 009	-
Papiery wartościowe (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	**71 282**	**57 930**	**6 507**	**1 780**
obligacje skarbowe PLN	50 816	46 867	-	-
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	12 092	11 063	-	-
obligacje komunalne PLN	5 022	-	5 075	-
obligacje korporacyjne PLN	1 937	-	-	1 780
obligacje korporacyjne walutowe	1 415	-	1 432	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	**229 740**	-	-	**231 385**
kredyty na nieruchomości	119 139	-	-	118 351
kredyty gospodarcze	64 050	-	-	65 907
kredyty konsumpcyjne	26 077	-	-	26 636
należności z tytułu faktoringu	2 923	-	-	2 923
należności z tytułu leasingu finansowego	17 551	-	-	17 568
Inne aktywa finansowe	1 895	-	-	1 895
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	8	-	8	-
Zobowiązania wobec banków	3 821	-	3 821	-
Zobowiązania wobec klientów (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej)	**321 229**	-	-	**321 213**
zobowiązania wobec gospodarstw domowych	244 545	-	-	244 529
zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	56 854	-	-	56 854
zobowiązania wobec jednostek budżetowych	19 830	-	-	19 830
Otrzymane kredyty i pożyczki	2 461	-	-	2 461
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	23 872	16 989	3 475	3 642
Zobowiązania podporządkowane	2 716	-	2 719	-
Inne zobowiązania finansowe	3 335	-	-	3 335

ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W GRUPIE KAPITAŁOWEJ

53. Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych zarówno w Banku, jak i w pozostałych podmiotach Grupy Kapitałowej.

Celem zarządzania ryzykiem jest zapewnienie (przy zmieniającym się otoczeniu) rentowności działalności biznesowej, przy jednoczesnej kontroli i utrzymaniu poziomu ryzyka w ramach systemu limitów i przyjętej przez Bank i Grupę Kapitałową tolerancji na ryzyko i systemu limitów w zmieniającym się otoczeniu makroekonomicznym. Poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

Grupa Kapitałowa identyfikuje ryzyka w swojej działalności oraz analizuje wpływ poszczególnych rodzajów ryzyka na swoją działalność biznesową. Wszystkie ryzyka podlegają zarządzaniu, część z nich ma istotny wpływ w odniesieniu do dochodowości i kapitału niezbędnego do ich pokrycia. Za istotne ryzyka Grupa Kapitałowa uznaje ryzyko kredytowe, ryzyko walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej, ryzyko płynności (w tym ryzyko finansowania), ryzyko operacyjne, ryzyko biznesowe, ryzyko zmian makroekonomicznych oraz ryzyko modeli. Regularnie, co najmniej w cyklu rocznym, Grupa Kapitałowa przeprowadza ocenę istotności wszystkich zidentyfikowanych ryzyk.

Szczegółowy opis zasad zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka zawarty jest w raporcie **„ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA ORAZ INNE INFORMACJE PODLEGAJĄCE OGŁASZANIU W GRUPIE KAPITAŁOWEJ PKO BANKU POLSKIEGO S.A.”.**

CEL ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Celem zarządzania ryzykiem poprzez dążenie do utrzymywania poziomu ryzyka w ramach przyjętego poziomu tolerancji jest:

- ochrona wartości kapitału akcjonariuszy,
- ochrona depozytów klientów,
- wsparcie Grupy Kapitałowej w prowadzeniu efektywnej działalności.

Grupa Kapitałowa osiąga cele zarządzania ryzykiem w szczególności poprzez zapewnianie właściwej informacji o ryzyku, tak aby decyzje były podejmowane z pełną świadomością poszczególnych rodzajów ryzyka, jakie ze sobą niosą.

GŁÓWNE ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Grupa Kapitałowa zarządza ryzykiem stosując w szczególności następujące zasady:

- zarządzanie obejmuje wszystkie zidentyfikowane rodzaje ryzyka,
- proces zarządzania ryzykiem jest odpowiedni do skali działalności oraz do istotności, skali i złożoności danego ryzyka i na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka,
- metody zarządzania ryzykiem (w szczególności modele i ich założenia) oraz systemy pomiaru lub oceny ryzyka Grupa dostosowuje do skali i złożoności ryzyka, aktualnie prowadzonej i planowanej działalności i otoczenia, w którym Grupa Kapitałowa działa oraz okresowo je weryfikuje i waliduje,
- obszar zarządzania ryzykiem zachowuje niezależność organizacyjną od działalności biznesowej,
- zarządzanie ryzykiem integruje się z systemami planistycznymi i kontrolingowymi,
- podmioty Grupy Kapitałowej na bieżąco monitorują i kontrolują poziom ryzyka,
- proces zarządzania ryzykiem wspiera realizację strategii Banku przy zachowaniu zgodności ze strategią zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie poziomu tolerancji na ryzyko.

PROCES ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

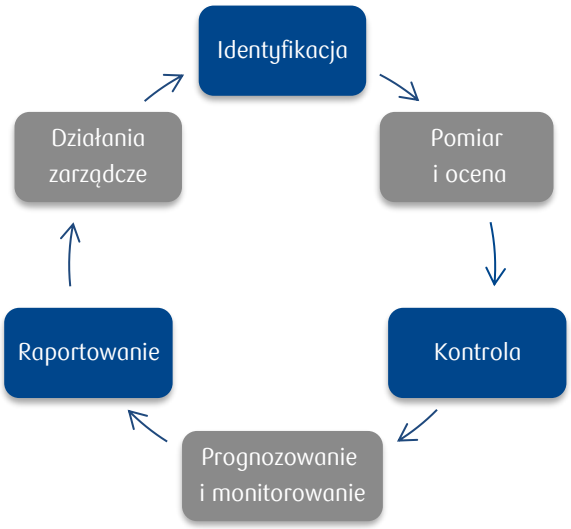

Na proces zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej składają się następujące elementy:

- **IDENTYFIKACJA RYZYKA:**

Identyfikacja ryzyka polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka oraz oszacowaniu istotności jego potencjalnego wpływu na sytuację finansową Banku i Grupy Kapitałowej. W ramach identyfikacji ryzyka podmioty Grupy Kapitałowej określają te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku lub Grupy Kapitałowej.

- **POMIAR I OCENA RYZYKA:**

Pomiar i ocena ryzyka mają na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka. Pomiar ryzyka obejmuje określanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych. Wyniki pomiaru o charakterze ilościowym i jakościowym stanowią podstawę oceny ryzyka, która określa poziom lub zakres ryzyka.

W ramach pomiaru ryzyka Grupa Kapitałowa Banku przeprowadza:

- specyficzne testy warunków skrajnych, przeprowadzane odrębnie dla poszczególnych rodzajów ryzyka, służące ocenie wrażliwości danego ryzyka na wystąpienie niekorzystnych sytuacji rynkowych,
- kompleksowe testy warunków skrajnych, przeprowadzane łącznie dla ryzyka koncentracji oraz rodzajów ryzyka uznanych za istotne, służące określeniu wrażliwości miar adekwatności kapitałowej i wyników Banku na realizację negatywnego scenariusza zmian w otoczeniu i funkcjonowaniu Grupy Kapitałowej Banku.

Testy warunków skrajnych Grupa Kapitałowa Banku przeprowadza na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka, w szczególności z uwzględnieniem postanowień rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego.

- **KONTROLA RYZYKA:**

Kontrola ryzyka obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej Banku mechanizmów kontroli ryzyka w szczególności w postaci strategicznych limitów tolerancji na poszczególne rodzaje ryzyka. Strategiczne limity tolerancji na ryzyko podlegają cyklicznemu monitorowaniu, a w przypadku ich przekroczenia podmioty Grupy Kapitałowej Banku podejmują działania zarządcze.

- **PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA:**

Prognozowanie ryzyka polega na przewidywaniu przyszłego poziomu ryzyka przy uwzględnieniu zakładanej projekcji rozwoju działalności oraz zdarzeń wewnętrznych i zewnętrznych. Prognozy poziomu ryzyka Banku i Grupy Kapitałowej Banku poddaje się ocenie (tzw. „testowanie wsteczne") w celu weryfikacji ich dokładności.

Monitorowanie ryzyka polega na obserwowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, rekomendacji i zaleceń wydanych przez zewnętrzny organ nadzoru i kontroli). Monitorowanie i prognozowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności.

- **RAPORTOWANIE RYZYKA:**

Raportowanie ryzyka obejmuje informowanie o wynikach identyfikacji, pomiaru lub oceny ryzyka, monitorowania i prognozowania ryzyka, przyczynach zmian ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Bank dostosowuje zakres, częstotliwość oraz formę raportowania do szczebla zarządczego odbiorców. Rada Nadzorcza jest niezwłocznie informowana o istotnych zmianach w poziomie ryzyka, w szczególności o zagrożeniach i podejmowanych działaniach zaradczych w sytuacji potencjalnych problemów płynnościowych Banku oraz efektach tych działań i ich wpływie na poziom płynności Banku.

- **DZIAŁANIA ZARZĄDCZE:**

Działania zarządcze polegają na określaniu pożądanego poziomu ryzyka służącemu budowie struktury aktywów i pasywów. Działania zarządcze mogą skutkować w szczególności:

- akceptacją ryzyka – określeniem akceptowalnego poziomu ryzyka z uwzględnieniem potrzeb biznesowych oraz opracowaniu działań zarządczych na wypadek przekroczenia tego poziomu,
- redukcją ryzyka – łagodzeniem wpływu czynników ryzyka lub skutków jego materializacji (np. przez zmniejszenie lub dywersyfikację ekspozycji na ryzyko, ustalenie limitów, wykorzystywanie zabezpieczeń),

- transferem ryzyka – przeniesieniem odpowiedzialności za pokrycie ewentualnych strat (np. przez przeniesienie ryzyka na inny podmiot przy użyciu instrumentów prawnych takich jak umowy ubezpieczenia, czy umowy o ochronę obiektu, przyjmowanie gwarancji),
- unikaniem ryzyka – rezygnacją z działalności generującej ryzyko lub wyeliminowaniem prawdopodobieństwa wystąpienia czynnika ryzyka, w tym w szczególności ustaleniem zerowej tolerancji na ryzyko.

Organizacja zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej

Bank sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem poszczególnych podmiotów Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. W ramach tego nadzoru Bank nadzoruje systemy zarządzania ryzykiem w podmiotach oraz wspiera ich rozwój, jak również uwzględnia poziom ryzyka działalności poszczególnych podmiotów w ramach systemu monitorowania i raportowania ryzyka na poziomie Grupy Kapitałowej. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach Banku.

Organizacja zarządzania ryzykiem w PKO Banku Polskim SA przedstawiona jest na poniższym schemacie:

Organizacja zarządzania ryzykiem bankowym

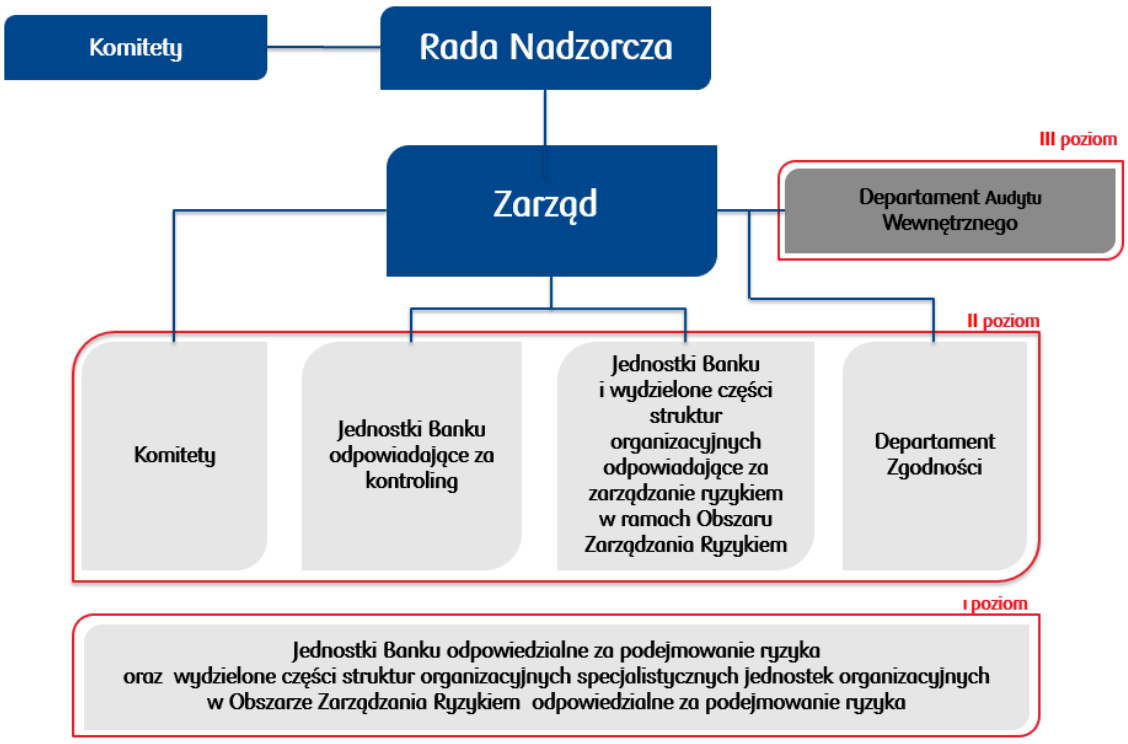

Rada Nadzorcza nadzoruje i ocenia proces zarządzania ryzykiem, w szczególności na podstawie cyklicznych raportów ryzyka uwzględniających ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem oraz informacji o realizacji strategii zarządzania ryzykiem, w tym poziomie limitów ograniczających ryzyko oraz wniosków z testów warunków skrajnych i w razie konieczności zleca dokonanie weryfikacji tego procesu.

Radę Nadzorczą wspierają m.in. następujące komitety: Komitet ds. Nominacji i Wynagrodzeń Rady Nadzorczej, Komitet ds. Ryzyka Rady Nadzorczej i Komitet Audytu Rady Nadzorczej.

Zarząd PKO Banku Polskiego SA w zakresie zarządzania ryzykiem odpowiada za strategiczne zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na profil ryzyka Banku oraz uchwala przepisy wewnętrzne Banku dotyczące zasad zarządzania ryzykiem. Zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem, monitoruje i ocenia jego funkcjonowanie oraz przekazuje Radzie Nadzorczej informację w tym zakresie. W zarządzaniu ryzykiem Zarząd wspierają następujące komitety działające w Banku:

- Komitet Ryzyka (KR),
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (KZAP),
- Komitet Kredytowy Banku (KKB),

- Komitet Ryzyka Operacyjnego (KRO).

System zarządzania ryzykiem jest realizowany na trzech niezależnych wzajemnie uzupełniających się poziomach:

PIERWSZY POZIOM – tworzą struktury organizacyjne zarządzające produktem, realizujące sprzedaż produktów i obsługę klientów oraz inne struktury realizujące zadania operacyjne generujące ryzyko, funkcjonujące na podstawie przepisów wewnętrznych. Funkcja jest realizowana we wszystkich jednostkach Banku i podmiotach Grupy Kapitałowej. Jednostki Banku implementują zaprojektowane przez jednostki Banku usytuowane na drugim poziomie odpowiednie mechanizmy kontroli ryzyka, w tym zwłaszcza limity oraz zapewniają ich przestrzeganie poprzez odpowiednie mechanizmy kontrolne.

Jednocześnie spółki Grupy Kapitałowej Banku obowiązuje zasada spójności i porównywalności oceny i kontroli ryzyka w Banku oraz w podmiotach Grupy Kapitałowej, z uwzględnieniem specyfiki działalności podmiotu oraz rynku, na którym prowadzi działalność.

DRUGI POZIOM – obejmuje działalność komórki do spraw zgodności oraz identyfikację, pomiar, ocenę lub kontrolę, monitorowanie i raportowanie istotnych rodzajów ryzyka, a także stwierdzanych zagrożeń i nieprawidłowości – zadania realizowane są przez wyspecjalizowane struktury organizacyjne działające na podstawie obowiązujących przepisów wewnętrznych Banku; celem tych struktur jest zapewnienie żeby działania realizowane na pierwszym poziomie były właściwie uregulowane w przepisach wewnętrznych Banku i skutecznie ograniczały ryzyko, wspierały pomiar, ocenę i analizę ryzyka oraz efektywność działalności. Funkcja realizowana jest w szczególności w Obszarze Zarządzania Ryzykiem, Departamencie Zgodności i właściwych komitetach. Drugi poziom wspiera podejmowanie działań mających na celu eliminację niekorzystnych odchyleń od planu finansowego w zakresie wielkości wpływających na ujęte w planie finansowym ilościowe strategiczne limity tolerancji na ryzyko. Działania te realizuje się w szczególności w jednostkach Banku odpowiadających za kontroling.

TRZECI POZIOM – stanowi audyt wewnętrzny, realizujący niezależne audyty elementów systemu zarządzania Bankiem, w tym systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej; audyt wewnętrzny funkcjonuje odrębnie od pierwszego i drugiego poziomu i może wspierać realizowane tam działania poprzez konsultacje, ale bez możliwości wpływu na podejmowane decyzje. Funkcja jest realizowana zgodnie z przepisami wewnętrznymi Banku dotyczącymi zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej.

Niezależność poziomów polega na zachowaniu organizacyjnej odrębności w następujących płaszczyznach:

- funkcja drugiego poziomu w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszego poziomu,
- funkcja trzeciego poziomu jest niezależna od funkcji pierwszego i drugiego poziomu.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej

Bank, jako podmiot dominujący w Grupie Kapitałowej Banku, określa kluczowe zasady zarządzania ryzykiem stosowane w Grupie Kapitałowej Banku, nadzoruje wdrażanie w podmiotach Grupy Kapitałowej zasad zarządzania ryzykiem wynikających ze strategii zarządzania ryzykiem z uwzględnieniem adekwatności tych zasad do działalności podmiotów Grupy Kapitałowej Banku, jak również sprawuje kontrolę nad ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku w zakresie istotnych rodzajów ryzyka. Podmioty Grupy Kapitałowej Banku tworzą i aktualizują przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji formułowanych przez Bank oraz z uwzględnieniem strategii zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem w podmiotach Grupy Kapitałowej jest realizowane w szczególności poprzez:

- zaangażowanie jednostek z Obszaru Zarządzania Ryzykiem w Banku lub właściwych komitetów Banku w opiniowanie dużych transakcji podmiotów Grupy Kapitałowej,
- opiniowanie i przeglądy przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem w poszczególnych podmiotach Grupy Kapitałowej realizowane przez jednostki z Obszaru Zarządzania Ryzykiem w Banku oraz Departament Zgodności,
- raportowanie na temat ryzyka Grupy Kapitałowej do właściwych komitetów Banku lub Zarządu,
- monitorowanie strategicznych limitów tolerancji na ryzyko dla Grupy Kapitałowej.

54. Specyficzne działania w zakresie zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej podjęte w 2022 roku

W okresie dwunastu miesięcy zakończonym 31 grudnia 2022 roku:

- Grupa Kapitałowa monitorowała sytuację klientów oraz dostosowywała politykę kredytową mając na uwadze zabezpieczenie dobrej jakości portfela kredytowego. W ramach wyceny ekspozycji kredytowych Grupa uwzględniła szczególnie informacje dotyczące powiązań gospodarczych klientów z kontrahentami z Ukrainy, Białorusi i Rosji. Specyficzne działania podejmowane przez Grupę w obszarze zarządzania ryzykiem w związku z sytuacją w Ukrainie zaprezentowane zostały w nocie „Wpływ sytuacji geopolitycznej w Ukrainie na Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego S.A." punkt „Zarządzanie ryzykiem w związku z sytuacją w Ukrainie".
- Dostosowano regulacje wewnętrzne do wymogów Rekomendacji R KNF w zakresie kwartalnego monitorowania prawnych zabezpieczeń, które są uwzględniane w szacowaniu oczekiwanych strat kredytowych w celu zapewnienia identyfikacji uwarunkowań rynkowych/zdarzeń mogących lub mających wpływ na skuteczność prawną zabezpieczenia oraz jego wartość uwzględnianą w szacowaniu tych strat.
- W celu ograniczenia poziomu ryzyka kredytowego wynikającego ze wzrostu stopy procentowej oraz inflacji wprowadzono zmiany w parametrach wykorzystywanych przy badaniu zdolności kredytowej kredytobiorców indywidualnych, którzy ubiegają się o kredyt mieszkaniowy (zgodnie z Rekomendacją S KNF), w tym: podniosły minimalną wartość bufora na wzrost stopy procentowej do 5 p.p. i minimalne koszty utrzymania oraz zmieniły maksymalne dopuszczalne wartości wskaźnika DStI (debt service to income), który określa odsetek dochodu przeznaczony na obsługę zadłużenia.
- W zakresie ryzyka stopy procentowej wyzwaniem dla sektora bankowego były większe od zakładanych wzrosty stóp procentowych. Zapoczątkowana w IV kwartale 2021 roku seria podwyżek stóp procentowych spowodowała wzrost stopy referencyjnej do poziomu 6,75% na koniec 2022 roku, co przełożyło się na wzrost negatywnej wyceny w portfelu instrumentów dłużnych oraz instrumentów pochodnych, które zabezpieczają zmienność dochodu odsetkowego. Jednocześnie utrzymujące się zainteresowanie klientów kredytami hipotecznymi opartymi na okresowo stałej stopie procentowej miało pozytywny wpływ na miarę wrażliwości dochodu odsetkowego.
- Grupa Kapitałowa utrzymywała bezpieczny poziom płynności, który umożliwiał szybką i skuteczną reakcję na potencjalne zagrożenia. Grupa Kapitałowa odpowiednio kształtowała swoje źródła finansowania poprzez dostosowywanie oferty depozytowej (w szczególności oprocentowania depozytów) do bieżących potrzeb oraz spłatę wymagalnych środków pozyskanych z rynku finansowego w drodze emisji,
- Realizowane były zadania mające na celu rozbudowę systemów informatycznych, pozwalających na gromadzenie danych w zakresie ESG, w szczególności dotyczących ryzyka środowiskowego oraz przygotowanie do systemowego ujawniania tych danych (patrz nota „Zarządzanie ryzykiem ESG").

55. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

- **Definicja**

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Grupy Kapitałowej lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności Grupy Kapitałowej w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań.

- **Cel zarządzania**

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ograniczenie strat na portfelu kredytowym oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego.

Bank oraz jednostki zależne Grupy Kapitałowej kierują się przede wszystkim następującymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym:

- transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- pomiaru ryzyka kredytowego transakcji kredytowych dokonuje się na etapie rozpatrywania wniosku o udzielenie transakcji i cyklicznie w ramach monitorowania z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców oraz powiązań pomiędzy klientami w Grupie Kapitałowej,

- ocena ryzyka kredytowego ekspozycji jest oddzielona od funkcji sprzedaży poprzez zapewnienie właściwej struktury organizacyjnej, niezależności budowy i walidacji narzędzi wspierających ocenę ryzyka kredytowego oraz niezależności decyzji akceptujących odstępstwa od wskazań tych narzędzi,
- oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę transakcję,
- decyzje kredytowe podejmują jedynie osoby do tego uprawnione,
- cykliczny pomiar portfelowego ryzyka kredytowego wykonuje się na całości ekspozycji kredytowych klientów, a także w różnych przekrojach portfela, takich jak grupy klientów, grupy produktów kredytowych,
- ryzyko kredytowe jest zdywersyfikowane w szczególności pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- oczekiwany poziom ryzyka kredytowego jest zabezpieczany poprzez przyjmowane przez Grupę zabezpieczenia, marże na ryzyko pobierane od klientów oraz odpisy (rezerwy) na oczekiwane straty kredytowe,
- system motywacyjny jest ukierunkowanego na przestrzeganie przyjętych w Grupie polityk i zasad zarządzania ryzykiem kredytowym.

Realizację wyżej wymienionych zasad zapewnia stosowanie przez Grupę Kapitałową zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Grupy Kapitałowej. Grupa Kapitałowa weryfikuje i rozwija metody w kierunku zgodności z wymaganiami metodami ratingów wewnętrznych (IRB), tzn. zaawansowanej metody pomiaru ryzyka kredytowego, która może być wykorzystywana do wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego po uzyskaniu przez Bank zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Podmioty Grupy Kapitałowej, w których występuje istotny poziom ryzyka kredytowego (Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA, Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, PKO Bank Hipoteczny SA i Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje" sp. z o.o.) zarządzają ryzykiem kredytowym indywidualnie, przy czym stosowane metody oceny i pomiaru ryzyka kredytowego dostosowane są do metod stosowanych w PKO Banku Polskim SA, przy uwzględnieniu specyfiki działalności.

Zmiana rozwiązań stosowanych przez podmioty Grupy Kapitałowej jest każdorazowo uzgadniana z jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem w Banku.

Ww. spółki cyklicznie dokonują pomiaru ryzyka kredytowego, a wyniki tego pomiaru przekazują do Banku.

W strukturach organizacyjnych PKO Banku Hipotecznego SA, Grupy Kapitałowej KREDOBANK SA i Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA funkcjonują komórki organizacyjne w obszarze ryzyka, które odpowiadają w szczególności za:

- opracowywanie metod oceny ryzyka kredytowego, tworzenia rezerw i odpisów,
- kontrolę i monitorowanie ryzyka kredytowego w procesie kredytowym,
- jakość oraz efektywność restrukturyzacji i procesu windykacji wierzytelności klientów.

Limity podejmowania decyzji kredytowych uzależnione są w tych spółkach w szczególności od: kwoty zaangażowania kredytowego wobec klienta, kwoty jednostkowej transakcji kredytowej oraz okresu transakcji kredytowej.

Proces podejmowania decyzji kredytowych w PKO Banku Hipotecznym SA, Grupie Kapitałowej KREDOBANK SA, Grupie Kapitałowej PKO Leasing SA wspierają komitety kredytowe, które są aktywowane w przypadku transakcji kredytowych generujących podwyższony poziom ryzyka kredytowego.

Opis szacowania oczekiwanych strat kredytowych został ujawniony w nocie „Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe".

- POMIAR I OCENA RYZYKA KREDYTOWEGO: METODY POMIARU I OCENY RYZYKA KREDYTOWEGO

W celu określenia poziomu ryzyka kredytowego oraz opłacalności portfeli kredytowych Grupa Kapitałowa wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania (*probability of default* PD),
- stratę z tytułu niewykonania zobowiązania (LGD),

- współczynnik konwersji kredytowej (CCF),
- oczekiwaną stratę kredytową (ECL),
- wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR),
- udział i strukturę ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości,
- wskaźnik pokrycia odpisami kredytów z utratą wartości (Coverage Ratio),
- koszt ryzyka kredytowego,
- testy warunków skrajnych.

Grupa Kapitałowa systematycznie rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody wewnętrznych ratingów (IRB), jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Grupy Kapitałowej tymi metodami.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie produktów, ustalanie optymalnych warunków dostępności finansowania oraz wyznaczanie poziomu odpisów na oczekiwane straty kredytowe.

Grupa Kapitałowa przeprowadza analizy oraz testy warunków skrajnych dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego Grupy Kapitałowej, a wyniki prezentuje w raportach dla organów Banku. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Grupy Kapitałowej.

Proces oceny ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej Banku uwzględnia wymagania Komisji Nadzoru Finansowego określone w Rekomendacjach KNF.

- **POMIAR I OCENA RYZYKA KREDYTOWEGO: METODY RATINGOWE I SCORINGOWE**

Grupa Kapitałowa dokonuje oceny ryzyka pojedynczych transakcji kredytowych z wykorzystaniem metod scoringowych i ratingowych. Funkcjonowanie tych metod wspierają specjalistyczne aplikacje informatyczne. Sposób dokonywania oceny określony został w przepisach wewnętrznych Grupy Kapitałowej, których głównym celem jest zapewnienie jednolitej i obiektywnej oceny ryzyka kredytowego w procesie kredytowania.

Grupa Kapitałowa ocenia ryzyko kredytowe klientów indywidualnych w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej klienta w ujęciu ilościowym i jakościowym. Ocena zdolności kredytowej w ujęciu ilościowym polega na zbadaniu sytuacji finansowej klienta, zaś ocena w ujęciu jakościowym obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych baz danych Grupy Kapitałowej oraz zewnętrznych baz danych.

W przypadku niektórych klientów instytucjonalnych z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw spełniających określone kryteria Grupa Kapitałowa ocenia ryzyko kredytowe z wykorzystaniem metody scoringowej. Ocena ta dotyczy niskokwotowych, nieskomplikowanych transakcji kredytowych i odbywa się w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych baz danych Grupy Kapitałowej oraz zewnętrznych baz danych.

W pozostałych przypadkach dla klientów instytucjonalnych stosowana jest metoda ratingowa.

Grupa Kapitałowa dokonuje oceny ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych w dwóch wymiarach: klienta oraz transakcji. Miarami tej oceny jest ocena wiarygodności klienta, czyli rating oraz ocena ryzyka transakcji, tj. zdolności do spłaty zobowiązania w określonej wysokości i terminach.

Grupa Kapitałowa opracowuje modele ratingowe dla klientów instytucjonalnych z wykorzystaniem wewnętrznych danych, co zapewnia, że są one dostosowane do profilu ryzyka klientów Grupy Kapitałowej. Modele są oparte na statystycznej analizie zależności między niewykonaniem zobowiązania a punktową oceną ryzyka klienta. Ocena punktowa obejmuje ocenę wskaźników finansowych, czynników jakościowych oraz ocenę czynników behawioralnych. Ocena ryzyka klienta jest uzależniona od wielkości przedsiębiorstwa, dla którego dokonywana jest analiza.

Dodatkowo Grupa Kapitałowa stosuje model oceny przedsiębiorców kredytowanych w formule finansowania specjalistycznego pozwalający na adekwatną ocenę ryzyka kredytowego dużych przedsięwzięć polegających na finansowaniu nieruchomości (np. lokale biurowe, powierzchnie sklepowe, powierzchnie przemysłowe) oraz projektów infrastrukturalnych (np. infrastruktura telekomunikacyjna, przemysłowa, użyteczności publicznej).

Grupa Kapitałowa wprowadziła modele ratingowe do narzędzia informatycznego wspierającego ocenę ryzyka kredytowego Grupy Kapitałowej związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych.

W celu zbadania poprawności funkcjonowania metod stosowanych w Grupie Kapitałowej, metodyki oceny ryzyka kredytowego związanego z jednostkowymi ekspozycjami kredytowymi podlegają okresowym przeglądom.

Proces oceny ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej uwzględnia wymagania Komisji Nadzoru Finansowego określone w Rekomendacji S dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie oraz Rekomendacji T dotyczącej dobrych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych.

W procesie kredytowym dla klientów segmentu korporacyjnego oraz klientów segmentu firm i przedsiębiorstw ocenianych z wykorzystaniem metody ratingowej Grupa Kapitałowa każdorazowo ocenia wpływ czynników środowiskowych, społecznych oraz związanych z zarządzaniem (tzw. czynniki ESG) na zdolność kredytową klienta oraz identyfikuje transakcje kredytowe z podwyższoną dźwignią finansową (tzw. transakcje lewarowane). Grupa Kapitałowa bada też wpływ transakcji kredytowych na kwestie ESG i klasyfikuje je do czterech kategorii, począwszy od transakcji z pozytywnym wpływem na kwestie ESG, a skończywszy na tych z istotnie negatywnym wpływem. W ocenie czynników ESG Grupa Kapitałowa uwzględnia m.in. ryzyko zmiany klimatu i wpływu na działalność Klienta, możliwy wpływ klienta na zmianę klimatu, czynniki związane z kapitałem ludzkim czy dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa oraz czynniki związane z aspektami zarządzania (w tym kultury organizacji i nadzoru wewnętrznego).

Informację o ocenach ratingowych i scoringowych Grupa Kapitałowa szeroko wykorzystuje w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, w systemie kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych, przy ustalaniu warunków aktywacji służb oceny ryzyka kredytowego oraz w systemie pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego.

- **POMIAR I OCENA RYZYKA KREDYTOWEGO: PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE RYZYKA KREDYTOWEGO**

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka kredytowego polega na sporządzaniu prognoz poziomu ryzyka kredytowego oraz monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, rekomendacji i zaleceń wydanych przez zewnętrzny organ nadzoru i kontroli), a także przeprowadzania testów warunków skrajnych (specyficznych i kompleksowych). Prognozy poziomu ryzyka Grupa Kapitałowa poddaje regularnej weryfikacji (ang. *backtesting*).

Grupa Kapitałowa monitoruje ryzyko kredytowe na poziomie pojedynczych klientów, grup klientów powiązanych, transakcji kredytowych i ich zabezpieczeń oraz na poziomie portfelowym.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie pojedynczych transakcji kredytowych określone jest w szczególności w przepisach wewnętrznych Grupy Kapitałowej dotyczących:

- oceny ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów,
- metodyk oceny klientów,
- identyfikacji grup podmiotów powiązanych,
- oceny zabezpieczeń oraz kontroli inwestycji,
- tworzenia odpisów na oczekiwane straty kredytowe,
- Systemu Wczesnego Ostrzegania,
- procedur operacyjnych.

W celu skrócenia czasu reakcji na zaobserwowane sygnały ostrzegawcze sygnalizujące wzrost poziomu ryzyka kredytowego, Grupa Kapitałowa wykorzystuje informatyczny System Wczesnego Ostrzegania (SWO).

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie portfelowym polega na:

- nadzorowaniu poziomu portfelowego ryzyka kredytowego na podstawie przyjętych narzędzi pomiaru ryzyka kredytowego z uwzględnieniem zidentyfikowanych źródeł ryzyka kredytowego oraz analizy skutków i działań podjętych w ramach zarządzania systemowego,

- rekomendowaniu działań zaradczych w przypadku stwierdzenia podwyższonego poziomu ryzyka kredytowego.

- **RAPORTOWANIE RYZYKA KREDYTOWEGO**

Raportowanie o ryzyku kredytowym obejmuje cykliczne informowanie o skali narażenia na ryzyko portfela kredytowego

Grupa Kapitałowa sporządza miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego. Raportowanie ryzyka kredytowego ma zapewniać możliwie najpełniejszą informację o ryzyku kredytowym, w szczególności w zakresie skuteczności polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, identyfikacji źródeł i czynników ryzyka kredytowego, pomiaru kosztów ryzyka kredytowego, monitorowania przestrzegania limitów i podejmowanych działań naprawczych i profilaktycznych.

Poza informacją dla Banku, raporty zawierają również informację o poziomie ryzyka kredytowego podmiotów Grupy Kapitałowej, w których zidentyfikowano istotny poziom ryzyka kredytowego (m.in. Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA, Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, PKO Bank Hipoteczny SA).

- **DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA KREDYTOWEGO**

Celem działań zarządczych jest kształtowanie i optymalizacja systemu zarządzania ryzykiem kredytowym oraz poziomu ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej.

Działania zarządcze w zarządzaniu ryzykiem kredytowym obejmują w szczególności:

- wydawanie przepisów wewnętrznych regulujących system zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie Kapitałowej,
- wydawanie zaleceń, wytycznych postępowania, wyjaśnień i interpretacji przepisów wewnętrznych Grupy Kapitałowej,
- podejmowanie decyzji dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka kredytowego, w tym w szczególności decyzji kredytowych,
- opracowywanie i udoskonalanie narzędzi oraz mechanizmów kontroli ryzyka kredytowego umożliwiających utrzymanie poziomu ryzyka kredytowego w granicach akceptowanych przez Grupę Kapitałową,
- opracowywanie i monitorowanie funkcjonowania mechanizmów kontrolnych w zarządzaniu ryzykiem kredytowym,
- opracowywanie i udoskonalanie metod i modeli oceny ryzyka kredytowego,
- rozwijanie i doskonalenie narzędzi informatycznych wykorzystywanych w zarządzaniu ryzykiem kredytowym,
- planowanie działań oraz wydawanie rekomendacji i zaleceń.

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Grupie Kapitałowej należą:

- strategiczne limity tolerancji na ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji, które określają maksymalną wielkość tych ryzyk, jaką Bank, podmioty Grupy Kapitałowej Banku i Grupa Kapitałowa Banku są gotowe podejmować. Limity te uwzględniają wymagania wynikające m.in. z rozporządzenia CRR, z ustawy Prawo bankowe lub z rekomendacji S i T.
- wewnętrzne limity na ryzyko kredytowe lub ryzyko koncentracji, w tym:
  - limity określające poziom tolerancji na portfelowe ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji,
  - limity branżowe, które ograniczają poziom ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego,
  - limity kompetencyjne, określają maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów, w tym klientów wspólnych podmiotów Grupy Kapitałowej,
- weryfikacja jakości procesów kredytowych w celu rozpoznawania przyczyn powstawania opóźnień w spłatach i niedoskonałości procesu kredytowego,
- rating oddziału będący syntetyczną oceną jakości pracy oddziału w procesach kredytowych.
- wartości progowe aktywujące udział analityków ryzyka w ocenie ryzyka kredytowego, w tym do transakcji klientów wspólnych z Grupy Kapitałowej Banku.

Narzędziami zarządzania ryzykiem kredytowym z poziomu klienta i transakcji są:

- minimalne warunki transakcji określone dla danego typu transakcji (np. maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),
- reguły określania dostępności kredytowania, w tym punkty odcięcia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny jakościowej z wykorzystaniem systemu scoringowego bądź klasa ratingu klienta, powyżej których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,
- minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Grupę Kapitałową określonej transakcji kredytowej z danym klientem, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie powinno być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę na ryzyko kredytowe.
- STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO – ZABEZPIECZENIA

Szczególną rolę w ustalaniu warunków transakcji kredytowej stanowi polityka zabezpieczeń. Prowadzona przez Bank i spółki Grupy Kapitałowej polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie ryzyka kredytowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa, w tym przede wszystkim ustanowienie najbardziej płynnych zabezpieczeń. Zabezpieczenie może zostać uznane za płynne, jeśli możliwe jest jego zbycie bez istotnego obniżenia jego ceny i w czasie, który nie naraża Banku na zmianę wartości zabezpieczenia ze względu na właściwą danemu zabezpieczeniu fluktuację cen.

Grupa Kapitałowa dąży do dywersyfikacji zabezpieczeń w zakresie form, jak i przedmiotów zabezpieczenia.

Grupa Kapitałowa ocenia zabezpieczenia pod kątem faktycznej możliwości ich wykorzystania jako ewentualne źródło dochodzenia swoich roszczeń.

Ponadto, w ocenie zabezpieczenia uwzględnia się w szczególności:

- sytuację majątkową, ekonomiczno-finansową albo społeczno-finansową podmiotów udzielających zabezpieczenia osobistego,
- stan i wartość rynkową przedmiotów zabezpieczenia rzeczowego oraz ich podatność na deprecjację w okresie utrzymywania zabezpieczenia (wpływ zużycia technologicznego przedmiotu zabezpieczenia na jego wartość),
- potencjalne korzyści ekonomiczne Grupy Kapitałowej wynikające z określonego sposobu zabezpieczenia wierzytelności, w tym w szczególności możliwość pomniejszenia odpisów na oczekiwane straty kredytowe,
- sposób ustanowienia zabezpieczenia, w tym typowy czas trwania i złożoność czynności formalnych, jak również niezbędne koszty (koszty utrzymania zabezpieczenia i egzekucji z zabezpieczenia), z wykorzystaniem przepisów wewnętrznych Grupy Kapitałowej dotyczących oceny zabezpieczeń,
- złożoność, czasochłonność oraz uwarunkowania ekonomiczne i prawne skutecznej realizacji zabezpieczenia, w kontekście ograniczeń egzekucyjnych oraz obowiązujących zasad podziału sum uzyskanych z egzekucji indywidualnej lub w postępowaniu upadłościowym, kolejność zaspakajania się z zabezpieczenia.
- ustanawianie określonych form zabezpieczeń uzależnione jest od poziomu ryzyka klienta lub poziomu ryzyka transakcji.

Przy udzielaniu kredytów przeznaczonych na finansowanie nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych zabezpieczenie obligatoryjnie ustanawiane jest w postaci hipoteki na finansowanej nieruchomości.

Do czasu skutecznego ustanowienia zabezpieczenia (w zależności od rodzaju kredytu oraz jego kwoty) Grupa Kapitałowa może przyjąć zabezpieczenie przejściowe w innej formie.

Przy udzielaniu kredytów konsumpcyjnych przyjmuje się najczęściej zabezpieczenie osobiste (poręczenie cywilne, poręczenie wekslowe) albo ustanawia się zabezpieczenia na rachunku bankowym, na samochodzie lub papierach wartościowych.

Grupa Kapitałowa ustanawia zabezpieczenie kredytów przeznaczonych na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów korporacyjnych m.in.: na wierzytelnościach gospodarczych, rachunkach bankowych, rzeczach ruchomych, nieruchomościach czy papierach wartościowych. Polityka w zakresie zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych spółek zależnych Grupy Kapitałowej.

Przy zawieraniu umów leasingowych Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA, jako właściciel oddawanych w leasing przedmiotów, traktuje je jako zabezpieczenie transakcji.

Patrz również informacje w nocie „ZABEZPIECZENIE”.

56. RYZYKO KREDYTOWE – INFORMACJE FINANSOWE

56.1. PODZIAŁ AKTYWÓW FINANSOWYCH WEDŁUG FAZ

- NALEŻNOŚCI OD BANKÓW

Na 31 grudnia 2022 roku i 31 grudnia 2021 roku wszystkie należności od banków znajdowały się w Fazie 1.

- PAPIERY WARTOŚCIOWE

PAPIERY WARTOŚCIOWE (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej) 31.12.2022	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: do wartości godziwej przez inne dochody całkowite					
Wartość brutto	**64 413**	**422**	**374**	**65 209**	**359**
bony pieniężne NBP	80	-	-	80	-
obligacje skarbowe PLN	43 066	-	-	43 066	-
obligacje skarbowe walutowe	3 977	420	-	4 397	-
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	9 373	-	-	9 373	-
obligacje komunalne PLN	5 052	2	-	5 054	-
obligacje korporacyjne PLN	2 476	-	374	2 850	359
obligacje korporacyjne walutowe	389	-	-	389	-
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-	-	**2**	**2**	**2**
obligacje korporacyjne PLN	-	-	2	2	2
Wartość netto	**64 413**	**422**	**376**	**65 211**	**361**
bony pieniężne NBP	80	-	-	80	-
obligacje skarbowe PLN	43 066	-	-	43 066	-
obligacje skarbowe walutowe	3 977	420	-	4 397	-
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	9 373	-	-	9 373	-
obligacje komunalne PLN	5 052	2	-	5 054	-
obligacje korporacyjne PLN	2 476	-	376	2 852	361
obligacje korporacyjne walutowe	389	-	-	389	-
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Wartość brutto	**68 290**	**336**	**-**	**68 626**	**-**
obligacje skarbowe PLN	45 898	-	-	45 898	-
obligacje skarbowe walutowe	713	-	-	713	-
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	12 108	-	-	12 108	-
obligacje komunalne PLN	6 206	-	-	6 206	-
obligacje korporacyjne PLN	1 817	195	-	2 012	-
obligacje korporacyjne walutowe	1 548	141	-	1 689	-
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	**(45)**	**(25)**	**-**	**(70)**	**-**
obligacje skarbowe PLN	(5)	-	-	(5)	-
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	(8)	-	-	(8)	-
obligacje komunalne PLN	(24)	-	-	(24)	-
obligacje korporacyjne PLN	(4)	(19)	-	(23)	-
obligacje korporacyjne walutowe	(4)	(6)	-	(10)	-
Wartość netto	**68 245**	**311**	**-**	**68 556**	**-**
obligacje skarbowe PLN	45 893	-	-	45 893	-
obligacje skarbowe walutowe	713	-	-	713	-
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	12 100	-	-	12 100	-
obligacje komunalne PLN	6 182	-	-	6 182	-
obligacje korporacyjne PLN	1 813	176	-	1 989	-
obligacje korporacyjne walutowe	1 544	135	-	1 679	-
Papiery wartościowe razem					
Wartość brutto	**132 703**	**758**	**374**	**133 835**	**359**
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	**(45)**	**(25)**	**2**	**(68)**	**2**
Wartość netto	**132 658**	**733**	**376**	**133 767**	**361**

PAPIERY WARTOŚCIOWE (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej) 31.12.2021	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: do wartości godziwej przez inne dochody całkowite					
Wartość brutto	**61 474**	**44**	**397**	**61 915**	**380**
bony pieniężne NBP	810	-	-	810	-
obligacje skarbowe PLN	39 613	-	-	39 613	-
obligacje skarbowe walutowe	3 169	-	-	3 169	-
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	9 894	-	-	9 894	-
obligacje komunalne PLN	4 091	44	-	4 135	-
obligacje korporacyjne PLN	3 465	-	397	3 862	380
obligacje korporacyjne walutowe	432	-	-	432	-
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-	-	**(52)**	**(52)**	**(52)**
obligacje korporacyjne PLN	-	-	(52)	(52)	(52)
Wartość netto	**61 474**	**44**	**345**	**61 863**	**328**
bony pieniężne NBP	810	-	-	810	-
obligacje skarbowe PLN	39 613	-	-	39 613	-
obligacje skarbowe walutowe	3 169	-	-	3 169	-
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	9 894	-	-	9 894	-
obligacje komunalne PLN	4 091	44	-	4 135	-
obligacje korporacyjne PLN	3 465	-	345	3 810	328
obligacje korporacyjne walutowe	432	-	-	432	-
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Wartość brutto	**70 936**	**402**	**-**	**71 338**	**-**
obligacje skarbowe PLN	50 816	-	-	50 816	-
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	12 097	-	-	12 097	-
obligacje komunalne PLN	4 982	57	-	5 039	-
obligacje korporacyjne PLN	1 750	207	-	1 957	-
obligacje korporacyjne walutowe	1 291	138	-	1 429	-
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	**(30)**	**(26)**	**-**	**(56)**	**-**
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	(5)	-	-	(5)	-
obligacje komunalne PLN	(16)	(1)	-	(17)	-
obligacje korporacyjne PLN	(3)	(17)	-	(20)	-
obligacje korporacyjne walutowe	(6)	(8)	-	(14)	-
Wartość netto	**70 906**	**376**	**-**	**71 282**	**-**
obligacje skarbowe PLN	50 816	-	-	50 816	-
obligacje korporacyjne PLN zabezpieczone gwarancjami Skarbu Państwa	12 092	-	-	12 092	-
obligacje komunalne PLN	4 966	56	-	5 022	-
obligacje korporacyjne PLN	1 747	190	-	1 937	-
obligacje korporacyjne walutowe	1 285	130	-	1 415	-
Papiery wartościowe razem					
Wartość brutto	**132 410**	**446**	**397**	**133 253**	**380**
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	**(30)**	**(26)**	**(52)**	**(108)**	**(52)**
Wartość netto	**132 380**	**420**	**345**	**133 145**	**328**

- KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej) 31.12.2022	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: do wartości godziwej przez inne dochody całkowite					
Wartość brutto	-	-	**1**	**1**	**1**
kredyty konsumpcyjne	-	-	1	1	1
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-	-	**(1)**	**(1)**	**(1)**
kredyty konsumpcyjne	-	-	(1)	(1)	(1)
Wartość netto	-	-	-	-	-
kredyty konsumpcyjne	-	-	-	-	-
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Wartość brutto	**195 148**	**33 864**	**8 899**	**237 911**	**212**
kredyty na nieruchomości	98 224	11 016	1 860	111 100	94
kredyty gospodarcze	57 136	14 283	4 118	75 537	58
kredyty konsumpcyjne	23 702	3 160	1 877	28 739	56
należności z tytułu faktoringu	3 562	19	38	3 619	-
należności z tytułu leasingu finansowego	12 524	5 386	1 006	18 916	4
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	**(959)**	**(3 287)**	**(5 501)**	**(9 747)**	**16**
kredyty na nieruchomości	(118)	(837)	(1 342)	(2 297)	(14)
kredyty gospodarcze	(398)	(1 586)	(2 450)	(4 434)	(3)
kredyty konsumpcyjne	(356)	(654)	(1 181)	(2 191)	34
należności z tytułu faktoringu	(6)	-	(22)	(28)	-
należności z tytułu leasingu finansowego	(81)	(210)	(506)	(797)	(1)
Wartość netto	**194 189**	**30 577**	**3 398**	**228 164**	**228**
kredyty na nieruchomości	98 106	10 179	518	108 803	80
kredyty gospodarcze	56 738	12 697	1 668	71 103	55
kredyty konsumpcyjne	23 346	2 506	696	26 548	90
należności z tytułu faktoringu	3 556	19	16	3 591	-
należności z tytułu leasingu finansowego	12 443	5 176	500	18 119	3
Kredyty i pożyczki udzielone klientom razem					
Wartość brutto	**195 148**	**33 864**	**8 900**	**237 912**	**213**
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	**(959)**	**(3 287)**	**(5 502)**	**(9 748)**	**15**
Wartość netto	**194 189**	**30 577**	**3 398**	**228 164**	**228**

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej) 31.12.2021	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: do wartości godziwej przez inne dochody całkowite					
Wartość brutto	-	-	**3**	**3**	**3**
kredyty konsumpcyjne	-	-	3	3	3
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-	-	**(1)**	**(1)**	**(1)**
kredyty konsumpcyjne	-	-	(1)	(1)	(1)
Wartość netto	-	-	**2**	**2**	**2**
kredyty konsumpcyjne	-	-	2	2	2
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Wartość brutto	**192 555**	**36 543**	**9 329**	**238 427**	**235**
kredyty na nieruchomości	104 386	14 830	2 005	121 221	81
kredyty gospodarcze	49 182	14 471	4 537	68 190	50
kredyty konsumpcyjne	23 064	3 152	1 643	27 859	47
należności z tytułu faktoringu	2 900	18	28	2 946	-
należności z tytułu leasingu finansowego	13 023	4 072	1 116	18 211	57
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	**(708)**	**(2 263)**	**(5 716)**	**(8 687)**	**(6)**
kredyty na nieruchomości	(68)	(671)	(1 343)	(2 082)	(19)
kredyty gospodarcze	(337)	(933)	(2 870)	(4 140)	(14)
kredyty konsumpcyjne	(233)	(525)	(1 024)	(1 782)	28
należności z tytułu faktoringu	(5)	-	(18)	(23)	-
należności z tytułu leasingu finansowego	(65)	(134)	(461)	(660)	(1)
Wartość netto	**191 847**	**34 280**	**3 613**	**229 740**	**229**
kredyty na nieruchomości	104 318	14 159	662	119 139	62
kredyty gospodarcze	48 845	13 538	1 667	64 050	36
kredyty konsumpcyjne	22 831	2 627	619	26 077	75
należności z tytułu faktoringu	2 895	18	10	2 923	-
należności z tytułu leasingu finansowego	12 958	3 938	655	17 551	56
Kredyty i pożyczki udzielone klientom razem					
Wartość brutto	**192 555**	**36 543**	**9 332**	**238 430**	**238**
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	**(708)**	**(2 263)**	**(5 717)**	**(8 688)**	**(7)**
Wartość netto	**191 847**	**34 280**	**3 615**	**229 742**	**231**

- INNE AKTYWA FINANSOWE

INNE AKTYWA FINANSOWE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	W tym POCI
31.12.2022					
Wartość brutto	1 868	-	146	2 014	-
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	(1)	-	(146)	(147)	-
Wartość netto	**1 867**	-	-	**1 867**	-

INNE AKTYWA FINANSOWE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	W tym POCI
31.12.2021					
Wartość brutto	1 895	-	136	2 031	-
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-	-	(136)	(136)	-
Wartość netto	**1 895**	-	-	**1 895**	-

Bank Polski

Bank Polski

- UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE I GWARANCYJNE

UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE I GWARANCYJNE 31.12.2022	FAZA 1		FAZA 2		FAZA 3		Razem	Rezerwy według MSSF 9	Wartość netto
	Wartość nominalna	Rezerwa	Wartość nominalna	Rezerwa	Wartość nominalna	Rezerwa			
Linie i limity kredytowe	**62 990**	**(137)**	**7 250**	**(406)**	**140**	**(47)**	**70 380**	**(590)**	**69 790**
na nieruchomości	3 568	(13)	107	(5)	8	(3)	3 683	(21)	3 662
gospodarcze	47 016	(97)	5 332	(281)	107	(36)	52 455	(414)	52 041
konsumpcyjne	8 818	(27)	1 807	(120)	25	(8)	10 650	(155)	10 495
z tytułu faktoringu	2 745	-	4	-	-	-	2 749	-	2 749
z tytułu leasingu finansowego	843	-	-	-	-	-	843	-	843
Pozostałe	**2 824**	-	-	-	**1**	-	**2 825**	-	**2 825**
Razem udzielone zobowiązania finansowe, w tym:	65 814	(137)	7 250	(406)	141	(47)	73 205	(590)	72 615
zobowiązania nieodwołalne	27 050	(60)	3 429	(211)	100	(30)	30 579	(301)	30 278
POCI	-	-	1	-	4	(1)	5	(1)	4
Udzielone gwarancje i poręczenia									
gwarancje w obrocie krajowym i zagranicznym	8 539	(5)	1 360	(72)	679	(159)	10 578	(236)	10 342
dla podmiotów finansowych	2 735	-	-	-	-	-	2 735	-	2 735
dla podmiotów niefinansowych	5 733	(5)	1 360	(72)	679	(159)	7 772	(236)	7 536
dla podmiotów budżetowych	71	-	-	-	-	-	71	-	71
obligacje komunalne krajowe (podmioty budżetowe)	315	-	-	-	-	-	315	-	315
akredytywy dla podmiotów niefinansowych	1 343	(1)	171	(6)	-	-	1 514	(7)	1 507
gwarancja zapłaty dla podmiotów finansowych	71	-	-	-	-	-	71	-	71
Razem udzielone gwarancje i poręczenia, w tym:	10 268	(6)	1 531	(78)	679	(159)	12 478	(243)	12 235
zobowiązania nieodwołalne	2 903	(5)	1 262	(71)	647	(158)	4 812	(234)	4 578
gwarancje dobrego wykonania umowy	2 499	(2)	860	(54)	281	(147)	3 640	(203)	3 437
POCI	-	-	-	-	284	(5)	284	(5)	279
Razem udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	76 082	(143)	8 781	(484)	820	(206)	85 683	(833)	84 850

UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE I GWARANCYJNE 31.12.2021	FAZA 1		FAZA 2		FAZA 3		Razem	Rezerwy według MSSF 9	Wartość netto
	Wartość nominalna	Rezerwa	Wartość nominalna	Rezerwa	Wartość nominalna	Rezerwa			
Linie i limity kredytowe	**57 054**	**(125)**	**8 580**	**(262)**	**98**	**(28)**	**65 732**	**(415)**	**65 317**
na nieruchomości	5 130	(12)	131	(5)	4	(2)	5 265	(19)	5 246
gospodarcze	39 921	(96)	6 949	(187)	71	(20)	46 941	(303)	46 638
konsumpcyjne	9 179	(17)	1 496	(70)	23	(6)	10 698	(93)	10 605
z tytułu faktoringu	2 112	-	4	-	-	-	2 116	-	2 116
z tytułu leasingu finansowego	712	-	-	-	-	-	712	-	712
Pozostałe	2 670	-	-	-	-	-	2 670	-	2 670
Razem udzielone zobowiązania finansowe, w tym:	**59 724**	**(125)**	**8 580**	**(262)**	**98**	**(28)**	**68 402**	**(415)**	**67 987**
zobowiązania nieodwołalne	17 917	(47)	4 401	(129)	56	(14)	22 374	(190)	22 184
POCI	-	-	-	-	14	(1)	14	(1)	13
Udzielone gwarancje i poręczenia									
gwarancje w obrocie krajowym i zagranicznym	7 777	(9)	1 842	(56)	469	(191)	10 088	(256)	9 832
dla podmiotów finansowych	2 288	-	-	-	-	-	2 288	-	2 288
dla podmiotów niefinansowych	5 463	(9)	1 842	(56)	469	(191)	7 774	(256)	7 518
dla podmiotów budżetowych	26	-	-	-	-	-	26	-	26
obligacje komunalne krajowe (podmioty budżetowe)	408	-	-	-	-	-	408	-	408
akredytywy dla podmiotów niefinansowych	1 172	-	65	(4)	1	-	1 238	(4)	1 234
gwarancja zapłaty dla podmiotów finansowych	65	-	-	-	-	-	65	-	65
Razem udzielone gwarancje i poręczenia w tym:	**9 422**	**(9)**	**1 907**	**(60)**	**470**	**(191)**	**11 799**	**(260)**	**11 539**
zobowiązania nieodwołalne	2 794	(8)	1 837	(56)	469	(191)	5 100	(255)	4 845
gwarancje dobrego wykonania umowy	1 200	(2)	1 948	(38)	241	(163)	3 389	(203)	3 186
POCI	-	-	-	-	45	(2)	45	(2)	43
Razem udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	**69 146**	**(134)**	**10 487**	**(322)**	**568**	**(219)**	**80 201**	**(675)**	**79 526**

56.2. ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO

- PAPIERY WARTOŚCIOWE

PAPIERY WARTOŚCIOWE - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej) 2022	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: do wartości godziwej przez inne dochody całkowite					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**61 474**	**44**	**397**	**61 915**	**380**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	44	(44)	-	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(512)	512	-	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	92 999	-	-	92 999	-
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	219	-	1	220	-
Spłaty	(78 669)	-	(3)	(78 672)	-
Modyfikacje nieistotne	(7)	-	-	(7)	-
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(11 251)	(94)	-	(11 345)	-
Inne zmiany[1]	116	4	(21)	99	(21)
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**64 413**	**422**	**374**	**65 209**	**359**

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę, dyskonto i premię

PAPIERY WARTOŚCIOWE - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej) 2021	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: do wartości godziwej przez inne dochody całkowite					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**73 000**	**68**	**457**	**73 525**	**438**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	49	(49)	-	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(44)	44	-	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	49 597	-	-	49 597	-
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	90	1	-	91	-
Spłaty	(53 305)	(20)	(60)	(53 385)	(58)
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(5 319)	-	-	(5 319)	-
Inne zmiany[1]	(2 594)	-	-	(2 594)	-
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**61 474**	**44**	**397**	**61 915**	**380**

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę, dyskonto i premię

PAPIERY WARTOŚCIOWE - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej) 2022	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**70 936**	**402**	**-**	**71 338**	**-**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	56	(56)	-	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(6)	6	-	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	2 330	-	-	2 330	-
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	120	1	-	121	-
Spłaty	(6 925)	(30)	-	(6 955)	-
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(8)	-	-	(8)	-
Inne zmiany[1]	1 787	13	-	1 800	-
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**68 290**	**336**	**-**	**68 626**	**-**

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę, dyskonto i premię

PAPIERY WARTOŚCIOWE - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE (bez korekty z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej) 2021	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**46 330**	**228**	-	**46 558**	-
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	25	(25)	-	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(216)	216	-	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	25 838	-	-	25 838	-
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	108	1	-	109	-
Spłaty	(2 051)	(23)	-	(2 074)	-
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(41)	-	-	(41)	-
Inne zmiany[1]	943	5	-	948	-
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**70 936**	**402**	-	**71 338**	-

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę, dyskonto i premię

- KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE 2022	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Kredyty na nieruchomości					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**104 386**	**14 830**	**2 005**	**121 221**	**81**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	9 170	(9 139)	(31)	-	
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(7 075)	7 245	(170)	-	
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(120)	(269)	389	-	
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	7 517	355	40	7 912	36
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	8 670	346	149	9 165	9
Spłaty	(18 190)	(1 222)	(275)	(19 659)	(14)
Modyfikacje nieistotne	(241)	(355)	(1)	(597)	-
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(6 179)	(297)	(50)	(6 526)	(43)
Spisania	-	-	(542)	(542)	(1)
Inne zmiany[1]	260	(478)	6	(214)	26
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**98 224**	**11 016**	**1 860**	**111 100**	**94**

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE 2021	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Kredyty na nieruchomości					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**102 746**	**13 702**	**1 953**	**118 401**	**85**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	3 055	(3 048)	(7)	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(5 632)	5 704	(72)	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(89)	(413)	502	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	2 712	295	21	3 028	17
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	14 261	383	118	14 762	5
Spłaty	(12 256)	(1 199)	(240)	(13 695)	(11)
Modyfikacje nieistotne	74	4	-	78	-
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(1 057)	(183)	(24)	(1 264)	(19)
Spisania	-	-	(267)	(267)	(6)
Inne zmiany[1]	572	(415)	21	178	10
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**104 386**	**14 830**	**2 005**	**121 221**	**81**

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE 2022	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Kredyty gospodarcze					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**49 182**	**14 471**	**4 537**	**68 190**	**50**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	3 215	(3 194)	(21)	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(5 614)	5 693	(79)	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(207)	(288)	495	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	18 669	1 091	274	20 034	59
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	20 615	2 523	350	23 488	3
Spłaty	(29 209)	(2 380)	(986)	(32 575)	(28)
Modyfikacje nieistotne	(57)	(87)	(20)	(164)	1
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(2 996)	(136)	(115)	(3 247)	(92)
Spisania	-	-	(472)	(472)	3
Zmiana kategorii	6	3	-	9	-
Inne zmiany[1]	3 532	(3 413)	155	274	62
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**57 136**	**14 283**	**4 118**	**75 537**	**58**

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE 2021	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Kredyty gospodarcze					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**44 346**	**13 689**	**5 450**	**63 485**	**57**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	1 302	(1 292)	(10)	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(3 035)	3 122	(87)	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(155)	(494)	649	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	12 200	2 086	181	14 467	25
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	14 001	2 038	146	16 185	13
Spłaty	(22 390)	(1 605)	(732)	(24 727)	(41)
Modyfikacje nieistotne	(152)	(50)	(25)	(227)	(1)
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(481)	(14)	(150)	(645)	(137)
Spisania	-	-	(918)	(918)	-
Zmiana kategorii	-	-	(1)	(1)	-
Inne zmiany[1]	3 546	(3 009)	34	571	134
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**49 182**	**14 471**	**4 537**	**68 190**	**50**

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE 2022	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Kredyty konsumpcyjne					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**23 064**	**3 152**	**1 643**	**27 859**	**47**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	1 203	(1 174)	(29)	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(1 825)	1 897	(72)	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(372)	(427)	799	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	10 349	483	131	10 963	23
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	1 125	199	217	1 541	3
Spłaty	(10 501)	(515)	(230)	(11 246)	(22)
Modyfikacje nieistotne	(10)	(7)	(2)	(19)	-
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(84)	(56)	(64)	(204)	(52)
Spisania	-	-	(589)	(589)	(4)
Zmiana kategorii	219	21	(34)	206	3
Inne zmiany[1]	534	(413)	107	228	58
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**23 702**	**3 160**	**1 877**	**28 739**	**56**

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE 2021	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Kredyty konsumpcyjne					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**20 240**	**2 855**	**1 447**	**24 542**	**53**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	524	(505)	(19)	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(1 309)	1 353	(44)	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(313)	(405)	718	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	10 896	382	91	11 369	12
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	1 458	182	123	1 763	5
Spłaty	(8 780)	(456)	(205)	(9 441)	(14)
Modyfikacje nieistotne	(5)	(3)	(4)	(12)	-
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(123)	(12)	(50)	(185)	(46)
Spisania	-	-	(504)	(504)	(10)
Zmiana kategorii	(3)	(11)	(24)	(38)	-
Inne zmiany[1]	479	(228)	114	365	47
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**23 064**	**3 152**	**1 643**	**27 859**	**47**

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE 2022	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Należności z tytułu leasingu finansowego					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**13 023**	**4 072**	**1 116**	**18 211**	**57**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	607	(571)	(36)	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(3 166)	3 366	(200)	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(206)	(358)	564	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	6 033	952	66	7 051	-
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	57	4	22	83	-
Spłaty	(3 564)	(1 199)	(368)	(5 131)	(54)
Modyfikacje nieistotne	(209)	(813)	(122)	(1 144)	-
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(37)	(72)	(14)	(123)	-
Spisania	-	-	(24)	(24)	-
Inne zmiany[1]	(14)	5	2	(7)	1
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**12 524**	**5 386**	**1 006**	**18 916**	**4**

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE 2021	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Należności z tytułu leasingu finansowego					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**13 436**	**2 909**	**992**	**17 337**	**75**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	437	(424)	(13)	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(2 382)	2 449	(67)	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(221)	(455)	676	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	6 100	1 225	77	7 402	-
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	83	1	38	122	5
Spłaty	(4 238)	(918)	(313)	(5 469)	(24)
Modyfikacje nieistotne	(112)	(657)	(192)	(961)	-
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(105)	(58)	(7)	(170)	-
Spisania	-	-	(76)	(76)	-
Inne zmiany[1]	25	-	1	26	1
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**13 023**	**4 072**	**1 116**	**18 211**	**57**

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE 2022	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Należności z tytułu faktoringu					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**2 900**	**18**	**28**	**2 946**	-
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	8	(6)	(2)	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(9)	10	(1)	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(14)	(2)	16	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	870	-	-	870	-
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	885	7	1	893	-
Spłaty	(1 093)	(8)	(5)	(1 106)	-
Inne zmiany[1]	15	-	1	16	-
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**3 562**	**19**	**38**	**3 619**	-

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE 2021	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Należności z tytułu faktoringu					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**1 532**	**94**	**23**	**1 649**	-
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	209	(208)	(1)	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	(23)	23	-	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(4)	(3)	7	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	918	-	-	918	-
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	331	112	-	443	-
Spłaty	(63)	-	(1)	(64)	-
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**2 900**	**18**	**28**	**2 946**	-

- INNE AKTYWA FINANSOWE:

INNE AKTYWA FINANSOWE - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2022					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**1 895**	-	**136**	**2 031**	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(12)	-	12	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	1 667	-	-	1 667	-
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	20	-	-	20	-
Spłaty	(1 706)	-	-	(1 706)	-
Spisania	-	-	(3)	(3)	-
Inne zmiany[1]	4	-	1	5	-
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**1 868**	-	**146**	**2 014**	-

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

INNE AKTYWA FINANSOWE - ZMIANA WARTOŚCI BILANSOWEJ BRUTTO W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2021					
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**1 937**	-	**138**	**2 075**	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(1)	-	1	-	-
Udzielenie lub nabycie instrumentów finansowych	1 731	-	-	1 731	-
Wykorzystanie limitu lub wypłata transz	11	-	-	11	-
Spłaty	(1 772)	-	(3)	(1 775)	-
Zaprzestanie ujmowania, w tym sprzedaży	(9)	-	-	(9)	-
Inne zmiany[1]	(2)	-	-	(2)	-
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**1 895**	-	**136**	**2 031**	-

[1] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

56.3. ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE

- PAPIERY WARTOŚCIOWE

PAPIERY WARTOŚCIOWE - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2022					
Wycena: do wartości godziwej przez inne dochody całkowite					
Wartość na początek okresu	-	-	**(52)**	**(52)**	**(52)**
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	4	(4)	-	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(12)	-	-	(12)	-
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	(3)	2	41	40	41
Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	6	-	-	6	-
Inne korekty[2]	5	2	13	20	13
Wartość na koniec okresu	-	-	**2**	**2**	**2**

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek.

PAPIERY WARTOŚCIOWE - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2021					
Wycena: do wartości godziwej przez inne dochody całkowite					
Wartość na początek okresu	-	-	**(14)**	**(14)**	**(14)**
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	1	(1)	-	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(41)	-	-	(41)	-
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	21	-	(35)	(14)	(35)
Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	9	-	-	9	-
Inne korekty[2]	10	1	(3)	8	(3)
Wartość na koniec okresu	-	-	**(52)**	**(52)**	**(52)**

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek.

PAPIERY WARTOŚCIOWE - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2022					
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Wartość na początek okresu	**(30)**	**(26)**	-	**(56)**	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	1	(1)	-	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(8)	-	-	(8)	-
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	(7)	1	-	(6)	-
Inne korekty[2]	(1)	1	-	-	-
Wartość na koniec okresu	**(45)**	**(25)**	-	**(70)**	-

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek.

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek.

- KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTÓW

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2022					
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Kredyty na nieruchomości					
Wartość na początek okresu	**(68)**	**(671)**	**(1 343)**	**(2 082)**	**(19)**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	(25)	25	-	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	305	(320)	15	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	35	126	(161)	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(19)	(9)	(24)	(52)	(24)
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	(79)	(137)	81	(135)	(9)
Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	26	11	25	62	21
Zmiany wynikające z modyfikacji bez zaprzestania ujmowania (netto)	(2)	-	(1)	(3)	-
Spisania	-	-	203	203	1
Inne korekty[2]	(291)	138	(137)	(290)	16
Wartość na koniec okresu	**(118)**	**(837)**	**(1 342)**	**(2 297)**	**(14)**

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2021					
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Kredyty na nieruchomości					
Wartość na początek okresu	**(58)**	**(621)**	**(1 404)**	**(2 083)**	**(27)**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	(4)	4	-	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	163	(176)	13	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	26	164	(190)	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(7)	(6)	(9)	(22)	(1)
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	(120)	(52)	13	(159)	3
Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	2	8	12	22	1
Zmiany wynikające z modyfikacji bez zaprzestania ujmowania (netto)	(3)	(3)	-	(6)	-
Spisania	-	-	267	267	7
Inne korekty[2]	(67)	11	(45)	(101)	(2)
Wartość na koniec okresu	**(68)**	**(671)**	**(1 343)**	**(2 082)**	**(19)**

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2022					
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Kredyty gospodarcze					
Wartość na początek okresu	**(337)**	**(933)**	**(2 870)**	**(4 140)**	**(14)**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	(36)	34	2	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	522	(532)	10	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	49	83	(132)	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(243)	(63)	(118)	(424)	(63)
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	206	(608)	375	(27)	(8)
Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	17	14	55	86	35
Zmiany wynikające z modyfikacji bez zaprzestania ujmowania (netto)	(3)	(1)	1	(3)	(1)
Aktualizacji stosowanej metody dokonywania oszacowań (netto)	-	3	(24)	(21)	-
Spisania	-	-	473	473	(3)
Inne korekty[2]	(573)	417	(222)	(378)	51
Wartość na koniec okresu	**(398)**	**(1 586)**	**(2 450)**	**(4 434)**	**(3)**

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2021					
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Kredyty gospodarcze					
Wartość na początek okresu	**(289)**	**(931)**	**(3 304)**	**(4 524)**	**(6)**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	(14)	13	1	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	203	(208)	5	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	47	126	(173)	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(159)	(51)	(143)	(353)	(9)
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	(43)	110	(257)	(190)	(8)
Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	6	6	117	129	2
Zmiany wynikające z modyfikacji bez zaprzestania ujmowania (netto)	(5)	8	8	11	-
Aktualizacji stosowanej metody dokonywania oszacowań (netto)	-	1	(2)	(1)	-
Spisania	-	-	918	918	-
Inne korekty[2]	(83)	(7)	(40)	(130)	7
Wartość na koniec okresu	**(337)**	**(933)**	**(2 870)**	**(4 140)**	**(14)**

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2022					
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Kredyty konsumpcyjne					
Wartość na początek okresu	**(233)**	**(525)**	**(1 024)**	**(1 782)**	**28**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	(26)	25	1	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	304	(316)	12	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	208	237	(445)	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(111)	(12)	(60)	(183)	(36)
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	(23)	(152)	(384)	(559)	(7)
Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	2	7	32	41	27
Zmiany wynikające z modyfikacji bez zaprzestania ujmowania (netto)	(2)	(2)	3	(1)	-
Aktualizacji stosowanej metody dokonywania oszacowań (netto)	6	1	9	16	5
Spisania	-	-	589	589	4
Inne korekty[2]	(481)	83	86	(312)	13
Wartość na koniec okresu	**(356)**	**(654)**	**(1 181)**	**(2 191)**	**34**

PAPIERY WARTOŚCIOWE - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
)21					
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Wartość na początek okresu	**(20)**	**(16)**	-	**(36)**	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	10	(10)	-	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(13)	-	-	(13)	-
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	4	(9)	-	(5)	-
Inne korekty[2]	(11)	9	-	(2)	-
Wartość na koniec okresu	**(30)**	**(26)**	-	**(56)**	-

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2021					
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Kredyty konsumpcyjne					
Wartość na początek okresu	**(209)**	**(426)**	**(975)**	**(1 610)**	**(4)**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	(9)	9	-	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	229	(238)	9	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	162	227	(389)	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(102)	(14)	(40)	(156)	(1)
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	(287)	(114)	27	(374)	24
Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	5	7	22	34	-
Zmiany wynikające z modyfikacji bez zaprzestania ujmowania (netto)	(9)	(4)	(6)	(19)	-
Aktualizacji stosowanej metody dokonywania oszacowań (netto)	2	12	5	19	-
Spisania	-	-	504	504	10
Inne korekty[2]	(15)	16	(181)	(180)	(1)
Wartość na koniec okresu	**(233)**	**(525)**	**(1 024)**	**(1 782)**	**28**

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2022					
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Należności z tytułu leasingu finansowego					
Wartość na początek okresu	**(65)**	**(134)**	**(461)**	**(660)**	**(1)**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	(24)	17	7	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	17	(54)	37	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	2	27	(29)	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(52)	(76)	(71)	(199)	-
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	23	(39)	(99)	(115)	-
Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	19	47	109	175	-
Aktualizacji stosowanej metody dokonywania oszacowań (netto)	-	1	(3)	(2)	-
Spisania	-	-	14	14	-
Inne korekty[2]	(1)	1	(10)	(10)	-
Wartość na koniec okresu	**(81)**	**(210)**	**(506)**	**(797)**	**(1)**

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2021					
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Należności z tytułu leasingu finansowego					
Wartość na początek okresu	**(44)**	**(83)**	**(459)**	**(586)**	**(2)**
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	(9)	7	2	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	9	(23)	14	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	1	31	(32)	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(41)	(56)	(81)	(178)	-
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	10	(32)	(73)	(95)	-
Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	10	21	105	136	1
Aktualizacji stosowanej metody dokonywania oszacowań (netto)	-	1	-	1	-
Spisania	-	-	76	76	-
Inne korekty[2]	(1)	-	(13)	(14)	-
Wartość na koniec okresu	**(65)**	**(134)**	**(461)**	**(660)**	**(1)**

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2022					
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Należności z tytułu faktoringu					
Wartość na początek okresu	**(5)**	-	**(18)**	**(23)**	-
Transfer z fazy 2 i 3 do fazy 1	(7)	5	2	-	-
Transfer z fazy 1 i 3 do fazy 2	7	(8)	1	-	-
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	4	4	(8)	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(2)	-	-	(2)	-
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	(2)	(1)	-	(3)	-
Inne korekty[2]	(1)	-	1	-	-
Wartość na koniec okresu	**(6)**	-	**(22)**	**(28)**	-

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek.

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM - ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Razem	w tym POCI
2021					
Wycena: wg zamortyzowanego kosztu					
Należności z tytułu faktoringu					
Wartość na początek okresu	**(2)**	**-**	**(19)**	**(21)**	**-**
Transfer z fazy 1 i 2 do fazy 3	(1)	-	1	-	-
Zwiększenia w związku z utworzeniem i nabyciem	(1)	-	-	(1)	-
Inne korekty[2]	(1)	-	-	(1)	-
Wartość na koniec okresu	**(5)**	**-**	**(18)**	**(23)**	**-**

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek, wycenę.

- **INNE AKTYWA FINANSOWE:**

INNE AKTYWA FINANSOWE- ZMIANY WARTOŚCI ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE W OKRESIE – Faza 3	2022	2021
Wartość na początek okresu	**(136)**	**(138)**
Zmiany ryzyka kredytowego (netto)[1]	(13)	(2)
Zmniejszenia w związku z zaprzestaniem ujmowania	-	4
Spisania	3	-
Inne korekty[2]	(1)	-
Wartość na koniec okresu	**(147)**	**(136)**

[1] Zmiany ryzyka kredytowego (netto) uwzględniają wpływ na kwotę odpisu ze względu na zwiększenie lub zmniejszenie kwoty aktywów finansowych w związku z naliczonymi i zapłaconymi przychodami odsetkowymi, wpływ upływu czasu na oczekiwane straty, zmiany szacunków z powodu aktualizacji lub przeglądu parametrów ryzyka oraz zmiany prognostycznych danych gospodarczych.
[2] Inne zmiany uwzględniają efekt różnic kursowych, odsetek.

56.4. POZOSTAŁE UJAWNIENIA

MAKSYMALNE NARAŻENIE NA RYZYKO KREDYTOWE - INSTRUMENTY FINANSOWE, DLA KTÓRYCH NIE MAJĄ ZASTOSOWANIA WYMOGI ZWIĄZANE Z UTRATĄ WARTOŚCI	31.12.2022	31.12.2021
Pochodne instrumenty zabezpieczające	1 042	933
Pozostałe instrumenty pochodne	13 162	10 903
Papiery wartościowe:	1 895	2 297
przeznaczone do obrotu	193	248
nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 702	2 049
Kredyty i pożyczki udzielone klientom nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	3 565	4 559
kredyty na nieruchomości	4	4
kredyty gospodarcze	85	97
kredyty konsumpcyjne	3 476	4 458
Razem	**19 664**	**18 692**

- MODYFIKACJE

AKTYWA FINANSOWE, KTÓRE PODLEGAŁY MODYFIKACJI	2022		2021	
Aktywa finansowe, które podlegały modyfikacji w okresie:	**Faza 2**	**Faza 3**	**Faza 2**	**Faza 3**
wartość wyceny według zamortyzowanego kosztu przed modyfikacją	2 594	298	1 064	608
zysk (strata) rozpoznana na modyfikacji	(59)	(4)	(8)	(4)
Aktywa finansowe, które podlegały modyfikacji od momentu początkowego ujęcia:	**31.12.2022**		**31.12.2021**	
wartość bilansowa brutto aktywów finansowych, które podlegały modyfikacji, dla których strata była kalkulowana w okresie dożywotnim i które po modyfikacji ujmowane są w fazie 1		1 637		38

- NALEŻNOŚCI SPISANE W OKRESIE PODLEGAJĄCE DZIAŁANIOM WINDYKACYJNYM

W poniższej tabeli zaprezentowano kwoty pozostałe do spłaty z tytułu aktywów finansowych, które zostały odpisane w trakcie okresu sprawozdawczego i w dalszym ciągu są przedmiotem działań służących odzyskaniu należności.

SPISANE NALEŻNOŚCI	2022		2021	
	Częściowo spisane	Całkowicie spisane	Częściowo spisane	Całkowicie spisane
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	96	179	39	965
kredyty na nieruchomości	15	21	5	183
kredyty gospodarcze	11	120	14	584
kredyty konsumpcyjne	70	24	20	122
należności z tytułu leasingu finansowego	-	14	-	76
Inne aktywa finansowe	-	1	-	-
Razem	**96**	**180**	**39**	**965**

Grupa Kapitałowa stosuje następujące kryteria spisania wierzytelności:

- wierzytelność jest wymagalna w całości i wynika w szczególności z kredytu, pożyczki, debetu umownego, gwarancji lub poręczenia spłaty kredytu lub pożyczki, obligacji,
- zgodnie z MSR i MSSF odpis na oczekiwane straty kredytowe:
  - pokrywa 100% wartości bilansowej brutto aktywa, albo
  - przekracza 90% wartości bilansowej brutto aktywa i: wobec wierzytelności podejmowane były lub nadal są prowadzone działania, które nie doprowadziły do odzyskania wierzytelności, a przeprowadzona ocena możliwości odzyskania wierzytelności, uwzględniająca w szczególności ustalenia komornika lub syndyka, zbywalność zabezpieczeń, kategorię zaspokojenia, pozycję wpisu hipoteki wskazuje na brak możliwości odzyskania całej wierzytelności, albo w ostatnich 12 miesiącach kalendarzowych wpływy na spłatę wierzytelności nie pokryły bieżąco naliczanych odsetek.

- PRZETERMINOWANE AKTYWA FINANSOWE PODLEGAJĄCE UTRACIE WARTOŚCI LUB KTÓRE UTRACIŁY WARTOŚĆ

PRZETERMINOWANE AKTYWA FINANSOWE PODLEGAJĄCE UTRACIE WARTOŚCI LUB KTÓRE UTRACIŁY WARTOŚĆ (netto)	do 30 dni	powyżej 30 do 90 dni	powyżej 90 dni	RAZEM
31.12.2022				
Faza 1	**2 395**	**16**	**1**	**2 412**
Kredyty i pożyczki udzielone klientom:	2 395	16	1	2 412
kredyty na nieruchomości	226	4	-	230
kredyty gospodarcze	784	1	-	785
kredyty konsumpcyjne	324	1	-	325
należności z tytułu faktoringu	240	10	1	251
należności z tytułu leasingu finansowego	821	-	-	821
Faza 2	**2 449**	**423**	**55**	**2 927**
Kredyty i pożyczki udzielone klientom:	2 449	423	55	2 927
kredyty na nieruchomości	498	125	36	659
kredyty gospodarcze	542	68	4	614
kredyty konsumpcyjne	201	79	12	292
należności z tytułu faktoringu	4	5	-	9
należności z tytułu leasingu finansowego	1 204	146	3	1 353
Faza 3	**358**	**299**	**1 151**	**1 808**
Kredyty i pożyczki udzielone klientom:	358	299	1 151	1 808
kredyty na nieruchomości	34	36	238	308
kredyty gospodarcze	106	43	483	632
kredyty konsumpcyjne	55	60	316	431
należności z tytułu faktoringu	3	2	21	26
należności z tytułu leasingu finansowego	160	158	93	411
Razem	5 202	738	1 207	7 147

PRZETERMINOWANE AKTYWA FINANSOWE PODLEGAJĄCE UTRACIE WARTOŚCI LUB KTÓRE UTRACIŁY WARTOŚĆ (netto)	do 30 dni	powyżej 30 do 90 dni	powyżej 90 dni	RAZEM
31.12.2021				
Faza 1	**2 581**	-	-	**2 581**
Kredyty i pożyczki udzielone klientom:	2 581	-	-	2 581
kredyty na nieruchomości	84	-	-	84
kredyty gospodarcze	1 035	-	-	1 035
kredyty konsumpcyjne	165	-	-	165
należności z tytułu faktoringu	557	-	-	557
należności z tytułu leasingu finansowego	740	-	-	740
Faza 2	**1 549**	**333**	**52**	**1 934**
Kredyty i pożyczki udzielone klientom:	1 549	333	52	1 934
kredyty na nieruchomości	402	99	37	538
kredyty gospodarcze	141	47	4	192
kredyty konsumpcyjne	160	54	8	222
należności z tytułu faktoringu	6	11	-	17
należności z tytułu leasingu finansowego	840	122	3	965
Faza 3	**321**	**272**	**923**	**1 516**
Kredyty i pożyczki udzielone klientom:	321	272	923	1 516
kredyty na nieruchomości	57	47	160	264
kredyty gospodarcze	47	26	433	506
kredyty konsumpcyjne	42	51	217	310
należności z tytułu faktoringu	2	4	17	23
należności z tytułu leasingu finansowego	173	144	96	413
Razem	**4 451**	**605**	**975**	**6 031**

Na potrzeby określenia przeterminowania kredytu Grupa Kapitałowa uwzględnia minimalne progi kwoty przekraczającej 400 PLN oraz 1% w odniesieniu do całkowitego łącznego kredytowego zaangażowania bilansowego dłużnika w Banku oraz pozostałych podmiotach Grupy Kapitałowej Banku.

W odniesieniu do kredytów i pożyczek udzielonych klientom ustanowione były na rzecz Grupy Kapitałowej następujące zabezpieczenia: hipoteka, zastaw rejestrowy, przeniesienie prawa własności, blokada rachunku lokaty, ubezpieczenie ekspozycji kredytowej oraz gwarancje i poręczenia.

- JAKOŚĆ PORTFELA OBJĘTEGO MODELEM RATINGOWYM DLA KREDYTÓW I POŻYCZEK UDZIELONYCH KLIENTOM

RYZYKO KREDYTOWE EKSPOZYCJI WEDŁUG PARAMETRU PD 31.12.2022	Wartość bilansowa brutto				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	RAZEM	w tym, POCI
KREDYTY NA NIERUCHOMOŚCI	**98 224**	**11 016**	**1 860**	**111 100**	**94**
0,00 - 0,02%	1 215	1	-	1 216	-
0,02 - 0,07%	32 102	136	-	32 238	-
0,07 - 0,11%	18 312	125	-	18 437	-
0,11 - 0,18%	16 904	229	-	17 133	1
0,18 - 0,45%	17 498	1 954	-	19 452	5
0,45 - 1,78%	6 772	4 398	-	11 170	8
1,78 - 99,99%	820	4 142	-	4 962	13
100%	-	-	1 860	1 860	66
brak ratingu wewnętrznego	4 601	31	-	4 632	1
KREDYTY GOSPODARCZE, NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU I NALEŻNOŚCI FAKTORINGOWE	**73 222**	**19 688**	**5 162**	**98 072**	**62**
0,00 - 0,45%	13 647	313	-	13 960	-
0,45 - 0,90%	9 021	344	-	9 365	-
0,90 - 1,78%	10 835	754	-	11 589	-
1,78 - 3,55%	22 308	4 877	-	27 185	1
3,55 - 7,07%	12 012	6 832	-	18 844	-
7,07 - 14,07%	3 617	4 466	-	8 083	-
14,07 - 99,99%	1 723	2 067	-	3 790	-
100%	-	-	5 162	5 162	61
brak ratingu wewnętrznego	59	35	-	94	-
KREDYTY KONSUMPCYJNE	**23 702**	**3 160**	**1 878**	**28 739**	**57**
0,00 - 0,45%	5 070	51	-	5 121	-
0,45 - 0,90%	6 004	103	-	6 107	-
0,90 - 1,78%	5 359	311	-	5 670	-
1,78 - 3,55%	3 540	488	-	4 028	-
3,55 - 7,07%	1 805	528	-	2 333	1
7,07 - 14,07%	831	528	-	1 359	1
14,07 - 99,99%	225	1 099	-	1 324	2
100%			1 878	1 877	52
brak ratingu wewnętrznego	868	52	-	920	1
Razem	195 148	33 864	8 900	237 912	213

RYZYKO KREDYTOWE EKSPOZYCJI WEDŁUG PARAMETRU PD 31.12.2021	Wartość bilansowa brutto				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	RAZEM	w tym, POCI
KREDYTY NA NIERUCHOMOŚCI	**104 386**	**14 830**	**2 005**	**121 221**	**81**
0,00 - 0,02%	7 420	16	-	7 436	-
0,02 - 0,07%	36 546	367	-	36 913	1
0,07 - 0,11%	15 527	514	-	16 041	1
0,11 - 0,18%	16 429	1 280	-	17 709	1
0,18 - 0,45%	18 461	5 132	-	23 593	5
0,45 - 1,78%	5 543	4 679	-	10 222	8
1,78 - 99,99%	714	2 823	-	3 537	8
100%	-	-	1 912	1 912	57
brak ratingu wewnętrznego	3 746	19	93	3 858	-
KREDYTY GOSPODARCZE, NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU I NALEŻNOŚCI FAKTORINGOWE	**65 105**	**18 561**	**5 681**	**89 347**	**107**
0,00 - 0,45%	10 733	123	-	10 856	-
0,45 - 0,90%	7 489	1 749	-	9 238	-
0,90 - 1,78%	10 282	748	-	11 030	-
1,78 - 3,55%	18 883	3 699	-	22 582	1
3,55 - 7,07%	10 224	6 864	-	17 088	-
7,07 - 14,07%	3 730	3 071	-	6 801	-
14,07 - 99,99%	166	1 931	-	2 097	-
100%	-	-	5 396	5 396	106
brak ratingu wewnętrznego	3 598	376	285	4 259	-
KREDYTY KONSUMPCYJNE	**23 064**	**3 152**	**1 646**	**27 862**	**50**
0,00 - 0,45%	7 605	171	-	7 776	-
0,45 - 0,90%	5 840	221	-	6 061	-
0,90 - 1,78%	4 411	432	-	4 843	-
1,78 - 3,55%	3 254	608	-	3 862	-
3,55 - 7,07%	1 062	579	-	1 641	-
7,07 - 14,07%	528	396	-	924	1
14,07 - 99,99%	80	688	-	768	1
100%	-	-	1 595	1 595	45
brak ratingu wewnętrznego	284	57	51	392	3
Razem	**192 555**	**36 543**	**9 332**	**238 430**	**238**

- JAKOŚĆ PORTFELA OBJĘTEGO MODELEM RATINGOWYM DLA ZOBOWIĄZAŃ POZABILANSOWYCH

RYZYKO KREDYTOWE EKSPOZYCJI WEDŁUG PARAMETRU PD 31.12.2022	Wartość bilansowa brutto				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	RAZEM	w tym, POCI
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE					
0,00 - 0,45%	23 912	1 294	-	25 206	-
0,45 - 0,90%	12 720	98	-	12 818	-
0,90 - 1,78%	10 742	834	-	11 576	-
1,78 - 3,55%	8 639	1 406	-	10 045	-
3,55 - 7,07%	5 872	1 456	-	7 328	-
7,07 - 14,07%	2 542	2 323	-	4 865	-
14,07 - 99,99%	27	135	-	162	-
100%	-	-	820	820	289
brak ratingu wewnętrznego	11 628	1 235	-	14 568	-
Razem	76 082	8 781	820	85 683	289

RYZYKO KREDYTOWE EKSPOZYCJI WEDŁUG PARAMETRU PD 31.12.2021	Wartość bilansowa brutto				
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	RAZEM	w tym, POCI
ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE					
0,00 - 0,45%	17 128	124	-	17 252	1
0,45 - 0,90%	8 287	1 505	-	9 792	-
0,90 - 1,78%	9 117	567	-	9 684	-
1,78 - 3,55%	7 746	985	-	8 731	-
3,55 - 7,07%	7 139	2 185	-	9 324	-
7,07 - 14,07%	2 505	3 656	-	6 161	-
14,07 - 99,99%	37	109	-	146	-
100%	-	-	1 609	1 609	58
brak ratingu wewnętrznego	4 869	1 354	-	6 223	-
Razem	56 828	10 485	1 609	68 922	59

- JAKOŚĆ PORTFELA OBJĘTEGO MODELEM RATINGOWYM DLA NALEŻNOŚCI OD BANKÓW

RYZYKO KREDYTOWE EKSPOZYCJI WEDŁUG PARAMETRU PD 31.12.2022	Wartość bilansowa brutto				
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	Faza 1	Faza 2	Faza 3	RAZEM	w tym, POCI
RATINGI ZEWNĘTRZNE	16 103	-	-	16 103	-
AAA	700	-	-	700	-
AA	4 205	-	-	4 205	-
A	9 797	-	-	9 797	-
BBB	148	-	-	148	-
BB	26	-	-	26	-
B	2	-	-	2	-
CCC	1 225	-	-	1 225	-
Razem	16 103	-	-	16 103	-

RYZYKO KREDYTOWE EKSPOZYCJI WEDŁUG PARAMETRU PD 31.12.2021	Wartość bilansowa brutto				
NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	Faza 1	Faza 2	Faza 3	RAZEM	w tym, POCI
RATINGI ZEWNĘTRZNE	9 010	-	-	9 010	-
AA	374	-	-	374	-
A	7 579	-	-	7 579	-
BBB	424	-	-	424	-
BB	22	-	-	22	-
B	595	-	-	595	
CCC	16	-	-	16	
Razem	9 010	-	-	9 010	-

- JAKOŚĆ PORTFELA OBJĘTEGO MODELEM RATINGOWYM DLA DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

RYZYKO KREDYTOWE EKSPOZYCJI WEDŁUG PARAMETRU PD 31.12.2022	Wartość bilansowa brutto				
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	RAZEM	w tym, POCI
RATINGI ZEWNĘTRZNE	106 502	-	-	106 502	-
AAA	5 715	-	-	5 715	-
AA	41	-	-	41	-
A	96 728	-	-	96 728	-
BBB	1 550	-	-	1 550	-
BB	2 468	-	-	2 468	-
RATINGI WEWNĘTRZNE	26 201	758	374	27 333	359
0,00-0,45%	24 663	420	-	25 083	-
0,45-0,90%	720	2	-	722	-
0,90-1,78%	62	76	-	138	-
1,78-3,55%	202	-	-	202	-
3,55-7,07%	188	113	-	301	-
7,07-14,07%	-	147	-	147	-
100,00%	-	-	374	374	359
brak ratingu wewnętrznego	366	-	-	366	-
Razem	132 703	758	374	133 835	359

RYZYKO KREDYTOWE EKSPOZYCJI WEDŁUG PARAMETRU PD 31.12.2021	Wartość bilansowa brutto				
DŁUŻNE PAPIERY WARTOŚCIOWE	Faza 1	Faza 2	Faza 3	RAZEM	w tym, POCI
RATINGI ZEWNĘTRZNE	**107 189**	-	-	**107 189**	-
AAA	3 654	-	-	3 654	-
AA	42	-	-	42	-
A	98 986	-	-	98 986	-
BBB	2 071	-	-	2 071	-
BB	2 436	-	-	2 436	-
RATINGI WEWNĘTRZNE	**25 221**	**446**	**397**	**26 064**	**380**
0,00-0,45%	22 224	-	-	22 224	-
0,45-0,90%	1 469	101	-	1 570	-
0,90-1,78%	146	-	-	146	-
1,78-3,55%	211	83	-	294	-
3,55-7,07%	13	100	-	113	-
7,07-14,07%	15	162	-	177	-
100%	-	-	397	397	380
brak ratingu wewnętrznego	**1 143**	-	-	**1 143**	-
Razem	132 410	446	397	133 253	380

57. KOMPENSOWANIE AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH

Grupa Kapitałowa zawiera porozumienia dotyczące kompensowania, czyli umowy ISDA (International Swaps and Derivatives Association Master Agreements) oraz GMRA (Global Master Repurchase Agreement), które umożliwiają kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych (końcowe potrącenie i rozliczenie transakcji, tzw. close out netting) w przypadku zaistnienia przypadku naruszenia w stosunku do którejś ze stron umowy. Umowy te mają szczególne znaczenie dla ograniczania ryzyka związanego z instrumentami pochodnymi, gdyż umożliwiają kompensowanie zarówno wymagalnych (redukcja ryzyka rozliczeniowego), jak i niewymagalnych zobowiązań stron (redukcja ryzyka przedrozliczeniowego). Umowy te nie spełniają jednak wymogów określonych w MSR 32, gdyż tytuł kompensaty uwarunkowany jest wystąpieniem określonego zdarzenia w przyszłości (przypadki naruszenia).

Dodatkowym zabezpieczeniem ekspozycji wynikającej z instrumentów pochodnych są depozyty zabezpieczające składane przez kontrahentów w ramach realizacji umów CSA (Credit Support Annex).

KOMPENSOWANIE AKTYWA	Razem aktywa finansowe	Instrumenty pochodne	Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży
31.12.2022			
Kwoty brutto ujętych aktywów finansowych	14 215	14 208	7
Kwoty brutto zobowiązań finansowych, które są kompensowane	(4)	(4)	-
Wartość netto aktywów finansowych wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	14 211	14 204	7
Kwoty objęte egzekwowalnym porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania, w tym związane z:	1 628	1 628	-
(i) ujętymi instrumentami finansowymi, które nie spełniają kryteriów kompensowania	912	912	-
(ii) zabezpieczeniami finansowymi (w tym gotówkowymi)	716	716	-
Kwota netto	12 583	12 576	7

KOMPENSOWANIE ZOBOWIĄZANIA	Razem zobowiązania finansowe	Instrumenty pochodne	Transakcje z przyrzeczeniem odkupu
31.12.2022			
Kwoty brutto ujętych zobowiązań finansowych	20 451	20 451	-
Kwoty brutto aktywów finansowych, które są kompensowane	(4)	(4)	-
Wartość netto zobowiązań finansowych wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	20 447	20 447	-
Kwoty objęte egzekwowalnym porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania, w tym związane z:	2 978	2 978	-
(i) ujętymi instrumentami finansowymi, które nie spełniają kryteriów kompensowania	912	912	-
(ii) zabezpieczeniami finansowymi (w tym gotówkowymi)	2 066	2 066	-
Kwota netto	**17 469**	**17 469**	**-**

KOMPENSOWANIE AKTYWA	Razem aktywa finansowe	Instrumenty pochodne	Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży
31.12.2021			
Kwoty brutto ujętych aktywów finansowych	11 837	11 837	-
Kwoty brutto zobowiązań finansowych, które są kompensowane	(1)	(1)	-
Wartość netto aktywów finansowych wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	11 836	11 836	-
Kwoty objęte egzekwowalnym porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania, w tym związane z:	2 631	2 631	-
(i) ujętymi instrumentami finansowymi, które nie spełniają kryteriów kompensowania	1 104	1 104	-
(ii) zabezpieczeniami finansowymi (w tym gotówkowymi)	1 527	1 527	-
Kwota netto	**9 205**	**9 205**	**-**

KOMPENSOWANIE ZOBOWIĄZANIA	Razem zobowiązania finansowe	Instrumenty pochodne	Transakcje z przyrzeczeniem odkupu
31.12.2021			
Kwoty brutto ujętych zobowiązań finansowych	15 815	15 815	-
Kwoty brutto aktywów finansowych, które są kompensowane	(1)	(1)	-
Wartość netto zobowiązań finansowych wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	15 814	15 814	-
Kwoty objęte egzekwowalnym porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania, w tym związane z:	2 631	2 631	-
(i) ujętymi instrumentami finansowymi, które nie spełniają kryteriów kompensowania	1 104	1 104	-
(ii) zabezpieczeniami finansowymi (w tym gotówkowymi)	1 527	1 527	-
Kwota netto	**13 183**	**13 183**	**-**

58. Zarządzanie ryzykiem koncentracji kredytowej w Grupie Kapitałowej

Grupa Kapitałowa definiuje ryzyko koncentracji kredytowej jako ryzyko wynikające z istotnego zaangażowania wobec pojedynczych klientów lub grup powiązanych klientów, których zdolność spłaty zadłużenia zależna jest od wspólnego czynnika ryzyka. Grupa Kapitałowa analizuje ryzyko koncentracji m.in. wobec:

- największych podmiotów (klientów),
- największych grup powiązanych klientów,
- branż,
- regionów geograficznych,
- walut,
- ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

- **Cel zarządzania**

Celem zarządzania ryzykiem koncentracji jest zapewnienie bezpiecznej struktury portfela kredytowego poprzez ograniczanie zagrożeń wynikających z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji, charakteryzujących się potencjałem do generowania istotnych strat w Grupie Kapitałowej.

- **Pomiar i ocena ryzyka koncentracji**

Grupa Kapitałowa dokonuje pomiaru i oceny ryzyka koncentracji przez badanie rzeczywistego łącznego zaangażowania wobec klienta lub grupy powiązanych klientów oraz rzeczywistego łącznego zaangażowania w poszczególne grupy portfeli kredytowych.

Rzeczywiste zaangażowanie Grupy Kapitałowej jest rozumiane zgodnie z definicją ekspozycji określonej w rozporządzeniu CRR, która oznacza wszystkie pozycje aktywów lub pozycje pozabilansowe, w tym ekspozycje w portfelach bankowym i handlowym oraz pośrednie ekspozycje wynikające ze stosowanych zabezpieczeń.

Identyfikacja ryzyka koncentracji polega na rozpoznaniu czynników, które mogą wpływać na jego powstanie lub zmianę wysokości zaangażowania Grupy Kapitałowej, w tym potencjalnych czynników ryzyka wynikających np. z planowanej działalności Grupy Kapitałowej. W procesie identyfikacji ryzyka koncentracji Grupa Kapitałowa:

- rozpoznaje i aktualizuje strukturę grupy powiązanych klientów,
- agreguje ekspozycje wobec klienta lub grup klientów powiązanych,
- stosuje wyłączenia spod regulacyjnych limitów dużych ekspozycji, w zakresie zgodnym z Rozporządzeniem CRR.

Poziom tolerancji Grupy Kapitałowej na ryzyko koncentracji określają:

- zewnętrzne limity nadzorcze wynikające z art. 395 rozporządzenia CRR oraz z art. 79a Prawa bankowego,
- wewnętrzne limity Grupy Kapitałowej:
    - strategiczne limity tolerancji na ryzyko koncentracji,
    - limity określające apetyt na ryzyko koncentracji.

W pomiarze ryzyka koncentracji Grupa Kapitałowe wykorzystuje:

- wskaźnik koncentracji zaangażowania Grupy Kapitałowej wobec klienta lub grup powiązanych klientów w relacji do wartości kapitału Tier 1 Grupy Kapitałowej;
- współczynnik Giniego,
- graficzne miary koncentracji portfela (krzywa koncentracji Lorenza).

W ramach pomiaru ryzyka koncentracji i oceny wpływu czynników z otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego Banku na ryzyko koncentracji przeprowadza testy warunków skrajnych na ryzyko koncentracji podmiotowej dużych ekspozycji.

- **MONITOROWANIE I PROGNOZOWANIE RYZYKA KONCENTRACJI**

Grupa Kapitałowa monitoruje ryzyko koncentracji na poziomie:

- jednostkowym poprzez weryfikację wskaźnika koncentracji zaangażowań wobec klienta lub grupy klientów powiązanych każdorazowo przed wystąpieniem z wnioskiem o podjęcie decyzji o udzielenie finansowania albo zwiększenie kwoty zaangażowania oraz przed podjęciem innych działań powodujących zwiększenie zaangażowania Banku z innych tytułów,
- systemowym, poprzez:
    - codzienną kontrolę przestrzegania przez Bank zewnętrznego limitu koncentracji oraz identyfikację dużych ekspozycji,
    - miesięczną kontrolę przestrzegania przez Bank limitu wynikającego z art. 79a Prawa bankowego,
    - miesięczną lub kwartalną kontrolę przestrzegania wewnętrznych limitów Grupy Kapitałowej na ryzyko koncentracji,
    - monitorowanie wskaźników wczesnego ostrzegania w zakresie koncentracji,

Grupa Kapitałowa prognozuje zmiany poziomu ryzyka koncentracji w ramach analiz i przeglądu limitów wewnętrznych i polityki zarządzania ryzykiem koncentracji oraz w procesie przeprowadzania testów warunków skrajnych na ryzyko koncentracji.

Grupa Kapitałowa przeprowadza testy warunków skrajnych badające np. wpływ czynników makroekonomicznych na indywidualne koncentracje, wpływ skutków decyzji innych uczestników rynku finansowego, decyzji o fuzji klientów, zależności od innych ryzyk, np. od ryzyka walutowego, które mogą przyczyniać się do materializacji ryzyka koncentracji oraz wpływ innych czynników z otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego na ryzyko koncentracji.

Ryzyko koncentracji jest elementem kompleksowych testów warunków skrajnych, które umożliwiają ocenę prognozowanego wpływu skorelowanych ze sobą czynników ryzyka kredytowego, stopy procentowej, walutowego, operacyjnego, płynności i ryzyka koncentracji na poziom oczekiwanej straty kredytowej Grupy Kapitałowej.

- **RAPORTOWANIE RYZYKA KONCENTRACJI**

Raporty dotyczące ryzyka koncentracji opracowywane są w trybie dziennym, miesięcznym oraz kwartalnym.

Raportowanie ryzyka koncentracji obejmuje cykliczne informowanie – w okresach miesięcznych lub kwartalnych – właściwych organów Banku o skali narażenia na ryzyko koncentracji, które w efekcie może doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka Banku, w tym w szczególności w zakresie:

- wykorzystania limitów określających apetyt na ryzyko i ich ewentualnych przekroczeniach,
- wskaźników wczesnego ostrzegania,
- wyników analizy testów warunków skrajnych,
- portfelowego ryzyka koncentracji oraz koncentracji największych zaangażowań Grupy Kapitałowej i przestrzegania norm koncentracji wynikających z ustawy Prawo bankowe.

- **DZIAŁANIA ZARZĄDCZE DOTYCZĄCE RYZYKA KONCENTRACJI**

Celem działań zarządczych jest kształtowanie i optymalizacja procesu zarządzania ryzykiem koncentracji oraz poziomu ryzyka koncentracji w Grupie Kapitałowej (zapobieganie nadmiernym koncentracjom).

Działania zarządcze obejmują w szczególności:

- wydawanie przepisów wewnętrznych Banku regulujących proces zarządzania ryzykiem koncentracji, wskazujących poziom tolerancji na ryzyko koncentracji, ustalających wysokości limitów i wartości progowych,
- wydawanie zaleceń, wytycznych postępowania, wyjaśnień i interpretacji przepisów wewnętrznych,
- podejmowanie decyzji dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka koncentracji, w tym w szczególności decyzji ustalających wartości progowe limitów odwzorowujących apetyt na ryzyko koncentracji,
- opracowywanie i udoskonalenie narzędzi umożliwiających utrzymanie poziomu ryzyka koncentracji w granicach akceptowanych przez Bank,

- opracowywanie i udoskonalanie metod oceny ryzyka koncentracji uwzględniających zmienność sytuacji makroekonomicznej, w tym kryzysy na rynkach zagranicznych i krajowym oraz zmienność otoczenia regulacyjnego,
- rozwijanie i doskonalenie narzędzi informatycznego wsparcia zarządzania ryzykiem koncentracji.

- **PRZEWIDYWANY WPŁYW ZMIAN REGULACYJNYCH NA KONCENTRACJĘ ZAANGAŻOWANIA GRUPY W 2023**

Grupa Kapitałowa przewiduje wzrost poziomu koncentracji zaangażowań w związku z art. 500a rozporządzenia CRR, który określa możliwość zastosowania wagi ryzyka 0% dla ekspozycji wobec Skarbu Państwa w walucie denominowanej lub krajowej innego państwa członkowskiego jedynie do końca 2022 (waga ryzyka 0% umożliwia wyłączenie ekspozycji spod limitu koncentracji).

- **KONCENTRACJA WOBEC NAJWIĘKSZYCH PODMIOTÓW (KLIENTÓW)**

Ryzyko koncentracji zaangażowań wobec pojedynczych klientów oraz grup powiązanych klientów monitorowane jest zgodnie z rozporządzeniem CRR, które ma przełożenie na Grupę Kapitałową Banku. Grupa Kapitałowa nie przyjmuje na siebie ekspozycji wobec klienta lub grupy powiązanych klientów, której wartość przekracza 25% wartości kapitału skonsolidowanego Tier 1.

Na 31 grudnia 2022 roku oraz 31 grudnia 2021 roku limity koncentracji nie były przekroczone. Na 31 grudnia 2022 roku największe zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu wyniosło 42,78%[1] kapitału skonsolidowanego Tier 1 (na 31 grudnia 2021 roku 42,49%[1] kapitału skonsolidowanego Tier 1).

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 20 największych klientów niebankowych[2]:

31.12.2022				31.12.2021			
Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe	Udział w portfelu kredytowym, który obejmuje zaangażowania pozabilansowe oraz kapitałowe	Wskaźnik koncentracji (relacja zaangażowanie do wartości kapitału skonsolidowanego Tier 1)	Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe	Udział w portfelu kredytowym, który obejmuje zaangażowania pozabilansowe oraz kapitałowe	Wskaźnik koncentracji (relacja zaangażowanie do wartości kapitału skonsolidowanego Tier 1)
1.[1]	16 314	4,43%	42,78%	1.[1]	16 370	4,51%	42,49%
2.	4 700	1,28%	12,32%	2.	5 939	1,64%	15,42%
3.[1]	3 676	1,00%	9,64%	3.	2 607	0,72%	6,77%
4.	2 756	0,75%	7,23%	4.	2 453	0,68%	6,37%
5.	2 453	0,67%	6,43%	5.	2 377	0,65%	6,17%
6.	2 164	0,59%	5,67%	6.	1 984	0,55%	5,15%
7.	1 928	0,52%	5,05%	7.	1 774	0,49%	4,60%
8.	1 775	0,48%	4,65%	8.	1 549	0,43%	4,02%
9.	1 657	0,45%	4,35%	9.	1 538	0,42%	3,99%
10.[1]	1 618	0,44%	4,24%	10.	1 485	0,41%	3,86%
11.	1 595	0,43%	4,18%	11.	1 436	0,40%	3,73%
12.	1 462	0,40%	3,83%	12.	1 341	0,37%	3,48%
13.	1 374	0,37%	3,60%	13.	1 235	0,34%	3,20%
14.	1 326	0,36%	3,48%	14.	1 207	0,33%	3,13%
15.	1 296	0,35%	3,40%	15.	1 167	0,32%	3,03%
16.	1 237	0,34%	3,24%	16.	1 115	0,31%	2,90%
17.	1 191	0,32%	3,12%	17.	1 056	0,29%	2,74%
18.	1 134	0,31%	2,97%	18.	1 015	0,28%	2,63%
19.	1 124	0,31%	2,96%	19.	955	0,26%	2,48%
20.	1 008	0,26%	2,65%	20.	941	0,26%	2,44%
Razem	51 788	14,06%	135,79%	Razem	49 544	13,66%	128,60%

[1] zaangażowanie wyłączone lub częściowo wyłączone spod limitu koncentracji zaangażowań na mocy rozporządzenia CRR

[2] zaangażowanie pozabilansowe uwzględnia zobowiązanie wynikające z transakcji pochodnych w kwocie równej ich ekwiwalentowi bilansowemu

- KONCENTRACJA WOBEC NAJWIĘKSZYCH GRUP POWIĄZANYCH KLIENTÓW

Największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej w grupę powiązanych klientów wynosiła 4,77% portfela kredytowego Grupy Kapitałowej (na 31 grudnia 2021 roku 4,82%).

Na 31 grudnia 2022 roku i 31 grudnia 2021 roku największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej wyniosła odpowiednio: 46,09%[1] kapitału skonsolidowanego Tier 1 i 45,45%[1] kapitału skonsolidowanego Tier 1.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej[2] wobec 5 największych grup powiązanych klientów[3]

31.12.2022				31.12.2021			
Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe	Udział w portfelu kredytowym, który obejmuje zaangażowania pozabilansowe oraz kapitałowe	Wskaźnik koncentracji (relacja zaangażowanie do wartości kapitału skonsolidowanego Tier 1)	Lp.	Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe	Udział w portfelu kredytowym, który obejmuje zaangażowania pozabilansowe oraz kapitałowe	Wskaźnik koncentracji (relacja zaangażowanie do wartości kapitału skonsolidowanego Tier 1)
1.[1]	17 578	4,77%	46,09%	1.[1]	17 509	4,82%	45,45%
2.	5 851	1,59%	15,34%	2.	6 287	1,73%	16,32%
3.[1]	3 688	1,00%	9,67%	3.	2 977	0,82%	7,73%
4.	2 869	0,78%	7,52%	4.	2 868	0,79%	7,44%
5.	2 762	0,75%	7,24%	5.	2 744	0,76%	7,12%
Razem	32 748	8,89%	85,86%	Razem	32 385	8,92%	84,06%

[1] zaangażowanie częściowo wyłączone spod limitu koncentracji zaangażowań na mocy rozporządzenia CRR

[2] zaangażowanie pozabilansowe uwzględnia zobowiązanie wynikające z transakcji pochodnych w kwocie równej ich ekwiwalentowi bilansowemu

[3] zestawienie nie uwzględnia ekspozycji wobec Skarbu Państwa (informacja dotyczy grup, w których Skarb Państwa sprawuje kontrolę)

- **KONCENTRACJA WOBEC SEKCJI BRANŻOWYCH**

W strukturze zaangażowania branżowego Grupy Kapitałowej dominują podmioty działające w sekcji „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa" oraz „Przetwórstwo przemysłowe". Zaangażowanie Grupy Kapitałowej w te branże stanowi około 37% całego portfela branżowego (na 31 grudnia 2021 roku 38%)

SEKCJA	NAZWA SEKCJI	31.12.2022		31.12.2021	
		ZAANGAŻOWANIE	LICZBA PODMIOTÓW	ZAANGAŻOWANIE	LICZBA PODMIOTÓW
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	19,00	1,80	25,11	1,48
C	Przetwórstwo przemysłowe	17,95	10,49	16,58	9,69
L	Działalność związana z obsługą nieruchomości	9,90	11,13	11,56	21,22
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	12,45	20,88	10,66	21,50
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9,89	1,59	13,08	3,28
Pozostałe zaangażowania		30,81	54,11	23,01	42,83
Razem		100,00	100,00	100,00	100,00

- **KONCENTRACJA WOBEC REGIONÓW GEOGRAFICZNYCH**

Portfel kredytowy Grupy Kapitałowej jest zdywersyfikowany pod względem koncentracji geograficznej.

Struktura portfela kredytowego według regionów geograficznych rozróżniana jest w Grupie Kapitałowej ze względu na obszar klienta Banku – odrębna jest dla Obszaru Rynku Detalicznego (ORD), odrębna dla Obszaru Bankowości Korporacyjnej i Inwestycyjnej (OKI)

W 2022 roku, tak jak w roku 2021, największa koncentracja portfela kredytowego ORD występuje w regionie warszawskim, który koncentruje 16,6% portfela ORD (na 31 grudnia 2021 roku: 16,9%).

KONCENTRACJA GEOGRAFICZNA RYZYKA KREDYTOWEGO W OBSZARZE KLIENTA DETALICZNEGO	31.12.2022	31.12.2021
Warszawski	16,58	16,89
Katowicki	11,00	10,75
Poznański	10,34	10,28
Krakowski	8,28	8,27
Łódzki	8,61	8,59
Wrocławski	10,86	10,71
Gdański	10,20	10,29
Lubelski	7,04	7,01
Białostocki	6,34	6,33
Szczeciński	8,23	8,14
Centrala	0,68	0,65
Pozostałe	0,60	0,50
Zagranica	1,24	1,59
Razem	**100,00**	**100,00**

W 2022 roku, tak jak w roku 2021, największa koncentracja portfela kredytowego OKI występuje w makroregionie centralnym, który koncentruje 42,7% portfela OKI (na 31 grudnia 2021 roku: 42,8%).

KONCENTRACJA GEOGRAFICZNA RYZYKA KREDYTOWEGO W OBSZARZE KLIENTA INSTYTUCJONALNEGO	31.12.2022	31.12.2021
Centrala	3,61	5,15
makroregion centralny	42,75	42,79
makroregion północny	9,00	8,15
makroregion zachodni	11,84	12,35
makroregion południowy	9,88	9,10
makroregion południowo-wschodni	10,27	10,63
makroregion północno-wschodni	4,16	4,20
makroregion południowo-zachodni	6,44	6,14
Zagranica	2,05	1,49
Razem	**100,00**	**100,00**

- **KONCENTRACJA WALUTOWA RYZYKA KREDYTOWEGO**

Na 31 grudnia 2022 roku udział ekspozycji w walutach wymienialnych innych niż PLN w całym portfelu Grupy Kapitałowej wyniósł 17% i utrzymał się na poziomie zbliżonym do 2021 roku. W strukturze kredytów walutowych dominują kredyty w EUR, ich udział w portfelu walutowym Grupy wyniósł na koniec 2022 roku 69,9% (na 31 grudnia 2021 roku: 56,7%). Obserwowany jest systematyczny spadek kredytów w CHF, głównie jako efekt działań związanych z zawieraniem ugód z klientami posiadającymi kredyty mieszkaniowe w tej walucie. Udział kredytów w CHF w portfelu kredytowym Grupy wyniósł na koniec 2021 roku 3,5% (na 31 grudnia 2021 roku: 4,9%).

KONCENTRACJA WALUTOWA RYZYKA KREDYTOWEGO	31.12.2022	31.12.2021
PLN	82,97	83,64
Waluty obce, w tym:	17,03	16,36
CHF	3,50	4,89
EUR	11,90	9,27
USD	1,04	1,29
UAH	0,01	0,01
GBP	0,56	0,84
Inne	0,02	0,06
Razem	100,00	100,00

- **INNE RODZAJE KONCENTRACJI**

Grupa Kapitałowa analizuje strukturę portfela kredytów mieszkaniowych względem poziomów LTV. Na koniec 2022 roku największa koncentracja występuje w przedziale LTV 0% - 40% (na koniec 2021 – w przedziale 41% - 60%).

STRUKTURA PORTFELA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH GRUPY WEDŁUG LTV	31.12.2022	31.12.2021
0% - 40%	43,96	33,25
41%-60%	39,93	42,21
61% - 80%	14,00	21,46
81% - 90%	1,60	2,38
91% - 100%	0,22	0,38
powyżej 100%	0,29	0,32
Razem	100,00	100,00

	31.12.2022	31.12.2021
średnie LTV dla portfela kredytów w CHF	47,27%	51,23%
średnie LTV dla całego portfela	44,11%	50,52%

59. ZABEZPIECZENIA

W okresie zakończonym 31 grudnia 2022 roku i 31 grudnia 2021 roku Grupa nie dokonywała zmian w polityce dotyczącej zabezpieczeń.

Grupa Kapitałowa uwzględnia posiadane zabezpieczenia, spłaty ekspozycji kredytowych przy szacowaniu oczekiwanej straty kredytowej. W odniesieniu do ekspozycji indywidualnie znaczących, które spełniają przesłankę utraty wartości, przyszłe odzyski z zabezpieczeń szacowane są indywidualnie i uwzględnianie przy ustalaniu oczekiwanej straty, z wagą odpowiadającą ocenie prawdopodobieństwa realizacji scenariusza windykacyjnego. Wartość odzysków z zabezpieczeń szacowanych w ramach scenariusza windykacyjnego dla ekspozycji dotkniętych na dzień bilansowy utratą wartości wynosiła 1 098 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku 1 098 milionów PLN).

Grupa Kapitałowa nie posiada ekspozycji, które ze względu na wartość zabezpieczenia nie zostały objęte odpisem na oczekiwane straty kredytowe.

Patrz również informacje w nocie „ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KREDYTOWYM”, „STOSOWANIE TECHNIK OGRANICZENIA RYZYKA KREDYTOWEGO – ZABEZPIECZENIA”.

Bank Polski

60. Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta

KONCENTRACJA RYZYKA KREDYTOWEGO – RYNEK MIĘDZYBANKOWYM i POZAHURTOWY - ZAANGAŻOWANIE NA DZIEŃ 31.12.2022*									
			Rynek międzybankowy - hurtowy			Rynek pozahurtowy			
Kontrahent	Kraj	Rating	Lokata (wartość nominalna)	Instrumenty pochodne (wycena rynkowa, w przypadku dodatniej bez uwzględnienia zabezpieczenia)	Papiery wartościowe (wartość nominalna)	Nominalna kwota zaangażowania bilansowego	Nominalna kwota zaangażowania pozabilansowego	Środki na rachunkach NOSTRO	Razem
Kontrahent 1	Polska	A	66	(32)	7 667	-	-	-	7 733
Kontrahent 2	Luksemburg	AAA	-	-	3 656	-	-	-	3 656
Kontrahent 3	Szwajcaria	AA	880	-	-	-	-	-	880
Kontrahent 4	Szwajcaria	AA	704	-	-	-	-	-	704
Kontrahent 5	Niemcy	AAA	694	-	-	-	-	-	694
Kontrahent 6	Szwajcaria	AA	593	-	-	-	-	-	593
Kontrahent 7	Francja	A	484	-	-	-	-	-	484
Kontrahent 8	Szwajcaria	AA	399	-	-	-	-	-	399
Kontrahent 9	Belgia	A	-	103	-	-	-	290	393
Kontrahent 10	Niemcy	AA	-	335	-	3	29	5	372
Kontrahent 11	Francja	A	-	353	-	-	-	-	353
Kontrahent 12	Niemcy	BBB	56	260	-	-	-	-	316
Kontrahent 13	Szwajcaria	AA	300	-	-	-	-	-	300
Kontrahent 14	Polska	A	279	15	-	-	-	-	294
Kontrahent 15	Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	AA	-	-	-	4	11	192	207
Kontrahent 16	Polska	A	-	18	2	150	-	-	170
Kontrahent 17	Francja	A	-	42	-	-	-	91	133
Kontrahent 18	Niemcy	A	-	-	-	-	-	126	126
Kontrahent 19	Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	AA	-	-	-	-	-	124	124
Kontrahent 20	Niemcy	A	-	70	-	-	-	4	74

* Bez uwzględnienia zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego

Bank Polski

KONCENTRACJA RYZYKA KREDYTOWEGO – RYNEK MIĘDZYBANKOWYM i POZAHURTOWY - ZAANGAŻOWANIE NA DZIEŃ 31.12.2021*

			Rynek miedzybankowy - hurtowy			Rynek pozahurtowy			
Kontrahent	Kraj	Rating	Lokata (wartość nominalna)	Instrumenty pochodne (wycena rynkowa, w przypadku dodatniej bez uwzględnienia zabezpieczenia)	Papiery wartościowe (wartość nominalna)	Nominalna kwota zaangażowania bilansowego	Nominalna kwota zaangażowania pozabilansowego	Środki na rachunkach NOSTRO	Razem
Kontrahent 1	Polska	A	-	5	7 668	-	-	-	7 673
Kontrahent 2	Luksemburg	AAA	-	-	3 656	-	-	-	3 656
Kontrahent 26	Niemcy	BBB	-	516	-	-	-	19	535
Kontrahent 10	Niemcy	AA	-	394	-	-	10	5	409
Kontrahent 9	Belgia	A	-	75	-	-	-	181	256
Kontrahent 12	Niemcy	BBB	-	245	-	-	-	-	245
Kontrahent 16	Polska	A	-	12	5	150	-	-	167
Kontrahent 28	Polska	BBB	155	4	3	-	-	1	163
Kontrahent 14	Polska	A	74	58	-	-	-	-	132
Kontrahent 23	Francja	A	-	131	-	-	-	-	131
Kontrahent 34	Wielka Brytania	BRAK	-	116	-	-	-	-	116
Kontrahent 11	Francja	A	-	109	-	-	-	-	109
Kontrahent 89	Wielka Brytania	AA	-	98	-			-	98
Kontrahent 15	Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	AA	-	5	-	3	12	66	86
Kontrahent 33	Norwegia	AA	-	84	-	-	-	-	84
Kontrahent 78	Federacja Rosyjska	BBB						79	79
Kontrahent 24	Irlandia	AA	-	-	-	-	-	75	75
Kontrahent 19	Stany Zjednoczone Ameryki Północnej	AA	-	-	-	-	-	71	71
Kontrahent 21	Austria	A	-	-	-	-	-	46	46
Kontrahent 86	Francja	A	-	40	-	-	-	-	40

* Bez uwzględnienia zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego transakcji pochodnych oraz transakcji na papierach wartościowych Grupa Kapitałowa zawiera z kontrahentami umowy ramowe (na standardzie ZBP, ISDA i ICMA). Umowy ramowe umożliwiają kompensację wzajemnych wymagalnych (redukcja ryzyka rozliczeniowego) oraz niewymagalnych zobowiązań stron (redukcja ryzyka przedrozliczeniowego) wynikających z transakcji, jak również skorzystanie z mechanizmu nettingu upadłościowego (close-out netting) w momencie rozwiązywania umowy ramowej na skutek wystąpienia przypadku naruszenia lub przypadku uzasadniającego rozwiązanie w stosunku do jednej lub dwóch stron umowy.

Dodatkowo Grupa Kapitałowa zawiera z kontrahentami umowy zabezpieczające (CSA – Credit Support Annex na standardzie ISDA lub Umowę zabezpieczającą według standardów ZBP), na podstawie których każda ze stron, po spełnieniu przesłanek określonych w tej umowie, zobowiązuje się do ustanowienia stosownego zabezpieczenia wraz z prawem do jego potrącenia. Wyjątek stanowią transakcje na instrumentach pochodnych zawierane pomiędzy podmiotami Grupy Kapitałowej: PKO Bank Polski SA i PKO Bank Hipoteczny SA, które zostały zwolnione z obowiązków nałożonych przez Rozporządzenie EMIR dotyczących wymiany zabezpieczeń.

Grupa Kapitałowa posiada dostęp do dwóch izb rozliczeniowych (CCP), za pośrednictwem których rozlicza określone w Rozporządzeniu EMIR transakcje pochodne na stopę procentową z wybranymi kontrahentami krajowymi i zagranicznymi.

Z dniem 1 września 2022 roku Grupa Kapitałowa weszła w wymóg wymiany początkowych depozytów zabezpieczających (IM -Initial Margin), wynikający z Rozporządzenia EMIR. Wymóg dotyczy określonych typów transakcji pochodnych, nie rozliczanych w CCP, zawartych w lub po dacie 1 września 2022 roku z kontrahentami, którzy również weszli w wymóg. Początkowy depozyt zabezpieczający składany jest u depozytariusza przez dwie strony transakcji, w formie akceptowalnych papierów wartościowych, w momencie przekroczenia tzw. thresholdu IM (kwota, o którą obniżany jest wymów IM). Do momentu przekroczenia thresholdu IM odbywa się monitorowanie wysokości wyliczonego wymogu IM. Grupa Kapitałowa podpisuje z kontrahentami dokumentację IM, opierającą się na standardzie ISDA.

61. Praktyki forbearance

Grupa Kapitałowa jako forbearance traktuje działania mające na celu dokonanie uzgodnionych z dłużnikiem lub emitentem zmian warunków umowy wymuszonych jego trudną sytuacją finansową (działania restrukturyzacyjne wprowadzające udogodnienia, które w innym przypadku nie byłyby przyznane). Celem działań forbearance jest przywrócenie dłużnikowi lub emitentowi zdolności wywiązania się z zobowiązań wobec Grupy Kapitałowej oraz maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi, tj. uzyskanie możliwie najwyższych odzysków, przy jednoczesnym ograniczaniu do minimum ponoszonych w związku z tym kosztów.

Zmiany warunków spłaty dokonywane w ramach forbearance mogą dotyczyć:

- rozłożenia zadłużenia wymagalnego na raty,
- zmiany formuły spłaty (raty annuitetowe, raty malejące),
- wydłużenia okresu kredytowania,
- zmiany oprocentowania,
- zmiany wysokości marży,
- redukcji wierzytelności.

W wyniku zawarcia i terminowej obsługi umowy *forbearance* wierzytelność staje się wierzytelnością niewymagalną.

Udzielenie w ramach forbearance udogodnień uznawanych jako przesłanki utraty wartości skutkuje rozpoznaniem przesłanki utraty wartości i zaklasyfikowaniem ekspozycji kredytowej do portfela ekspozycji z utratą wartości.

Włączenie takich ekspozycji do portfela ekspozycji obsługiwanych (zaprzestanie rozpoznawania umowy forbearance jako przesłanki utraty wartości) następuje nie wcześniej niż po 12 miesiącach od wprowadzenia forbearance, o ile uregulowane zostaną przez klienta wszystkie zaległości w spłacie oraz co najmniej 6 rat wynikających z umownego harmonogramu, a aktualna sytuacji klienta nie stanowi w ocenie Grupy Kapitałowej zagrożenia dla wywiązania się przez niego z warunków umowy restrukturyzacyjnej (z wyjątkiem sytuacji, gdy *forbearance* obejmuje redukcję wierzytelności).

Ekspozycje przestają spełniać kryteria ekspozycji ze statusem forbearance, gdy spełnione są łącznie warunki:

- upłynęły przynajmniej 24 miesiące od włączenia ekspozycji forborne do portfela ekspozycji obsługiwanych (okres warunkowy),
- na koniec okresu warunkowego, o którym mowa powyżej, klient nie posiada zadłużenia przeterminowanego wobec Grupy Kapitałowej przekraczającego 30 dni,
- nastąpiła terminowa spłata przynajmniej 12 rat w docelowej wysokości.

Ekspozycje ze statusem forbearance są na bieżąco monitorowane. W całym okresie rozpoznawania statusu forbearance odpisy aktualizujący jest równy wysokości oczekiwanej straty w horyzoncie życia ekspozycji.

31.12.2022	Instrumenty, których warunki zostały zmienione	Refinansowanie	Razem brutto	Odpisy aktualizujące	Razem netto
Ekspozycje obsługiwane					
Nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:	12	-	12	-	12
kredyty konsumpcyjne	12	-	12	-	12
Wycenione według zamortyzowanego kosztu:	755	2	757	(57)	700
kredyty na nieruchomości	213	-	213	(12)	201
kredyty gospodarcze	350	2	352	(24)	328
kredyty konsumpcyjne	103	-	103	(13)	90
należności z tytułu leasingu finansowego	89	-	89	(8)	81
Razem ekspozycje obsługiwane	**767**	**2**	**769**	**(57)**	**712**
Ekspozycje nieobsługiwane					
Nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:	74	-	74	-	74
kredyty konsumpcyjne	29	-	29	-	29
obligacje korporacyjne	45	-	45	-	45
Wycenione do wartości godziwej przez inne dochody całkowite:	374	-	374	2	376
obligacje korporacyjne	374	-	374	2	376
Wycenione według zamortyzowanego kosztu:	1 754	45	1 799	(856)	943
kredyty na nieruchomości	356	-	356	(251)	105
kredyty gospodarcze	1 200	42	1 242	(554)	688
kredyty konsumpcyjne	176	3	179	(40)	139
należności z tytułu faktoringu	7	-	7	(2)	5
należności z tytułu leasingu finansowego	15	-	15	(9)	6
Razem ekspozycje nieobsługiwane	**2 202**	**45**	**2 247**	**(854)**	**1 393**
RAZEM ESKPOZYCJE OBJĘTE FOBREARANCE	**2 969**	**47**	**3 016**	**(911)**	**2 105**

31.12.2021	Instrumenty, których warunki zostały zmienione	Refinansowanie	Razem brutto	Odpisy aktualizujące	Razem netto
Ekspozycje obsługiwane					
Nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:	13	-	13	-	13
kredyty konsumpcyjne	13	-	13	-	13
Wycenione według zamortyzowanego kosztu:	706	1	707	(66)	641
kredyty na nieruchomości	266	-	266	(25)	241
kredyty gospodarcze	358	1	359	(27)	332
kredyty konsumpcyjne	82	-	82	(14)	68
Razem ekspozycje obsługiwane	719	1	720	(66)	654
Ekspozycje nieobsługiwane					
Nieprzeznaczone do obrotu wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat:	193	-	193	-	193
kredyty konsumpcyjne	39	-	39	-	39
obligacje korporacyjne	154	-	154	-	154
Wycenione do wartości godziwej przez inne dochody całkowite:	397	-	397	(52)	345
obligacje korporacyjne	397	-	397	(52)	345
Wycenione według zamortyzowanego kosztu:	2 280	48	2 328	(1 165)	1 163
kredyty na nieruchomości	464	-	464	(266)	198
kredyty gospodarcze	1 588	46	1 634	(857)	777
kredyty konsumpcyjne	158	2	160	(32)	128
należności z tytułu leasingu finansowego	70	-	70	(10)	60
Razem ekspozycje nieobsługiwane	2 870	48	2 918	(1 217)	1 701
RAZEM ESKPOZYCJE OBJĘTE FOBREARANCE	3 589	49	3 638	(1 283)	2 355

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM PODLEGAJĄCE FORBEARANCE	2022	2021
Kwota ujętych przychodów z tytułu odsetek związanych z kredytami i pożyczkami udzielonymi klientom, które podlegały forbearance	143	87

62. INFORMACJE O SEKURYTYZACJI PORTFELA LEASINGOWEGO I PAKIETOWEJ SPRZEDAŻY WIERZYTELNOŚCI

We wrześniu 2019 roku Grupa Kapitałowa poprzez spółkę PKO Leasing SA przeprowadziła transakcję sekurytyzacji wierzytelności leasingowych o wartości 2 500 milionów PLN. 26 września 2019 roku Spółka dokonała sprzedaży wierzytelności leasingowych do spółki celowej Polish Lease Prime 1 Designated Activity Company (Polish Lease Prime 1 DAC) z siedzibą w Dublinie (Irlandia). Nabyte wierzytelności spółka celowa sfinansowała głównie poprzez emisję papierów wartościowych (obligacji) przeprowadzoną 26 września 2019 roku z terminem wykupu 28 grudnia 2029 roku oraz ze środków pozyskanych w ramach Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA. Obligacje o wartości nominalnej 1 835 milionów PLN zostały objęte przez podmioty spoza Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. Celem i korzyścią transakcji sprzedaży wierzytelności do spółki celowej było pozyskanie źródeł długoterminowego finansowania i ich dywersyfikacja.

Na 31 grudnia 2022 roku wartość należności stanowiących przedmiot transakcji sekurytyzacji wierzytelności leasingowych wyniosła 992 miliony PLN, na 31 grudnia 2021 roku wartość 1 992 milionów PLN.

Wartości bilansowe aktywów i zobowiązań finansowych objętych sekurytyzacją zaprezentowano w poniższej tabeli:

SEKURYTYZACJA	Wartość transakcji	Kwota ryzyka pozostająca w Grupie Kapitałowej	Wartość transakcji	Kwota ryzyka pozostająca w Grupie Kapitałowej
	31.12.2022		31.12.2021	
wartość bilansowa aktywów	992	992	1 992	1 992
wartość bilansowa zobowiązań	1 067	1 067	2 139	2 139
Pozycja netto	**(75)**	**(75)**	**(147)**	**(147)**

Ponadto w 2022 roku Grupa Kapitałowa przeprowadziła pakietowe sprzedaże (wierzytelności bilansowych i pozabilansowych) blisko 43 tysiące sztuk wierzytelności od klientów detalicznych oraz gospodarczych o zadłużeniu ogółem ponad 1 351 milionów PLN (w 2021 roku 1 331 milionów PLN). Łączna wartość bilansowa rezerw na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności na 31 grudnia 2022 roku wynosiła 4 miliony PLN (na 31 grudnia 2021 roku wynosiła 2 miliony PLN). W wyniku sprzedaży wierzytelności zostały przeniesione wszystkie ryzyka i korzyści, w związku z powyższym Grupa Kapitałowa zaprzestała ujmowania tych aktywów.

Grupa Kapitałowa nie otrzymała papierów wartościowych z tytułu powyższych transakcji.

63. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM WALUTOWYCH KREDYTÓW HIPOTECZNYCH DLA OSÓB PRYWATNYCH

Grupa Kapitałowa w sposób szczególny analizuje portfel kredytów hipotecznych dla osób prywatnych w walutach wymienialnych. Grupa Kapitałowa na bieżąco monitoruje jakość tego portfela i analizuje ryzyko pogorszenia się jakości tego portfela. Obecnie jakość portfela pozostaje na akceptowanym poziomie. Grupa Kapitałowa uwzględnia to ryzyko w zarządzaniu adekwatnością kapitałową i kapitałem własnym.

W opublikowanych 28 marca 2022 roku, 23 września 2022 roku i 9 grudnia 2022 roku komunikatach z posiedzeń Komitetu Stabilności Finansowej jako najistotniejsze źródło zagrożeń dla stabilności systemu finansowego identyfikowanych przez KSF pozostaje ryzyko prawne mieszkaniowych kredytów walutowych m.in. dlatego, że liczba spraw sądowych dotyczących tych kredytów nadal rośnie, a istotna część tych spraw kończy się unieważnieniem umów kredytowych. W opinii KSF rozstrzygnięcia prowadzące do unieważnienia umowy, a tym bardziej godzące w ekonomiczną logikę rozliczeń między stronami po takim unieważnieniu, nie są proporcjonalne w stosunku do skutków najczęściej kwestionowanych postanowień umownych, zakłócają funkcjonowanie podstawowych mechanizmów rynkowych oraz generują bardzo istotne obciążenia dla sektora bankowego. Może to w efekcie doprowadzić do istotnego osłabienia jego odporności, niosąc negatywne skutki dla deponentów i zdolności banków do dalszego finansowania rozwoju polskiej gospodarki. W ocenie KSF zasadne jest przypomnienie publicznie dostępnych stanowisk przedstawionych przez NBP oraz UKNF w związku z postępowaniem toczącym się przed Sądem Najwyższym. System prawny nie powinien abstrahować od zasad ekonomii i sprawiedliwości społecznej i w sposób nieuzasadniony prowadzić do uprzywilejowania kredytobiorców walutowych względem osób, które w tym samym czasie zdecydowały się na kredyt złotowy, np. chcąc uniknąć ryzyka walutowego. Podnoszona przez kredytobiorców abuzywność postanowień umownych nie może być wykorzystywana instrumentalnie dla unikania niekorzystnych skutków zawartej umowy, związanych z materializacją ryzyka kursowego. Zgodnie z zasadami gospodarki rynkowej, w tym zasadami odpłatności i ekwiwalentności świadczeń, udostępnieniu kapitału finansowego powinien odpowiadać obowiązek jego zwrotu oraz wynagrodzenie ze strony korzystającego z tego kapitału, przynajmniej w wysokości pokrywającej poniesione koszty. Zdaniem KSF rozwiązania polubowne (ugody z klientami) pozostają wartościową alternatywą dla sądowej drogi rozstrzygania sporów.

KREDYTY I POŻYCZKI NA NIERUCHOMOŚCI DLA OSÓB PRYWATNYCH (BANKOWOŚĆ DETALICZNA I PRYWATNA) WEDŁUG WALUT	31.12.2022			31.12.2021		
	brutto	odpis	netto	brutto	odpis	netto
w walutach lokalnych	**93 835**	**(1 400)**	**92 435**	**99 887**	**(1 212)**	**98 675**
PLN	93 502	(1 353)	92 149	99 435	(1 191)	98 244
UAH	333	(47)	286	452	(21)	431
w walutach obcych	**11 637**	**(765)**	**10 872**	**15 610**	**(749)**	**14 861**
CHF	9 353	(677)	8 676	13 100	(679)	12 421
EUR	2 244	(83)	2 161	2 469	(67)	2 402
USD	34	(5)	29	33	(3)	30
INNE	6	-	6	8	-	8
Razem	105 472	(2 165)	103 307	115 497	(1 961)	113 536

Kredyty i pożyczki na nieruchomości w walutach wymienialnych udzielone osobom prywatnym według daty udzielenia		Indeksowane	Denominowane	Razem	Indeksowane	Denominowane	Razem
		31.12.2022			31.12.2021		
do 2002 roku	Wartość brutto	-	28	**28**	-	42	**42**
	Odpisy na straty kredytowe	-	(1)	**(1)**	-	(1)	**(1)**
	Wartość netto	-	27	**27**	-	41	**41**
	Liczba udzielonych kredytów (w sztukach)	-	2 737	**2 737**	-	3 930	**3 930**
od 2003 roku do 2006 roku	Wartość brutto	-	1 976	**1 976**	-	2 939	**2 939**
	Odpisy na straty kredytowe	-	(111)	**(111)**	-	(108)	**(108)**
	Wartość netto	-	1 865	**1 865**	-	2 831	**2 831**
	Liczba udzielonych kredytów (w sztukach)	-	30 771	**30 771**	-	37 734	**37 734**
od 2007 roku do 2009 roku	Wartość brutto	-	4 911	**4 911**	-	7 240	**7 240**
	Odpisy na straty kredytowe	-	(490)	**(490)**	-	(515)	**(515)**
	Wartość netto	-	4 421	**4 421**	-	6 725	**6 725**
	Liczba udzielonych kredytów (w sztukach)	-	35 811	**35 811**	-	45 782	**45 782**
od 2010 roku do 2012 roku	Wartość brutto	2 439	2 268	**4 707**	2 807	2 567	**5 374**
	Odpisy na straty kredytowe	(76)	(85)	**(161)**	(55)	(68)	**(123)**
	Wartość netto	2 363	2 183	**4 546**	2 752	2 499	**5 251**
	Liczba udzielonych kredytów (w sztukach)	8 741	10 344	**19 085**	9 739	11 208	**20 947**
od 2013 roku do 2016 roku	Wartość brutto	4	11	**15**	4	11	**15**
	Odpisy na straty kredytowe	-	(2)	**(2)**	-	(2)	**(2)**
	Wartość netto	4	9	**13**	4	9	**13**
	Liczba udzielonych kredytów (w sztukach)	18	34	**52**	18	37	**55**
Razem	**Wartość brutto**	**2 443**	**9 194**	**11 637**	**2 811**	**12 799**	**15 610**
	Odpisy na straty kredytowe	**(76)**	**(689)**	**(765)**	**(55)**	**(694)**	**(749)**
	Wartość netto	**2 367**	**8 505**	**10 872**	**2 756**	**12 105**	**14 861**
	Liczba udzielonych kredytów (w sztukach)	**8 759**	**79 697**	**88 456**	**9 757**	**98 691**	**108 448**

64. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM STOPY PROCENTOWEJ

ZARZĄDZANIE RYZYKIEM STOPY PROCENTOWEJ

- **DEFINICJA**

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych i pozabilansowych Grupy Kapitałowej wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku zmian stóp procentowych na rynku.

- **CEL ZARZĄDZANIA**

Ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych.

- **IDENTYFIKACJA I POMIAR RYZYKA**

Grupa Kapitałowa wykorzystuje takie miary ryzyka stopy procentowej jak: wrażliwość dochodu odsetkowego, wrażliwość wartości ekonomicznej, wartość zagrożona (VaR), testy warunków skrajnych i luki przeszacowań.

- **KONTROLA**

Kontrola ryzyka stopy procentowej obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej limitów i wartości progowych dotyczących ryzyka stopy procentowej, w szczególności strategicznych limitów tolerancji na ryzyko stopy procentowej.

- **PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE**

Grupa Kapitałowa regularnie monitoruje:

- poziom miar ryzyka stopy procentowej,
- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji na ryzyko stopy procentowej,
- stopień wykorzystania wewnętrznych limitów i wartości progowych na ryzyko stopy procentowej.

- **RAPORTOWANIE**

Raporty dotyczące ryzyka stopy procentowej opracowywane są w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko stopy procentowej oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, KR, Zarząd, Komitet ds. Ryzyka oraz Rada Nadzorcza.

- **DZIAŁANIA ZARZĄDCZE**

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Grupie Kapitałowej są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej
- limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej
- transakcje ograniczające wrażliwość dochodu odsetkowego lub wrażliwości wartości ekonomicznej.

W Grupie Kapitałowej zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej m.in. na: wrażliwość dochodu odsetkowego, wrażliwość wartości ekonomicznej oraz straty.

INFORMACJE FINANSOWE

Ekspozycja Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na ryzyko stopy procentowej kształtowała sią na 31 grudnia 2022 roku i 31 grudnia 2021 roku w ramach przyjętych limitów. Grupa Kapitałowa była głównie narażona na ryzyko złotowej stopy procentowej. Ryzyko stopy procentowej generowane przez spółki Grupy Kapitałowej nie wpływało w istotny sposób na ryzyko stopy procentowej całej Grupy Kapitałowej i tym samym nie zmieniało istotnie jej profilu ryzyka.

Grupa Kapitałowa stosuje podział na portfele z punktu widzenia zarządzania ryzykiem stopy procentowej:

- bankowy – obejmuje pozycje bilansowe oraz pozabilansowe niezaliczone do portfela handlowego, w szczególności pozycje wynikające z działalności podstawowej Grupy, transakcje zawierane w celach inwestycyjnych i płynnościowych oraz ich transakcje zabezpieczające,

- handlowy - obejmuje operacje wykonywane na instrumentach finansowych w ramach działalności na rachunek własny i działalności klientowskiej.

Ekspozycja Grupy na ryzyko stopy procentowej kształtowała sią na 31 grudnia 2022 roku i 31 grudnia 2021 roku w ramach przyjętych limitów. Z uwagi na zasadę utrzymywania ryzyka stopy procentowej w portfelu handlowym na ograniczonym poziomie, ryzyko to generowane jest przede wszystkim przez pozycje portfela bankowego.

W celu ograniczania ryzyka stopy procentowej portfela bankowego, Grupa Kapitałowa wykorzystuje limity i wartości progowe, a także dokonuje transakcji ograniczających ryzyko na podstawie informacji o poziomie ryzyka (z wykorzystaniem miary wrażliwości dochodu odsetkowego, miary wrażliwości wartości ekonomicznej, analiz szokowych i luki przeszacowań) oraz planowanego rozwoju biznesu. W celu zabezpieczania poziomu przyszłych przepływów pieniężnych oraz zmienności wartości godziwej wynikających z ryzyka zmian stóp procentowych, stosuje się zatwierdzone przez Zarząd Banku strategie zabezpieczające z wykorzystaniem transakcji IRS/CIRS w ramach rachunkowości zabezpieczeń, które opisane zostały w rozdziale 13.

Portfel bankowy

Grupa Kapitałowa w celu monitorowania ryzyka stopy procentowej stosuje miary ryzyka stopy procentowej odzwierciedlające zidentyfikowane pięć głównych rodzajów ryzyka stopy procentowej:

- ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania,
- ryzyko krzywej dochodowości,
- ryzyko bazowe,
- ryzyko opcji klienta oraz,
- ryzyko spreadu kredytowego z tytułu działalności zaliczanej do portfela bankowego (CSRBB)
- **Wrażliwość dochodu odsetkowego**

Wrażliwość dochodu odsetkowego na skokowe przesunięcie krzywej dochodowości określa potencjalny efekt finansowy tego przesunięcia wyrażony zmianą wysokości dochodu odsetkowego w danym horyzoncie czasowym. Zmiana ta wynika z niedopasowania terminów przeszacowań aktywów, pasywów oraz zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych (w szczególności instrumentów pochodnych) wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Wrażliwość dochodu odsetkowego w portfelu bankowym Grupy Kapitałowej na skokowe przesunięcie krzywej dochodowości o 100 p.b. w dół w horyzoncie jednego roku we wszystkich walutach przedstawia poniższa tabela:

NAZWA MIARY	31.12.2022	31.12.2021
Wrażliwość dochodu odsetkowego (mln PLN)	(769)	(864)

- **Wrażliwość wartości ekonomicznej**

Wrażliwość wartości ekonomicznej odzwierciedla zmianę wartości godziwej pozycji w portfelu w efekcie równoległego przesunięcia krzywych dochodowości o 100 p.b. w górę lub w dół (bardziej niekorzystny z wymienionych scenariuszy).

Poniższa tabela przedstawia miarę wrażliwości wartości ekonomicznej (stress-test) portfela bankowego Grupy Kapitałowej we wszystkich walutach na 31 grudnia 2022 roku oraz na 31 grudnia 2021 roku:

NAZWA MIARY	31.12.2022	31.12.2021
Wrażliwość wartości ekonomicznej (mln PLN)	(891)	(1 319)

Portfel handlowy

Grupa Kapitałowa w celu monitorowania ryzyka stopy procentowej w portfelu handlowym stosuje miarę wartości zagrożonej *VaR*.

- **Wartość zagrożona**

Miara IR VaR to potencjalna wartość straty, która może wystąpić w normalnych warunkach rynkowych w określonym czasie (tzn. horyzoncie) oraz z założonym poziomem prawdopodobieństwa z tytułu zmian krzywych stóp procentowych.

IR VaR w portfelu handlowym Banku przedstawia poniższa tabela:

NAZWA MIARY	31.12.2022	31.12.2021
IR VaR 10 - dniowy przy poziomie ufności 99% (mln PLN):		-
Wartość średnia	37	17
Wartość maksymalna	86	34
Wartość na koniec okresu	56	31

65. Zarządzanie ryzykiem walutowym

Zarządzanie ryzykiem Walutowym

- **Definicja**

Ryzyko walutowe to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji walutowych w poszczególnych walutach.

- **Cel zarządzania**

Ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez odpowiednie kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych oraz pozabilansowych.

- **Identyfikacja i pomiar ryzyka**

W Grupie Kapitałowej wykorzystywane są następujące miary ryzyka walutowego: wartość zagrożona (VaR) i testy warunków skrajnych.

- **Kontrola**

Kontrola ryzyka walutowego obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej limitów i wartości progowych dotyczących ryzyka walutowego, w szczególności strategicznego limitu tolerancji na ryzyko walutowe.

- **Prognozowanie i monitorowanie**

Grupa Kapitałowa regularnie monitoruje:

- poziom miar ryzyka walutowego,
- stopień wykorzystania strategicznego limitu tolerancji na ryzyko walutowe,
- stopień wykorzystania wewnętrznych limitów i wartości progowych na ryzyko walutowe.

- **Raportowanie**

Raporty dotyczące ryzyka walutowego opracowywane są w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko walutowe oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, KR, Zarząd, Komitet ds. Ryzyka oraz Rada Nadzorcza.

- **Działania zarządcze**

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie Kapitałowej są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,

- określenie dopuszczalnych typów transakcji walutowych.

Grupa Kapitałowa ustanowiła limity i wartości progowe na ryzyko walutowe m.in. na: pozycje walutowe, wartość zagrożoną obliczaną w horyzoncie 10-dniowym oraz stratę na rynku walutowym.

INFORMACJE FINANSOWE

- ### MIARY WRAŻLIWOŚCI

Miara FX VaR to potencjalna wartość straty, która może wystąpić w normalnych warunkach rynkowych w określonym czasie (tzw. horyzoncie) oraz z założonym poziomem prawdopodobieństwa z tytułu zmian kursów walutowych.

Stress-testy służą do oszacowania straty w przypadku gwałtownych zmian na rynku walutowym, które nie są standardowo opisane za pomocą miar statystycznych.

FX VaR Banku, łącznie dla wszystkich walut przedstawia poniższa tabela:

NAZWA MIARY WRAŻLIWOŚCI	31.12.2022	31.12.2021
VaR 10 - dniowy przy poziomie ufności 99% (mln PLN)[1]	128	3

[1] Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko walutowe oraz specyfikę rynku, na którym działają, Podmiot dominujący nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem walutowym. Miarę VaR 10-dniowy stosuje KREDOBANK SA, jej wartość na 31 grudnia 2022 roku wyniosła ok. 0,2 miliona PLN, a na 31 grudnia 2021 roku ok. 0,1 miliona PLN.

- ### POZYCJA WALUTOWA

Wielkość pozycji walutowych w Grupie Kapitałowej prezentuje poniższa tabela:

POZYCJA WALUTOWA[1]	31.12.2022	31.12.2021
EUR	(206)	106
CHF	(1 625)	(44)
Pozostałe (Globalna Netto)	3	(84)

[1] Pozycje nie uwzględniają pozycji strukturalnych w UAH (461,8 mln PLN) oraz w EUR (23,5 mln PLN), na które Bank uzyskał zgodę KNF na wyłączanie z wyznaczania pozycji walutowych, nie wpływające na wynik Banku.

Wielkość pozycji walutowych jest kluczowym (poza zmiennościami kursów walutowych) czynnikiem determinującym poziom ryzyka walutowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa. Na poziom pozycji walutowych wpływają wszystkie transakcje walutowe, jakie zostają zawarte, bilansowe i pozabilansowe, wyjątkiem są pozycje strukturalne w UAH (461,8 mln PLN) oraz w EUR (23,5 mln PLN), na które Bank uzyskał zgodę KNF na wyłączanie z wyznaczania pozycji walutowych.

65.1. STRUKTURA WALUTOWA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH

STRUKTURA WALUTOWA - aktywa finansowe	Waluta w przeliczeniu na PLN						
31.12.2022	PLN	CHF	EUR	USD	UAH	Inne	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	13 908	42	1 349	248	66	304	15 917
Należności od banków	5 957	13	5 481	3 119	1 225	306	16 101
Pochodne instrumenty zabezpieczające	953	-	75	14	-	-	1 042
Pozostałe instrumenty pochodne	11 689	-	1 214	245	-	14	13 162
Papiery wartościowe	**127 871**	**-**	**2 663**	**4 997**	**101**	**-**	**135 632**
- przeznaczone do obrotu	191	-	2	-	-	-	193
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 091	-	441	170	-	-	1 702
- wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	60 425	-	1 237	3 448	101	-	65 211
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	66 164	-	983	1 379	-	-	68 526
Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży	7	-	-	-	-	-	7
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	**193 721**	**8 906**	**26 135**	**1 612**	**1 278**	**69**	**231 721**
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	3 565	-	-	-	-	-	3 565
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	190 156	8 906	26 135	1 612	1 278	69	228 156
Inne aktywa finansowe	1 613	12	146	44	4	48	1 867
Suma aktywów	**355 719**	**8 973**	**37 063**	**10 279**	**2 674**	**741**	**415 449**

STRUKTURA WALUTOWA - zobowiązania finansowe oraz pozabilansowe	Waluta w przeliczeniu na PLN						
31.12.2022	PLN	CHF	EUR	USD	UAH	Inne	Razem
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	9	-	-	-	-	-	9
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	9	-	-	-	-	-	9
Zobowiązania wobec banków	**908**	**-**	**1 930**	**153**	**1**	**19**	**3 011**
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2	-	-	-	-	-	2
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	906	-	1 930	153	1	19	3 009
Pochodne instrumenty zabezpieczające	7 202	-	267	-	-	-	7 469
Pozostałe instrumenty pochodne	11 606	-	1 230	129	-	13	12 978
Zobowiązania wobec klientów	**288 102**	**1 349**	**29 540**	**14 851**	**2 259**	**3 481**	**339 582**
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	783	-	-	-	-	-	783
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	287 319	1 349	29 540	14 851	2 259	3 481	338 799
Otrzymane kredyty i pożyczki	968	-	1 313	-	13	-	2 294
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	5 953	-	9 557	-	-	-	15 510
Zobowiązania podporządkowane	2 781	-	-	-	-	-	2 781
Pozostałe zobowiązania finansowe	2 939	3	865	294	35	251	4 387
Rezerwa na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancje	714	3	97	6	3	10	833
Suma zobowiązań	321 182	1 355	44 799	15 433	2 311	3 774	388 854
Udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	68 226	119	11 310	4 941	187	900	85 683

STRUKTURA WALUTOWA - aktywa finansowe	Waluta w przeliczeniu na PLN						
31.12.2021	PLN	CHF	EUR	USD	UAH	Inne	Razem
Kasa, środki w Banku Centralnym	10 651	35	543	124	76	158	11 587
Należności od banków	4 088	6	3 699	151	612	454	9 010
Pochodne instrumenty zabezpieczające	915	-	16	2	-	-	933
Pozostałe instrumenty pochodne	10 296	-	509	88	-	10	10 903
Papiery wartościowe	**129 770**	**-**	**2 643**	**2 619**	**408**	**-**	**135 440**
- przeznaczone do obrotu	246	-	2	-	-	-	248
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 395	-	506	148	-	-	2 049
- wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	58 261	-	1 407	1 787	408	-	61 863
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	69 868	-	728	684	-	-	71 280
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	**197 485**	**12 706**	**20 268**	**1 483**	**2 195**	**163**	**234 300**
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4 559	-	-	-	-	-	4 559
- wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	-	-	-	-	2	-	2
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	192 926	12 706	20 268	1 483	2 193	163	229 739
Inne aktywa finansowe	1 802	1	47	24	7	14	1 895
Suma aktywów	355 007	12 748	27 725	4 491	3 298	799	404 068

STRUKTURA WALUTOWA - zobowiązania finansowe oraz pozabilansowe	Waluta w przeliczeniu na PLN						
31.12.2021	PLN	CHF	EUR	USD	UAH	Inne	Razem
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	8	-	-	-	-	-	8
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	8	-	-	-	-	-	8
Zobowiązania wobec banków	**877**	**-**	**2 725**	**178**	**1**	**40**	**3 821**
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	877	-	2 725	178	1	40	3 821
Pochodne instrumenty zabezpieczające	4 795	-	3	8	-	-	4 806
Pozostałe instrumenty pochodne	10 218	-	682	98	-	10	11 008
Zobowiązania wobec klientów	**284 715**	**932**	**21 776**	**9 579**	**2 301**	**2 993**	**322 296**
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 067	-	-	-	-	-	1 067
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	283 648	932	21 776	9 579	2 301	2 993	321 229
Otrzymane kredyty i pożyczki	941	-	1 059	-	461	-	2 461
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	10 202	-	10 291	3 307	72	-	23 872
Zobowiązania podporządkowane	2 716	-	-	-	-	-	2 716
Pozostałe zobowiązania finansowe	2 058	6	727	92	46	406	3 335
Rezerwa na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancje	560	3	101	4	3	4	675
Suma zobowiązań	317 090	941	37 364	13 266	2 884	3 453	374 998
Udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	66 544	130	8 308	4 146	486	587	80 201

66. Zarządzanie ryzykiem płynności

- **Definicja**

Ryzyko płynności to ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się z zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. Sytuacja braku płynności może wynikać z niewłaściwej struktury aktywów i zobowiązań, w tym pozabilansowych, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłego wycofania środków przez klientów lub innych wydarzeń na rynku.

Grupa Kapitałowa zarządza również ryzykiem finansowania, które uwzględnia ryzyko utraty posiadanych źródeł finansowania oraz braku możliwości odnowienia wymagalnych środków finansowania lub utraty dostępu do nowych źródeł finansowania.

- **Cel zarządzania**

Zapewnienie niezbędnej wysokości środków finansowych koniecznych do wywiązywania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego poprzez odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i zobowiązań, w tym pozabilansowych.

- **Identyfikacja i pomiar ryzyka**

Grupa Kapitałowa wykorzystuje następujące miary ryzyka płynności:

- kontraktowa i urealniona luka płynności,
- nadwyżka płynności,
- wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR),

- wskaźnik stabilnego finansowania netto (NSFR),
- rezerwa płynności,
- wskaźnik relacji stabilnych środków finansowania do aktywów niepłynnych,
- miary stabilności portfela depozytów i kredytów,
- testy warunków skrajnych (stress-testy płynności).

- **KONTROLA**

Kontrola ryzyka płynności obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Grupy Kapitałowej limitów i wartości progowych dotyczących ryzyka płynności, w szczególności strategicznych limitów tolerancji na ryzyko płynności.

- **PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE**

Grupa Kapitałowa regularnie monitoruje:

- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji na ryzyko płynności,
- stopień wykorzystania nadzorczych norm płynności,
- stopień wykorzystania wewnętrznych limitów i wartości progowych na ryzyko płynności,
- koncentrację źródeł finansowania,
- wskaźniki wczesnego ostrzegania - monitorowanie ich poziomu ma na celu wczesne wykrycie niekorzystnych zjawisk mogących mieć negatywny wpływ na sytuację płynnościową Grupy Kapitałowej lub sektora finansowego (których przekroczenie uruchamia płynnościowe plany awaryjne).

Grupa Kapitałowa dokonuje również cyklicznych prognoz poziomu ryzyka płynności, które uwzględniają aktualny rozwój działalności Grupy Kapitałowej. Prognozy poziomu płynności uwzględniają przede wszystkim poziom kształtowania się wybranych miar ryzyka płynności w warunkach zrealizowania się prognoz aktywów oraz zobowiązań Grupy Kapitałowej oraz w sytuacji realizacji wybranych scenariuszy stress-testowych.

- **RAPORTOWANIE**

Raporty dotyczące ryzyka płynności opracowywane są w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym, kwartalnym oraz raz w roku opracowywana jest pogłębiona analiza płynności długoterminowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko płynności oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko. Odbiorcami raportów są przede wszystkim: KZAP, KR, Zarząd, Komitet ds. Ryzyka oraz Rada Nadzorcza.

- **DZIAŁANIA ZARZĄDCZE/ NARZĘDZIA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM**

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności Grupy Kapitałowej są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, w tym w szczególności płynnościowe plany awaryjne,
- limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności krótko-, średnio- i długoterminowej,
- nadzorcze normy płynnościowe,
- transakcje depozytowe, lokacyjne, transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych, a także transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,
- transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Podstawą polityki Grupy Kapitałowej w zakresie płynności jest utrzymywanie odpowiedniego poziomu nadwyżki płynności oraz nadzorczych i wewnętrznych miar ryzyka płynności i finansowania poprzez odpowiednie kształtowanie poziomu portfela płynnych papierów wartościowych oraz stabilnych źródeł finansowania (w szczególności stabilnej bazy depozytowej). W ramach zarządzania ryzykiem płynności Grupa Kapitałowa wykorzystuje również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

INFORMACJE FINANSOWE

• LUKA PŁYNNOŚCI

Urealniona luka płynności jest zestawieniem poszczególnych kategorii bilansowych i pozabilansowych ze względu na ich urealniony termin zapadalności lub wymagalności. Poniżej prezentowane luki płynności stanowią sumę urealnionych luk płynności Banku (urealnienia w zakresie między innymi pozycji bilansowych oraz pozabilansowych Banku dotyczą osadu depozytów podmiotów niefinansowych i ich wymagalności, kredytów w rachunku bieżącym oraz kart kredytowych ich zapadalności, a także płynnych papierów wartościowych i ich terminu zapadalności), PKO Banku Hipotecznego SA, PKO Leasing SA, KREDOBANK SA i PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA oraz kontraktowej luki płynności pozostałych spółek Grupy Kapitałowej.

	a'vista	0 – 1 miesiąc	1 – 3 miesiące	3 – 6 miesięcy	6 – 12 miesięcy	12 – 24 miesiące	24 – 60 miesięcy	pow. 60 miesięcy
31.12.2022								
Urealniona luka okresowa	9 400	69 449	(8 423)	(576)	(316)	20 757	25 046	(115 337)
Urealniona skumulowana luka okresowa	9 400	78 849	70 426	69 850	69 534	90 291	115 337	
31.12.2021								
Urealniona luka okresowa	10 053	88 341	(7 419)	(6 794)	(826)	15 397	32 251	(131 003)
Urealniona skumulowana luka okresowa	10 053	98 394	90 975	84 181	83 355	98 752	131 003	-

[1] doprowadzono do porównywalności z danymi na 31 grudnia 2021 roku.

We wszystkich przedziałach urealniona skumulowana luka płynności Grupy Kapitałowej, która wyznaczona została jako suma urealnionej luki płynności Banku, PKO Banku Hipotecznego SA, PKO Leasing SA, KREDOBANK SA i PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA oraz kontraktowych luk płynności pozostałych spółek Grupy Kapitałowej wykazywała wartości dodatnie na 31 grudnia 2022 roku oraz na 31 grudnia 2021 roku. Oznacza to nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

• NADZORCZE MIARY PŁYNNOŚCI

Grupa Kapitałowa regularnie wyznacza i monitoruje następujące nadzorcze miary płynności (określone przez przepisy zatwierdzone na poziomie Unii Europejskiej):

- wskaźnik pokrycia wypływów netto (LCR) – miara, która określa relację płynnych aktywów wysokiej jakości do wypływów netto w horyzoncie 30 dni w warunkach skrajnych,
- wskaźnik stabilnego finansowania netto (NSFR) – miara, która określa relację pozycji zapewniających stabilne finansowanie do pozycji wymagających stabilnego finansowania.

NADZORCZE MIARY PŁYNNOŚCI	31.12.2022	31.12.2021
NSFR - wskaźnik pokrycia stabilnego finansowania	131,5%	129,0%
LCR - wskaźnik pokrycia płynności	169,1%	193,3%

W okresie zakończonym 31 grudnia 2022 roku oraz 31 grudnia 2021 roku wartości wskaźników miar nadzorczych utrzymywały się powyżej limitów nadzorczych.

• OSAD DEPOZYTÓW

Na 31 grudnia 2022 roku poziom osadu depozytów stanowił ok. 91,2% wszystkich depozytów zdeponowanych w Banku (z wyłączeniem rynku międzybankowego), co oznacza spadek o ok. 3,1 p.p. w porównaniu do końca 2021 roku.

- STRUKTURA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

STRUKTURA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	31.12.2022	31.12.2021
Depozyty ogółem (z wył. rynku międzybankowego)	84,07	81,12
Depozyty rynku międzybankowego	0,68	0,94
Kapitały własne	10,09	10,39
Finansowanie z rynku	5,16	7,55
Razem	100,00	100,00

66.1. PRZEPŁYWY KONTRAKTOWE ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH GRUPY KAPITAŁOWEJ, W TYM POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

PRZEPŁYWY KONTRAKTOWE ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH Z WYŁĄCZENIEM POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

Kwoty ujawnione obejmują niezdyskontowane przyszłe przepływy zarówno z tytułu nominału, jak i odsetek (jeśli dotyczy) zgodnie z umową za cały okres do momentu wymagalności zobowiązania. W przypadku gdy strona, wobec której Grupa Kapitałowa ma zobowiązanie może dokonać wyboru terminu zapłaty, przyjęto założenie, że pod uwagę brany jest najwcześniejszy termin, wedle którego Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do zapłaty zobowiązania. Dla przypadków, gdy Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do płatności zobowiązań w ratach, każda rata przypisywana jest do najwcześniejszego okresu, w którym Grupa Kapitałowa może zostać zobowiązana do zapłaty. W przypadku zobowiązań, gdzie rata płatności nie jest stała, przyjęto warunki obowiązujące na dzień sprawozdawczy.

PRZEPŁYWY KONTRAKTOWE ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH GRUPY KAPITAŁOWEJ Z WYŁĄCZENIEM POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
31.12.2022							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	9	-	-	-	-	9	**9**
Zobowiązania wobec banków	3 032	31	15	-	-	3 078	**3 011**
Zobowiązania wobec klientów	273 135	29 704	11 461	24 577	7 901	346 778	**339 582**
Otrzymane kredyty i pożyczki	47	28	1 166	1 697	-	2 938	**2 294**
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	2 712	1 047	2 691	9 655	62	16 167	**15 510**
Zobowiązania podporządkowane	-	119	116	2 503	1 036	3 774	**2 781**
Zobowiązania z tytułu leasingu	21	39	161	448	229	898	**896**
Pozostałe zobowiązania finansowe	3 481	31	81	94	-	3 687	**3 491**
Razem	282 437	30 999	15 691	38 974	9 228	377 329	367 574
Zobowiązania pozabilansowe:							
udzielone finansowe	14 588	5 101	26 792	18 860	7 864	73 205	
udzielone gwarancyjne	519	937	4 098	4 632	2 292	12 478	

PRZEPŁYWY KONTRAKTOWE ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH GRUPY KAPITAŁOWEJ Z WYŁĄCZENIEM POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
31.12.2021							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	8	-	-	-	-	8	**8**
Zobowiązania wobec banków	3 809	20	40	-	-	3 869	**3 821**
Zobowiązania wobec klientów	285 741	12 671	11 489	6 159	6 737	322 797	**322 296**
Otrzymane kredyty i pożyczki	39	47	431	2 328	-	2 845	**2 461**
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1 089	1 795	10 185	11 443	64	24 576	**23 872**
Zobowiązania podporządkowane	-	25	62	585	2 857	3 529	**2 716**
Zobowiązania z tytułu leasingu	20	39	193	547	255	1 054	**959**
Pozostałe zobowiązania finansowe	2 281	-	-	95	-	2 376	**2 376**
Razem	**292 987**	**14 597**	**22 400**	**21 157**	**9 913**	**361 054**	**358 509**
Zobowiązania pozabilansowe:							
udzielone finansowe	12 663	4 674	24 479	16 441	10 145	68 402	
udzielone gwarancyjne	466	1 855	3 336	3 792	2 350	11 799	

- PRZEPŁYWY KONTRAKTOWE ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH, DLA KTÓRYCH WYCENA NA DZIEŃ BILANSOWY BYŁA UJEMNA (ZOBOWIĄZANIE) I KTÓRE ROZLICZANE SĄ W KWOTACH BRUTTO

Kwoty ujawnione obejmują niezdyskontowane przyszłe przepływy zarówno z tytułu nominału, jak i odsetek (jeśli dotyczy).

PRZEPŁYWY KONTRAKTOWE Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH, DLA KTÓRYCH WYCENA NA DZIEŃ BILANSOWY BYŁA UJEMNA I KTÓRE ROZLICZAJĄ SIĘ W KWOTACH BRUTTO	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
31.12.2022						
wypływy (nominał i odsetki)	(14 567)	(16 306)	(16 697)	(10 228)	(166)	(57 964)
wpływy (nominał i odsetki)	14 269	15 789	15 368	9 712	526	55 664

PRZEPŁYWY KONTRAKTOWE Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH, DLA KTÓRYCH WYCENA NA DZIEŃ BILANSOWY BYŁA UJEMNA I KTÓRE ROZLICZAJĄ SIĘ W KWOTACH BRUTTO	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
31.12.2021						
wypływy (nominał i odsetki)	(10 897)	(9 528)	(9 016)	(15 320)	(225)	(44 986)
wpływy (nominał i odsetki)	10 844	9 429	9 204	14 851	623	44 951

- PRZEPŁYWY KONTRAKTOWE Z TYTUŁU ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH, DLA KTÓRYCH WYCENA NA DZIEŃ BILANSOWY BYŁA UJEMNA (ZOBOWIĄZANIE) I KTÓRE ROZLICZANE SĄ W KWOTACH NETTO

W przypadku transakcji IRS i NDF zaprezentowano niezdyskontowane przyszłe przepływy netto z tytułu odsetek i nominałów odpowiednio, dla pozostałych zaś instrumentów pochodnych rozliczanych na bazie netto jako wartość przepływu przyjęta została wartość wyceny odpowiednio na 31 grudnia 2022 roku i na 31 grudnia 2021 roku.

PRZEPŁYWY KONTRAKTOWE Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH, DLA KTÓRYCH WYCENA NA DZIEŃ BILANSOWY BYŁA UJEMNA I KTÓRE ROZLICZAJĄ SIĘ W KWOTACH NETTO	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
31.12.2022						
IRS	(477)	(1 655)	(1 203)	(268)	(25)	(3 628)
pozostałe: opcje, FRA, NDF	(279)	(692)	(1 713)	(609)	(19)	(3 312)

PRZEPŁYWY KONTRAKTOWE Z TYTUŁU POCHODNYCH INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH, DLA KTÓRYCH WYCENA NA DZIEŃ BILANSOWY BYŁA UJEMNA I KTÓRE ROZLICZAJĄ SIĘ W KWOTACH NETTO	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
31.12.2021						
IRS	(114)	(180)	(108)	(470)	(15)	(887)
pozostałe: opcje, FRA, NDF	(1 603)	(711)	(2 529)	(845)	(7)	(5 695)

66.2. AKTYWA STANOWIĄCE ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ ORAZ PRZENIESIONE AKTYWA FINANSOWE

- ZABEZPIECZENIE LISTÓW ZASTAWNYCH PKO BANKU HIPOTECZNEGO SA

Zabezpieczeniem hipotecznych listów zastawnych są wierzytelności zabezpieczone hipoteką na nieruchomości wpisaną na pierwszym miejscu. Dodatkowo podstawą emisji hipotecznych listów zastawnych mogą być także środki PKO Banku Hipotecznego SA:

- ulokowane w papierach wartościowych emitowanych lub gwarantowanych przez Narodowy Bank Polski, Europejski Bank Centralny, rządy i banki centralne państw członkowskich Unii Europejskiej, Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, z wyłączeniem państw, które restrukturyzują lub restrukturyzowały swoje zadłużenie zagraniczne w ciągu ostatnich 5 lat,
- ulokowane w Narodowym Banku Polskim,
- posiadane w gotówce.

W rejestrze zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych zostały również ujęte transakcje CIRS oraz FX-Forward zabezpieczające ryzyko walutowe oraz stopy procentowej wyemitowanych listów zastawnych denominowanych w EUR oraz transakcje IRS zabezpieczające ryzyko stopy procentowej wyemitowanych listów zastawnych w PLN, których oprocentowanie jest stałe.

Rejestr zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych w 2022 roku oraz w latach poprzednich nie zawierał papierów wartościowych zabezpieczonych aktywami (ABS), które nie spełniają wymagań określonych w paragrafie 1 artykułu 80 Wytycznych Europejskiego Banku Centralnego (UE) 2015/510 z 19 grudnia 2014 roku w sprawie implementacji ram prawnych polityki pieniężnej Eurosystemu (EBC/2014/60) (wersja przekształcona).

AKTYWA STANOWIĄCE ZABEZPIECZENIE ZOBOWIAZAŃ - AKTYWA STANOWIĄCE ZABEZPIECZENIE HIPOTECZNYCH LISTÓW ZASTAWNYCH	31.12.2022	31.12.2021
wartość nominalna kredytów	18 560	21 779
wartość nominalna dodatkowego zabezpieczenia w postaci papierów wartościowych wyemitowanych przez Skarb Państwa denominowanych w PLN	285	130

- NALEŻNOŚCI STANOWIĄCE PRZEDMIOT TRANSAKCJI SEKURYTYZACJI WIERZYTELNOŚCI LEASINGOWYCH

Szczegółowe informacje znajdują się w nocie „Informacje o sekurytyzacji portfela leasingowego i pakietowej sprzedaży wierzytelności".

- ZABEZPIECZENIE OTRZYMANYCH KREDYTÓW

Zabezpieczeniem otrzymanego przez Grupę Kapitałową kredytu na wsparcie finansowania projektów inwestycyjnych w Ukrainie są obligacje skarbowe Ukrainy w kwocie 14 milionów PLN.

- FUNDUSZ OCHRONY ŚRODKÓW GWARANTOWANYCH

AKTYWA STANOWIĄCE ZABEZPIECZENIE ZOBOWIAZAŃ - FUNDUSZ OCHRONY ŚRODKÓW GWARANTOWANYCH	31.12.2022	31.12.2021
Wartość funduszu	1 016	1 036
Wartość nominalna zabezpieczenia	1 300	1 100
Rodzaj zabezpieczenia	obligacje skarbowe	obligacje skarbowe
Termin wykupu zabezpieczenia	25.04.2024	25.04.2024
Wartość bilansowa zabezpieczenia	1 258	1 093

Aktywami stanowiącymi zabezpieczenie funduszu są obligacje skarbowe z terminem wykupu zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą z 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej. Środki te traktowane są jako aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych.

- ŚRODKI STANOWIĄCE ZABEZPIECZENIE ZOBOWIĄZAŃ DO ZAPŁATY SKŁADEK WNOSZONYCH DO BANKOWEGO FUNDUSZU GWARANCYJNEGO

AKTYWA STANOWIĄCE ZABEZPIECZENIE ZOBOWIAZAŃ - Środki stanowiące zabezpieczenie zobowiązań do zapłaty składek wnoszonych do BFG	31.12.2022	31.12.2021
Wartość składki wnoszonej w formie zobowiązań do zapłaty	847	724
Wartość nominalna aktywów w które ulokowano środki odpowiadające zobowiązaniom do zapłaty	1 062	885
Rodzaj zabezpieczenia	obligacje skarbowe	obligacje skarbowe
Termin wykupu zabezpieczenia	2024-2031	2024-2031
Wartość bilansowa zabezpieczenia	1 029	876

Począwszy od 2017 roku wartość składek wnoszonych w formie zobowiązań do zapłaty stanowi nie więcej 30% składek na rzecz BFG na fundusz gwarantowania depozytów lub fundusz przymusowej restrukturyzacji banków. Aktywami stanowiącymi zabezpieczenie zobowiązań do zapłaty są obligacje skarbowe zablokowane na rzecz BFG w wysokości zapewniającej utrzymanie stosunku wartości praw majątkowych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań do zapłaty do kwoty zobowiązań do zapłaty na poziomie nie niższym niż 110%. Wartość praw majątkowych stanowiących pokrycie zobowiązań do zapłaty dla celów ustalenia minimalnego poziomu stosunku wartości aktywów do wielkości zobowiązań do zapłaty określa się według wartości ustalonej na podstawie ostatniego kursu fixingowego z danego dnia z elektronicznego rynku skarbowych papierów wartościowych organizowanego przez ministra właściwego do spraw budżetu, przy czym wartość tę powiększa się o odsetki należne na dzień wyceny, chyba że wartość odsetek została uwzględniona w tym kursie.

Środki te traktowane są jako aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych, nie mogą być przedmiotem zastawu, nie mogą być obciążane w jakikolwiek sposób, nie podlegają egzekucji sądowej i administracyjnej ani nie wchodzą do masy upadłości. Wartość środków stanowiących zabezpieczenie zobowiązań do zapłaty składek wnoszonych na rzecz BFG będzie ulegała zwiększeniu w terminach wnoszenia składek na fundusz gwarantowania depozytów (w okresach kwartalnych) oraz na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków (w III kwartale danego roku) w wysokości nie wyższej niż 30% wartości składki ustalonej przez BFG.

Wartość środków może ulec zmniejszeniu w przypadku otrzymania przez Grupę wezwania BFG do przekazania w formie pieniężnej środków odpowiadających zobowiązaniom do zapłaty.

- OGRANICZENIA PRAWA DOTYCZĄCE TYTUŁU PRAWNEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ

W latach zakończonych odpowiednio 31 grudnia 2022 roku oraz 31 grudnia 2021 roku nie występowały wartości niematerialne ani rzeczowe aktywa trwałe, do których tytuł prawny Grupy Kapitałowej podlegał ograniczeniu oraz stanowiące zabezpieczenie zobowiązań.

66.3. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE

AKTYWA FINANSOWE	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Razem wartość bilansowa
31.12.2022			
Kasa, środki w Banku Centralnym	15 917	-	15 917
Należności od banków	16 093	8	16 101
Pochodne instrumenty zabezpieczające	439	603	1 042
Pozostałe instrumenty pochodne	4 543	8 619	13 162
Papiery wartościowe	**11 462**	**124 170**	**135 632**
- przeznaczone do obrotu	65	128	193
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 198	504	1 702
- wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	7 229	57 982	65 211
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	2 970	65 556	68 526
Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży	7	-	7
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	**57 894**	**173 827**	**231 721**
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 916	649	3 565
- wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	54 978	173 178	228 156
Inne aktywa finansowe	1 863	4	1 867
Suma aktywów finansowych	108 218	307 231	415 449

AKTYWA FINANSOWE	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Razem wartość bilansowa
31.12.2021			
Kasa, środki w Banku Centralnym	11 587	-	11 587
Należności od banków	9 005	5	9 010
Pochodne instrumenty zabezpieczające	486	447	933
Pozostałe instrumenty pochodne	5 024	5 879	10 903
Papiery wartościowe	**9 386**	**126 054**	**135 440**
- przeznaczone do obrotu	113	135	248
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	1 326	723	2 049
- wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	2 912	58 951	61 863
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	5 035	66 245	71 280
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	**56 525**	**177 775**	**234 300**
- nieprzeznaczone do obrotu obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	3 458	1 101	4 559
- wyceniane do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	-	2	2
- wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	53 067	176 672	229 739
Inne aktywa finansowe	1 895	-	1 895
Suma aktywów finansowych	93 908	310 160	404 068

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Razem wartość bilansowa
31.12.2022			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	9	-	9
Zobowiązania wobec banków	3 011	-	3 011
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2	-	2
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	3 009	-	3 009
Pochodne instrumenty zabezpieczające	1 762	5 707	7 469
Pozostałe instrumenty pochodne	4 760	8 218	12 978
Zobowiązania wobec klientów	**311 936**	**27 646**	**339 582**
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	5	778	783
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	311 931	26 868	338 799
Otrzymane kredyty i pożyczki	1 118	1 176	2 294
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	6 311	9 199	15 510
Zobowiązania podporządkowane	-	2 781	2 781
Pozostałe zobowiązania finansowe	3 655	732	4 387
Rezerwa na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancje	688	145	833
Suma zobowiązań finansowych	333 250	55 604	388 854

ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Razem wartość bilansowa
31.12.2021			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	8	-	8
Zobowiązania wobec banków	3 821	-	3 821
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	3 821	-	3 821
Pochodne instrumenty zabezpieczające	749	4 057	4 806
Pozostałe instrumenty pochodne	5 013	5 995	11 008
Zobowiązania wobec klientów	**309 788**	**12 508**	**322 296**
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	1 067	1 067
- wyceniane według zamortyzowanego kosztu	309 788	11 441	321 229
Otrzymane kredyty i pożyczki	300	2 161	2 461
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	12 865	11 007	23 872
Zobowiązania podporządkowane	-	2 716	2 716
Pozostałe zobowiązania finansowe	2 518	817	3 335
Rezerwa na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancje	571	104	675
Suma zobowiązań finansowych	335 633	39 365	374 998

67. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

- **Definicja**

Ryzyko operacyjne to ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Ryzyko operacyjne uwzględnia ryzyko prawne oraz ryzyko cyberbezpieczeństwa:

- ryzyko prawne - ryzyko poniesienia straty wynikającej z nieznajomości, niezrozumienia i niestosowania norm prawnych oraz standardów rachunkowości, niemożności wyegzekwowania postanowień umów, niekorzystnych interpretacji lub rozstrzygnięć sądów albo organów administracji publicznej,
- ryzyko cyberbezpieczeństwa - stopień narażenia przez potencjalne, negatywne czynniki ryzyka cyberbezpieczeństwa, związane z technologiami teleinformatycznymi, mogące powodować szkodę finansową dla organizacji poprzez naruszenie dostępności, integralności, poufności lub rozliczalności informacji przetwarzanych w zasobach systemów informatycznych Banku (SIB).

Ryzyko operacyjne nie obejmuje ryzyka utraty reputacji i ryzyka biznesowego.

- **Cel zarządzania**

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zapewnienie efektywności operacyjnej i kosztowej oraz bezpieczeństwa prowadzonej działalności przez ograniczanie występowania zdarzeń operacyjnych oraz ich negatywnych skutków.

- **Identyfikacja i pomiar ryzyka**

W Grupie Kapitałowej funkcjonują dwie płaszczyzny zarządzania ryzykiem operacyjnym:

- systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym – polegające na tworzeniu rozwiązań służących sprawowaniu przez Grupę kontroli nad poziomem ryzyka operacyjnego umożliwiającym realizację celów Grupy,
- bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym – mające na celu zapobieganie materializacji zdarzeń operacyjnych i reagowanie na występujące zdarzenia operacyjne, za które odpowiada każdy pracownik Grupy w zakresie swoich zadań i obowiązków.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym realizuje się na poziomie Grupy oraz na poziomach poszczególnych obszarów systemowego zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację ryzyka operacyjnego w szczególności przez: gromadzenie danych o ryzyku operacyjnym i samoocenę ryzyka operacyjnego.

Dla potrzeb związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym Grupa gromadzi dane wewnętrzne i zewnętrzne o zdarzeniach operacyjnych oraz przyczynach i skutkach ich powstania, dane o czynnikach otoczenia biznesowego, wyniki samooceny ryzyka operacyjnego, dane dotyczące wartości wskaźników ryzyka operacyjnego oraz dane dotyczące jakości systemu kontroli wewnętrznej.

Samoocena ryzyka operacyjnego obejmuje identyfikację i ocenę ryzyka operacyjnego dla produktów, procesów i aplikacji Grupy oraz zmian organizacyjnych i jest przeprowadzana cyklicznie oraz przed wprowadzaniem nowych lub zmienianych produktów, procesów i aplikacji Grupy z wykorzystaniem zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych oraz informacji pozyskiwanych w trakcie pomiaru, monitorowania, współpracy z podmiotami Grupy Kapitałowej Banku oraz raportowania ryzyka operacyjnego, w tym audytów wewnętrznych oraz audytów bezpieczeństwa.

Pomiar ryzyka operacyjnego obejmuje:

- obliczanie wskaźników ryzyka operacyjnego: KRI (Key Risk Indicators) i RI (Risk Indicators),
- obliczanie wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem AMA (Bank z uwzględnieniem oddziału w Niemczech i oddziału w Czechach oraz z wyłączeniem oddziału w Słowacji) oraz BIA (oddział w Słowacji oraz podmioty Grupy Kapitałowej objęte konsolidacją ostrożnościową),
- testy warunków skrajnych,
- obliczanie kapitału wewnętrznego dla Grupy Kapitałowej.
- **KONTROLA**

Kontrola ryzyka operacyjnego obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności Banku i Grupy Kapitałowej mechanizmów kontroli ryzyka w postaci limitów dotyczących ryzyka operacyjnego, w szczególności strategicznych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne, limitów strat, wskaźników ryzyka operacyjnego wraz z wartościami progowymi i krytycznymi.

- **PROGNOZOWANIE I MONITOROWANIE**

Grupa Kapitałowa regularnie monitoruje:

- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji dla Grupy Kapitałowej oraz limitów strat na ryzyko operacyjne dla Banku,
- zdarzenia operacyjne i ich skutki,
- wyniki samooceny ryzyka operacyjnego,
- wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem BIA w zakresie działalności Oddziału w Słowacji oraz zgodnie z podejściem AMA w zakresie pozostałej działalności prowadzonej przez Bank, a dla podmiotów Grupy Kapitałowej objętych konsolidacją ostrożnościową zgodnie z podejściem BIA,
- wyniki testów warunków skrajnych, w tym odwrotnych testów warunków skrajnych,
- wartości wskaźników ryzyka operacyjnego w relacji do wartości progowych i krytycznych,
- poziom ryzyka dla Banku oraz Grupy Kapitałowej, obszarów i narzędzi zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku takich jak samoocena, wskaźniki ryzyka operacyjnego, limity strat,
- skuteczność i terminowość podejmowanych działań zarządczych w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego,
- działania zarządcze związane z występowaniem podwyższonego lub wysokiego poziomu ryzyka operacyjnego oraz ich skuteczność w zakresie obniżenia poziomu ryzyka operacyjnego.

W 2022 roku i w 2021 roku decydujący wpływ na profil ryzyka operacyjnego Grupy Kapitałowej miały: PKO Bank Polski oraz Grupa Kapitałowa PKO Leasing SA.

- **RAPORTOWANIE**

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego prowadzi się na potrzeby wyższej kadry kierowniczej, KRO, KR, Zarządu oraz Rady Nadzorczej w cyklach miesięcznych i kwartalnych. W cyklach miesięcznych sporządzane są informacje dotyczące ryzyka operacyjnego kierowane do KRO, wyższej kadry kierowniczej, jednostek Banku odpowiedzialnych za systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Odbiorcami raportów kwartalnych są KRO, KR, Zarząd oraz Rada Nadzorcza. Zakres informacji jest zróżnicowany i dostosowany do zakresu odpowiedzialności poszczególnych odbiorców informacji.

- **Działania zarządcze**

Działania zarządcze podejmuje się w następujących przypadkach:

- z inicjatywy KRO lub Zarządu,
- z inicjatywy jednostek Banku zarządzających ryzykiem operacyjnym,
- gdy ryzyko operacyjne przekroczyło poziomy ustalone przez Zarząd lub KRO.

W szczególności w przypadku, gdy poziom ryzyka operacyjnego osiągnął stan podwyższony lub wysoki Grupa stosuje
następujące podejścia i instrumenty zarządzania ryzykiem operacyjnym:

- redukcja ryzyka - łagodzenie wpływu czynników ryzyka lub skutków jego materializacji przez wprowadzenie lub wzmocnienie instrumentów zarządzania ryzykiem operacyjnym takich jak:
  - instrumenty kontrolne (m.in. autoryzacja, kontrola wewnętrzna, rozdzielność funkcji),
  - instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi (dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników, systemy motywacyjne),
  - ustalenie lub weryfikacja wartości progowych i krytycznych wskaźników ryzyka operacyjnego,
  - ustalenie lub weryfikacja limitów ryzyka operacyjnego,
  - plany awaryjne,
- transfer ryzyka – przeniesienie odpowiedzialności za pokrycie ewentualnych strat na podmiot zewnętrzny:
  - ubezpieczenia,
  - outsourcing,
- unikanie ryzyka – rezygnacja z działalności generującej ryzyko lub wyeliminowanie prawdopodobieństwa wystąpienia czynnika ryzyka.

68. Zarządzenie ryzykiem ESG

Ryzyko ESG (environmental, social and corporate governance) zostało zdefiniowane przez Grupę Kapitałową jako ryzyko negatywnych skutków finansowych dla Grupy Kapitałowej, będących konsekwencją obecnego lub przyszłego wpływu czynników ryzyka ESG na klientów i kontrahentów lub pozycje bilansu Grupy Kapitałowej. Ryzyko ESG obejmuje ryzyko środowiskowe, społeczne i ryzyko związane z ładem korporacyjnym.

Celem zarządzania ryzykiem ESG jest wspieranie zrównoważonego rozwoju oraz budowy długookresowej wartości Grupy Kapitałowej zgodnie ze Strategią Banku, poprzez zintegrowane zarządzanie wpływem czynników ESG.

Grupa Kapitałowa zarządza ryzykiem ESG w ramach zarządzania innymi rodzajami ryzyka, ponieważ ze względu na specyfikę ryzyka ESG, nie jest ono odrębnym rodzajem ryzyka, lecz przekrojowym wpływającym na poszczególne rodzaje ryzyka w Banku, w szczególności na ryzyko kredytowe. Za zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka odpowiedzialne są jednostki wskazane przez Zarząd Banku. Komitety funkcjonujące w Banku, w zakresie swoich zadań i kompetencji, podejmują decyzje, wydają rekomendacje, zalecenia, opinie w zakresie działań związanych z ryzykiem ESG. Bank stosuje zasadę „podwójnej istotności" (ang. „double materiality") poprzez uwzględnienie perspektywy:

- wpływu czynników ESG na działalność, wynik finansowy i rozwój Grupy Kapitałowej,
- oraz wpływu działalności Grupy Kapitałowej na społeczeństwo i środowisko.

Plany finansowe, kapitałowe i strategiczne weryfikowane i oceniane są w zakresie generowanego poziomu ryzyka oraz zgodności ze zrównoważonym rozwojem biorącym pod uwagę ryzyka ESG w perspektywie krótko, średnio i długoterminowej.

Grupa Kapitałowa realizuje plan integracji ryzyka ESG do systemu zarządzania ryzykiem w Grupy Kapitałowej i zgodnie z jego założeniami określa procesy zarządzania ryzykiem ESG w sposób kompleksowy włączając je do istniejących ram zarządzania ryzykiem. Integracja polega na dostosowaniu istniejących metod identyfikacji, pomiaru oraz kontroli poszczególnych ryzyk, biorąc pod uwagę zależności przyczynowo-skutkowe pomiędzy tymi rodzajami ryzyka a czynnikami ESG.

Jednym z elementów zarządzania ryzykiem z zakresu ochrony środowiska jest strategiczny limit tolerancji na ryzyko ESG. Miarą tolerancji tego ryzyka jest iloraz wartości kredytów dla klientów z branż wysokoemisyjnych i wartości stanu portfela kredytowego brutto dla podmiotów gospodarczych.

W 2022 roku udział kredytów dla klientów z branż wysokoemisyjnych wyniósł 0,38% przy limicie tolerancji dla Banku i Grupy Kapitałowej ≤0,8%. Limit ten jest monitorowany kwartalnie i raportowany do Zarządu Banku. Grupa Kapitałowa zdecydowała się na zwiększenie finansowania w sektorze ciepłowniczym oraz selektywne, przejściowe finansowanie transakcji związanych z bezpieczeństwem energetycznym (zakupy węgla) wobec wojny w Ukrainie oraz wzrostu cen surowców energetycznych i konieczności zapewnienia dostaw węgla z alternatywnych wobec Rosji kierunków, realizując wymiar społecznej odpowiedzialności.

Grupa opracowuje standardy definiowania zielonych kredytów na rzecz przedsiębiorstw niefinansowych z celami środowiskowymi wykraczającymi poza przystosowanie/łagodzenie zmiany klimatu.

W Grupie, „zielony produkt" kredytowy oznacza finansowanie odnawialnych źródeł energii, działań podejmowanych w celu poprawy efektywności energetycznej, zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska i nadmiernej eksploatacji zasobów naturalnych, przeciwdziałania zmianom klimatycznym oraz wspierania działalności bieżącej podmiotów realizujących cele zrównoważonego rozwoju.

W Obszarze Zarządzania Ryzykiem Grupa Kapitałowa realizuje zadania mające na celu zapewnienie zgodności z poniższymi regulacjami zewnętrznymi:

- Taksonomia (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2020/852 z 18 czerwca 2020 roku w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088 wraz z rozporządzeniami delegowanymi) - Bank i Grupa Kapitałowa jest w trakcie projektu operacjonalizacji technicznych kryteriów Taksonomii UE;
- Implementacyjne Standardy Techniczne - Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2022/2453 z dnia 30 listopada 2022 roku zmieniające wykonawcze standardy techniczne określone w rozporządzeniu wykonawczym (UE) 2021/637 w odniesieniu do ujawniania informacji na temat ryzyk z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego zgodnie z art. 449a Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

W ramach tych zadań, Grupa Kapitałowa prowadzi prace mające na celu rozbudowę systemów informatycznych służących do gromadzenia, agregowania i zarządzania danymi z obszaru zrównoważonego rozwoju.

W zakresie działalności ubezpieczeniowej w roku 2022 spółki ubezpieczeniowe Grupy Kapitałowej dostosowały regulacje wewnętrzne dotyczące ESG do nowych wymogów prawnych, w szczególności w zakresie Rozporządzenia delegowanego 2021/1257 zmieniającego rozporządzenia delegowane (UE) 2017/2358 i (UE) 2017/2359 w odniesieniu do uwzględnienia czynników zrównoważonego rozwoju, ryzyk dla zrównoważonego rozwoju i preferencji w zakresie zrównoważonego rozwoju w wymogach w zakresie nadzoru nad produktem i zarządzania nim dla zakładów ubezpieczeń i dystrybutorów ubezpieczeń oraz w przepisach dotyczących prowadzenia działalności i doradztwa inwestycyjnego w odniesieniu do ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych oraz Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2021/1256 z dnia 21 kwietnia 2021 roku zmieniającego rozporządzenie delegowane (UE) 2015/35 w odniesieniu do uwzględniania ryzyk dla zrównoważonego rozwoju w zarządzaniu zakładami ubezpieczeń i zakładami reasekuracji (rozporządzenie wykonawcze do Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 roku).

ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM GRUPY KAPITAŁOWEJ

69. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

- ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

Adekwatność kapitałowa jest stanem, w którym poziom ryzyka podejmowanego przez Grupę Kapitałową Banku w związku z rozwojem działalności biznesowej, może zostać pokryty posiadanym kapitałem, którego poziom i struktura są adekwatne do obowiązujących wymogów nadzorczych, określonego poziomu tolerancji na ryzyko oraz przyjętego horyzontu czasowego. Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje w szczególności przestrzeganie obowiązujących regulacji organów nadzoru i kontroli, a także określonego w Banku oraz Grupie Kapitałowej Banku poziomu tolerancji na ryzyko oraz proces planowania kapitałowego, w tym politykę dotyczącą źródeł pozyskiwania kapitału.

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest zapewnienie odpowiedniego poziomu i struktury funduszy własnych w odniesieniu do skali prowadzonej działalności, wymogów nadzorczych oraz ekspozycji na ryzyko.

Zarządzanie adekwatnością kapitałową Grupy Kapitałowej obejmuje:

- określanie oraz realizację pożądanych przez Grupę celów kapitałowych,
- identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
- pomiar lub szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
- ustalanie wartości progowych dla miar adekwatności kapitałowej,
- prognozowanie, monitorowanie oraz raportowanie poziomu i struktury funduszy własnych,
- zarządzanie strukturą bilansu pod kątem optymalizacji jakości posiadanych przez Grupę Kapitałową funduszy własnych,
- kapitałowe działania awaryjne,
- testy warunków skrajnych,
- prognozowanie wymogu w zakresie funduszy własnych,
- ocenę rentowności obszarów biznesowych i segmentów klienta.

Miarami adekwatności kapitałowej są:

- łączny współczynnik kapitałowy (TCR),
- relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego,
- współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1),
- współczynnik kapitału Tier 1 (T1),
- wskaźnik dźwigni,
- wskaźnik MREL – TREA,
- wskaźnik MREL – TEM.

Celem monitorowania poziomu miar adekwatności kapitałowej jest określenie stopnia spełniania norm nadzorczych oraz identyfikacja przypadków wymagających uruchomienia kapitałowych działań awaryjnych lub przygotowania planu ochrony kapitału.

Podstawowe regulacje obowiązujące w procesie oceny adekwatności kapitałowej to:

- ustawa Prawo bankowe,
- rozporządzenie CRR,
- ustawa z 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (z późniejszymi zmianami), (ustawa o nadzorze makroostrożnościowym),

- rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z 8 czerwca 2021 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach (weszło w życie z dniem 11 czerwca 2021 roku),
- rozporządzenie Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 27 lipca 2021 roku w sprawie szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego oraz dokonywania przez bank przeglądów strategii i procedur szacowania i stałego utrzymywania kapitału wewnętrznego (weszło w życie z dniem 4 sierpnia 2021 roku),
- ustawa z 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (z późniejszymi zmianami).

Minimalny poziom współczynników kapitałowych utrzymywanych przez Grupę Kapitałową, zgodnie z art. 92 rozporządzenia CRR	
• łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	8,0%
• współczynnik kapitału Tier 1 (T1)	6,0%
• współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1)	4,5%

Wymóg połączonego bufora ponad minima określone w art. 92 rozporządzenia CRR, stanowiący sumę obowiązujących buforów	**31.12.2022**	**31.12.2021**
Łącznie:	**4,52%**	**3,51%**
• zabezpieczającego	2,5%	2,5%
• antycyklicznego	0,02%	0,01%
• ryzyka systemowego[1]	0%	0%[1]
• z tytułu zidentyfikowania Banku jako instytucji o znaczeniu systemowym („O-SII")	2%[2]	1%

[1] W dniu 19 marca 2020 roku, w związku z epidemią COVID-19, weszło w życie Rozporządzenie Ministra Finansów znoszące bufor ryzyka systemowego. Tym niemniej wcześniej obowiązujący bufor w wysokości 3% uwzględniany jest w kalkulacji wymaganego poziomu współczynników do spełnienia warunków wypłaty dywidendy.

[2] Bufor stanowi udział łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko obliczonej zgodnie z rozporządzeniem CRR. 20 grudnia 2022 roku PKO Bank Polski otrzymał decyzję KNF z 16 grudnia 2022 roku w sprawie zmiany wysokości bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym nałożonego na Bank.

Domiar kapitałowy (dodatkowy wymóg kapitałowy w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z zabezpieczonych hipoteką walutowych kredytów i pożyczek dla gospodarstw domowych)	**31.12.2022[1]**	**31.12.2021**
• dla łącznego współczynnika kapitałowego:	0,00 p.p.	0,11 p.p.
• dla współczynnika kapitału Tier 1	0,00 p.p.	0,08 p.p.
• dla współczynnika kapitału podstawowego Tier 1	0,00 p.p.	0,06 p.p.

[1] 7 listopada 2022 roku Bank otrzymał decyzję KNF, w której stwierdziła wygaśnięcie decyzji w sprawie zalecenia Bankowi przestrzegania dodatkowego wymogu dotyczącego funduszy własnych, ponad wartość wynikającą z wymogów obliczonych zgodnie z właściwymi przepisami prawa.

2 grudnia 2022 roku PKO Bank Polski S.A. otrzymał pismo BFG w sprawie wysokości minimalnego poziomu funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowalnych ("MREL", ang. the minimum requirement for own funds and eligible liabilities). BFG określił docelowy wymóg MREL dla Banku w oparciu o dane skonsolidowane na poziomie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko "TREA" i miary ekspozycji całkowitej "TEM", które muszą zostać spełnione na koniec 2023 roku oraz wyznaczył cele śródokresowe.

Przyjęte poziomy TREA oraz TEM zostały skorygowane o wyłączenie z konsolidacji PKO Banku Hipotecznego S.A.

Jednocześnie BFG zwolnił PKO Bank Hipoteczny S.A. z obowiązku utrzymywania minimalnego poziomu funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowanych.

Wymagane poziomy zostały określone w tabeli poniżej:

w %	31.12.2022	31.12.2023
MREL (TREA)	11,68	15,36
MREL (TEM)	4,46	5,91

Wpływ MSSF 9 na fundusze własne i mierniki adekwatności kapitałowej reguluje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2017/2395 z 12 grudnia 2017 roku zmieniające rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego. Zgodnie z tą regulacją banki mogą stosować przepisy przejściowe w zakresie funduszy własnych i powiększać kapitał podstawowy Tier I związany z wdrożeniem nowego modelu utraty wartości w okresie kolejnych 5 lat od daty 1 stycznia 2018 roku, przy czym współczynnik korygujący maleje z okresu na okres.

Ponadto 27 czerwca 2020 roku weszło w życie Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2020/873 z 24 czerwca 2020 roku zmieniające rozporządzenia (UE) nr 575/2013 i (UE) 2019/876 w odniesieniu do niektórych dostosowań w odpowiedzi na pandemię COVID-19 (dalej Rozporządzenie 2020/873). Przepis ten pozwala na złagodzenie wpływu na kapitał Tier 1 kwoty odpisów utworzonych od 1 stycznia 2020 roku.

Rozwiązanie takie może być stosowane do 2024 roku włącznie, przy czym przyporządkowany to tej wartości współczynnik korygujący maleje z okresu na okres. Bank podjął decyzję, w świetle art. 473a ust. 7a CRR wprowadzonego powyższym Rozporządzeniem, o skorzystaniu z opcji, zgodnie z którą do korekty łagodzącej wpływ wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne przypisywana jest waga ryzyka równa 100 % i uzyskana wartość dodawana jest do miary ekspozycji całkowitej.

Zgodnie z art. 468 CRR (zmienionym ww. Rozporządzeniem 2020/873) banki mogą stosować tymczasowe traktowanie niezrealizowanych zysków i strat wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody w związku z pandemią COVID-19. Podejście to pozwala na wyłączenie z obliczeń pozycji kapitału podstawowego Banku części niezrealizowanych zysków i strat skumulowanych od dnia 31 grudnia 2019 roku ujętych w bilansie w pozycji „zmiany wartości godziwej instrumentów dłużnych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody", odpowiadających ekspozycjom wobec rządów centralnych, samorządów regionalnych lub władz lokalnych, oraz wobec podmiotów sektora publicznego, z wyłączeniem tych aktywów finansowych, które są dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe. Grupa Kapitałowa Banku podjęła decyzję o stosowaniu powyższego tymczasowego traktowania począwszy od danych za grudzień 2021 roku i zawiadomiła o tej decyzji Komisję Nadzoru Finansowego.

Ponadto, od danych za listopad 2021 Grupa zdecydowała się na wykorzystanie możliwości wskazanej w wytycznych Europejskiego Nadzoru Bankowego określonych w ramach jednolitego zbioru pytań i odpowiedzi (single rulebook QA nr 2015_1887). Zgodnie z odpowiedzią EBA aktywa z tytułu podatku odroczonego związane z zyskami lub stratami na zabezpieczeniach przepływów pieniężnych (które nie są włączane do funduszy własnych zgodnie z art. 33 CRR) nie muszą być uwzględniane także w aktywach z tytułu dochodowego podatku odroczonego uwzględnianych w odliczeniach od funduszy własnych zgodnie z art. 36 oraz 48 CRR.

- **FUNDUSZE WŁASNE DLA POTRZEB ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ**

Poziom adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej w 2022 roku i w 2021 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, istotnie powyżej limitów nadzorczych. W całym okresie minimalne wymogi kapitałowe były spełnione.

- **WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH (FILAR I)**

Grupa Kapitałowa wylicza wymogi w zakresie funduszy własnych dla następujących rodzajów ryzyka:

RYZYKO KREDYTOWE	metodą standardową stosując następujące formuły w zakresie: EKSPOZYCJI BILANSOWYCH - iloczyn wartości bilansowej (uwzględniającej wartość korekt z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego), wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń), UDZIELONYCH ZOBOWIĄZAŃ POZABILANSOWYCH – iloczyn wartości zobowiązania (uwzględniającej wartość korekt z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego), wagi ryzyka produktu, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń), TRANSAKCJI POZABILANSOWYCH (INSTRUMENTÓW POCHODNYCH) – iloczyn wagi ryzyka przypisanej transakcji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego, ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych oraz 8%.
RYZYKO OPERACYJNE	• zgodnie z podejściem AMA - w zakresie działalności prowadzonej przez Bank, z uwzględnieniem oddziału w Niemczech i oddziału w Czechach oraz z wyłączeniem oddziału w Słowacji, • zgodnie z podejściem BIA - w zakresie działalności oddziału w Słowacji oraz w zakresie działalności podmiotów Grupy Kapitałowej objętych konsolidacją ostrożnościową.
RYZYKO RYNKOWE	• ryzyka walutowego – wyliczanego metodą podstawową, • ryzyka cen towarów – wyliczanego metodą uproszczoną, • ryzyka instrumentów kapitałowych – wyliczanego metodą uproszczoną, • ryzyka szczególnego instrumentów dłużnych – wyliczanego metodą podstawową, • ryzyka ogólnego instrumentów dłużnych – wyliczanego zgodnie z podejściem opartym na duracji, • pozostałych rodzajów ryzyka innych niż ryzyko delta (ryzyko non-delta) wyliczanych metodą scenariuszową w przypadku opcji, dla których Bank stosuje własne modele wyceny oraz metodą delta plus dla pozostałych opcji,
POZOSTAŁE RYZYKA	• ryzyka rozliczenia i ryzyka dostawy – wyliczanego metodą określoną w Tytule V „Wymogi w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rozliczenia” rozporządzenia CRR, • ryzyka kredytowego kontrahenta – w tym ekspozycji wobec kontrahenta centralnego - wyliczanego metodą standardową określoną w Rozdziale 6 „Ryzyko kredytowe kontrahenta” Tytułu II „Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego” rozporządzenia CRR, • ryzyka z tytułu korekty wyceny kredytowej - wyliczanego metodą określoną w Tytule VI „Wymogi w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka związanego z korektą wyceny kredytowej” rozporządzenia CRR, • przekroczenia limitu dużych ekspozycji – wyliczanego metodą określoną w § 395-401 rozporządzenia CRR,

	31.12.2022	31.12.2021 dane przekształcone	31.12.2021 dane opublikowane
Kapitał własny	**35 435**	**37 693**	**37 693**
kapitały: zakładowy, zapasowy, rezerwowy i fundusz ogólnego ryzyka	32 496	32 291	32 291
niepodzielony wynik finansowy	8 651	6 270	6 270
wynik roku bieżącego	3 333	4 874	4 874
inne całkowite dochody oraz udziały niekontrolujące	(9 045)	(5 742)	(5 742)
Wyłączenia z kapitału własnego:	**(2 154)**	**895**	**895**
dekonsolidacja - korekty z tytułu konsolidacji ostrożnościowej	(224)	(268)	(268)
wynik roku bieżącego	3 290	4 862	4 862
zabezpieczenie przepływów pieniężnych	(5 220)	(3 699)	(3 699)
Inne pomniejszenia funduszy:	**3 404**	**2 962**	**2 966**
wartość firmy	961	961	961
inne wartości niematerialne	1 508	1 461	1 461
pozycje sekurytyzacyjne	12	54	54
dodatkowe korekty aktywów (AVA, DVA, NPE)	923	486	490
Tymczasowe traktowanie niezrealizowanych zysków i strat na papierach wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody zgodnie z art. 468 CRR	**1 357**	**1 238**	**1 235**
Przejściowe odwrócenie wpływu MSSF 9	**1 651**	**1 763**	**1 482**
Zysk/(strata) roku bieżącego	**946**	**2 575**	**1 975**
Fundusze Tier 1	**38 139**	**39 412**	**38 524**
Fundusze Tier 2 (dług podporządkowany)	**2 584**	**2 700**	**2 700**
Fundusze własne	**40 723**	**42 112**	**41 224**
Wymogi w zakresie funduszy własnych	**18 328**	**17 990**	**18 093**
Ryzyko kredytowe	15 594	15 973	16 076
Ryzyko operacyjne[1]	2 358	1 793	1 793
Ryzyko rynkowe[2]	339	183	183
Ryzyko korekty wyceny kredytowej	37	41	41
Łączny współczynnik kapitałowy	**17,78%**	**18,73%**	**18,23%**
Współczynnik kapitału Tier 1	**16,65%**	**17,53%**	**17,03%**

[1] W 2022 roku nastąpił wzrost wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego o 565 milionów PLN będący w głównej mierze konsekwencją rosnących kosztów ryzyka prawnego dotyczącego portfela kredytów hipotecznych w CHF.

[2] Wzrost wartości wymogu na ryzyko rynkowe na koniec 2022 roku spowodowana była przede wszystkim wystąpieniem wymogu z tytułu ryzyka walutowego w wysokości 135 milionów PLN.

Zgodnie z art. 26 ust. 2 Rozporządzenie CRR instytucje mogą włączyć zyski z bieżącego okresu lub zyski roczne do kapitału podstawowego Tier I po podjęciu formalnej decyzji potwierdzającej ostateczny wynik finansowy instytucji w danym roku lub, przed podjęciem ww. formalnej decyzji, po uzyskaniu uprzedniego zezwolenia właściwego organu. Zgodnie z wytycznymi Europejskiego Nadzoru Bankowego (EBA) zawartymi w jednolitym zbiorze pytań i odpowiedzi (single rulebook QA) przedstawiającymi stanowisko EBA dotyczące momentu rozpoznawania zysków rocznych oraz

śródrocznych w danych dotyczących adekwatności kapitałowej (QA 2018_3822, QA 2018_4085 oraz QA 2013_208), od momentu kiedy instytucja formalnie spełnia kryteria pozwalające mu zaliczyć zysk za dany okres do kapitału Tier I, uznaje się, że zysk ten powinien być zaliczony na datę wsteczną (datę zysku a nie datę spełnienia kryterium) i należy dokonać korekty funduszy własnych na datę której dotyczy zysk.

Z uwagi na fakt, iż w dniu 12 maja 2022 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku dokonało zatwierdzenia podziału zysku Banku, oraz do końca czerwca 2022 roku został zakończony formalny podział zysków części pozostałych podmiotów Grupy Kapitałowej Banku konsolidowanej ostrożnościowo, powyższe wytyczne mają zastosowanie do funduszy własnych Grupy w odniesieniu do danych według stanu na 31 grudnia 2021 roku.

Gdyby nie były stosowane rozwiązania przejściowe dotyczące częściowego odwrócenia wpływu MSSF 9 zgodnie z art. 473a rozporządzenia CRR, Kapitał Tier 1 Grupy wyniósłby 36 414 mln PLN, Łączny Kapitał 38 998 mln PLN, współczynnik kapitału Tier 1 byłby na poziomie 16,04%, łączny współczynnik kapitałowy 17,18%, a wskaźnik dźwigni 8,05%.

Gdyby nie stosowano tymczasowego traktowania niezrealizowanych zysków i strat wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody zgodnie z art. 468 rozporządzenia CRR, Kapitał Tier 1 Grupy wyniósłby 36 661 mln PLN, Łączny Kapitał 39 245 mln PLN, współczynnik kapitału Tier 1 wyniósłby 16,03%, łączny współczynnik kapitałowy 17,16%, a wskaźnik dźwigni 8,07%.

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR, na potrzeby adekwatności kapitałowej stosuje się konsolidację ostrożnościową, która, w odróżnieniu od konsolidacji zgodnej z MSSF, obejmuje tylko podmioty zależne spełniające definicję instytucji, instytucji finansowej lub przedsiębiorstwa usług pomocniczych. Ponadto na podstawie art. 19 ust. 1 Rozporządzenia CRR z konsolidacji ostrożnościowej mogą być wyłączone podmioty, których łączna wartość aktywów i pozycji pozabilansowych jest niższa niż 10 mln EUR.

Pozostałe jednostki zależne niekonsolidowane metodą pełną na potrzeby konsolidacji ostrożnościowej wyceniane są metodą praw własności.

Grupę Kapitałową na potrzeby konsolidacji ostrożnościowej stanowią:

- PKO Bank Polski S.A.,
- Grupa Kapitałowa PKO Leasing S.A.,
- PKO BP BANKOWY PTE S.A.,
- PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.,
- Grupa Kapitałowa KREDOBANK S.A.,
- PKO Finance AB,
- PKO BP Finat sp. z o.o.,
- PKO Bank Hipoteczny S.A.,
- Grupa Kapitałowa Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A.

Z konsolidacji ostrożnościowej wyłączone są podmioty niefinansowe i ubezpieczeniowe.

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT ZGODNY Z ROZPORZĄDZENIEM CRR (KONSOLIDACJA OSTROŻNOŚCIOWA)

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT zgodny z rozporządzeniem CRR	31.12.2022	31.12.2021
Wynik z tytułu odsetek	**11 725**	**9 861**
Przychody z tytułu odsetek	20 065	10 554
Koszty z tytułu odsetek	(8 340)	(693)
Wynik z tytułu prowizji i opłat	**4 689**	**4 278**
Przychody z tytułu prowizji i opłat	6 254	5 445
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(1 565)	(1 167)
Wynik pozostały	**427**	**729**
Przychody z tytułu dywidend	12	12
Wynik na operacjach finansowych	360	63
Wynik z pozycji wymiany	(66)	437
Zyski lub straty z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych	(10)	205
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	131	12
Wynik na działalności biznesowej	**16 841**	**14 868**
Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe	(1 476)	(1 329)
Wynik z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	(63)	(46)
Koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych	(1 914)	-
Koszty działania	(7 675)	(6 038)
Podatek od niektórych instytucji finansowych	(1 259)	(1 071)
Udział w zyskach i stratach jednostek zależnych, stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć	247	97
Zysk/(strata) brutto	4 701	6 481
Podatek dochodowy	(1 411)	(1 619)
Zysk/(strata) netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 290	4 862
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-
Zysk/(strata) netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	3 290	4 862

KAPITAŁ WEWNĘTRZNY (FILAR II)

W 2022 roku Grupa Kapitałowa wyznaczała kapitał wewnętrzny zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa:

- rozporządzeniem CRR,
- ustawą Prawo bankowe,
- rozporządzeniem Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach (weszło w życie z dniem 11 czerwca 2021 roku),
- rozporządzeniem Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 27 lipca 2021 roku w sprawie szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego oraz dokonywania przez bank przeglądów strategii i procedur szacowania i stałego utrzymywania kapitału wewnętrznego (weszło w życie z dniem 4 sierpnia 2021 roku),
- ustawą o nadzorze makroostrożnościowym,

oraz przepisami wewnętrznymi Banku i Grupy Kapitałowej.

Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy Kapitałowej. Celem szacowania kapitału wewnętrznego jest określenie funduszy własnych na poziomie zapewniającym bezpieczeństwo działalności przy uwzględnieniu zmian profilu i skali prowadzonej działalności oraz niekorzystnych warunków skrajnych oraz umożliwienie bardziej efektywnego

zarządzania Grupą Kapitałową nakierowanego na poprawę rentowności działalności i rentowności zainwestowanego kapitału.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka jest ustalany zgodnie z metodami określonymi w przepisach wewnętrznych.

Wysokość relacji funduszy własnych do kapitału wewnętrznego Grupy Kapitałowej utrzymywała się na poziomie powyżej zarówno limitu ustawowego, jak i wewnętrznego Grupy Kapitałowej.

- **UJAWNIENIA (FILAR III)**

Grupa Kapitałowa ogłasza w cyklu kwartalnym informacje dotyczące w szczególności zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej zgodnie z: rozporządzeniem CRR i aktami wykonawczymi do CRR, wytycznymi Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego, w tym w sprawie wymogów dotyczących ujawniania informacji na mocy części ósmej Rozporządzania CRR („wytyczne EBA"), ustawą o nadzorze makroostrożnościowym, ustawą Prawo bankowe, Rekomendacjami H, M i P wydanymi przez Komisję Nadzoru Finansowego, w ramach Raportu „Adekwatność kapitałowa oraz inne informacje Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej podlegające ogłaszaniu. Ostatni raport został przygotowany według stanu na 31 grudnia 2021 roku".

Szczegółowe informacje o zakresie ujawnianych informacji, sposobie ich weryfikacji oraz publikacji zawierają Zasady polityki informacyjnej PKO Banku Polskiego SA w zakresie adekwatności kapitałowej oraz innych informacji podlegających ogłaszaniu udostępnione na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl).

70. WSKAŹNIK DŹWIGNI

Grupa Kapitałowa wylicza wskaźnik dźwigni jako jedną z miar adekwatności kapitałowej.

Celem zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej jest zapewnienie właściwej relacji pomiędzy wielkością kapitału Tier I i sumą aktywów bilansowych oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych Grupy Kapitałowej.

Dla celów pomiaru ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej Grupa Kapitałowa kalkuluje wskaźnik dźwigni jako miarę kapitału Tier I podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej i wyraża wskaźnik jako wartość procentową. Wskaźnik dźwigni według stanu na 31 grudnia 2022 roku i 31 grudnia 2021 roku utrzymywał się powyżej limitów wewnętrznych, zewnętrznych, a także powyżej wartości minimalnych rekomendowanych przez KNF.

Dla utrzymania wskaźnika dźwigni na akceptowalnym Grupa Kapitałowa ustaliła strategiczny limit tolerancji oraz wartość progową, których poziomy są regularnie monitorowane i okresowo weryfikowane.

	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych		
	31.12.2022	31.12.2021 dane przekształcone	31.12.2021 dane opublikowane
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej			
Kapitał Tier I	38 139	39 412	38 524
Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	454 490	436 860	439 933
Wskaźnik dźwigni			
Wskaźnik dźwigni	8,39	9,02	8,76

71. DYWIDENDY I PODZIAŁ ZYSKU Z LAT UBIEGŁYCH

Intencją Banku, zgodnie z przyjętą w 2021 roku polityką dywidendową, jest stabilne realizowanie w długim okresie wypłat dywidendy dla akcjonariuszy z zachowaniem zasady ostrożnego zarządzania Bankiem i Grupą Kapitałową Banku zgodnie z wymogami przepisów prawa oraz stanowisk KNF w sprawie założeń polityki dywidendowej banków komercyjnych.

15 grudnia 2022 roku Bank przyjął politykę dywidendową Banku i Grupy Kapitałowej („Polityka dywidendowa"). Przyjęta Polityka dywidendowa zakłada intencję stabilnego wypłacania dywidendy w długim terminie z zachowaniem zasady ostrożnego zarządzania Bankiem i Grupą Kapitałową, zgodnie z wymogami przepisów prawa oraz stanowiskiem KNF w sprawie założeń polityki dywidendowej banków komercyjnych. Celem Polityki dywidendowej jest optymalne kształtowanie struktury kapitałowej Banku i Grupy Kapitałowej z uwzględnieniem

zwrotu z kapitału i jego kosztu oraz potrzeb kapitałowych związanych z rozwojem, przy jednoczesnej konieczności zapewnienia odpowiedniego poziomu współczynników adekwatności kapitałowej oraz spełnienia wymogu w zakresie minimalnego poziomu funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji (MREL). Dodatkowym narzędziem redystrybucji kapitałów jest skup akcji własnych w celu ich umorzenia. Zgodę na nabycie przez Bank akcji własnych wyraża Walne Zgromadzenie, po uprzedniej akceptacji Rady Nadzorczej, określając warunki nabycia, w tym maksymalną liczbę akcji do nabycia, okres upoważnienia do nabycia akcji, który nie może przekraczać pięciu lat oraz maksymalną i minimalną wysokość zapłaty za nabywane akcje, jeżeli nabycie następuje odpłatnie. Nabycie akcji własnych w celu umorzenia w każdym przypadku wymaga uzyskania przez Bank uprzedniej zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

12 maja 2022 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku PKO Banku Polskiego S.A. (ZWZ) podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku PKO Banku Polskiego S.A. osiągniętego w 2021 roku, zgodnie z którą:

- 2 287 500 000 PLN (tj. 49,77% zysku netto Banku) zostało przeznaczone na dywidendę,
- pozostałą część zysku netto w kwocie 2 308 836 372 PLN pozostawiono niepodzieloną.

Dywidenda wynosi 1,83 PLN brutto na jedną akcję. ZWZ określiło dzień dywidendy (nabycia praw) na 4 sierpnia 2022 roku, a dzień wypłaty dywidendy na 23 sierpnia 2022 roku. Dywidenda przysługuje ze wszystkich 1 250 milionów akcji.

Jednocześnie ZWZ podjęło uchwałę dotyczącą pozostawienia niepodzielonego zysku PKO Banku Polskiego S.A. z lat poprzednich, w kwocie 5 500 000 000 PLN, zyskiem niepodzielonym.

Powyższe uchwały są spójne z indywidualnym zaleceniem Komisji Nadzoru Finansowego z 23 lutego 2022 roku, zgodnie z którym KNF zaleciła Bankowi ograniczenie ryzyka występującego w jego działalności poprzez:

- niewypłacanie dywidendy z zysku wypracowanego w 2021 roku w wysokości większej niż 50%;
- niepodejmowanie, bez uprzedniej konsultacji z organem nadzoru, innych działań, w szczególności pozostających poza zakresem bieżącej działalności biznesowej i operacyjnej, które mogą skutkować obniżeniem funduszy własnych, w tym również ewentualnych wypłat dywidend z niepodzielonego zysku z lat ubiegłych oraz wykupów akcji własnych.

Jednocześnie KNF potwierdziła, że Bank spełnia wymogi do wypłaty dywidendy na poziomie do 50% zysku netto za 2021 rok określone w stanowisku KNF z grudnia 2021 roku w sprawie polityki dywidendowej w 2022 roku instytucji nadzorowanych.

- **ZALECENIA KNF W ZAKRESIE WYPŁATY DYWIDENDY W 2023 ROKU**

6 grudnia 2022 roku KNF przyjęła stanowisko w sprawie polityki dywidendowej w 2023 roku banków komercyjnych, banków spółdzielczych i zrzeszających, zakładów ubezpieczeń, zakładów reasekuracji, zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, towarzystw funduszy inwestycyjnych, powszechnych towarzystw emerytalnych oraz domów maklerskich.

Wskazane w stanowiskach KNF kryteria wypłaty dywidendy dla banków komercyjnych są następujące:

1. Kwotę do wysokości 50% zysku za 2022 rok mogą wypłacić jedynie banki spełniające jednocześnie poniższe kryteria:

- nierealizujące programu naprawczego,
- pozytywnie ocenione w ramach procesu badania i oceny nadzorczej (BION) - ocena końcowa BION nie gorsza niż 2,5,
- wykazujące poziom dźwigni finansowej (LR) na poziomie wyższym niż 5%,
- posiadające współczynnik kapitału podstawowego Tier 1 (CET1) nie niższy niż wymagane minimum: 4,5% +56%*wymóg P2R + wymóg połączonego bufora (z uwzględnieniem 3% bufora ryzyka systemowego),
- posiadające współczynnik kapitału Tier 1 (T1) nie niższy niż wymagane minimum.: 6% +75%*wymóg P2R + wymóg połączonego bufora (z uwzględnieniem 3% bufora ryzyka systemowego),
- posiadające łączny współczynnik kapitałowy (TCR) nie niższy niż wymagane minimum.: 8% + wymóg P2R + wymóg połączonego bufora (z uwzględnieniem 3% bufora ryzyka systemowego),

2. Kwotę do wysokości 75% zysku z 2022 roku mogą wypłacić jedynie banki spełniające jednocześnie kryteria do wypłaty 50% z uwzględnieniem, w ramach kryteriów kapitałowych, wrażliwości banku na niekorzystny scenariusz makroekonomiczny (zalecenie P2G).
3. Kwotę do wysokości 100% zysku z 2022 roku mogą wypłacić jedynie banki spełniające jednocześnie kryteria do wypłaty 75%, a także których portfel należności od sektora niefinansowego charakteryzuje się dobrą jakością kredytową (udział NPL, z uwzględnieniem instrumentów dłużnych, na poziomie nieprzewyższającym 5%).

Kryteria określone w punktach 1-3 bank powinien spełniać zarówno na poziomie jednostkowym, jak i skonsolidowanym.

Dodatkowo KNF wskazała, że banki posiadające istotny portfel walutowych kredytów mieszkaniowych korygują stopę wypłaty dywidendy w oparciu o dwa dodatkowe kryteria:

- Kryterium 1 – bazujące na udziale walutowych kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych w całym portfelu należności od sektora niefinansowego,
- Kryterium 2 – bazujące na udziale kredytów mieszkaniowych walutowych udzielonych w latach 2007 i 2008 w portfelu walutowych kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych.

KNF zaleciła stosowanie odpowiednich korekt w zależności od wielkości posiadanego przez bank portfela:

- Kryterium 1:
  - banki z udziałem powyżej 5% - korekta stopy dywidendy o 20 p.p.,
  - banki z udziałem powyżej 10% - korekta stopy dywidendy o 40 p.p.,
  - banki z udziałem powyżej 20% - korekta stopy dywidendy o 60 p.p.,
  - banki z udziałem powyżej 30% - korekta stopy dywidendy o 100 p.p.,
- Kryterium 2:
  - banki z udziałem powyżej 20% - korekta stopy dywidendy o 30 p.p.,
  - banki z udziałem powyżej 50% - korekta stopy dywidendy o 50 p.p.,

przy czym łączna wartość korekty (maksymalnie 100%) jest sumą korekt wynikających z obu kryteriów.

Intencją Banku jest wypłata dywidendy w 2023 roku z zysku netto 2022 roku.

Zgodnie z art. 395 § 2 pkt 2 Kodeksu spółek handlowych decyzja dotycząca podziału zysku pozostaje w kompetencjach Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku.

POZOSTAŁE NOTY

72. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

- ŚRODKI PIENIĘŻNE ORAZ EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz środki pieniężne na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia.

INFORMACJE FINANSOWE

ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY	2022	2021
Gotówka, rachunek bieżący w Banku Centralnym	11 966	11 587
Lokaty w Banku Centralnym	3 951	-
Bieżące należności od banków	15 589	8 935
Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania, w tym	489	253
- należności od banków	454	228
- kredyty i pożyczki udzielone klientom	35	25
Razem	**31 995**	**20 775**

- ŚRODKI PIENIĘŻNE O OGRANICZONEJ MOŻLIWOŚCI DYSPONOWANIA

Środki pieniężne w kwocie 489 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku: 253 miliony PLN), w tym:

- w kwocie 35 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku 25 milionów PLN) stanowiące zabezpieczenia wykonywanych przez Biuro Maklerskie PKO Banku Polskiego operacji papierami wartościowymi są zdeponowane w KDPW_CCP w ramach Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych. Każdy uczestnik bezpośredni, który posiada status uczestnika rozliczającego zobowiązany jest do dokonania wpłaty do funduszu rozliczeniowego gwarantującego rozliczanie transakcji giełdowych objętych tym funduszem. Wysokość wpłat uzależniona jest od wartości obrotu danego uczestnika i jest codziennie aktualizowana przez KDPW_CCP.
- w kwocie 4 miliony PLN (na 31 grudnia 2021 roku: 4 miliony PLN) stanowiące środki wpłacone przez uczestników IKE, IKZE, PPE i PSO, które nie zostały do 31 grudnia 2022 roku i odpowiednio 31 grudnia 2021 roku przeliczone przez agenta transferowego na jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych,
- w kwocie 450 milionów PLN (na 31 grudnia 2021 roku: 224 milionów PLN) stanowiące zabezpieczenie transakcji sekurytyzacji.

- PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z TYTUŁU ODSETEK I DYWIDEND OTRZYMANYCH I WYPŁACONYCH

PRZYCHODY Z TYTUŁU ODSETEK OTRZYMANE OD:	2022	2021
kredytów i innych należności od banków	1 443	261
pochodnych instrumentów zabezpieczających	-	419
dłużnych papierów wartościowych	3 745	2 290
kredytów i pożyczek udzielonych klientom	14 554	6 823
Razem	**19 742**	**9 793**

Powyższe kwoty odsetek otrzymanych nie uwzględniają wartości prowizji rozliczanych w czasie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej, ujmowanych jako przychody odsetkowe.

KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK - ZAPŁACONE:	2022	2021
zobowiązań wobec banków	(127)	(26)
zobowiązań wobec klientów	(2 863)	(265)
kredytów i pożyczek otrzymanych	(35)	(28)
leasingu	(19)	(12)
dłużnych papierów wartościowych	(89)	(293)
emisji papierów wartościowych	(447)	(341)
zobowiązań podporządkowanych	(99)	(48)
Razem	(3 679)	(1 013)

PRZYCHODY Z TYTUŁU DYWIDEND – OTRZYMANE	2022	2021
od aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	1	1
instrumentów finansowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	50	11
Razem	51	12

- PRZEPŁYWY Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ – INNE KOREKTY

INNE KOREKTY	2022	2021
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych oraz zabezpieczenie udziałów w aktywach netto podmiotu zagranicznego	(1 901)	(5 008)
Zyski i straty aktuarialne	(9)	9
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(87)	51
Wycena dotycząca udziałów w jednostkach podporządkowanych i inne zmiany	(18)	5
Likwidacja rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(11)	(205)
Inne zmiany	114	11
Razem	(1 912)	(5 137)

- OBJAŚNIENIE PRZYCZYN RÓŻNIC POMIĘDZY ZMIANAMI STANU POZYCJI SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ ORAZ ZMIANAMI STANU TYCH POZYCJI WYKAZYWANYMI W DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

(ZYSK) STRATA Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ	2022	2021
Zyski ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(108)	(101)
Straty na sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	11	33
Razem	(97)	(68)

Analityka do pozycji „Odsetki i dywidendy otrzymane" i „Odsetki zapłacone" w przepływach środków pieniężnych z działalności operacyjnej	2022	2021
Wykazywane w działalności inwestycyjnej:	(3 758)	(2 280)
od aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	(1)	(1)
dywidendy otrzymane od papierów wartościowych nieprzeznaczonych do obrotu wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(50)	(11)
odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	(1 987)	(1 304)
odsetki otrzymane od papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	(1 720)	(964)
Wykazywane w działalności finansowej:	581	417
odsetki zapłacone z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	447	341
odsetki zapłacone od zobowiązań podporządkowanych	99	48
odsetki zapłacone od kredytów i pożyczek otrzymanych	35	28
Razem	**(3 177)**	**(1 863)**

ZMIANA STANU NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	2022	2021
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(7 091)	(6 453)
Zmiany odpisów na oczekiwane straty kredytowe	(2)	-
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	6 880	6 965
Razem	**(213)**	**512**

ZMIANA STANU PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	2022	2021
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(192)	(11 758)
Zmiany odpisów na oczekiwane straty kredytowe	40	(57)
Wartość godziwa aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite	(2 072)	(3 802)
Ujęcie nabycia / zbycia papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne dochody całkowite w działalności inwestycyjnej	3 258	(8 969)
Ujęcie nabycia / zbycia papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu w działalności inwestycyjnej	(5 312)	23 836
Inne wpływy z działalności inwestycyjnej	(10)	(138)
Razem	**(4 288)**	**(888)**

ZMIANA STANU KREDYTÓW I POŻYCZEK UDZIELONYCH KLIENTOM	2022	2021
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	2 579	(11 697)
Zmiany odpisów na oczekiwane straty kredytowe	(1 060)	136
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	10	(4)
Razem	**1 529**	**(11 565)**

ZMIANA STANU AKTYWÓW TRWAŁYCH PRZEZNACZONYCH DO SPRZEDAŻY	2022	2021
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	8	108
Zmiany odpisów na aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	-	2
Razem	**8**	**110**

ZMIANA STANU INNYCH AKTYWÓW	2022	2021
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(199)	198
Zmiany odpisów na inne aktywa i zapasy	(17)	(61)
Razem	**(216)**	**137**

ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU OTRZYMANYCH KREDYTÓW I POŻYCZEK	2022	2021
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(167)	195
Ujęcie zaciągnięcia /spłaty kredytów i pożyczek długoterminowych w działalności finansowej, w tym odsetek	132	(229)
Razem	**(35)**	**(34)**

ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU EMISJI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	2022	2021
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(8 362)	(8 226)
Ujęcie zaciągnięcia /spłaty zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych w działalności finansowej	9 104	8 000
Razem	**742**	**(226)**

ZMIANA STANU SKUMULOWANYCH ODPISÓW NA OCZEKIWANE STRATY KREDYTOWE ORAZ ODPISÓW Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH I INNYCH	2022	2021
Zmiana skumulowanych odpisów i rezerw na oczekiwane straty kredytowe	1 191	(36)
na należności od banków	2	-
na kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 059	(137)
na papiery wartościowe	(39)	57
na inne aktywa finansowe	11	(2)
rezerw na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancje	158	46
Zmiana skumulowanych odpisów z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych i innych rezerw	270	139
na aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	-	(2)
na rzeczowe aktywa trwałe	2	1
na wartości niematerialne	(13)	(20)
na inwestycje w jednostki podporządkowane	-	(12)
na inne aktywa niefinansowe	7	62
pozostałych rezerwy	274	110
Razem	**1 461**	**103**

ZMIANA STANU POZOSTAŁYCH ZOBOWIĄZAŃ	2022	2021
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	1 648	663
Ujęcie płatności z tytułu leasingu w działalności finansowej	255	233
Razem	**1 903**	**896**

ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ Z TYTUŁU LEASINGU	2022	2021
Bilans otwarcia	959	1 090
Zmiany ujęte w działalności operacyjnej:	192	102
- nowe umowy	49	33
- zamknięcie umów	(11)	(8)
- modyfikacje	136	67
- odsetki	16	10
- różnice kursowe	2	-
Ujęcie płatności z tytułu leasingu w działalności finansowej	(255)	(233)
Bilans zamknięcia	**896**	**959**

- **UZGODNIENIE POZYCJI SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ Z DZIAŁALNOŚCIĄ FINANSOWĄ SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH**

2022	Wartość na początek okresu	Ujęte w działalności finansowej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych		Ujęte w działalności operacyjnej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	Wartość na koniec okresu
		Zaciągnięcie	Spłata	Inne zmiany (odsetki, różnice kursowe i inne)	
Otrzymane kredyty i pożyczki	2 461	620	(753)	(34)	2 294
od banków	740	151	(516)	(66)	309
od klientów	1 721	469	(237)	32	1 985
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	23 872	8 421	(17 525)	742	15 510
Zobowiązania podporządkowane - obligacje podporządkowane	2 716	-	-	65	2 781
Płatności zobowiązań z tytułu leasingu	959	-	(255)	192	896
Razem	**30 008**	**9 041**	**(18 533)**	**965**	**21 481**

2021	Wartość na początek okresu	Ujęte w działalności finansowej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych		Ujęte w działalności operacyjnej w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	Wartość na koniec okresu
		Zaciągnięcie	Spłata	Inne zmiany (odsetki, różnice kursowe i inne)	
Otrzymane kredyty i pożyczki	2 267	1 331	(1 103)	(34)	2 461
od banków	875	627	(802)	40	740
od klientów	1 392	704	(301)	(74)	1 721
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	32 098	10 403	(18 403)	(226)	23 872
Zobowiązania podporządkowane - obligacje podporządkowane	2 716	-	-	-	2 716
Płatności zobowiązań z tytułu leasingu	1 090	-	(233)	102	959
Razem	**38 171**	**11 734**	**(19 739)**	**(158)**	**30 008**

W innych wpływach inwestycyjnych ujmowane są wpływy z dywidend oraz wpływy z tytułu sprzedaży kapitałowych papierów wartościowych. W innych wydatkach inwestycyjnych ujmowane są nabycia kapitałowych papierów wartościowych.

W roku 2022 w pozycji „inne wydatki inwestycyjne" Grupa prezentuje efekt transakcji nabycia akcji PKN ORLEN S.A. w kwocie 707 milionów PLN a w pozycji „inne wpływy inwestycyjne" efekt sprzedaży tych akcji w kwocie 715 milionów PLN. 29 września 2022 roku Grupa nabyła 14 161 080 akcji na okaziciela PKN ORLEN S.A. od Skarbu Państwa – Ministerstwa Aktywów Państwowych, za cenę równą iloczynowi liczby akcji i ceny jednej akcji zgodnie z kursem zamknięcia notowań akcji PKN ORLEN S.A. na rynku podstawowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie w dniu zawarcia umowy pomniejszoną o dyskonto ustalone na zasadach rynkowych. 30 września 2022 roku Grupa zawarła z PKN ORLEN S.A. transakcję swapa przychodu całkowitego (Total Return Swap) na okres 1 miesiąca, gdzie instrumentem bazowym były nabyte akcje. PKN ORLEN S.A. na zabezpieczenie wierzytelności złożył na rzecz Grupy depozyt gotówkowy, który podlegał oprocentowaniu na warunkach rynkowych. 18 października 2022 roku Grupa zbyła wszystkie akcje PKO ORLEN S.A. – sprzedaż nastąpiła w formule przyspieszonej budowy księgi popytu (ABB),

W innych wpływach inwestycyjnych ujmowane są również dywidendy otrzymane.

73. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązanymi

- ### Transakcje ze Skarbem Państwa

Skarb Państwa posiada 29,43% udziału w kapitale zakładowym Banku.

Na mocy ustawy z 30 listopada 1995 roku o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw, PKO Bank Polski S.A. otrzymuje środki z budżetu państwa tytułem wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych.

TRANSAKCJE ZE SKARBEM PAŃSTWA	2022	2021
Przychody memoriałowe	65	73
Przychody otrzymane kasowo	12	19
Przychody z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego" portfela	53	54

Od 1 stycznia 2018 roku w oparciu o przepisy ustawy z 30 listopada 1995 roku o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, udzielaniu premii gwarancyjnych oraz refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych, kredytobiorcy nabyli prawo do umorzenia w ciężar budżetu państwa pozostałego zadłużenia, co skutkować będzie sukcesywnym (do 2026 roku) całkowitym rozliczaniem zadłużenia z tytułu kredytów mieszkaniowych tzw. „starego" portfela. Bank prowadzi rozliczenia związane z wykupem odsetek od kredytów mieszkaniowych przez Budżet Państwa i z tego tytułu w 2022 roku i w 2021 roku Bank otrzymał prowizję poniżej 1 miliona PLN.

Od 1 stycznia 1996 roku Bank jest generalnym dystrybutorem znaków wartościowych, z którego tytułu otrzymuje prowizje od Budżetu Państwa – w 2022 roku i w 2021 roku Bank otrzymał prowizję z tego tytułu poniżej 1 miliona PLN.

Biuro Maklerskie PKO BP pełni funkcję agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych na podstawie umowy zawartej 11 lutego 2003 roku z Ministrem Finansów. Biuro Maklerskie PKO BP na podstawie tej umowy otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji - w 2022 roku wynosiło ono 254 miliony PLN, a w 2021 roku wynosiło 144 miliony PLN.

- ISTOTNE TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI ZE SKARBEM PAŃSTWA

Poniżej zaprezentowano zaangażowanie Grupy Kapitałowej oraz wartość zobowiązań Grupy Kapitałowej w stosunku do 10 jednostek powiązanych ze Skarbem Państwa o największym zaangażowaniu łącznym.

ISTOTNE TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI ZE SKARBEM PAŃSTWA	ZAANGAŻOWANIE BILANSOWE, W TYM Z TYTUŁU KREDYTÓW I INSTRUMENTÓW DŁUŻNYCH		ZAANGAŻOWANIE POZABILANSOWE		ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DEPOZYTÓW	
	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022	31.12.2021
Kontrahent 1	-	-	2 453	2 453	2 820	2 870
Kontrahent 2	16 097	16 337	31	30	87	1 068
Kontrahent 3	245	887	1 081	662	5	145
Kontrahent 4	422	277	3 807	2 111	2 087	86
Kontrahent 5	833	697	2 096	1 976	6	54
Kontrahent 6	118	118	1 500	-	275	3 225
Kontrahent 7	1 643	247	4 610	1 598	1 088	453
Kontrahent 8	751	575	557	1 410	-	-
Kontrahent 9	608	717	1 320	820	59	874
Kontrahent 10	841	896	816	444	-	-

	2022	2021
Przychody z tytułu odsetek i prowizji	420	119
Koszty z tytułu odsetek i prowizji	(497)	(7)

Na 31 grudnia 2022 roku odpis na oczekiwane straty kredytowe metodą zindywidualizowaną na powyższe ekspozycje wyniósł 1 milion PLN (na 31 grudnia 2021 roku wyniósł 0 milionów PLN).

Wszystkie transakcje z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa zdaniem Grupy Kapitałowej zawierane są na warunkach rynkowych.

- TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI KAPITAŁOWO

Transakcje Banku jako jednostki dominującej z jednostkami stowarzyszonymi i wspólnymi przedsięwzięciami zostały przedstawione w tabeli poniżej. Wszystkie opisane poniżej transakcje ze wspólnymi przedsięwzięciami i jednostkami stowarzyszonymi zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od warunków rynkowych. Terminy spłat transakcji mieszczą się w przedziale od jednego miesiąca do siedemnastu lat.

31.12.2022 Nazwa spółki	Należności	w tym kredyty	Zobowiązania	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService sp. z o.o.	64		206	63
„Centrum Obsługi Biznesu" sp. z o.o.	11	10	2	
Bank Pocztowy SA				1
Operator Chmury Krajowej sp. z o.o.			31	917
Razem wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone	**75**	**10**	**239**	**981**

Za okres zakończony 31.12.2022 Nazwa spółki	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService sp. z o.o.	850	783	198	198
„Centrum Obsługi Biznesu" sp. z o.o.	1	1	1	1
Operator Chmury Krajowej sp. z o.o.			29	
System Ochrony Banków Komercyjnych S.A.[1]			956	
Razem wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone	**851**	**784**	**1 184**	**199**

[1] szczegóły patrz nota „Koszty działania"

31.12.2021 Nazwa spółki	Należności	w tym kredyty	Zobowiązania	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService sp. z o.o.	83	28	133	33
„Centrum Obsługi Biznesu" sp. z o.o.	17	17	5	
Bank Pocztowy SA				1
„Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych" sp. z o.o.			1	
Operator Chmury Krajowej sp. z o.o.			12	852
Razem wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone	**100**	**45**	**151**	**886**

Za okres zakończony 31.12.2021 Nazwa spółki	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji
Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService sp. z o.o.	698	588	106	105
„Centrum Obsługi Biznesu" sp. z o.o.			24	
Razem wspólne przedsięwzięcia i jednostki stowarzyszone	**698**	**588**	**130**	**105**

- TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI OSOBOWO

Na 31 grudnia 2022 roku jednostką powiązaną z Grupą Kapitałową poprzez kluczowy personel kierowniczy PKO Banku Polskiego S.A. bądź bliskich członków rodziny kluczowego personelu kierowniczego pozostawało dziesięć podmiotów. Na 31 grudnia 2021 roku było to trzynaście podmiotów. W roku 2022 i 2021 w Grupie Kapitałowej nie wystąpiły transakcje wzajemne z tymi podmiotami.

74. ŚWIADCZENIA DLA KLUCZOWEGO PERSONELU KIEROWNICZEGO PKO BANKU POLSKIEGO SA

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

Jako krótkoterminowe świadczenie pracownicze obok wynagrodzenia zasadniczego ujęta została nieodroczona część składnika zmiennego wynagrodzenia w formie gotówkowej.

Jako pozostałe świadczenie długoterminowe ujęta została odroczona część zmiennego składnika wynagrodzeń przyznawana w formie gotówkowej.

Jako płatności na bazie akcji rozliczane w środkach pieniężnych ujmowany jest nieodroczony i odroczony składnik wynagrodzeń przyznawany w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym) zgodnie z zasadami opisanymi poniżej.

- ZMIENNE SKŁADNIKI WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W GRUPIE KAPITAŁOWEJ BANKU

Zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są w formie: nieodroczonej (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny) i odroczonej (na kolejne trzy lata po pierwszym roku po okresie oceny), przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym).

Składnik wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego jest przeliczany na akcje fantomowe po przyznaniu danego składnika – z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji (Volume Weighted Average Price) Banku na Giełdzie Papierów Wartościowych SA w Warszawie, publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters albo Bloomberg - z IV kwartału okresu oceny. Następnie, po okresie retencyjnym i okresie odroczenia, akcje są przeliczane na gotówkę - z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji (Volume Weighted Average Price) Banku na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie z III kwartału roku kalendarzowego poprzedzającego wypłatę (Zarząd) oraz III kwartału roku kalendarzowego, w którym dokonywana jest wypłata (pozostałe osoby na stanowiskach kierowniczych), publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters albo Bloomberg.

Wynagrodzenie odroczone może podlegać redukcji w przypadku pogorszenia wyników finansowych Banku lub odpowiednio Spółki Grupy, straty Banku/Spółki lub pogorszenia innych zmiennych związanych z efektami pracy w okresie oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz wynikami nadzorowanych lub kierowanych przez te osoby jednostek/komórek organizacyjnych, które ujawniły się po okresie oceny.

W wybranych spółkach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w 2022 roku również przyznawane są zmienne składniki wynagrodzeń. Zasady zmiennych składników wynagrodzeń dla członków zarządu obowiązywały w: PKO Bank Hipoteczny SA, PKO BP BANKOWY PTE SA, PKO TFI SA, PKO Leasing SA, PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA, PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA, Kredobank SA oraz PKO Faktoring SA. Jednocześnie w spółkach PKO Bank Hipoteczny SA, PKO Towarzystwo Ubezpieczeń SA, PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń SA i PKO Leasing SA zasadami zmiennych składników wynagrodzeń objęci byli pracownicy na wybranych stanowiskach kierowniczych, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka spółki oraz w spółce PKO TFI SA – wybrani pracownicy, do których zadań należą czynności istotnie wpływające na profil ryzyka spółki lub zarządzanych przez spółkę funduszy inwestycyjnych szerszy opis w rozdziale „Zmienne składniki wynagrodzeń członków Zarządu Banku i kluczowych menedżerów o wysokim wpływie na profil ryzyka Banku" sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. za 2021 rok sporządzonego łącznie ze sprawozdaniem Zarządu z działalności PKO Banku Polskiego S.A.

INFORMACJE FINANSOWE

KOSZTY WYNAGRODZEŃ ZARZĄDU I RADY NADZORCZEJ BANKU (w tysiącach PLN)	2022	2021
Zarząd Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	12 975	9 644
Świadczenia długoterminowe	1 988	957
Płatności na bazie akcji rozliczane w środkach pieniężnych[1]	438	11 040
Świadczenia z tytułu rozwiązania umów dla członków Zarządu Banku, którzy przestali pełnić swoje funkcje	1 244	2 654
Razem	**16 645**	**24 295**
Rada Nadzorcza Banku		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2 165	1 532
Razem	**2 165**	**1 532**

[1] Spadek kosztów wynagrodzeń zmiennych Zarządu Banku w pozycji „Świadczenia na bazie akcji rozliczane w środkach pieniężnych" w 2022 roku w stosunku do okresu porównywalnego wynika z aktualizacji wyceny rezerw na zmienne składniki wynagrodzeń w oparciu o wysokość bieżącej ceny akcji Banku.

KOSZTY WYNAGRODZEŃ ZARZĄDÓW I RAD NADZORCZYCH SPÓŁEK ZALEŻNYCH (w tysiącach PLN)	2022	2021
Zarządy Spółek		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	24 343	22 336
Świadczenia długoterminowe	3 388	6 881
Płatności na bazie instrumentów finansowych rozliczane w środkach pieniężnych	2 930	3 093
Świadczenia dla członków Zarządów Spółek, którzy przestali pełnić swoje funkcje	2 033	1 121
Razem	32 694	33 431
Rady Nadzorcze Spółek		
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 369	1 025
Razem	1 369	1 025

KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE PRZEZ BANK NA RZECZ CZŁONKÓW ZARZĄDU I RADY NADZORCZEJ BANKU PEŁNIĄCYCH SWOJE FUNKCJE NA DATY RAPORTOWE (W TYSIĄCACH PLN)	31.12.2022	31.12.2021
Rada Nadzorcza Banku	-	2 214
Zarząd Banku	101	89
Razem	101	2 303

Warunki oprocentowania i terminy spłaty należności nie odbiegają od warunków rynkowych i terminów spłaty dla podobnych produktów bankowych.

W 2022 roku członkowie Zarządu Banku według stanu na 31 grudnia 2022 roku nie otrzymali wynagrodzenia od jednostek powiązanych z Bankiem. W 2021 roku członkowie Zarządu Banku według stanu na 31 grudnia 2021 roku otrzymali wynagrodzenie od jednostek powiązanych z Bankiem w wysokości 33 tysiące PLN.

Bank świadczy na rzecz kluczowego personelu kierowniczego Banku, członków Rady Nadzorczej oraz bliskich członków rodzin tych osób standardowe usługi finansowe obejmujące między innymi prowadzenie rachunków bankowych, przyjmowanie depozytów, udzielanie kredytów i inne usługi finansowe. Warunki tych transakcji nie odbiegają od warunków rynkowych.

- ZMIENNE SKŁADNIKI WYNAGRODZEŃ

REZERWA NA ZMIENNE SKŁADNIKI WYNAGRODZEŃ	31.12.2022 (za lata 2018-2022)	31.12.2021 (za lata 2017-2021)
Zarząd Banku (w tym członkowie Zarządu Banku, którzy przestali pełnić swoje funkcje)	20	26
Pozostali Risk Takers (osoby zajmujące stanowiska kierownicze bez Zarządu Banku)	60	74
Spółki Grupy Kapitałowej	30	27
Razem rezerwa	110	127
WYNAGRODZENIE WYPŁACONE W ROKU	**2022 (za lata 2017-2021)**	**2021 (za lata 2016-2020)**
- przyznane w formie gotówki	**27**	**23**
Zarząd Banku (w tym członkowie Zarządu Banku, którzy przestali pełnić swoje funkcje)	4	3
Pozostali Risk Takers (osoby zajmujące stanowiska kierownicze bez Zarządu Banku)	14	13
Spółki Grupy Kapitałowej	9	7
- przyznane w formie instrumentu finansowego	**24**	**30**
Zarząd Banku (w tym członkowie Zarządu Banku, którzy przestali pełnić swoje funkcje)	5	5
Pozostali Risk Takers (osoby zajmujące stanowiska kierownicze bez Zarządu Banku)	14	21
Spółki Grupy Kapitałowej	5	4
Razem wypłacone	51	53

75. LEASING

ZASADY RACHUNKOWOŚCI:

75.1. LEASING – LEASINGODAWCA

Grupa Kapitałowa występuje jako leasingodawca w odniesieniu do umów leasingu dotyczących użytkowania środków transportu, budynków, w tym powierzchni biurowych, oraz maszyn i urządzeń. Grupa Kapitałowa prowadzi działalność leasingową poprzez spółki z Grupy Kapitałowej PKO Leasing SA oraz KREDOBANK SA.

Grupa Kapitałowa jako leasingodawca klasyfikuje leasing do leasingu operacyjnego lub leasingu finansowego.

Umowa leasingu jest zaliczana do leasingu operacyjnego, jeżeli nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów. W przypadku tym Grupa Kapitałowa ujmuje opłaty leasingowe jako przychód metodą liniową.

Rzeczowe aktywa trwałe oddane w leasing operacyjny ujmowane są w wydzielonej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej zgodnie z zasadami rachunkowości mającymi zastosowanie do rzeczowych aktywów trwałych (nota dot. zasad rachunkowości: „Rzeczowe aktywa trwałe", „Amortyzacja i umorzenie", „Odpisy z tytułu utraty wartości").

Wynik z tytułu leasingu operacyjnego prezentowany jest w pozycji „Przychody z tytułu prowizji i opłat", linia „leasing operacyjny i zarządzanie flotą". Przychody z tytułu leasingu operacyjnego oraz zarządzania flota obejmują przede wszystkim opłaty za korzystanie z przedmiotów leasingu, najmu krótkoterminowego oraz wynik netto na usługach zarządzania flotą (w tym serwis, wymiana opon, zapewnienie samochodów zastępczych). Koszty z tytułu leasingu operacyjnego oraz zarządzania flotą obejmują następujące pozycje: serwis mechaniczny, serwis ogumienia, koszty paliw oraz koszty samochodów zastępczych. Przychody z tytułu leasingu operacyjnego ujęte zostały łącznie z kosztami amortyzacji rzeczowego majątku trwałego oddanego w leasing operacyjny.

Umowa leasingu jest zaliczana do leasingu finansowego, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów. Grupa Kapitałowa klasyfikuje umowy do leasingu finansowego, w odniesieniu do których spełniony został co najmniej jeden z warunków lub spełnione zostały wszystkie następujące warunki:

- na mocy leasingu następuje przeniesienie na leasingobiorcę własności bazowego składnika aktywów przed końcem okresu leasingu,
- leasingobiorca ma opcję zakupienia bazowego składnika aktywów za cenę, która według przewidywań będzie na tyle niższa od wartości godziwej ustalonej na dzień, gdy opcja zakupienia składnika będzie mogła zostać zrealizowana, że w dacie początkowej można z wystarczającą pewnością założyć, że leasingobiorca skorzysta z tej opcji,
- okres leasingu stanowi większą część ekonomicznego okresu użytkowania bazowego składnika aktywów, nawet jeżeli tytuł prawny nie ulega przeniesieniu,
- wartość bieżąca opłat leasingowych w dacie początkowej wynosi zasadniczo prawie tyle, ile wynosi łączna wartość godziwa bazowego składnika aktywów, za który w przypadku subleasingu przyjmuje się wartość aktywa z tytułu prawa do użytkowania wynikającego z głównej umowy leasingu, oraz
- bazowy składnik aktywów ma na tyle specjalistyczny charakter, że tylko leasingobiorca może z niego korzystać bez dokonywania większych modyfikacji.

Po dacie rozpoczęcia leasingu Grupa wycenia zobowiązanie z tytułu leasingu poprzez:
- zwiększenie wartości bilansowej w celu odzwierciedlenia odsetek od zobowiązania z tytułu leasingu,
- zmniejszenie wartości bilansowej w celu uwzględnienia zapłaconych opłat leasingowych, oraz
- zaktualizowanie wyceny wartości bilansowej w celu uwzględnienia wszelkiej ponownej oceny lub zmiany leasingu lub w celu uwzględnienia zaktualizowanych stałych opłat leasingowych.

Jako inwestycję leasingową brutto rozumie się sumę:
- opłat leasingowych należnych leasingodawcy wynikających z leasingu finansowego, oraz
- ewentualnej niegwarantowanej wartości końcowej przypisanej leasingodawcy.

Stopa procentowa leasingu stosowana przez Grupę Kapitałową to stopa, która powoduje, że wartość bieżąca opłat leasingowych oraz niegwarantowanej wartości końcowej równa się sumie wartości godziwej bazowego składnika aktywów oraz wszelkich początkowych kosztów bezpośrednich poniesionych przez Grupę Kapitałową.

Umowa leasingu finansowego ujmowana jest jako należność w kwocie równej bieżącej wartości umownych opłat leasingowych powiększonej o ewentualną niegwarantowaną wartość końcową przypisaną leasingodawcy, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu finansowego są dzielone między przychody z tytułu odsetek i zmniejszenie salda należności w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy procentowej od pozostałej do spłaty należności.

Umowy leasingu finansowego ujmowane są w pozycji „Kredyty i pożyczki udzielone klientom".

75.2. LEASING – LEASINGOBIORCA

Do umów leasingu lub umów zawierających leasing Grupa Kapitałowa kwalifikuje umowy, zgodnie z którymi:
- uzyskuje prawo do używania zidentyfikowanego składnika aktywów, a prawo dostawcy do podstawienia alternatywnego składnika aktywów nie jest znaczące, oraz
- posiada prawo do uzyskania zasadniczo wszystkich korzyści ekonomicznych z użytkowania prawa przez cały okres użytkowania, oraz
- posiada prawo do kierowania użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów przez cały okres użytkowania, gdy:
  - Grupa Kapitałowa posiada prawo do kierowania tym, w jaki sposób i w jakim celu wykorzystuje się składnik aktywów przez cały okres użytkowania, lub
  - podjęto wcześniej odpowiednie decyzje dotyczącego tego, w jaki sposób i w jakim celu wykorzystuje się składnik aktywów.

Grupa Kapitałowa stosuje wyłączenia i nie ujmuje aktywów z tytułu prawa do użytkowania i zobowiązań w odniesieniu do:
- leasingów krótkoterminowych, do których Grupa Kapitałowa zalicza umowy bez możliwości zakupu składnika aktywów, zawarte na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy od momentu rozpoczęcia umowy, w szczególności umowy zawarte na czas nieokreślony z krótkim (do 12 miesięcy) terminem wypowiedzenia, bez znaczących kar,

przez które rozumie się w szczególności poniesione nakłady z tytułu inwestycji w obcym środku trwałym oraz koszty zmiany lokalizacji,

- leasingów niskocennych (składnik aktywów ma wartość mniejszą niż 20 000 PLN, ustalaną w oparciu o wartość nowego składnika aktywów bez względu na wiek składnika aktywów objętego leasingiem), z wyłączeniem umów najmu powierzchni.

Zobowiązanie z tytułu leasingu Grupa Kapitałowa wycenia początkowo w wysokości wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty w tej dacie.

Na wartość zobowiązania z tytułu leasingu wpływają:

- stałe opłaty pomniejszone o wszelkie należne zachęty leasingowe,
- zmienne opłaty leasingowe, które zależą od indeksu lub stawki, wycenione początkowo z zastosowaniem indeksu lub stawki obowiązujących na datę rozpoczęcia,
- kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej,
- cena wykonania opcji kupna, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo powyżej 50%, że Grupa Kapitałowa skorzysta z opcji kupna,
- kary pieniężne z tytułu wypowiedzenia umowy leasingu, jeżeli umowa leasingu przewiduje opcję wypowiedzenia przez Grupę Kapitałową jako leasingobiorcę.

Grupa Kapitałowa do opłat leasingowych nie zalicza zmiennych opłat uzależnionych od czynników zewnętrznych.

Po początkowym ujęciu Grupa Kapitałowa wycenia zobowiązania z tytułu leasingu w zamortyzowanym koszcie.

Aktualizację wyceny zobowiązania z tytułu leasingu Grupa Kapitałowa ujmuje jako korektę składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania. W przypadku gdy w wyniku aktualizacji wyceny wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania została zmniejszona do zera i ma miejsce dalsze zmniejszenie wyceny zobowiązania z tytułu leasingu, pozostałą kwotę aktualizacji wyceny Grupa Kapitałowa ujmuje jako zysk lub stratę.

Zobowiązanie z tytułu leasingu Grupa Kapitałowa prezentuje w pozycji „Pozostałe zobowiązania", linia „Zobowiązania z tytułu leasingu".

Składniki aktywów z tytułu prawa do użytkowania, prezentowany w pozycji „Rzeczowe aktywa trwałe", podlegają przez Grupę Kapitałową początkowej wycenie według kosztu, który obejmuje:

- kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu,
- wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o wszelkie otrzymane zachęty leasingowe,
- wszelkie początkowe koszty bezpośrednie poniesione przez Grupę Kapitałową.

Po początkowym ujęciu Grupa Kapitałowa wycenia składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania pomniejszając jego wartość początkową o odpisy amortyzacyjne (umorzenie metodą liniową) i odpis z tytułu utraty wartości oraz koryguje z tytułu aktualizacji wyceny zobowiązania z tytułu leasingu.

Grupa Kapitałowa do zdyskontowania przyszłych płatności leasingowych stosuje stopy dyskonta:

- skalkulowane na bazie krzywych rentowności odzwierciedlających koszt finansowania w danej walucie,
- pokrywające tenor najdłuższej umowy leasingowej podlegającej wycenie i odzwierciedlające – dla danej waluty – stałą rynkową stopę procentową oraz koszt finansowania Grupy Kapitałowej (tenory umów leasingowych mieszczą się w przedziale od 1 roku do 99 lat),
- odczytane z krzywej dla terminu zapadalności odpowiadającego połowie terminu zapadalności umowy leasingowej.

Wartość krańcowej stopy pożyczkowej dla umów leasingowych Grupa Kapitałowa aktualizuje w okresach kwartalnych.

Grupa Kapitałowa stosuje te same stopy dyskontowe do portfela umów leasingu samochodów oraz nieruchomości, w tym praw wieczystego użytkowania gruntów z uwzględnieniem wpływu zabezpieczenia umowy leasingowej na stosowaną stawkę dyskontową.

Opłaty leasingowe w odniesieniu do umów leasingu krótkoterminowego i niskocennego Grupa Kapitałowa ujmuje jako koszt metodą liniową w trakcie okresu leasingu. Różnice pomiędzy kwotami zapłaconymi i wynikającymi z liniowego rozliczenia kosztów ujmowane są jako czynne lub bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów.

75.3. LEASINGOBIORCA

LEASINGOBIORCA - KWOTY DOTYCZĄCE LEASINGU UJĘTE W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	2022	2021
Koszty związane z krótkoterminowymi umowami leasingowymi	(7)	(6)
Koszty związane z umowami leasingowymi aktywów o niskiej wartości, które nie są umowami krótkoterminowymi, koszty z tytułu podatku od towarów i usług niepodlegającego odliczeniu oraz koszty opłat eksploatacyjnych	(79)	(78)
Razem	**(86)**	**(84)**

Koszt odsetek od zobowiązania z tytułu leasingu ujmowany jest w pozycji „Koszty z tytułu odsetek", linia „leasing".

Koszty amortyzacji w odniesieniu do aktywów z tytułu prawa do użytkowania ujmowany jest w pozycji „Koszty działania", linia „Amortyzacja" a podział tych kosztów w podziale na klasy bazowego składnika aktywów prezentowany jest poniżej w tabelach „Rzeczowe aktywa trwałe z tytułu prawa użytkowania

Zobowiązanie z tytułu leasingu ujmowane jest w pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej „Pozostałe zobowiązania", linia „zobowiązanie z tytułu leasingu".

Analiza terminów wymagalności zobowiązań z tytułu leasingu oddzielnie od analiz terminów wymagalności innych zobowiązań finansowych prezentowana jest w nocie „Przepływy kontraktowe zobowiązań finansowych grupy kapitałowej, w tym pochodnych instrumentów finansowych", punkt „Przepływy kontraktowe zobowiązań finansowych z wyłączeniem pochodnych instrumentów finansowych".

Poniższe tabele prezentują informacje dotyczące rzeczowych aktywów trwałych z tytułu prawa użytkowania, które prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Rzeczowe aktywa trwałe".

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE z tytułu prawa użytkowania	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia, w tym sprzęt informatyczny	Inne, w tym środki transportu	Ogółem
2022				
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**1 524**	**-**	**28**	**1 552**
Zwiększenia	164	12	-	176
Likwidacja i sprzedaż	(21)	-	-	(21)
Inne	1	-	(2)	(1)
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**1 668**	**12**	**26**	**1 706**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	**(642)**	**-**	**(4)**	**(646)**
Amortyzacja okresu	(230)	(2)	-	**(232)**
Inne	19	-	2	**21**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	**(853)**	**(2)**	**(2)**	**(857)**
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(5)	-	-	**(5)**
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	**(5)**	-	-	**(5)**
Wartość bilansowa netto na początek okresu	**877**	**-**	**24**	**901**
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	**810**	**10**	**24**	**844**

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE z tytułu prawa użytkowania	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia, w tym sprzęt informatyczny	Inne, w tym środki transportu	Ogółem
2021				
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**1 434**	-	**26**	**1 460**
Zwiększenia	106	-	2	**108**
Likwidacja i sprzedaż	(25)	-	-	**(25)**
Inne	9	-	-	9
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**1 524**	-	**28**	**1 552**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	**(431)**	-	-	**(431)**
Amortyzacja okresu	(232)	-	(2)	**(234)**
Likwidacja i sprzedaż	19	-	(1)	**18**
Inne	2	-	(1)	1
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	**(642)**	-	**(4)**	**(646)**
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(5)	-	-	**(5)**
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	**(5)**	-	-	**(5)**
Wartość bilansowa netto na początek okresu	**998**	-	**26**	**1 024**
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	**877**	-	**24**	**901**

75.4. LEASINGODAWCA - LEASING OPERACYJNY

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE ODDANE W LEASING OPERACYJNY	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia, w tym sprzęt informatyczny	Inne, w tym środki transportu	Ogółem
2022				
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**13**	**1**	**1 782**	**1 796**
Nabycie	-	-	892	**892**
Likwidacja i sprzedaż	-	-	(461)	**(461)**
Inne	-	-	41	**41**
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**13**	**1**	**2 254**	**2 268**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	**(2)**	**(1)**	**(419)**	**(422)**
Amortyzacja okresu	-	-	(247)	**(247)**
Likwidacja i sprzedaż	-	-	181	**181**
Inne	-	-	(12)	**(12)**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	**(2)**	**(1)**	**(497)**	**(500)**
Odpisy aktualizujące na początek okresu	**(2)**	-	**(1)**	**(3)**
Inne	(1)	-	-	**(1)**
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	**(3)**	-	**(1)**	**(4)**
Wartość bilansowa netto na początek okresu	**9**	-	**1 362**	**1 371**
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	**8**	-	**1 756**	**1 764**

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE ODDANE W LEASING OPERACYJNY	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia, w tym sprzęt informatyczny	Inne, w tym środki transportu	Ogółem
2021				
Wartość bilansowa brutto na początek okresu	**13**	**2**	**1 545**	**1 560**
Nabycie	-	-	687	**687**
Likwidacja i sprzedaż	-	(1)	(490)	**(491)**
Inne	-	-	40	**40**
Wartość bilansowa brutto na koniec okresu	**13**	**1**	**1 782**	**1 796**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	**(2)**	**(1)**	**(388)**	**(391)**
Amortyzacja okresu	-	-	(212)	**(212)**
Likwidacja i sprzedaż	-	-	190	**190**
Inne	-	-	(9)	**(9)**
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	**(2)**	**(1)**	**(419)**	**(422)**
Odpisy aktualizujące na początek okresu	**(1)**	-	-	**(1)**
Utworzenie w okresie	(1)	-	-	**(1)**
Inne	-	-	(1)	**(1)**
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	**(2)**	-	**(1)**	**(3)**
Wartość bilansowa netto na początek okresu	**10**	**1**	**1 157**	**1 168**
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	**9**	-	**1 362**	**1 371**

ŁĄCZNA KWOTA PRZYSZŁYCH OPŁAT LEASINGOWYCH Z TYTUŁU NIEODWOŁALNEGO LEASINGU OPERACYJNEGO - LEASINGODAWCA	31.12.2022	31.12.2021
Dla okresu:		
do 1 roku	344	307
od 1 do 2 lat	213	194
od 2 do 3 lat	106	85
od 3 do 4 lat	34	21
od 4 do 5 lat	5	4
powyżej 5 lat	-	1
Razem	**702**	**612**

Dla umów leasingu operacyjnego, gdzie Grupa Kapitałowa jest leasingodawcą, przeciętny okres trwania umowy wynosi z reguły do 38 miesięcy. Leasingobiorca ponosi koszty serwisu oraz ubezpieczeń.

75.5. LEASINGODAWCA - LEASING FINANSOWY

Informacje w zakresie ekspozycji na ryzyko kredytowe zostały szerzej opisane w nocie „RYZYKO KREDYTOWE – INFORMACJE FINANSOWE".

WARTOŚĆ KWOT INWESTYCJI LEASINGOWYCH BRUTTO ORAZ MINIMALNYCH OPŁAT LEASINGOWYCH NALEŻNYCH	Inwestycja leasingowa brutto	w tym:		Niezrealizowane przychody	Inwestycja leasingowa netto
		Niezdyskontowane opłaty leasingowe	Niezdyskontowane niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy		
31.12.2022					
Należności leasingowe brutto:					
do 1 roku	8 554	8 494	60	(1 339)	7 215
od 1 roku do 2 lat	5 888	5 834	54	(816)	5 072
od 2 do 3 lat	3 910	3 883	27	(421)	3 489
od 3 do 4 lat	2 097	2 082	14	(185)	1 911
od 4 do 5 lat	973	968	6	(61)	913
powyżej 5 lat	341	341	-	(25)	316
Razem brutto	**21 763**	**21 602**	**161**	**(2 847)**	**18 916**
Odpisy na oczekiwane straty	(797)	(797)	-	-	(797)
Razem netto	**20 966**	**20 805**	**161**	**(2 847)**	**18 119**

WARTOŚĆ KWOT INWESTYCJI LEASINGOWYCH BRUTTO ORAZ MINIMALNYCH OPŁAT LEASINGOWYCH NALEŻNYCH	Inwestycja leasingowa brutto	w tym:		Niezrealizowane przychody	Inwestycja leasingowa netto
		Niezdyskontowane opłaty leasingowe	Niezdyskontowane niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy		
31.12.2021					
Należności leasingowe brutto:					
do 1 roku	7 571	7 476	95	(737)	6 834
od 1 roku do 2 lat	5 305	5 245	60	(452)	4 853
od 2 do 3 lat	3 676	3 645	31	(235)	3 441
od 3 do 4 lat	1 916	1 903	13	(108)	1 808
od 4 do 5 lat	907	899	8	(37)	870
powyżej 5 lat	423	421	2	(18)	405
Razem brutto	**19 798**	**19 589**	**209**	**(1 587)**	**18 211**
Odpisy na oczekiwane straty	(660)	(660)	-	-	(660)
Razem netto	**19 138**	**18 929**	**209**	**(1 587)**	**17 551**

76. Dotacje rządowe

Zasady rachunkowości:

Grupa Kapitałowa ujmuje otrzymane dotacje rządowe, gdy istnieje wystarczająca pewność, że Grupa Kapitałowa spełni warunki związane z dotacjami rządowymi oraz dotacje rządowe będą otrzymane. Za wystarczającą pewność otrzymania dotacji rządowych Grupa Kapitałowa uznaje wpływ środków pieniężnych z tytułu dotacji na podstawie zweryfikowanego przez instytucję udzielającą dofinansowania wniosku o płatność.

Grupa Kapitałowa otrzymane dotacje rządowe do aktywów ujmuje jako pomniejszenie wartości bilansowej środków trwałych albo wartości niematerialnych, na którą otrzymała te dotacje oraz rozpoznaje w wyniku finansowym: przez okres użytkowania środków trwałych albo wartości niematerialnych podlegających amortyzacji poprzez zredukowany odpis amortyzacyjny.

W przypadku otrzymanych dotacji do dochodów Grupa Kapitałowa ujmuje je jako pomniejszenie kosztów, na które otrzymała te dotacje:

- systematycznie w okresach, w których ujmuje koszty, na które dotacja jest otrzymana, z rozliczeń międzyokresowych, na których dotacja została ujęta w momencie jej otrzymania,
- jednorazowo w okresie, w którym dotacja została otrzymana oraz dotyczy już poniesionych wydatków.

Informacje finansowe:

W 2022 roku Grupa uzyskała dotacje do ponoszonych kosztów w związku z realizacją projektów badawczo – rozwojowych dofinansowanych ze środków publicznych za pośrednictwem Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Podstawą do wypłaty środków była przyznana pomoc finansowa w związku z zawartymi umowami pomiędzy Bankiem a Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. W roku 2022, kwota dotacji wynosiła 7 milionów PLN (za rok 2021 – 6 milionów PLN).

77. Informacje dotyczące firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie sprawozdań finansowych

23 września 2021 roku Rada Nadzorcza na podstawie § 15 ust. 1 pkt 2 Statutu Banku dokonała wyboru PricewaterhouseCoopers Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Audyt sp. k. (dalej: PwC) jako firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania i przeglądu sprawozdań finansowych Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku za lata 2022-2023. PricewaterhouseCoopers Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Audyt sp. k. z siedzibą w Warszawie, przy ul. Polnej 11, jest wpisana na listę firm audytorskich, prowadzoną przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów pod numerem 144. 31 stycznia 2022 roku Bank i PwC zawarły umowę na przeprowadzenie badania i przeglądu sprawozdań finansowych Banku i Grupy Kapitałowej Banku za lata 2022-2023. Sprawozdania finansowe Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku za lata 2020-2021 były również badanie przez PwC zgodnie z decyzją Rady Nadzorczej z 13 grudnia 2018 roku.

Na podstawie oświadczenia Rady Nadzorczej, Zarząd informuje, że wybór firmy audytorskiej PwC, przeprowadzającej badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej za rok zakończony 31 grudnia 2022 roku i sprawozdania finansowego Banku za rok zakończony 31 grudnia 2022 roku (dalej: Badanie) został dokonany zgodnie z obowiązującymi na dzień dokonania wyboru przepisami prawa oraz przyjętymi przez Radę Nadzorczą przepisami wewnętrznymi Banku dotyczącymi wyboru firmy audytorskiej. Równocześnie na podstawie oświadczenia Rady Nadzorczej Zarząd informuje, że:

- firma audytorska PwC oraz członkowie zespołu wykonującego Badanie spełniali warunki do sporządzenia bezstronnego i niezależnego sprawozdania z Badania, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, standardami wykonywania zawodu i zasadami etyki zawodowej,
- w Banku przestrzegane są powszechnie obowiązujące przepisy prawa związane z rotacją firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta przeprowadzających badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej i sprawozdania finansowego Banku oraz związane z obowiązkowymi okresami karencji,
- Bank posiada politykę dotyczącą wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania sprawozdań finansowych Banku i Grupy Kapitałowej, oraz procedurę dotyczącą wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania sprawozdań finansowych Banku i Grupy, jak również politykę dotyczącą świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem na rzecz Banku i spółek Grupy Kapitałowej Banku, w tym usług warunkowo zwolnionych z zakazu świadczenia przez firmę audytorską.

ŁĄCZNA WYSOKOŚĆ NALEŻNEGO WYNAGRODZENIA NETTO FIRMY AUDYTORSKIEJ BADAJĄCEJ SPRAWOZDANIE FINANSOWE Z TYTUŁU: (w tysiącach PLN)	2022	2021
badania sprawozdania finansowego Banku i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej	1 549	1 529
usług atestacyjnych, w tym przeglądu sprawozdań finansowych	1 010	798
Razem	2 559	2 327

15 grudnia 2022 roku Rada Nadzorcza dokonała wyboru KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. jako firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania i przeglądu sprawozdań finansowych Banku oraz Grupy Kapitałowej Banku za lata 2024-2026.

78. Wpływ sytuacji geopolitycznej w Ukrainie na Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego S.A.

- **Spółki ukraińskie w grupie kapitałowej PKO Bank Polski S.A.**

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego S.A. prowadzi działalność na terenie Ukrainy poprzez Grupę Kapitałową KREDOBANK S.A., „Inter-Risk Ukraina" spółkę z dodatkową odpowiedzialnością, Finansową Kompanię „Prywatne Inwestycje" sp. z o.o. i Finansową Kompanię „Idea Kapitał" sp. z o.o. (dalej: „spółki ukraińskie").

Na 31 grudnia 2022 roku spółki ukraińskie kontynuują prowadzenie działalności operacyjnej. Na 31 grudnia 2022 roku Grupa Kapitałowa nadal sprawuje kontrolę nad spółkami ukraińskimi i ujmuje je metodą pełną w sprawozdaniu finansowym.

- **Wpływ wojny na działalność i wyniki finansowe spółek ukraińskich**

Zbrojna agresja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę ma poważne negatywne konsekwencje dla systemu finansowego i sektora bankowego Ukrainy. PKB Ukrainy spadło w I kwartale 2022 roku o minus 15%, w II kwartale o minus 37%, w III kwartale o minus 31%. Z powodu ostrzału infrastruktury energetycznej w okresie październik-grudzień 2022 roku, w IV kwartale oczekuje się przyspieszenia tempa spadku PKB do minus 35%. Wiele firm działających na obszarze objętym działaniami wojennymi musiało zawiesić swoją działalność albo przenieść produkcję na inne terytoria kraju lub za granicę. Transport i logistyka między regionami zostały utrudnione, infrastruktura została znacznie uszkodzona, a wielu obywateli Ukrainy zostało dotkniętych działaniami wojennymi i opuściło kraj. Wszystko to będzie miało długofalowe negatywne konsekwencje dla gospodarki Ukrainy, w tym jej sektora bankowego.

Działania wojenne wpłynęły niekorzystnie na ukraiński sektor bankowy zwłaszcza poprzez:

- zakłócenia w pracy ukraińskich oddziałów bankowych i bankomatów, znaczne uszkodzenia lub zniszczenia infrastruktury bankowej na obszarach objętych działaniami wojennymi;
- wzrost udziału środków a vista kosztem depozytów terminowych;
- zmniejszenie w 2022 roku portfela kredytowego o 3% w związku z istotnym ograniczeniem udzielania nowych kredytów (z wyjątkiem kredytów udzielanych przez banki państwowe sektorom i przedsiębiorstwom o charakterze strategicznym). Po 10 miesiącach 2022 roku portfel kredytowy sektora wzrósł jedynie o 1% głównie na skutek przeszacowania portfela walutowego przy spadku oficjalnego kursu UAH/USD o 34% od początku roku; tylko kredyty korporacyjne w UAH wzrosły o 2% (w ramach uruchomionych programów państwowych);
- spadek dochodów prowizyjnych banków z powodu zmniejszonego popytu na usługi ze strony klientów;
- w 2022 roku sektor bankowy utrzymał zysk w wysokości 24,7 mld UAH, czyli 3 razy mniej niż zysk za analogiczny okres ubiegłego roku, ze względu na znaczny wzrost odpisów na portfel kredytowy oraz straty w wyniku wojny;
- niezdolność części kredytobiorców do obsługi kredytów, pogorszenie spłacalności kredytów w związku z zamknięciem wielu przedsiębiorstw, utratą źródeł dochodów przez osoby fizyczne, przymusową relokacją milionów obywateli Ukrainy, co przekłada się na wzrost odpisów na oczekiwane straty kredytowe;
- ograniczenia rynku walutowego, w tym obrotu dewizowego;
- obniżenie kapitałów banków na skutek utraty dochodów, strat materialnych oraz utraty wartości części portfela kredytowego.

Niemniej jednak po znacznym odpływie na początku wojny środków z banków, płynność systemu bankowego powoli wzrasta. W 2022 roku depozyty detaliczne wzrosły o 28% (głównie w UAH), a depozyty korporacyjne o 18% (głównie w FX).

Narodowy Bank Ukrainy (dalej: „NBU") uprościł wymogi dotyczące bieżącej działalności banków i nie wprowadza nowych wymogów regulacyjnych. W 2022 roku nie przeprowadzano regularnej oceny stabilności finansowej banków. NBU wprowadził również szereg zmian do aktów prawnych regulujących kwestie oceny ryzyka kredytowego. Zmiany te mają na celu zapewnienie terminowej i adekwatnej oceny przez banki ryzyka kredytowego, niedopuszczenie do utraty przez banki płynności.

Począwszy od 25 lutego 2022 roku, w okresie stanu wojennego i 30 dni kalendarzowych po jego ustaniu lub odwołaniu, ukraińskie banki przy kalkulacji wymogów z tytułu ryzyka kredytowego, nie stosowały wymogów dotyczących przeterminowania i tym samym naliczania odsetek karnych i innych opłat (obowiązywało do 29 czerwca 2022 roku). Począwszy od drugiego kwartału 2022 roku wraz ze stopniowym wychodzeniem gospodarki ukraińskiej z szoku pierwszych dni wojny, nadzór ukraiński rozpoczął przywracanie wcześniej obowiązujących przepisów w zakresie oceny ryzyka kredytowego. Podejście to ma na celu oszacowanie przez banki oraz NBU poziomu poniesionych strat oraz właściwego planowania działań dotyczących odnowienia przez banki kapitału (przywrócono kalkulację dni przeterminowania spłaty długu, z zastrzeżeniem że liczba dni przeterminowania spłaty długu w okresie od 25 lutego do 29 czerwca włącznie nie będzie brana pod uwagę do rozliczenia). Wprowadzono wymogi w zakresie dokonywania analizy wszystkich istniejących informacji o stanie zabezpieczeń zlokalizowanych na terytoriach, objętych działaniami wojennymi. W przypadku pozyskania informacji o utracie lub uszkodzeniu zabezpieczenia, bank zobowiązany jest uwzględnić ten fakt w ocenie ryzyka kredytowego. Dodatkowo, nie uwzględnia się zabezpieczenia z regionów objętych okupacją lub w których prowadzone są działania wojskowe do kalkulacji odpisów. W celu wsparcia wypłacalności kredytobiorców poprzez zachęcenie banków do przeprowadzania restrukturyzacji kredytów złagodzono niektóre wymagania dotyczące oceny ryzyka kredytowego.

NBU obniżył również z 150% do 100% wagi ryzyka (RWA) z tytułu niezabezpieczonych kredytów konsumenckich, w celu umożliwienia bankom wykorzystania zgromadzonego kapitału na częściowe pokrycie strat i przesunął termin wprowadzenia regulacji ICCAP i wyższych wymogów kapitałowych z tytułu operacyjnego.

Ponadto w celu wsparcia płynności banków NBU zlikwidował ograniczenia dotyczące przeprowadzenia operacji z jednostkami powiązanymi z bankiem w zakresie wymiany waluty obcej (transakcje swap).

Wysoka presja inflacyjna w 2022 roku skłoniła NBU do zaostrzenia polityki monetarnej – od początku stanu wojennego NBU utrzymywał stopę dyskontową na poziomie 10% w skali roku, jednak w czerwcu gwałtownie ją podwyższył o 15 p. p. do 25% pa i utrzymuje ją na tym poziomie po dzień dzisiejszy.

Udział spółek ukraińskich w wynikach oraz aktywach i zobowiązaniach Grupy Kapitałowej za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2022 roku oraz na datę 31 grudnia 2022 roku (wraz z danymi porównywalnymi) zaprezentowano w nocie „Informacje dotyczące segmentów działalności".

- **ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W ZWIĄZKU Z SYTUACJĄ W UKRAINIE**

Grupa Kapitałowa na bieżąco monitoruje również regulacje sankcyjne i implementuje je w adekwatnym dla specyfiki swojej działalności zakresie.

W całej Grupie Kapitałowej zostały przyjęte do stosowania wytyczne dotyczące finasowania i prowadzenia usług bankowych dla:

- klientów prowadzących działalność gospodarczą, której model biznesowy bazuje na korzyściach płynących z aktywnego funkcjonowania na rynkach Rosji i Białorusi lub poprzez istotne powiązania (m.in. gospodarcze, osobowe),
- klientów, którzy są lub mogą zostać objęci sankcjami lub restrykcjami wprowadzonymi w związku z agresją Rosji w Ukrainie.

Po rozpoczęciu zbrojnej agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę wprowadzono ograniczenia w zakresie polityki kredytowej spółek ukraińskich Grupy Kapitałowe (Kredobank S.A). Udzielanie nowego finansowania ograniczono głównie do klientów istniejących i realizowano poprzez analizę każdej pojedynczej transakcji przez analityków banku, włączając w proces analizy dodatkowe kryteria, takie jak:

- lokalizację miejsca prowadzenia biznesu, możliwość kontynuowania działalności gospodarczej w okresie stanu wojennego i obecnych ograniczeń; potencjalne zagrożenie wrogim przejęciem, na którym klient jest zarejestrowany i prowadzi działalność gospodarczą
- operacje kredytowe nie są przeprowadzane bez zabezpieczeń rzeczowych i/lub niematerialnych (np. zastaw na akcjach, zastaw na nieruchomości, zastaw na pojazdach, maszynach i urządzeniach, poręczenia i gwarancje);
- priorytetowo traktowane jest finansowanie klientów rolniczych z pozytywną historią z okresu przedwojennego;

W celu bardziej precyzyjnej oceny potencjalnego wpływu wojny na sytuację klientów i możliwość obsługiwania zadłużenia, portfel kredytowy Kredobanku S.A. został podzielony na 4 strefy w zależności od miejsca prowadzenia działalności lub zamieszkania. Strefa zielona obejmuje regiony z niskim zagrożeniem prowadzenia aktywnych działań wojennych (47% portfela kredytowego). Strefa żółta obejmuje regiony bliskie do regionów okupacji lub tereny na których prowadzone były aktywne działania wojskowe (34% portfela kredytowego). Strefa pomarańczowa obejmuje regiony których część społeczności znajduje się pod okupacją lub na ich terenie były prowadzone działania wojskowe (16 % portfela kredytowego). Strefa czerwona obejmuje tereny działań wojennych lub czasowo okupowane (3% portfela kredytowego - 469 milionów UAH). Klientów, u których stwierdzono brak możliwości prowadzenia działalności, istotne ograniczenie działalności lub zniszczenie majątku, uznano za spełniających przesłankę niewykonania zobowiązania i objęto dodatkowymi odpisami. W zakresie restrukturyzacji w Kredobanku S.A., od czerwca 2022 roku wprowadzono kilka ujednoliconych programów dla każdej linii biznesowej. Główna część restrukturyzacji miała miejsce w okresie lipiec-wrzesień 2022 roku. Na koniec 2022 roku poziom NPL wynosi 14,5%.

Obligacje Skarbu Państwa Ukrainy w kwocie 420 milionów PLN, z uwagi na podwyższenie obniżenia ratingu kraju, przeniesiono do Fazy 2 i objęto dodatkowym odpisem.

Grupa Kapitałowa dokonała analizy również portfela kredytów gospodarczych klientów polskich pod kątem narażenia klientów na negatywne skutki konfliktu zbrojnego w Ukrainie. Przyjmując jako próg - min. 5% obrotów realizowanych przez klientów z kontrahentami Rosji, Białorusi lub Ukrainy - portfel w Polsce narażony na ryzyko wynosi około 3,8 miliarda PLN. W ramach wyceny ekspozycji kredytowych, Grupa Kapitałowa uwzględniła informacje o skali powiązań gospodarczych klientów polskich z kontrahentami z Ukrainy, Białorusi i Rosji, a także dokonała oceny różnych scenariuszy rozwoju sytuacji makroekonomicznej. Ekspozycje tych klientów podlegały klasyfikacji do Fazy 2 i wycenie oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie ich życia. W przypadku oceny, że istnieje małe prawdopodobieństwo wywiązania się przez tych klientów ze swoich zobowiązań kredytowych dokonano przeklasyfikowania ekspozycji do Fazy 3. Ekspozycje detaliczne udzielone obywatelom narodowości rosyjskiej, białoruskiej lub ukraińskiej, które wg stanu na 31 grudnia 2022 roku wyniosły 234 miliony PLN Bank przeklasyfikował do Fazy 2 i wycenił ich ryzyko kredytowe w okresie życia tych kredytów.

Na 31 grudnia 2022 roku wartość odpisów na oczekiwane straty kredytowe na ww. portfele wyniosła 434 miliony PLN.

Grupa Kapitałowa utrzymuje bezpieczny poziom płynności, który umożliwia szybką i skuteczną reakcję na potencjalne zagrożenia. W okresie 12 miesięcy zakończonych 31 grudnia 2022 roku:

- PKO Bank Polski S.A. na bieżąco monitorował stany gotówkowe w oddziałach i bankomatach Banku ze względu na czasowe zwiększone zainteresowanie wypłatą gotówki (które wynikało z reakcji klientów na wybuch wojny w Ukrainie) oraz podejmował wszelkie możliwe działania, aby umożliwić klientom dostęp do wypłat gotówkowych,
- sytuacja płynnościowa KREDOBANK S.A., pomimo trwającego konfliktu w Ukrainie, utrzymywała się na stabilnym, bezpiecznym poziomie; spółka nie odnotowała spadku miar płynności i istotnego odpływu depozytów; ponadto KREDOBANK S.A. został zaklasyfikowany przez Narodowy Bank Ukrainy do grupy systemowych banków Ukrainy (LCR około 200%, NSFR 150%, współczynnik wypłacalności około 20%).

Jednocześnie w związku z działaniami wojennymi w Ukrainie Grupa Kapitałowa powołała Grupę Wsparcia pod przewodnictwem Szefa Sztabu Kryzysowego, która ma na celu m.in. niedopuszczenie do zakłócenia procesów krytycznych PKO Banku Polskiego S.A., wymianę informacji w Grupie Kapitałowej Banku, koordynację udzielanej pomocy. Bank na bieżąco podejmuje działania ograniczające zagrożenia związane z wojną w Ukrainie, w szczególności w zakresie zapewnienia dostępności systemów Banku i cyberbezpieczeństwa, zapewnienia ciągłości obsługi gotówkowej oraz pozostałych procesów.

79. Reforma wskaźników stóp procentowych

- ### Otoczenie prawne

Na obszarze Unii Europejskiej wyznaczono nowy standard dla opracowywania, udostępniania oraz stosowania wskaźników referencyjnych. Podstawę prawną w tym zakresie stanowi Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 roku w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (dalej „Rozporządzenie BMR"), które m.in.:

- określa reguły, według których powinny być opracowywane i stosowane przejrzyste, wiarygodne i rzetelne wskaźniki referencyjne,

- wskazuje rozszerzone mechanizmy kontroli nad wyznaczaniem wskaźników referencyjnych,
- oczekuje wyznaczania wskaźników referencyjnych co do zasady w oparciu o rzeczywiste transakcje przeprowadzane na danym rynku.

W październiku 2020 roku ISDA, tj. międzynarodowa organizacja wyznaczająca standardy obrotu instrumentami pochodnymi opublikowała tzw. Protokół ISDA, opisujący procedurę zastąpienia w obecnych i nowych transakcjach pochodnych wskaźników z rodziny LIBOR nowymi wskaźnikami wolnymi od ryzyka. Bank przystąpił do tego Protokołu w listopadzie 2020 roku.

10 lutego 2021 roku Unia Europejska opublikowała zmianę do Rozporządzenia BMR, nadającą Komisji Europejskiej lub państwu członkowskiemu Unii kompetencje do wyznaczenia zamiennika dla wskaźnika referencyjnego, który przestanie być opracowywany - w przypadku gdy takie zdarzenie może zagrozić stabilności rynku Unii lub państwa członkowskiego. Zamiennik będzie z mocy prawa zastępować wszystkie odniesienia do wskaźnika, który przestaje być publikowany, we wszystkich umowach oraz instrumentach finansowych, w których brak jest klauzul awaryjnych lub zapisy te nie przewidują rozwiązań na wypadek trwałego zaprzestania publikowania wskaźnika.

W przypadku stawki EURIBOR proces dostosowania stawki do wymogów rozporządzenia BMR zakończony został w czerwcu 2019 roku poprzez rozszerzenie zakresu transakcji używanych do wyznaczenia wysokości wskaźnika i wprowadzenie metody kaskadowej, która pozwala na wyznaczenie wskaźnika przejściowego w przypadku braku transakcji.

5 marca 2021 Financial Conduct Authority (FCA) ogłosił, że po 31 grudnia 2021 roku zaprzestanie publikować wybrane stawki LIBOR z uwagi na niemożność dostosowania ich do wymogów Rozporządzenia BMR. W celu dalszego wykorzystania w umowach i instrumentach finansowych zawartych do końca 2021 roku, stawki LIBOR USD dla terminów 1, 3 i 6 miesięcy będą publikowane do 30 czerwca 2023 roku przy czym trwają konsultacje dotyczące publikowania tych stawek w postaci syntetycznej do końca września 2024 roku, stawki LIBOR GBP w postaci syntetycznej dla terminów 1 i 6 miesięcy będą publikowane do końca marca 2023 roku a dla terminu 3 miesięcy do końca marca 2024 roku, stawki LIBOR JPY w postaci syntetycznej dla terminów 1, 3 i 6 miesięcy publikowane były do końca 2022 roku.

Komisja Europejska w Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) 2021/1847 z 14 października 2021 roku w sprawie wyznaczenia ustawowego zamiennika dla niektórych terminów zapadalności stopy LIBOR dla franka szwajcarskiego (CHF LIBOR), które obowiązuje z mocy prawa i jest od 1 stycznia 2022 roku bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej, wyznaczyła zamienniki dla wskaźników LIBOR CHF. Zamiennikami tymi są odpowiednio 1-miesięczna albo 3-miesięczna stopa składana SARON ze wskazaną wartością spreadu korygującego. Stopa SARON zastąpiła stopę LIBOR CHF w każdej umowie i instrumencie finansowym na terenie Unii Europejskiej, a więc dotyczyło to również polskich kredytobiorców.

W 2020 roku nastąpiła reforma stawki WIBOR i dostosowanie do wymogów Rozporządzenia BMR. Reforma polegała min. na zmianie metodologii kalkulacji stawki w sposób analogiczny do przyjętej dla wskaźnika EURIBOR. Komisja Nadzoru Finansowego w dniu 16 grudnia 2020 roku wydała decyzję o udzieleniu GPW Benchmark S.A. zezwolenia na pełnienie roli administratora kluczowych wskaźników referencyjnych WIBID i WIBOR.

- **ZAPOWIEDŹ STOSOWANIA ZAMIENNIKA DLA WSKAŹNIKA WIBOR**

Ustawa o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom z 7 lipca 2022 roku zapoczątkowała reformę wskaźnika WIBOR. Wskaźnik WIBOR zostanie wycofany i zastąpiony zamiennikiem. Ustawa zawiera prawną delegację do jego ogłoszenia w drodze rozporządzenia. Proces wyznaczenia zamiennika za WIBOR zostanie uregulowany ustawowo. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów zastąpienie stawki WIBOR dotyczyć będzie kontraktów i instrumentów finansowych, które spełniają wymogi określone w Rozporządzeniu BMR. Rozporządzenie Ministra Finansów określi również marżę korygującą oraz datę, od której obowiązywać będzie zamiana.

W lipcu 2022 roku powołana została Narodowa Grupa Robocza ds. reformy wskaźników referencyjnych (NGR), której prace mają na celu zapewnienie wiarygodności, przejrzystości i rzetelności opracowywania i stosowania nowego wskaźnika referencyjnej stopy procentowej.

W skład Narodowej Grupy Roboczej wchodzą przedstawiciele Ministerstwa Finansów, Narodowego Banku Polskiego, Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Polskiego Funduszu Rozwoju, Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie, Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych, Banku Gospodarstwa Krajowego, GPW Benchmark, a także przedstawiciele banków, towarzystw funduszy inwestycyjnych,

zakładów ubezpieczeń, firm faktoringowych i leasingowych, podmiotów będących emitentami obligacji, w tym korporacyjnych i komunalnych, izb rozliczeniowych.

Prace Narodowej Grupy Roboczej są koordynowane i nadzorowane przez Komitet Sterujący, w skład, którego wchodzą przedstawiciele kluczowych instytucji: Komisji Nadzoru Finansowego, Narodowego Banku Polskiego, Ministerstwa Finansów, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Polskiego Funduszu Rozwoju, a także GPW Benchmark - administratora stóp referencyjnych - oraz Związku Banków Polskich.

Działania NGR prowadzone są w formule projektowej w której wyodrębnione zostały strumienie projektowe i w których pracach aktywnie uczestniczą przedstawiciele PKO Banku Polskiego S.A.

1 września 2022 roku Komitet Sterujący Narodowej Grupy Roboczej (KS NGR), powołanej w związku z planowaną reformą wskaźników referencyjnych, podjął decyzję o wyborze indeksu WIRON® jako alternatywnego wskaźnika referencyjnego stopy procentowej, który jest kalkulowany na podstawie rzeczywistych transakcji ON (overnight) zawieranych z dużymi przedsiębiorstwami oraz instytucjami finansowymi. Wybór indeksu oraz dobór parametrów do metody jego opracowywania poprzedziły konsultacje publiczne z podmiotami rynku finansowego oraz niefinansowego. Administratorem WIRON® w rozumieniu Rozporządzenia BMR jest GPW Benchmark, wpisany do rejestru Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA). WIRON® ma się stać kluczowym wskaźnikiem referencyjnym stopy procentowej w rozumieniu rozporządzenia BMR, który stosowany będzie w umowach i instrumentach finansowych.

27 września 2022 roku KS NGR przyjął Mapę Drogową określającą harmonogram działań, których celem jest zastąpienie wskaźnika referencyjnego WIBOR wskaźnikiem WIRON® zgodnie z Rozporządzeniem BMR. Mapa Drogowa wskazuje, iż reforma wskaźników referencyjnych zostanie zrealizowana do końca 2024 roku, z jednoczesnym wdrożeniem w latach 2023-2024 nowej oferty produktów finansowych opartych o WIRON® i pełną gotowością do zaprzestania opracowywania i publikowania wskaźników referencyjnych WIBOR i WIBID® od początku 2025 roku.

- **Dostosowanie Grupy Kapitałowej i Banku**

Ewolucja otoczenia prawnego i migracja rynku na wskaźniki referencyjne zgodnie z Rozporządzeniem BMR mają wpływ na działalność Grupy Kapitałowej poprzez zawarte z klientami i kontrahentami umowy, zmianę wycen instrumentów finansowych i konieczność dostosowania procesów i systemów informatycznych.

Od III kwartału 2020 roku Grupa Kapitałowa prowadzi międzydyscyplinarny projekt nadzorowany przez Członków Zarządu, dostosowujący Grupę Kapitałową do wymogów Rozporządzenia BMR w tym reformy dot. wskaźnika WIBOR oraz m.in. interpretacji i wytycznych Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, w szczególności w zakresie:

- wypracowania i wdrożenia planu awaryjnego w Banku, w umowach i regulaminach bankowych,
- dostosowania oferty produktów i usług,
- dostosowania systemów transakcyjnych, księgowych, analitycznych, ryzyka i raportowych,
- dostosowania procesu stosowania rachunkowości zabezpieczeń,
- aneksowania umów i przystąpienia do wyłonionych na rynku standardów,
- współpracy z sektorem bankowym celem wypracowania jednolitej interpretacji przepisów i standardów ich wdrożenia.

W pracach tego projektu uczestniczą przedstawiciele wielu jednostek organizacyjnych Banku w tym w szczególności odpowiedzialni za obszary produktowe oraz kwestie związane z zarządzaniem ryzykiem oraz finansami. Ze strony spółek uczestniczą przedstawiciele PKO Leasing S.A i PKO Faktoring S.A. Struktura projektu uwzględnia podział na strumienie obejmujące produkty i procesy, w których występuje element stosowania wskaźnika referencyjnego WIBOR oraz cykliczne raportowanie statusów w zakresie poszczególnych strumieni. W obecnej fazie projektu, w Banku trwają intensywne prace związane z dostosowaniem infrastruktury technologicznej, jak również obejmujące przygotowanie procesów wewnętrznych oraz dokumentacji (w tym regulaminów).

Od 1 stycznia 2022 roku Grupa Kapitałowa kontynuowała obsługę portfeli kredytów oraz nowych umów kredytowych wykorzystujących WIBOR i EURIBOR bez zmian.

Grupa pracuje nad analizą ryzyk i monitoruje je na bieżąco, niemniej jednak, ze względu na wczesny etap reformy bardziej szczegółowe informacje dotyczące procesu przejścia będą przedstawiane w miarę postępu prac nad reformą wskaźnika WIBOR. Ponadto, ze względu na brak formalnych informacji w zakresie potencjalnego zdarzenia regulacyjnego, o którym mowa w art. 23c ust. 1 BMR, brak rozporządzenia Ministra Finansów, o którym mowa w art. 61c ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym dotyczącego zamiennika lub choćby projektu takiego rozporządzenia, brak informacji o wysokości spreadu korygującego lub sposobie wyliczenia tego spreadu jak również brak rynku instrumentów zabezpieczających oraz biorąc pod uwagę obecny etap prac Narodowej Grupy Roboczej i realizacji mapy drogowej, aktualnie nie jest możliwe oszacowanie skutków finansowych reformy wskaźnika WIBOR.

Poniższe tabele przedstawiają ekspozycję Grupy na 31 grudnia 2022 roku na istotne rodzaje stóp procentowych będących przedmiotem wpływu reformy wskaźników referencyjnych stóp procentowych, których przejście na zmienione wskaźniki nie zostało jeszcze dokonane.

Aktywa finansowe	Waluta w przeliczeniu na PLN
31.12.2022	WIBOR PLN
Należności od banków	3 748
Papiery wartościowe	14 368
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	174 878
Suma aktywów	192 994

Zobowiązania finansowe oraz pozabilansowe	Waluta w przeliczeniu na PLN
31.12.2022	WIBOR PLN
Zobowiązania wobec klientów	6 979
Zobowiązania podporządkowane	2 781
Rezerwa na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancje	412
Suma zobowiązań	10 172
Udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	32 051

NOMINAŁ instrumentów pochodnych	Waluta w przeliczeniu na PLN
31.12.2022	WIBOR PLN
Pochodne instrumenty zabezpieczające	**82 258**
-Kupno (noga zmienna kupno)	2 457
- Sprzedaż (noga zmienna sprzedaż)	79 801
Pozostałe instrumenty pochodne	**184 399**
-Kupno (noga zmienna kupno)	93 143
- Sprzedaż (noga zmienna Sprzedaż)	91 256

W zakresie umów kredytowych wykorzystujących LIBOR zawartych przed 1 stycznia 2022 roku obsługa odbywała się z zastosowaniem zamiennika wskazanego przez Komisję Europejską dla CHF i wskaźników „pomostowych" dostępnych do 30 czerwca 2023 roku dla USD i do 31 grudnia 2022 roku dla GBP. Pojedyncze umowy wykorzystujące LIBOR EUR zostały aneksowane do wskaźnika EURIBOR. Dla nowych kredytów udzielanych Klientom korporacyjnym w walutach obcych opartych o zmienne stopy procentowe wykorzystane są nowe wskaźniki referencyjne, tzw. stopy wolne od ryzyka, np. SARON dla CHF, SOFR dla USD, SONIA dla GBP, przy czym zależnie od charakteru produktu naliczanie odsetek odbywa się to w trybie dziennym lub z zastosowaniem mechanizmu składania stóp procentowych „z góry", tj. w oparciu o stawki historyczne lub „z dołu", tj. na koniec okresu odsetkowego. W zakresie transakcji rynku finansowego Bank, jak wspomniano wcześniej, przystąpił do Protokołu ISDA i prowadzi obsługę i rozliczenie transakcji zgodnie z tym standardem, tj. z zastosowaniem składanych stóp wolnych od ryzyka.

Poniższe tabele przedstawiają ekspozycję Grupy na istotne rodzaje stóp procentowych będących przedmiotem wpływu reformy wskaźników referencyjnych stóp procentowych, których przejście na zmienione wskaźniki po 31 grudnia 2021 roku zostało dokonane.

Aktywa finansowe	Waluta w przeliczeniu na PLN			
31.12.2022	SARON CHF	SONIA GBP	SOFR USD	RAZEM
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	8 896	12	681	9 589
Suma aktywów	8 896	12	681	9 589

Zobowiązania finansowe oraz pozabilansowe	Waluta w przeliczeniu na PLN			
31.12.2022	SARON CHF	SONIA GBP	SOFR USD	RAZEM
Zobowiązania wobec klientów	2	2	155	159
Rezerwa na udzielone zobowiązania finansowe i gwarancje	3	-	5	8
Suma zobowiązań	5	2	160	167
Udzielone zobowiązania finansowe i gwarancyjne	118	-	3 063	3 181

NOMINAŁ instrumentów pochodnych	Waluta w przeliczeniu na PLN			
31.12.2022	SARON CHF	SONIA GBP	SOFR USD	RAZEM
Pochodne instrumenty zabezpieczające	**1 073**	-	**355**	**1 428**
-Kupno (noga zmienna kupno)	-	-	355	355
- Sprzedaż (noga zmienna sprzedaż)	1 073	-	-	1 073
Pozostałe instrumenty pochodne	**10 616**	-	**1 940**	**12 556**
-Kupno (noga zmienna kupno)	5 300	-	1 244	6 544
- Sprzedaż (noga zmienna Sprzedaż)	5 316	-	696	6 012

- RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

Zmiany w MSSF umożliwiają przyjęcie założenia, że przyszłe przepływy pieniężne – mimo że będą w przyszłości podlegały zmianom w wyniku przejścia na alternatywne stawki referencyjne – są nadal wysoce prawdopodobne i tym samym możliwe jest utrzymanie dotychczasowych powiązań zabezpieczających.

80. ZDARZENIA, KTÓRE WYSTĄPIŁY PO DNIU, NA KTÓRY SPORZĄDZONO SPRAWOZDANIE FINANSOWE

1. 1 lutego 2023 roku, w ramach emisji inauguracyjnej spod Programu EMTN, Bank wyemitował 3-letnie obligacje uprzywilejowane w formacie „Senior Preferred Notes" o łącznej wartości 750 mln EUR, z możliwością wykonania wcześniejszego wykupu po dwóch latach od emisji. Kupon emisji jest stały, na poziomie 5,625%, płatny rocznie do daty wcześniejszego wykupu, a po tym czasie zmienny, z płatnościami kwartalnymi. Agencja Moody's Investors Service przyznała emisji rating na poziomie A3. Obligacje dopuszczone zostały do obrotu na rynku regulowanym na Giełdzie Papierów Wartościowych w Luksemburgu.
2. 9 lutego 2023 roku PKO Bank Hipoteczny S.A. (spółka zależna PKO Banku Polskiego S.A.) wyemitował w ramach Międzynarodowego Programu Emisji Listów Zastawnych - listy zastawne o łącznej wartości nominalnej 500 milionów PLN z terminem zapadalności w lutym 2026 roku.
3. 16 lutego 2023 roku opublikowana została opinia Rzecznika Generalnego w sprawie C-520/21 dotycząca możliwości dochodzenia przez konsumentów i banki roszczeń wykraczających poza świadczenia spełnione na podstawie umowy kredytu, której nieważność została stwierdzona przez Sąd. Rzecznik Generalny uznał, iż:
   - w zakresie roszczeń konsumenta – nie stoją one w sprzeczności z Dyrektywą, jednak zasadność takich roszczeń musiałaby wynikać z przepisów prawa krajowego i decyzja w tym zakresie należy do sądu krajowego. Rzecznik Generalny podkreślił, że nie oznacza to, że roszczenia konsumentów muszą zostać uwzględnione, a sądy krajowe mogą również skorzystać z przysługującej im kompetencji do oddalenia takiego powództwa, gdy stanowi ono nadużycie prawa.
   - w zakresie roszczeń banków – przepisy Dyrektywy sprzeciwiają się możliwości występowania przez Bank z takimi roszczeniami wobec Konsumentów.

Rzecznik nie wypowiada się natomiast bezpośrednio o innych potencjalnych formułach rozliczenia wartości pieniądza w czasie, w szczególności nie formułuje jednoznacznej tezy na temat sposobu definiowania pojęcia „kapitału", podlegającego zwrotowi.

W ocenie Grupy, opinia Rzecznika Generalnego TSUE stanowi zdarzenie następujące po dacie sprawozdawczej niewymagające dokonania korekt zgodnie z MSR 10 Zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego, z uwagi na fakt, iż:

- opinia Rzecznika ma charakter niewiążący,
- sprawa, w której zadane zostały pytania prejudycjalne do sprawy C-520/21 nie dotyczy roszczeń Banku. Roszczenia Banku przeciwko klientowi zostały zgłoszone w innej sprawie, w której także zadano pytania prejudycjalne o treści analogicznej do sprawy C-520/21. Sprawa ta jest zarejestrowana pod sygnaturą C-756/22,
- brak możliwości przewidzenia ostatecznego wyniku rozstrzygnięcia TSUE, w szczególności brak pewności, czy orzeczenie TSUE będzie zawierało jednoznaczne instrukcje, czy jedynie ogólne wytyczne pozostawiające sądom krajowym ocenę i decyzję co do szczegółowych rozwiązań,
- niepewność co do przyszłej praktyki sądów krajowych w zakresie wykonywania orzeczeń TSUE.

W opinii Grupy, opinia Rzecznika nie może stanowić podstawy do ujęcia jej skutków w koszcie ryzyka prawnego dotyczącego kredytów hipotecznych w CHF w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Natomiast w ocenie Grupy:

1) Poziom rozpoznanych przez Grupę dodatkowych kosztów z tytułu ryzyka prawnego, będzie zależał w głównej mierze od zachowań klientów tj. czy liczba pozwów wnoszonych przez klientów będzie zgodna z bieżącymi założeniami modelu, czy też opinia rzecznika TSUE będzie miała istotny wpływ na zwiększenie liczby pozwów. Opinia Rzecznika oraz późniejsze rozstrzygnięcie TSUE mogą skutkować negatywnymi tendencjami wpływającymi na poziom szacowanego ryzyka, wynikającego ze zwiększonej skłonności klientów do pozwów sądowych.
2) Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego, Grupa nie jest w stanie oszacować potencjalnego wpływu tych czynników poza analizą wrażliwości zaprezentowaną w nocie Koszt ryzyka prawnego kredytów hipotecznych w walutach wymienialnych.
3) Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego, Grupa nie jest w stanie oszacować wpływu potencjalnych roszczeń klientów wykraczających poza zwrot świadczeń pieniężnych.

W opinii Zarządu Banku, posiadane informacje na dzień 31 grudnia 2022 roku nie wskazują na ryzyko naruszenia wymaganych przepisami prawa minimalnych poziomów adekwatności kapitałowej, ani na zagrożenie co do przyjętego w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym założenia o kontynuacji działalności.

4. 27 lutego 2023 roku, po uzyskaniu niezbędnych zgód korporacyjnych, Grupa Kapitałowa zawarła z kontrahentem umowę gwarancji zapewniającej nierzeczywistą ochronę kredytową w odniesieniu do portfela wyselekcjonowanych korporacyjnych wierzytelności kredytowych Grupy, zgodnie z rozporządzeniem CRR.

   Całkowita wartość portfela wierzytelności Grupy Kapitałowej objętego tą gwarancją wynosi ponad 12 292 miliony PLN, a portfel składa się z portfela obligacji o wartości 1 515 milionów PLN („Portfel A") oraz portfela pozostałych wierzytelności o wartości 10 777 milionów PLN („Portfel B"). Wskaźnik pokrycia gwarancją wynosi 100% - w odniesieniu do Portfela A oraz 80% - w odniesieniu do Portfela B, w związku z czym całkowita kwota Gwarancji wynosi 10 137 milionów PLN. Maksymalny okres obowiązywania gwarancji wynosi 60 miesięcy, przy czym Grupa uprawniona jest do jej wypowiedzenia przed upływem okresu jej obowiązywania.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu Banku

Podpisy członków Zarządu Banku oraz osoby, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych znajdują się na oryginalnym dokumencie w wersji polskiej.